

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
ΑΠΑΝΤΑ
ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1981
Σελ. 1-131

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΙΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ τελευταίως ἐνσκήψας ἐν Ἀστραχάν λοιμὸς καὶ οἱ φόβοι, οἵτινες ἐξεφράσθησαν ἐν Εὐρώπῃ εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο, ἀνέμνησαν ἡμῖν τὴν ἱστορίαν Ἑλληνίδος κόρης, ἧς οἱ γονεῖς ἀπέθανον ἐν Μασσαλία ἐκ τοῦ λοιμοῦ τοῦ 1720· αὕτη δέ, καίπερ σωθεῖσα ἐκ τοῦ θανάτου διὰ τῆς φυγῆς, δὲν ὑπῆρξεν ἦττον δυστυχῆς ἔνεκα τούτου.

Τὴν ἱστορίαν ταύτην ἠρύσθημεν ἐκ τῶν σημειώσεων τοῦ γηραιοῦ ἡμῶν φίλου κ. Ἰω. Βαλσάμη, σημειώσεων, ἃς ἐκληρονόμησε παρὰ τῆς ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει μάμμης αὐτοῦ. Προσφέρομεν δὲ αὐτὴν τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ Νεολόγου, εὐχόμενοι νὰ εὕρωσιν αὐτὴν ἀναγνώσεως ἀξίαν.

Ἐν Ἀθήναις, ... 1879.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Η ΘΕΙΑ ΜΑΣΤΙΞ

Ἦτο τὸ ἔτος τῆς φοβερᾶς πανώλους τῆς Μασσαλίας, ὅτε ὁ ἐπίσκοπος Βελζούγκης παρέστησε τὸ ἐπιφανὲς ἐκεῖνο πρόσωπον τῆς χριστιανικῆς συμπαθείας καὶ ἀφοσιώσεως, ὅπερ ἀναμμνήσκει ὁ καὶ σήμερον ἔτι ὄρθιος ἀνδριάς τοῦ ἐναρέτου ἀνδρός.

Ἡ Μασσαλία ἐσάλευε μεταξὺ πτωμάτων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ θολεροῦ ἀτμοῦ ἀναβαίνοντος εἰς τὸν αἰθέρα, ὅστις εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς δεισιδαιμόνων ἀνθρώπων ἐφαίνετο ὡς περιβάλλον τὰς ψυχὰς τῶν ἀτυχῶν θυμάτων. Δὲν ἤκούοντο πλέον ὄδυρμοὶ καὶ θρήνοι, δὲν ἤκούοντο ψαλμοὶ καὶ εὐχαί. Αἱ ὁδοὶ ἦσαν ἔρημοι διαβατῶν. Αἱ οἰκίαι, αἱ πλεῖσται μὲ

κεκλεισμένας τὰς θύρας καὶ ἀνοικτὰ τὰ παράθυρα, ἔφερον ἐπὶ τῶν φλιῶν καὶ ἐπὶ τῶν τοίχων κιτρίνους καὶ μέλανα σταυρούς καὶ ἄλλα πένθιμα σήματα. Τὰ ἐργαστήρια ἦσαν ὡσαύτως κεκλεισμένα. Μόνον ρυπαρά τινα ὑπόγεια ἔμενον καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἀνοικτά, ἐν οἷς συνωθοῦντο τὰ ἀποβράσματα τοῦ ἐσχάτου ὄχλου, τὰ ἀποβαλόντα πᾶν ἀνθρώπινον αἴσθημα μέχρι καὶ τοῦ φόβου αὐτοῦ.

Ὁ τρόμος καὶ ὁ θάνατος ἐφαίνοντο ὅτι διένειμαν πρὸς ἀλλήλους τὸ ἐπὶ τῆς πόλεως κράτος. Ὁ ἀγαθὸς ἐπίσκοπος Βελζούγκης ἔτρεχεν ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν καὶ ἀπὸ ξενῶνος εἰς ξενῶνα, παρίστατο πανταχοῦ, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ παραμυθίαν καὶ ἔλεος, ἀγνωστος εἰς τοὺς πλείστους καὶ προσηνὴς εἰς πάντας. Διότι πρὸ τῆς ἐνσκήψεως τοῦ δεινοῦ ὁ κληρικὸς οὗτος ἔζη σχεδὸν ἀφανὴς ἐν τῇ πόλει, καὶ δὲν ὡμοίαζε πρὸς τοὺς σεβασμίους ἐκείνους ποιμενάρχας, οἵτινες, ἀφοῦ ἡ φήμη τῶν ἀρετῶν αὐτῶν πληρώση τὰς αἰθούσας καὶ τοὺς θαλάμους ἐν καιρῷ γαλήνης καὶ ἡσυχίας, ἀποσύρονται κατὰ τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις εἰς εὐάερόν τι ἐξοχικὸν μοναστήριον, ἵνα προσευχηθῶσιν ἐν σιγῇ ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου αὐτῶν.

Φεῦ! εἰς μάτην ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος ἐπίσκοπος ἀνέτεινε τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἡ μάστιξ ἐπέμενε φρικωδῶς καὶ ἐφαίνετο τείνουσα εἰς τὸ νὰ ἐκκληρίση παντελῶς τὴν πόλιν.

Τοῦτο ἴσως ἐφρόνει καὶ ὁ γηραλέος ἀνὴρ ὁ μὲ ναυτικὴν ἐνδυμασίαν καὶ ἠλιοκαῆ ὄψιν, ὅστις εἰσῆλθε περὶ τὸ δειλινὸν ἡμέρας τινὸς τοῦ Ὀκτωβρίου εἰς τὴν τότε λεγομένην «Ὀδὸν Ἀνατολῶν», ἀκολουθούμενος ὑπὸ νέου τινὸς τὸ αὐτὸ ἐνδυμα φέροντος καὶ μὲ λεπτὸν καὶ μέλανα μύστακα. Ὁ γέρον προεπορεύετο πεντήκοντα βήματα, ἠναγκάζετο δὲ νὰ ἴσταται συχνάκις ἵνα περιμένη τὸν σύντροφον αὐτοῦ, ὅστις ἐβάδιζε βραδέως βλέπων πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὰς ἐρήμους οἰκίας καὶ τινα πτώματα κείμενα ἐν ταῖς ἄκραις τῆς ὁδοῦ, τῆδε κάκεισε, παράμορφα καὶ φρικώδη τὴν ὄψιν. Ἄμα ὡς τοιοῦτον θέαμα προσέβαλλε τὸ ὄμμα τοῦ νέου, δύο δάκρυα ἐφαίνοντο ρέοντα ἐπὶ τῶν παρειῶν αὐτοῦ.

— Νὰ πάρη ὁ διάβολος, εἶπεν ὁ γέρον ναύτης, μοὶ φαίνεται ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ σὲ περιμένω ὡς αὐρίον, Ζέννε. Καλύτερα θὰ ἔκαμνες νὰ μείνης εἰς τὸ πλοῖον.

— Ὡ πάτερ μου, εἶπεν ὁ νέος.

— Περιπάτει λοιπὸν καὶ μὴ κοιτάζης αὐτοὺς τοὺς νεκρούς. Ἀλλέως ποτὲ δὲν θὰ φθάσωμεν. Ἄν ἦτον νὰ ἔλθωμεν διὰ νὰ ἴδωμεν τοὺς νεκρούς, καλύτερα νὰ ἐπηγαίναμεν εἰς τὸ ἔργον μας. Ἀλλὰ σὺ φαίνεται ὅτι τὴν νομίζεις ὡς μνηστὴν σου ἐκείνην τὴν νέαν, τὴν κόρην τοῦ Βεργίνη. Δὲν πιστεύω ὅμως νὰ ἔχη καὶ ἐκείνη εἶδησιν.

Ὁ Ζέννος ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Πιστεύεις ἀρραβῶνα μὲ τὰ λόγια; Καὶ ἂν βάλωμεν βάσιν εἰς τὸν λόγον τοῦ πατρός της, ὅστις τῇ ἀληθείᾳ εἶναι τίμιος ἄνθρωπος καὶ καλὸς φίλος, νομίζεις ὅτι αἱ νέαι ὅσαι ἀνετράφησαν εἰς τὴν Εὐρώπην, λαμβάνουν ὑπὸ σπουδαίαν σκέψιν τὴν γνώμην τῶν γονέων των προκειμένου περὶ γάμου; Εἶσαι πολὺ μακρὰν.

Ὁ νέος καὶ πάλιν οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

— Ὁ καθείς εἶναι καλὸς εἰς τὸ εἶδός του, ἐπανέλαβεν ὁ γέρον. Πῶς εἶναι δυνατὸν ἐκείνη, ἢ θυγάτηρ τοῦ ἐμπόρου, νὰ ζήσῃ μὲ σέ, τὸν ναυτικόν;

— ὦ, ἃς ἦτο ὑγιής, ἐσκέφθη ὁ Ζέννος.

— Δὲν ἀκούετε σεῖς, οἱ νέοι, ἡμᾶς, ὅπου ἐγηράσαμεν. Πόσον καλύτερα θὰ ἔκαμνες νὰ ζητῆς μὲ τὸν νοῦν σου νύμφην ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς νήσου μας, καὶ νὰ μὴ ἐμπιστεύεσαι τὸ ὄνειρόν σου εἰς τὸν ἄνεμον καὶ εἰς τὸ κύμα.

— Πάτερ μου, εἶπεν ὁ Ζέννος, ἔχεις καρδίαν νὰ μοὶ λέγῃς τοιαῦτα ἐν μέσῳ τῆς τρομερᾶς ταύτης καταστροφῆς;

— ὦ, τί εἶδες σύ, εἶπεν ὁ γέρον. Ποῦ νὰ ἦσο εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἶναι τριάντα ἔτη! Ἐδῶ βλέπεις τὰς ὁδοὺς γεμάτας πτώματα, ἐκεῖ δὲν τὰ ἐχώρει ἡ γῆ, ἀλλ' ἐγέμισαν τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ πλέοντα εἰς τὸν ἀφρόν.

Ὁ Ζέννος ἐφρικίασεν.

— Ἡ νὰ ἦσο εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου τὸ καύσιμον ἔκαιε δεκαοκτῶ ἡμέρας.

— Ποῖον καύσιμον;

— Τὸ καύσιμον τῶν νεκρῶν· διότι βαρυνθέντες νὰ χώνωσιν ἐσκέφθησαν ὅτι ἦτο καλύτερον νὰ τοὺς καίουν.

— ὦ Θεέ μου, Θεέ μου!

— Νὰ εἶσαι εἰς τὸ πέλαγος καὶ νὰ σοῦ προσβληθῇ ἕξαφνα ὅλον τὸ πλήρωμα ἀπὸ τὴν πανούκλαν. Ἦ, τί λέγεις, Ζέννε; Τὸ ἔπαθα ἐγὼ αὐτό. Ἀλλὰ χιλίας φορὰς σοῦ τὰ ἔχω διηγηθῆ, καὶ τὰ ξαναλέγω πάλιν. Δὲν κάμνουν ἐντύπωσιν εἰς ὅσους τὰ ἀκούσουν μόνον. Πρέπει νὰ τὰ ἔχη πάθει τις διὰ νὰ τὰ ἐννοῇ.

— Ἔχεις δίκαιον, πάτερ μου· ὑπέφερες πολλὰ εἰς τὴν ζωὴν σου.

— Καὶ σὺ θὰ ὑποφέρῃς. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ κλαίῃς ὡς γυνή, τί διάβολον!

—ὦ! δὲν κλαίω, πάτερ μου.

—Λοιπὸν τώρα, ἰδοὺ ἐφθάσαμεν, εἶπεν ὁ γέρον. Ἐνθυμήσου ὅτι πρέπει νὰ ἐπισκεφθῶμεν καὶ τὴν ἄλλην οἰκογένειαν. Λοιπὸν θέλεις νὰ ὑπάγω ἐγὼ ἐκεῖ, καὶ νὰ ἀναβῆς σὺ ἐδῶ, ἢ...; ὅπως θέλεις.

Ὁ Ζέννος, ἂν καὶ ἐπεθύμει διακαῶς νὰ ἀναβῆ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Βεργίνη, ἐσκέφθη ὅτι ἦτο ἄτοπον καὶ ἀγενὲς νὰ ἀποστείλῃ τὸν πατέρα του εἰς τὸ ἀπώτερον μέρος.

—Ὅχι, ὄχι, εἶπεν· ὕπαγε σὺ ἐδῶ· ἐγὼ ὑπάγω εἰς τοῦ κυρίου Ρίζου. Ἀλλὰ ποῦ καὶ πότε θὰ ἐνταμωθῶμεν;

—Μετὰ δύο ὥρας, τὸ πολὺ, νὰ εἶσαι εἰς τὸ πλοῖον, εἴτε μὲ τὴν οἰκογένειαν τοῦ φίλου μας, εἴτε μόνος.

—Πολὺ καλά.

Ὁ νέος ἔκαμε βήματά τινα ἵνα ἀπομακρυνθῆ.

—Στάσου, ἔλα ἐδῶ, εἶπεν ὁ γέρον. Ἐπειδὴ δὲν ἤξεύρομεν τί μπορεῖ νὰ συμβῆ, οὔτε τί συνέβη, ἀνάβα μαζί μου εἰς τοῦ Βεργίνη, διὰ νὰ μὴν ἔχῃς παράπονον ἐναντίον μου· ὅτι ἴδης ὅμως, σοὶ προλέγω ὅτι δὲν πρέπει νὰ μείνης μηδὲ στιγμὴν. Εὐθὺς νὰ τρέξῃς εἰς τοῦ ἄλλου φίλου μας.

Ὁ Ζέννος ἠκολούθησε τὸν πατέρα του. Ἡ καρδιά του ἐκτύπα σφοδρῶς ὑπὸ ἀγωνίας. Ποῖος ἤξευρεν ἂν ἐκείνη ἔζη ἢ ἀπέθανεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Ἡ ΕΥΣΕΒΗΣ ΚΟΡΗ

Ὁ γέρον ναυτικὸς μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἀνέβησαν εἰς οἶκημα χαμηλόν, σκιαζόμενον ὀπισθεν ὑπὸ τῶν μεγάλων δένδρων ἑνὸς κήπου. Διήλθον διὰ τινος διαδρόμου, ἔνθα οὐδένα ὑπηρέτην ἀπήντησαν, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου σιγαλοὶ λυγμοὶ γυναικὸς ἐπληξαν τὰ ὦτα αὐτῶν.

Παραπλεύρως τῆς αἰθούσης ἦτο ὁ κοιτῶν. Ἐπλησίασαν εἰς τὴν θύραν. Ἐπὶ πλατέος ἀνακλίντρου ἔκειτο νεκρὸς ἤδη ὁ οἰκοδεσπότης Βεργίνης. Λαμπὰς ἔκαιε παρὰ τὴν κεφαλὴν καὶ ἑτέρα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

Ἐν τῇ ἄλλῃ γωνίᾳ τοῦ κοιτῶνος κόρη γονυπετῆς ἔκλαιεν ἐνώπιον τῆς μητρὸς αὐτῆς, ἣτις ἠγωνία ἐκβάλλουσα τὸν ἐπιθανάτιον ρογχασμόν.

Οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἐμποίησῃ τοιαύτην φρίκην, οἷαν ἡ θεὰ τῆς παραδόξου καὶ ἀφώνου ταύτης σκηνῆς. Ἐν μέσῳ μικροῦ δωματίου οἰκίας

ἐγκαταλελειμμένης κατὰ τὸ φαινόμενον, ἐν τῷ τεχνητῷ σκοτει τῶν κεκλεισμένων παραθύρων καὶ ὑπὸ τὸ τρέμον φῶς νεκρικοῦ κηρίου, μόνη μεταξὺ ἐνὸς νεκροῦ καὶ ἐνὸς ψυχορραγοῦντος, ἡ κόρη αὕτη γονυπετῆς καὶ προσευχομένη, ἦτο θέαμα σπαρακτικὸν δι' ὄντινα δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐμπλησθῆ τοιούτων θεαμάτων.

Ὁ Ζέννος, ἅμα ὑπερβάς τὸν οὐδὸν τοῦ πενθίμου κοιτῶνος, ἐγονυπέτησεν αὐτομάτως. Ὁ δὲ γέρον πλοίαρχος ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

—Ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἀναπαύσῃ, ἀγαθὲ φίλε, ἐψιθύρισεν.

Ἐπειτα δὲ στρεφόμενος πρὸς τὴν ψυχορραγοῦσαν.

—Καὶ σέ, ὁ Θεὸς νὰ σὲ λυπηθῆ, ἀδελφή.

Ὁ Ζέννος ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον σπογγίζων τὰ δάκρυά του. Ἡ δὲ κόρη οὐδόλως ἐφάνη αισθανθεῖσα τὴν παρουσίαν τῶν δύο ξένων.

—Ὑπαγε, τέκνον μου, εἶπε μὲ χαμηλὴν φωνὴν ὁ πλοίαρχος πρὸς τὸν υἱὸν του, ὕπαγε, ὁ Θεὸς μαζί σου. Ἐγὼ φροντίζω δι' ἐδῶ. Χαρὰ εἰς σέ, ἂν σώσης ἄνθρωπόν τινα ἐκ τοῦ θανάτου.

Ὁ Ζέννος ἔρριψε βλέμμα πρὸς τὴν κλίνην τῆς ἀγωνιώσης. Οἱ ζοφεροὶ ὀφθαλμοὶ του ἤστραψαν, καὶ ἐξῆλθε χωρὶς πλέον νὰ στραφῆ.

Ὁ πλοίαρχος ἔμεινε σιωπηλός. Ἡ κόρη ἐξηκολούθησε νὰ κρύπτῃ τὴν μορφήν της, κύπτουσα πρὸς τὸ προσκεφάλαιον τῆς ἐπιθανάτου.

Ἡ νεκρώσιμος σιγὴ διεκόπτετο μόνον ὑπὸ τῶν ὑποκώφων τῆς κόρης λυγμῶν καὶ ὑπὸ τῶν ρόγχων τῆς ψυχορραγούσης. Ἐξωθεν οὐδεὶς θόρυβος, οὐδεμία φωνὴ ἠκούετο.

Αἴφνης, ἡ πάσχουσα κατελήφθη ὑπὸ ἰσχυρῶν σπασμῶν. Ἡ κόρη ἀνεσήκωσε τὴν κεφαλὴν.

—Θάρρος, τέκνον μου, ἐψιθύρισεν ὁ πλοίαρχος· εἶναι καὶ ἄλλος φίλος ἐδῶ.

Ἡ κόρη ἔστρεψε τὸ πρόσωπον, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐπραῦνθησαν ἐν μέσῳ τῆς ὠχρότητος τοῦ προσώπου αὐτῆς.

—Ὁ Θεὸς σὲ ἔφερεν, εἶπε· ἰδέ, ἰδέ!

Καὶ ἔδειξε τὸν νεκρὸν τοῦ πατρὸς καὶ τὴν ἡμιθανῆ μητέρα της.

Ὁ γέρον ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνέτεινε πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸ ὄμμα.

— Ναί, ἐκεῖ, εἶπεν ἡ κόρη.

Ἡ ψυχορραγοῦσα ἐξέβαλε σπασμώδη καὶ σπαρακτικὸν στεναγμὸν.

— Ἀπέθανεν; ἐψιθύρισεν ἡ νεᾶνις.

— Ἀπέθανε, τέκνον μου· ὁ Κύριος τὴν ἀνέπαυσε. Δὲν πάσχει πλέον.

Ἡ νεᾶνις ἠγέρθη, καὶ ποιοῦσα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἔκλεισε τὰ ὄμματα τῆς μητρὸς τῆς. Ὁ δὲ πλοίαρχος ἐνόμισεν ἀνωφελές τὸ νὰ πειραθῆ νὰ τὴν ἀποτρέψῃ ἀπὸ τοῦ εὐσεβοῦς τούτου χρέους.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ κοιτῶνος, ἀλλ' ἐπανῆλθεν ἐν βραχεῖ κρατοῦσα δέσμην φορεμάτων διὰ τῶν δύο χειρῶν.

— Τί θὰ κάμης, τέκνον μου; ἠρώτησεν ὁ πλοίαρχος.

— Θὰ ἀλλάξω τὴν μητέρα μου, εἶπεν ἡ κόρη.

Ὁ πλοίαρχος ἠγέρθη τότε καὶ ἔβαλεν εἰς κίνησιν πᾶσαν τὴν εὐγλωττίαν τῶν λέξεων καὶ τῶν χειρονομιῶν, ὅπως τὴν ἐμποδίσει.

— Τί κάμνεις, παιδί μου; Νομίζεις ὅτι εἰς τὸν ἄδην οἱ νεκροὶ κάμνουσι πανήγυριν; Νομίζεις ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει προτίμησιν τινα διὰ τοὺς στολισμένους νεκρούς;

Πρὸς τοὺς λόγους τούτους ἡ κόρη, ἣτις εἶχε παύσει πρὸ πολλοῦ νὰ κλαίῃ, ἤσθάνθη ἐκ νέου ἀναβλύζοντα τὰ δάκρυά τῆς.

— Κάμνεις καλὰ νὰ κλαίῃς· τὰ δάκρυα ἀνακουφίζουν, ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀσχολῆσαι εἰς μάταια. Τοῦτο εἶναι ἀπώλεια χρόνου. Ἀνάγκη νὰ φύγωμεν τὸ ταχύτερον.

— Νὰ φύγωμεν; ἐψιθύρισεν ἡ νεᾶ.

— Δὲν ἐσκέφθης λοιπὸν διατί ἦλθα ἐδῶ; Ὁ σκοπός μου εἶναι νὰ λάβω μαζί μου ὅσους ἀφήσῃ ὁ Χάρος. Καὶ μὰ τοὺς ἀκριβοὺς σου τούτους νεκρούς, δὲν θὰ ἐξέλθω ἀπ' ἐδῶ, ἂν δὲν ἔλθῃς μαζί μου. Λάβε ὅ,τι πολύτιμον ἔχεις, εἶσαι νεᾶ, καὶ ἡ ζωὴ εἶναι μακρὰ διὰ τοὺς ζῶντας. Τὸ πλοῖον μᾶς περιμένει.

— Ἦλθες λοιπὸν μὲ τὸ πλοῖον; εἶπεν ἐκείνη ἀλλοφρονοῦσα.

— Μὲ τί ἤθελες νὰ ἔλθω;

— Λοιπὸν δὲν δύνασαι νὰ μὲ περιμένῃς ὀλίγον;

— Ἄ, προθύμως, ἀρκεῖ νὰ ἔχης σπουδαίαν ἐργασίαν ἐν τῷ μεταξύ.

— Θὰ ἀλλάξω τὴν μητέρα μου, ἐπέμεινεν ἡ κόρη.

— Τέκνον μου, ἄκουσέ με· ἡ νόσος εἶναι κολλητική, ἐψιθύρισεν ὁ γέρον ἐπὶ τὸ οὖς της, ὥστε ἵνα μὴ ἀκουσθῆ παρὰ τῶν δύο νεκρῶν.

— Ἄλλ' ἐγὼ ἄλλαξα τὸν πατέρα μου.

— Δὲν ἔκαμες καλά, καὶ ὁ Θεός, ἐλπίζω, θὰ σὲ λυπηθῆ. Ἀλλὰ μὴ ἐπαναλάβῃς τοῦτο.

— Ἄλλ' ἀφοῦ ἄλλαξα τὸν πατέρα μου!

— Τότε δὲν ἤμην ἐγὼ ἐδῶ νὰ σὲ ἀποτρέψω, καὶ ὁ Θεός συγχωρεῖ τοὺς ἀγνοοῦντας. Σὲ λέγω, μὴ κάμνης τοῦτο, καὶ ἐγὼ ἄς ἔχω τὴν ἁμαρτίαν.

Ἡ ἀντίστασις τῆς κόρης κατεβλήθη, καὶ ὁ πλοίαρχος τῆς ἀφήρεσε τὰ ἐνδύματα ἀπὸ τῶν χειρῶν. Ἐρρίφθη δὲ κατάκοπος ἐπὶ τινος ἔδρας.

Ὁ πλοίαρχος ἐσπόγγισε τὸν βρέχοντα τὸ μέτωπόν του ἰδρῶτα.

— Λοιπόν, εἶπε, λάβε ὅ,τι ἔχεις, καὶ ἄς ὑπάγωμεν.

Ἡ νεᾶνις ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς δύο νεκροὺς καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐξέπεμψαν φλόγας.

— Ἀλλὰ λησμονεῖς, ἀπήντησεν, ὅτι πρέπει πρότερον νὰ θάψω τοὺς γονεῖς μου;

Ὁ γέρον πλοίαρχος ἔδηξε τὰ χεῖλη, δὲν εἶχε δέ, φεῦ! τοσαύτην ἀπάθειαν, ὥστε νὰ ἀντικρούσῃ τὴν νέαν ταύτην ἔνστασιν.

— Καὶ πῶς νὰ κάμωμεν, εἶπε βυθιζόμενος εἰς σκέψιν. Ἐξεύρεις, τοῦλάχιστον, ποῦ ἐδῶ σιμὰ δύναται νὰ φέρῃ τις εἶδησιν εἰς τοὺς νεκροσκοποὺς, ἢ δὲν ἐξεύρω ποῦ;

— Ὅχι.

— Περιμένεις νὰ ὑπάγω;

— Βεβαίως.

— Ὅταν θὰ λείπω δὲν θὰ κάμης τρέλας; Δὲν θὰ ζητήσης πάλιν ν' ἀλλάξῃς τὴν μητέρα σου;

Ἡ νέα ἤρχισε νὰ κλαίῃ σπαρακτικῶς. Ἐνόησεν ἤδη ὁ πλοίαρχος ὅτι δὲν συνέφερε νὰ τὴν ἀφήσῃ μόνην, μηδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν.

Ἐσκέφθη ἐπ' ὀλίγον.

— Ἄκουσόν με, εἶπε, τὸν κῆπον τοῦτον, ὅπισθεν τῆς οἰκίας σας, ποῖος τὸν κατέχει;

— Ὁ οἰκοδεσπότης μας.

— Αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐντὸς τῆς οἰκίας ταύτης εὐρίσκονται ἄλλοι ἄνθρωποι;

— Δὲν πιστεύω· ὅλοι ἔφυγαν.

— Καὶ τί ἔγινεν ἡ ὑπηρέτριά σας;

— Δὲν εἶναι ἐδῶ, εἶπε φέρουσα τὴν χεῖρα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

— Λοιπὸν ἔχεις κανὲν σιδηροῦν ἐργαλεῖον;

— Θὰ εὐρεθῇ.

— Εἰπέ μοι ποῦ νὰ εὕρω τοιοῦτον, καὶ κάμε τρόπον νὰ ἔμβωμεν εἰς τὸν κῆπον.

Μόλις ἐσηκώθη ἡ ὀρφανὴ ἵνα μεταβῇ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας ταύτης, ὅτε ἐκ τοῦ διαδρόμου ἠκούσθησαν βήματα. Ὁ πλοίαρχος καὶ ἡ κόρη ἠρώτησαν ἀλλήλους διὰ τοῦ βλέμματος.

Ἐπὶ τῆς θύρας προέβαλεν ἡ πένθιμος μορφή ἀνθρώπων ἐνδεδυμένων ὡς οἱ νεκροθάπται, οὓς εἶχεν ἀπαντήσῃ καθ' ὁδὸν ὁ πλοίαρχος μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ συλλέγοντας τὰ πτώματα.

— Ἐδῶ εἶναι νεκροί, εἶπεν ὁ πρῶτος αὐτῶν ἅμα ἰδὼν ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος.

Καὶ εἰσῆλθεν. Οἱ λοιποὶ τὸν ἠκολούθησαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

«UNKNELL'D, UNCOFFIN'D, AND UNKNOWN»^[1]

(Βύρων)

Ὁ πρῶτος ἐκ τῶν μελανειμόνων ἀνδρῶν, ὅστις ἦτο ὁ νεκροσκόπος, ἐπλησίασε παρὰ τοὺς δύο νεκροὺς καὶ τοὺς ἠρεύνησε διὰ τοῦ βλέμματος ἐπὶ

τινας στιγμάς· μετὰ δὲ τοῦτο ἔνευσε πρὸς τοὺς συντρόφους του.

Ἐκεῖνοι προσῆλθον, κρατοῦντες δύο ἀρπάγας, καὶ ἐσήκωσαν δι' αὐτῶν τὸν νεκρὸν τοῦ ἀνδρὸς πρῶτον. Δεύτερον ζευγὸς νεκροθαπτῶν ἐσήκωσε καθ' ὁμοίον τρόπον τὴν νεκράν, καὶ διηυθύνθησαν πρὸς τὴν θύραν.

Ἡ νεᾶνις ἐξέβαλε τελευταῖον λυγμὸν καὶ ὥρμησε κατόπιν των.

Οὐδεὶς ἐκ τῶν πέντε μαυροφόρων ἔδειξεν ὅτι παρατήρησε κἄν τὴν παρουσίαν ζώντων ἀνθρώπων ἐν τῇ οἰκίᾳ.

— Ἄκουσε, κόρη μου, ἐπιθύρῃσεν ὁ πλοίαρχος λαμβάνων τὴν ὀρφανὴν ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος. Εἶπέ μου τί πρέπει νὰ πάρω ἐκ τῆς οἰκίας ταύτης;

Ἐκεῖνη ἔδειξε διὰ τῆς χειρὸς μικρὸν ὀστεῖνον κιβώτιον κείμενον ἐπὶ τινος ἱματιοθήκης. Ὁ πλοίαρχος τὸ ἔλαβε καὶ τὸ ἔκρυψεν ὑπὸ τὸ ἔνδυμά του.

Ἐξῆλθον ἐκ τῆς οἰκίας. Νεκροφόρος ἄμαξα ὁμοία πρὸς ἐκείνας, ἃς ὁ πλοίαρχος καὶ ὁ Ζέννος παρατήρησαν καθ' ὁδόν, περιέμενε παρὰ τὴν θύραν. Ἐρριψαν ἐντὸς τοὺς δύο νεκρούς, ὅπου ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι ἤδη, καὶ ἐξεκίνησαν.

Ἡ νεᾶνις, ἣτις δὲν ἀπέσπα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τῶν δύο νεκρῶν, μέχρις ὅτου ἔρριψαν αὐτοὺς εἰς τὴν ἄμαξαν, ἥδη δὲ ἔβλεπεν ἀπλήστως ταύτην ζητοῦσα ὀπισθεν τῆς ἀπαισίας ὀθόνης νὰ διακρίνη ἔτι τὰ δύο προσφιλεῖς πρόσωπα, ἠκολούθησε κατὰ βῆμα τὴν συνοδίαν χωρὶς νὰ διστάσῃ.

Ὁ πλοίαρχος τὴν ἤρπασεν ἐκ τοῦ φορέματος.

— Κόρη μου, εἶπεν, αὐτοὶ πηγαίνουν εἰς τὸ ἀντίθετον τοῦ δρόμου μας.

— Θὰ ὑπάγω μαζί.

— Τί τὸ ὄφελος; Νομίζεις ὅτι θὰ γυρίσουν ὀπίσω;

— Θὰ τοὺς ἰδῶ μίαν φορὰν ἀκόμη.

— Σὲ παρακαλῶ, τέκνον μου, σὲ ἱκετεύω, λυπήσου σεαυτήν. Οἱ γονεῖς σου πορεύονται ἤδη εἰς τὸν ἄλλον κόσμον. Ἀπὸ σοῦ δὲν ἐξαρτᾶται νὰ ὑπάγῃς μαζί των, πρὶν νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα σου, ἢ ὄχι. Ἐλα μαζί μου. Ἀφοῦ ἡ σωτηρία εἶναι δυνατὴ, μὴ τὴν ἀποβάλης. Ἀρκεῖ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἀμέσως κάμνομεν πανιά. Ἐλα νὰ πνεύσης ἄλλον ἀέρα, καὶ θὰ ἴδῃς πῶς παρηγορεῖται τις μὲ τὸν καιρὸν κατόπιν μιᾶς συμφορᾶς. Δύνασαι νὰ ὑποφέρῃς τοιούτους κόπους, εἰς τὴν ἡλικίαν σου; Ἐξεπλήρωσε ὅλα τὰ χρέη πρὸς τοὺς γονεῖς σου, εἶπες ὅτι θέλεις νὰ τοὺς θάψῃς, ἀλλὰ τώρα εἶναι βέβαιον πλέον ὅτι θὰ ταφῶσι. Πᾶσα ἄλλη εἰς τὴν θέσιν σου θὰ μὲ

ἠκολούθει ἀπνευστί, ἅμα ὡς μὲ ἔβλεπε. Τὸ πλοῖον περιμένει, ἔλα, ἔλα!

— Θὰ ὑπάγω, εἶπεν ἡ κόρη, θὰ ὑπάγω νὰ τοὺς ἴδω· ὁ Θεὸς δὲν θὰ μ' ἐγκαταλίπη. Ἐὰν ἐπιστρέψω, εὐρίσκω τὸ πλοῖόν σου. Ἐὰν ἀποθάνω, τόσον τὸ καλύτερον!

— Χά, χά, ἔκαμεν ὁ πλοίαρχος βεβιασμένως γελῶν. Ἀπὸ τώρα λοιπόν, εἶπεν, ἐβαρύνθης τὴν ζωὴν σου; Φεῦ! ἡ θέλησις ἐκείνων τοὺς ὁποίους θρηνεῖς εἶναι νὰ ζήσης εὐτυχεστέρα αὐτῶν.

— Ὑπαγε καὶ περιμένέ με, εἶπεν ἡ νεᾶνις. Ἐλπίζω νὰ ἐπανέλθω σῶα.

— Ἀλλ' ἐγὼ λέγω ὅτι, ἂν σὲ ἀφήσω, οὔτε δρόμον θὰ εὔρης οὔτε πλοῖον. Ἐλα νὰ ὑπάγωμεν, ἔλα λοιπόν.

— Ὑπαγε! σοὶ λέγω, εὐρίσκω τὸ πλοῖον.

— Ἐλα, ἔλα νὰ ὑπάγωμεν.

Καὶ τὴν ἔσυρεν ἐκ τοῦ βραχίονος.

— Θὰ ὑπάγω νὰ τοὺς ἴδω, σοὶ λέγω! ἔκραξεν ἀγρίως ἡ ὀρφανὴ ἀποσπασμένη ἐκ τῶν χειρῶν του. Ὁ πλοίαρχος ἠναγκάσθη νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ. Ἡ συνοδία ἐβάδιζε ταχέως. Μετ' ὀλίγον ἐστάθη ἐνώπιον οἰκίας τινός. Οἱ νεκροφόροι ἀνέβησαν πρὸς ζητησιν ἄλλων νεκρῶν. ἠναγκάσθησαν νὰ περιμείνωσιν.

Ἡ θύρα τῆς οἰκίας ταύτης ἔφερε κίτρινον σταυρὸν καὶ ἦσαν κλειστὰ τὰ παράθυρά της. Τὸ αὐτὸ σημεῖον παρετήρησεν ὁ πλοίαρχος καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ὀρφανῆς, ἐνῶ ἄλλαι γειτονικαὶ ἔφερον ἐπὶ τῆς θύρας λευκὸν σταυρὸν καὶ εἶχον τὰ παράθυρα ἀνοικτά. Καὶ αἱ μὲν πρῶται, κατὰ τοὺς συμπερασμοὺς τοῦ πλοίαρχου, ἦσαν κατωκημέναι ὑπὸ ζώντων ἢ νεκρῶν, αἱ δὲ δεύτεραι ἐγκαταλελειμμέναι.

Ὁ πλοίαρχος ἐπλησίασε πρὸς δύο ἐκ τῶν νεκροφόρων, οἵτινες εἶχον μείνει κάτω φυλάττοντες τὴν ἅμαξαν, καὶ ἐθάρρησε νὰ τοὺς ἐρωτήσῃ.

— Εἶναι μακρὰν τὸ μέρος, ὅπου θὰ ταφῶσιν οὔτοι οἱ δυστυχεῖς; Καὶ τοῖς ἔδωκεν ἀνὰ ἓν φράγκον.

— Θὰ ταφῶσιν εἰς τὸ νεκροταφεῖον, εἶπεν ὁ εἷς.

— Εἰς τὸ σύνηθες νεκροταφεῖον; ἠρώτησεν ὁ πλοίαρχος.

— Εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἀπήντησεν ὁ ἕτερος.

— Μάθε λοιπόν, εἶπεν ὁ πρῶτος, ὅτι εἰς τοιοῦτον καιρὸν ὅλος ὁ κάμπος εἶναι νεκροταφεῖον.

— Καὶ ὅλη ἡ πόλις, εἶπεν ὁ δεύτερος.

— Καὶ εἶναι μακρὰν ἕως ἐκεῖ, ὅπου θὰ τοὺς θάψητε αὐτούς;

— Μὰ τὸν ἅγιον Φραγκίσκον, ἀνέκραξεν ὁ πρῶτος τῶν δύο ἀνδρῶν θορυβωδῶς γελῶν, ἰδοὺ ἄνθρωπος, ὅστις δὲν ἐξεύρει ποῦ εἶναι τὸ νεκροταφεῖον!

Ὁ πλοίαρχος ἐπανῆλθε παρὰ τῇ ὀρφανῇ, οὐδὲν πλέον μαθὼν ἐκ τῆς μετὰ τῶν νεκροθαπτῶν συνδιαλέξεως.

Ἐν τούτοις οἱ νεκροαγωγοὶ κατέβησαν ἐκ τῆς οἰκίας φέροντες καὶ ἄλλους νεκρούς. Ἡ συνοδία ἐξεκίνησεν ἐκ νέου.

Ὁ πλοίαρχος ἐν μόνον παρεκάλει, νὰ μὴ σταματήσωσι πλέον πρὸς ἀποκομιδὴν ἄλλων νεκρῶν. Ἡ ἡμέρα ἤγγιζεν ἤδη εἰς τὴν δύσιν τῆς, καὶ ὑπελόγιζεν ὅτι ἤθελον νυκτωθῆ πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς. Εἰς ἐπίμετρον ἠγνόει τὸ μέρος ὅπου διηθύνοντο· ὅθεν ἐζήτηι παρατηρῶν νὰ ἐντυπώσῃ τὴν ὁδὸν εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ, ἂν καὶ δὲν ἤλπιζε νὰ τὴν ἐπανεύρῃ. Αὐτός, ὡς ναυτικός, ἐγνώριζε μόνον τὸ πρόσωπον πάσης ἐμπορικῆς πόλεως, τουτέστι τὴν ἀγορὰν, καὶ ἠγνόει τὴν κοιλίαν, δηλαδὴ τὰς ἀποκρῦφους ὁδοὺς καὶ τὰ ἀναρίθμητα μικρὰ καταγώγια.

Βαδίζων παρετήρει δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ζητῶν διαβάτην τινά, ὃν νὰ μισθώσῃ ὡς ὁδηγόν. Οὐδαμοῦ ἐφαίνετο ψυχὴ γεννητή.

Τέλος, ὅτε ὁ ἥλιος ἔδυσεν, ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ εὐρέθησαν εἰς ἀνοικτὴν πεδιάδα. Αὕτη ἐχρησίμευεν ὡς νεκροταφεῖον. Πρόσφατοι χωμάτων σωροί, καὶ που λάκκοι κακῶς γεμισμένοι, ἐσημείουσαν πανταχοῦ τὸ ἔδαφος· ἐβάδισαν ἀκόμη ὀλίγον καὶ ἔστησαν ὑπεράνω μακρῶν λάκκων προσφάτως ἀνεσκαμμένων. Δωδεκάδες ἐργατῶν ἐξηκολούθουν σκάπτουσαι εὐρέα καὶ ὑπερμεγέθη ἐντὸς τῆς γῆς κοιλώματα, ὡς τάφρους. Μακρόθεν ἀντήχει ὁ σκληρὸς ἐκεῖνος κρότος τῆς δικέλλης κατὰ τῶν ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῆς γῆς λίθων, κρότος σπαράττων τὴν ψυχὴν. Περαιτέρω συνοδαίαι ὡς ἐκείνη, ἦν ἠκολούθησαν, ἤσυχολοῦντο εἰς τὸ νὰ θάπτωσι νεκρούς ἀνὰ εἴκοσι.

Ἡ ὀρφανὴ ἐνόησεν ὅτι ἔμελλον ἐνταῦθα νὰ θάψωσι τοὺς γονεῖς αὐτῆς, καὶ ἤρχισε νὰ τρέμῃ. Ὁ πλοίαρχος ἐκράτει αὐτὴν ἐκ τῆς χειρός.

— Ὑπομονή, τέκνον μου, ἐψιθύριζεν.

Ἦνοιξαν τὴν νεκροφόρον ἄμαξαν. Ἡ νέα δὲν ἀπέσπα τοὺς ὀφθαλμούς ἀπ’

αυτῆς. Ανέσυραν τὰ πτώματα, τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο.

Τρίτος ἐξαχθεὶς νεκρὸς ἦτο ὁ τῆς μητρὸς, τέταρτος ὁ τοῦ πατρὸς τῆς νεάνιδος.

Δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ περιγράψωμεν τὸ ἄφωνον αὐτῆς ἄλγος. Προσέβλεπε μετὰ στοργῆς καὶ ὀδύνης τὰ δύο ὄντα, ἅτινα τὴν ἠγάπησαν, καὶ μετ' αὐτὰ δὲν εἶχεν ἄλλον εἰς τὸν κόσμον.

Ὀλίγας στιγμὰς εἰσέτι καὶ ὕστερον ἡ γῆ ἔκρυπτεν αὐτοὺς διὰ παντὸς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν της.

Αἴφνης ἀπεσπᾶσθη σφοδρῶς ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ πλοιάρχου καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τῶν δύο νεκρῶν ἀσπείρουσα, ἐνηγκαλίσθη καὶ κατεφίλησε τὰ ψυχρὰ ἐκεῖνα λείψανα διὰ τελευταίαν φορᾶν. Ὁ πλοίαρχος δὲν τὸ εἶχε προῖδει. Οἱ νεκροθάπται τὴν ἐκοίταξαν ἔκπληκτοι. Ὁ πλοίαρχος ἔσυρε τὴν κόρην πρὸς ἑαυτόν. Ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ κύψας ἔλαβε χῶμα καὶ τὸ ἔρριψεν εἰς τὸν πληρούμενον τάφον λέγων.

—Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς ἀναπαύσῃ, ἀγαπητοὶ μοι φίλοι.

Ὁ τάφος εἶχε καταχωσθῆ πρὸ πολλοῦ, καὶ ἡ νέα δὲν ἀπεφάσιζε νὰ ἀπομακρυνθῆ ἀκόμη, ἂν καὶ ὁ πλοίαρχος τῆ ἐπιθύριζεν ἀκαταπαύστως «Ὑπάγωμεν, ὑπάγωμεν».

Ἐκεῖνη παρετήρει προσεκτικῶς τὸν τάφον καὶ τὰ πέριξ. Προφανῶς ἐμελέτα τὴν τοποθεσίαν προσπαθοῦσα νὰ καταγράψῃ αὐτὴν εἰς τὴν μνήμην της· ὁ δὲ πλοίαρχος ἔν μόνον παρετήρει· ὅτι ἀπὸ τοῦ τόπου ἐφ' οὗ ἦσαν δὲν ἐφαίνετο ἡ θάλασσα, ἥτις ἠδύνατο νὰ εἶναι δι' αὐτὸν ἀσφαλῆς ὁδηγός.

Τέλος ἡ κόρη ἐνέδωκεν εἰς τὴν ἀπαλὴν πίεσιν αὐτοῦ, καὶ ἀμφότεροι ἀπεμακρύνθησαν βραδέως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

Ἡ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Εὐχαρίστως θὰ ἔδιδεν ὁ πλοίαρχος ὅ,τι εἶχεν, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ εὕρῃ μίαν ἄμαξαν.

Ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, ἦτο νύξ. Αἱ σκοτειναὶ καὶ παράμεροι ὁδοὶ ἐφάνταζον.

Ἐπαίτης τις ἐπλησίασε ζητῶν ἐλεημοσύνην.

—Ἡξεύρεις, φίλε μου, ποῦ εἶναι τὸ τελωνεῖον;

—Ὅχι, εἶπεν ὁ ἐπαίτης.

—Ἐλα, σὲ παρακαλῶ, νὰ μὲ ὀδηγήσης εἰς τὴν παραλίαν, καὶ ἐγὼ θὰ σ' εὐχαριστήσω.

— Δὲν ἤξεύρω, ἀπεκρίθη ὁ ἐπαίτης.

—Ἡξεύρεις ποῦ εἶναι τὸ καφενεῖον τοῦ Βαλέτη, ὅπου συχνάζουν οἱ Ἕλληνες ναυτικοί;

— Οὐδὲ τοῦτο ἤξεύρω.

— Δὲν εἶσαι λοιπὸν ἐκ Μασσαλίας; ἠρώτησεν ὁ πλοίαρχος, ὑποπτεύων τὴν εἰλικρίνειαν τοῦ ἀνθρώπου.

— Εἶμαι ξένος.

Ἐμειναν καὶ πάλιν ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ. Ὁ πλοίαρχος οὐδὲν ἠρώτα τὴν σύντροφον αὐτοῦ, ἥτις καὶ ἂν τυχὸν ἐγνώριζε τὰς ὁδοὺς ταύτας, ἀλλὰ διέκειτο ἤδη ὡς μόλις ζῶσα.

Προχωρήσαντες ἀσκοπῶς πολλὰ βήματα, εἰσῆλθον εἰς σκοτεινὴν καὶ ρυπαρὰν ὁδόν, ἔτι χειροτέραν τῆς πρώτης.

Ὁ πλοίαρχος ἐζήτησε νὰ στραφῆ εἰς τὰ ὀπίσω, ἀλλ' ἐφοβεῖτο μὴ ἀπομακρυνθῆ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ. Ἐβάδιζον ἤδη ταχέως. Ὁ πλοίαρχος ἐκράτει τὴν ὀρφαντὴν ἀπὸ τοῦ βραχίονος καὶ τὴν ἐβίαζε νὰ σπεύδῃ τὸ βῆμα. Ἐκείνη δὲν ὠμίλει, ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐστέναζε.

Τῆδε κάκεισε ἀπήντων διαβάτας τινάς, οἵτινες ἔστρεφον πρὸς αὐτοὺς ἔταστικά βλέμματα. Οὐδένα ἠρώτησε πλέον ὁ πλοίαρχος φοβούμενος μὴ διεγείρῃ ὑπονοίας.

Ἐν μέρει τινὶ τῆς ὁδοῦ ὑπερμέτρως στενῶ ἠκούσθησαν ἄσματα καὶ βλασφημίαι. Ὑπόγειόν τι καπηλεῖον ἦτο ἀνοικτόν. Μέθυσοι ἐξήρχοντο ἐξ αὐτοῦ ἐνηγκαλισμένοι καὶ κλονούμενοι. Παρατηρήσαντες τοὺς δύο νυκτερινούς διαβάτας ἐστάθησαν.

— Μπά! τί εἶν' αὐτὰ τὰ ψάρια ὅπου μᾶς ἔρχονται, Γίλλη; εἶπεν ὁ εἷς τῶν μεθύσων.

— Δὲν ἔξεύρω τί τυφλομυῖγες εἶναι αὐτές, Βαλλώνη, ἀπήντησεν ὁ σύντροφός του.

— Ἄ, ἄ, καλῶς τὸν σύντροφον μὲ τὴν κοπέλαν, ἔκραξεν ὁ τρίτος, ὅστις ἦτο μεγαλόσωμος καὶ ἐφαίνετο ἔχων στιβαρὰν τὴν χεῖρα.

Ὁ πλοίαρχος ἐσκέφθη ὅτι ἂν ἐσοβαρευέτο καὶ περιεφρόνει τοὺς ἀνθρώπους τούτους, θὰ ἐδεινούτο ἴσως ἢ θέσις του. Ἦλπιζε δὲ ὅτι, ἂν ἐφέρετο εὐπροσηγῶς, ἠδύνατο νὰ ὠφελῆθῃ ἐξ αὐτῶν.

— Εὐγε εὐγε, εἶπε μειδιῶν. Καλὰ κάμνετε καὶ εὐθυμεῖτε, παλληκάρια μου. Εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀνοικτὴ καρδιά χρειάζεται.

— Καὶ σὺ πόθεν ἔρχεσαι, σύντροφε; εἶπεν ὁ μεγαλόσωμος μέθυσος· καὶ ποῦ ἦῤρες τὴν ὠραίαν αὐτὴν πεταλούδαν;

Καὶ ἐκοίταξε τὴν ὀρφανὴν εἰς τὰ ὄμματα ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ φανοῦ τοῦ κρεμαμένου ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ καπηλείου.

— Ξένοι εἴμεθα καὶ δὲν ἐξεύρομεν τοὺς δρόμους. Δὲν μᾶς κάμνετε τὴν χάριν νὰ μᾶς εἴπητε ἂν φθάνωμεν εἰς τὸ τελωνεῖον ἀπ' ἐδῶ;

— Καὶ τί ζητεῖτε εἰς τὸ τελωνεῖον;

— Νὰ ἔμβωμεν εἰς τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον μᾶς περιμένει.

— Καὶ ποία εἶναι αὐτὴ ἡ κυρία; ἠρώτησεν ἐκεῖνος ἐκ τῶν μεθύσων, ὅστις εἶχεν ὀμιλήσει πρῶτος.

— Εἶναι κόρη μου.

— Κόρη σου;

— Καὶ ποῦ τὴν ἦῤρες;

— Καὶ εἶναι ἰδική σου;

— Ἀλλὰ πόθεν ἔρχεσθε τοιαύτην ὥραν; ἐπέμεινεν ἐρωτῶν ὁ μεγαλόσωμος.

Ὁ πλοίαρχος, ἀφοῦ πρότερον εἶχεν ὑπεκφύγει τὴν ἐρώτησιν ταύτην, ἠναγκάσθη ἤδη νὰ ἀποκριθῇ:

— Ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖον.

— Ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖον!

— Διατί;

— Τί δουλειὰν εἶχετε;

— Συνωδεύσαμεν ἓνα συγγενῆ μας, ὅστις μᾶς ἀπέθανεν σήμερον εἰς τὸ πλοῖον.

— Ἀλήθεια; Ἀπέθανε;

— Ὁ καημένος!

— Καὶ διατί ἀπέθανε;

— Καὶ τί σκοπὸν εἶχε ν' ἀποθάνη;

— Μωρὲ τὰ παραμύθια αὐτοῦ πιστεύεις, Γουλλιὼν! εἶπεν ἐκεῖνος ὃν ὁ σύντροφός του εἶχεν ὀνομάσει Γίλλην ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν μεγαλόσωμον μέθυσον. Εἶναι κόρη του! Καὶ ἔρχονται ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖον! Ἄς εἶπη καλύτερα ὅτι εἶναι ἐρωμένη του, καὶ ἔρχονται ἀπὸ τὰ...

— Ἀλήθειαν, ἀλήθειαν, λέγεις, Γίλλη, ἔκραξεν ὁ Βαλλῶνης.

Ὁ πλοίαρχος ἐνόησεν ὅτι ἡ θέσις αὐτοῦ ἀληθῶς ἐδεινοῦτο. Παρατήρησε δεξιὰ καὶ ἀριστερά, μὴ ἡ ὁδὸς ἔχη διεξοδὸν τινα. Εἰς μάτην. Ἡρεύνησε κρυφίως εἰς τὸ θυλάκιον αὐτοῦ· τὸ δίκαννον πιστόλιον ἦτο ἐκεῖ. Ἀλλὰ πῶς νὰ τὸ μεταχειρισθῆ; Κίνδυνος καὶ δυσκολία. Ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἡ δεξιὰ μόνη ἦτο ἐλευθέρᾳ κατὰ τὸ ἥμισυ· διότι ὑπὸ τὴν δεξιάν μασχάλην ἔσφιγγε τὸ γνωστὸν κιβώτιον, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ἐκράτει τὴν δυστυχῆ νέαν.

Ἐσκέφθη ὅτι ἦτο καλὸν νὰ ἀπειλήσῃ μόνον. Ἀλλὰ δὲν ἦτο καιρὸς. Ὁ Γουλλιὼν, ὃν ἡ ὁμιλία τοῦ Βαλλῶνη ἐξῆψεν, ἤρπασε τὴν νέαν ἀπὸ τοῦ βραχίονος κράζων·

— Ἐλᾶτε λοιπὸν νὰ πῶμεν!

Ὁ πλοίαρχος δὲν ἐδίστασε πλέον. Ὑψωσε τὸ πιστόλιον, ὅπερ ἐν ἀκαρεῖ ἔσυρεν ἐκ τοῦ βάθους τοῦ θυλακίου αὐτοῦ, καὶ κατήνεγκε διὰ τοῦ κοντακίου σφοδρὸν κτύπημα κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Γουλλιὼν.

Οὗτος ἐξαλίσθη φοβερῶς καὶ ἀφῆκε τὴν νέαν. Ἐφερε τὴν χεῖρα εἰς τὴν κεφαλὴν.

Ὁ πλοίαρχος χωρὶς νὰ χάσῃ στιγμὴν, ἔφυγε δρομαίως, σύρων τὴν ὀρφανὴν μεθ' ἑαυτοῦ.

Ἄλλ' οἱ δύο ἄλλοι μέθυσοι συνελθόντες ἐκ τῆς ἐκπλήξεως, εἰς ἣν εἶχε ρίψει αὐτοὺς ἡ αἰφνιδία ἐκείνη κατὰ τοῦ συντρόφου των ἐπίθεσις, ἔδραμον κατόπιν τῶν φευγόντων.

Συγχρόνως ἐκ τοῦ καπηλείου ἐξῆλθεν ὁ οἰνοπώλης ἐρωτῶν·

— Τί τρέχει; Τί τρέχει;

Ἄλλ' ὁ πλοίαρχος ἦτο ἤδη μακρὰν καὶ ἤθελε διαφύγει, ἂν ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τῆς ὁδοῦ δὲν ἐνεφανίζοντο δύο ἄλλοι ἄνθρωποι διευθυνόμενοι εἰς τὸ καπηλεῖον.

Πρὸς τούτους ὁ Γίλλης καὶ ὁ Βαλλώνης, ἅμα ὡς τοὺς εἶδον, ἔκραξαν·

— Πιάστε τους! πιάστε τους! φίλε Παρόλα καὶ σὺ ἄξιε Βενεδέττε!

Ὁ Παρόλας καὶ ὁ Βενεδέττος ἐφώρμησαν κατὰ τοῦ πλοιάρχου καὶ τῆς ὀρφανῆς.

Βλέπων οὗτος τὸν νέον τοῦτον κίνδυνον, ἐκένωσε τὸ πιστόλιον εἰς τὸν ἀέρα.

Οἱ δύο ἄνδρες παρεμέρισαν. Παρευθὺς ὅμως καὶ πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ διέλθῃ, ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο ἐπετέθη πάλιν κατ' αὐτοῦ.

Ὁ πλοίαρχος ἠναγκάσθη νὰ ρίψῃ καὶ τὴν δευτέραν βολὴν τοῦ δικάννου.

— Ἀνάθεμά σε, διάβολε! αὐτὸς εἶναι σκύλος μοναχός. Τώρα θὰ λογαριασθῶμεν. Δὲν πιστεύω νὰ ἔχῃς ἄλλην βολήν.

Καὶ ὤρμησαν ἐκ νέου κατ' αὐτοῦ ἀμφότεροι.

Πρὸς τούτοις δὲ ὁ Γίλλης καὶ ὁ Βαλλώνης εἶχον ἤδη φθάσει πλησίον των. Ὡς πρὸς δὲ τὸν μεγαλόσωμον Γουλλιὸν, οὗτος ζαλισθεὶς εἶχε καταπέσει ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου. Ὁ οἰνοπώλης, ὅστις εἶχεν ἐξέλθει ἐκ τῆς ὀπῆς αὐτοῦ ἐξηκολούθει μακρόθεν νὰ ἐρωτᾷ μεγαλοφώνως·

— Τί τρέχει; Τί τρέχει;

Ἄνωφελῆς ἐρώτησις πρὸς ἄνθρώπους μὴ εὐκαιροῦντας ν' ἀπαντήσωσιν.

Οὐδέποτε ἡ θέσις τοῦ πλοιάρχου ὑπῆρξε δεινότερα. Ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐπεκαλεῖτο τὸν Θεόν.

Ὅσον διὰ τὴν ὀρφανὴν, αὕτη ἐφαντάζετο ὅτι ἔβλεπεν ὄνειρον ἀσυνάρτητον.

Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν οἱ τέσσαρες ἀλῆται ἐπέβαλλον χεῖρα ἐπὶ τῶν δύο δυστυχῶν, ἀνδρική φωνὴ ἠκούσθη λέγουσα·

— Τί κάμνετε, ἄθλιοι, ἀφήσατε τοὺς ἄνθρώπους τούτους.

Ὁ πλοίαρχος ἀνέπνευσεν. Ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ Ζέννου.

Ἦτο τῷ ὄντι ὁ Ζέννος ἀκολουθούμενος καὶ ὑπὸ δύο ἄλλων γενναίων

ναυτῶν.

Ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτὸς ἀντήχησαν, ἐπὶ τινὰς στιγμάς, πάταγοι καὶ κλαγγαὶ ξιφῶν. Ὁ Ζέννος καὶ οἱ σύντροφοὶ αὐτοῦ, μὲ τὸ πλατὺ τῆς σπάθης κτυπῶντες, διέλυσαν καὶ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν <τούς> τέσσαρας ἀλήτας, καὶ ἠκολούθησαν τὴν ὁδὸν αὐτῶν ἡσυχοί.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ ἐκ τοῦ καπηλείου ἐξελθὼν οἰνοπώλης, ἐξηκολούθει νὰ ἐρωτᾷ.

— Τί τρέχει; Τί τρέχει;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΤΟ ΠΛΟΙΟΝ

Ὁ Ζέννος διηγήθη πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι, ἀφοῦ ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τὴν φιλικὴν οἰκογένειαν, ἧς χάριν εἶχεν ἀποσταλῆ, καὶ τὴν ἐπεβίβασεν εἰς τὸ πλοῖον ἐνωρίς, ἔβλεπε δὲ τὸν πατέρα του βραδύνοντα, ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ, πιθανῶς ἐκ τῆς ἀνυπομονησίας αὐτοῦ μᾶλλον ἢ ἐκ τοῦ φόβου πραγματικοῦ κινδύνου. Παρεκάλεσε λοιπὸν τὸν Κῶτσον καὶ τὸν Βάζιον, ὧν ὁ μὲν ἦτο ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτῶν, ὁ δὲ ἐξ ἄλλου ἑλληνικοῦ πλοίου, νὰ τὸν συνοδεύσωσιν, ἂν ἤθελον, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Βεργίνη· οὔτοι δὲ ἐφάνησαν εἰς τοῦτο πρόθυμοι. Φθάσαντες εἰς τὴν οἰκίαν οὐδένα εὔρον. Ἐκ τούτου εἵκασεν ὁ Ζέννος ὅτι ὁ πατήρ αὐτοῦ μετὰ τῆς ὀρφανῆς κόρης εἶχον ἀκολουθήσει εἰς τὴν ἐκφορὰν τῶν δύο νεκρῶν, διότι ἐγνώριζε καλῶς ὅτι, ἂν μετέβαινεν εἰς τὸ πλοῖον, οὐδεμίαν ἄλλην ὁδὸν ἠδύνατο νὰ λάβῃ εἰμὴ ἐκείνην δ' ἧς ἦλθεν αὐτὸς μετὰ τῶν δύο συντρόφων του, καὶ ἐπομένως ἤθελον τοὺς διασταυρώσει καθ' ὁδόν. Ὅθεν προέτεινεν εἰς τοὺς συντρόφους αὐτοῦ νὰ ὀδεύσωσι πρὸς τὸ νεκροταφεῖον ἐλπίζων ὅτι ἤθελε τοὺς ἀπαντήσει ἐπανερχομένους. Φθάσαντες ἐκεῖ οὐδένα ἄλλον εὔρον εἰμὴ νεκροθάπτας τινὰς ἐπιστρέφοντας ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν. Ὁ Ζέννος τοὺς παρεκάλεσε νὰ εἴπωσιν αὐτῷ ἂν ἀπήντησαν ἐκεῖ που γέροντα ναυτικὴν φέροντα ἐνδυμασίαν, συνοδεύοντα νέαν κόρην εἰς τὴν ταφὴν τῶν γονέων τῆς. Οἱ νεκροθάπται εἰς ἀπάντησιν τῷ ἔδειξαν τὴν ὁδόν, ἣν εἶχον λάβει πρὸ τινῶν στιγμῶν τὰ δύο ζητούμενα πρόσωπα καὶ ὁ Ζέννος μετὰ τῶν συντρόφων αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην. Βαδίζοντες μὲ λίαν δρομαῖον βῆμα, ἔφθασαν μετ' ὀλίγον εἰς μέρος τι, ὁπόθεν ἤκουσαν πυροβολισμοὺς καὶ κραυγὰς.

Τὴν ἱστορίαν ταύτην διηγήθη ὁ Ζέννος διὰ μακρῶν, κοσμῶν αὐτὴν δι' ἀφελῶν σκέψεων καὶ παραχωρῶν ἐν τῷ μεταξύ τὸν λόγον εἰς τοὺς δύο συντρόφους αὐτοῦ, οἵτινες προσέθετον τὰς παρατηρήσεις των.

Ἄν ἐπανελαμβάνομεν κατὰ λέξιν τὴν διήγησιν τοῦ Ζέννου, μεθ' ὅλων τῶν περιστασέων καὶ τῶν λεπτομερειῶν αὐτῆς, ἠθέλομεν ψυχαγωγῆσαι

ἀρκούντως τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας. Ἀλλὰ φειδόμενοι τῆς εὐαισθησίας αὐτῶν καὶ σπεύδοντες νὰ ἐγκαταλίπωμεν τὴν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς θεομηνίας δυστυχή πόλιν, παρατρέχομεν τὴν λεπτομερῆ ἀφήγησιν.

Ὅτε ὁ Ζέννος ἐτελείωσε τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, ἐπλησίαζον ἤδη εἰς τὴν παραλίαν. Οὐδεμίαν λέξιν ἀντήλλαξαν πλέον.

Φθάσαντες εἰς τὸ πλοῖον, ἀνέπνευσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

Ο ΑΠΟΠΛΟΥΣ

Οὐδὲν ἐκράτει πλέον τὸν πλοίαρχον ἐν Μασσαλία· τὴν αὐτὴν νύκτα ἦραν τὴν ἄγκυραν.

Ὁ πλοίαρχος εἶχε καταπλεύσει εἰς Μασσαλίαν μόλις τὴν ἑσπέραν τῆς προτεραίας, ἐν γνώσει διατελῶν τῆς πανώλους ἥτις ἐθέριζε τὴν πόλιν. Τολμηρότερος ἄλλων, εἶχεν ἀναλάβει νὰ μεταφέρῃ φορτίον σκηνῶν, ἐνδυμάτων καὶ τροφίμων, ἅτινα οἱ φιλάνθρωποι τῆς Μεσσήνης καὶ τῆς Νεαπόλεως ἀπέστελλον πρὸς τοὺς ἀπόρους τῆς Μασσαλίας.

—Ὅποια εὐδαίμων πόλις αὐτὴ ἡ Νεάπολις, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ πλοίαρχος, ἥτις τοῦλάχιστον δὲν ἔχει ἀνάγκην οἰκιῶν διὰ τοὺς πτωχοὺς, ἔνεκα τῶν θολωτῶν ὁδῶν καὶ τῶν ὑπογείων αὐτῆς λάκκων! Ἴδου τί θὰ εἶπη νὰ εἶναι κακομαθημένοι οἱ πτωχοὶ εἰς ἓνα τόπον! Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἡ Νεάπολις περισσεύουσα προνοεῖ περὶ τῆς Μασσαλίας στερουμένης· ἢ ἄλλως πτωχὴ Νεάπολις περὶ τῆς πλουσίας Μασσαλίας!

Καθ' ὅλην τὴν παρελθοῦσαν νύκτα καὶ μέχρι τῆς μεσημβρίας τῆς ἐπαύριον, ὁ πλοίαρχος δι' ἀπιστεῦτου δραστηριότητος κατώρθωσε νὰ ἐκφορτώσῃ ἐντελῶς τὸ ἐξ εἴκοσι τεσσάρων χιλιάδων κοιλῶν σκάφος αὐτοῦ. Ἐφρόντισε νὰ παραλάβῃ παρὰ τοῦ «Πρακτορείου τῶν Φιλανθρώπων» τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ναύλου, σημειωθὲν ἐν τοῖς βιβλίοις ἐπ' ὀνόματι τῶν ἐν Νεαπόλει ἀνταποκριτῶν, ὑπέγραψε τὴν παραλαβὴν «Γ. Βίλλιος, πλοίαρχος, ἐκ τῆς Ἀνατολῆς», καὶ ἦτο ἕτοιμος ν' ἀποπλεύσῃ, ἂν δὲν εἶχεν ἠθικὴν ὀφειλὴν νὰ μεταβῇ πρὸς ἐπίσκεψιν ἑλληνικῶν τινῶν οἰκογενειῶν, πρὸς ἃς ἦτο συνδεδεμένος διὰ παλαιᾶς φιλίας. Ἐπειτα ὁ Ζέννος, ὅστις ὁμολογητέον ὅτι ἐξ ἀρχῆς προέτρεψε τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅπως ἀναλάβωσι τὸν εἰρημένον ναῦλον, ἐνόμισε καλὸν νὰ τῷ ὑπενθυμίσῃ τὸ φιλικὸν τοῦτο χρέος, προτείνων νὰ ὑπάγῃ αὐτός. Ὁ πλοίαρχος ἐπέμεινε νὰ ἀπέλθωσιν ἀμφότεροι, καὶ ὁ Ζέννος γνωρίζων τὴν ἀφοβίαν τοῦ πατρὸς του δὲν ἀντεστάθη.

Ἡ πρὸς τὸν Βεργίνην φιλία ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ εἰκοσαετίας. Τὸν ἐγνώρισεν ἐν Σμύρνην ἐμπορικὸν ὑπάλληλον καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ πλοίου του τὸν εἶχεν

ὑπάγει εἰς Μασσαλίαν, ὅπου διέμενον ἤδη ἀπὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν. Πλὴν τῆς φιλίας ἔτρεφε πρὸς αὐτὸν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην, διότι πολλάκις τὸν ὑπεστήριξεν ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς αὐτοῦ σχέσεσι. Τοῦ γέροντος ναύτου ἡ ψυχὴ ἦτο εὐθεία καὶ οὐδέποτε ἐλησμόνει τὰ ὀφειλόμενα.

Εὐτυχήσας νὰ σώσῃ τὴν ὀρφανὴν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ταύτῃ ἀνάγκῃ, ὁ πλοίαρχος διέβλεπεν ἐν τούτῳ τὸν θεῖον δάκτυλον.

Ἵστε ἐπέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, ὠδήγησε τὴν κόρην εἰς τὸ δωμάτιον αὐτοῦ καὶ δεικνύων αὐτῇ τὴν ἰδίαν κλίνην τοῦ εἶπεν.

— Ἀναπαύσου τώρα, τέκνον μου Μαρίνα· ἀρκετὰ ὑπέφερες εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Θέλεις νὰ σοὶ φέρω νὰ φάγῃς;

Καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν ἀπόκρισιν αὐτῆς, ἐκινήθη ἵνα μεταβῇ εἰς τὸ μαγειρεῖον. Ἄλλ' ὁ Ζέννος τὸν εἶχε προλάβει καὶ ἤρχετο ἤδη κομίζων ἄρτον καὶ δύο τρυβλία κρέατος βραστοῦ.

— Κάθισε καὶ σὺ μαζί της, πάτερ μου, εἶπε· μόνη της δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ φάγῃ.

Ὁ πλοίαρχος ἐξετίμησεν ὡς ὀρθὴν τὴν παρατήρησιν ταύτην τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ καθίσας παρὰ τὴν κλίνην ἤρχισε νὰ τρώγῃ προσκαλῶν καὶ τὴν ὀρφανὴν νὰ πράξῃ τὸ αὐτό. Ἐκείνη ἐνδίδουσα εἰς τὰς πολλὰς αὐτοῦ παρακελεύσεις μόλις ἤγγισεν ὀλίγον τι.

— Σὺ μοὶ ἐνθύμισες σήμερον τὰ ἔθιμα τῆς πατρίδος μας, ἔλεγεν ὁ γέρον ὑπαινεττόμενος τὴν πρόθεσιν τῆς κόρης εἰς τὸ νὰ ἐνδύσῃ τὴν νεκρὰν μητέρα της. Λοιπὸν καὶ τοῦτο ἔθιμον ἐλληνικὸν δὲν εἶναι; Φάγε. Ὅταν ἀποθάνῃ συγγενῆς τις, ὅλοι οἱ συγγενεῖς ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς κηδεῖας δειπνοῦσιν.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς κόρης ἐπληρώθησαν δακρῶν· ὁ πλοίαρχος ὑπώπτευσεν ὅτι ἐφάνη ἀδέξιος, ἂν καὶ ἐπειράθῃ νὰ τορνεύσῃ ὅσον τὸ δυνατόν τὴν ἔκφρασίν του.

— Φεῦ! εἶπε, σ' ἐλύπησα κόρη μου Μαρίνα, χωρὶς νὰ τὸ θέλω. Γέροντος ναυτικοῦ ἡ γλῶσσα εἶναι ἀδύνατον νὰ εἴπῃ ἓνα λόγον σωστόν, καθὼς πρέπει. Μὴ μὲ συνερίζεσαι.

Ἡ ὀρφανὴ δὲν διανοήθη βεβαίως τοῦτο. Ἦθελε νὰ εὐχαριστήσῃ μάλιστα τὸν πλοίαρχον, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ εὔρῃ λόγους ἄνευ δακρῶν.

— Κοιμήσου, κοιμήσου, τέκνον. Αὔριον τὸ πρωὶ θὰ εἴμεθα μακρὰν τῆς Μασσαλίας καὶ ὁ ἀῆρ τῆς θαλάσσης θὰ σὲ ὠφελήσῃ πολὺ. Μὴ ἀπελπίζεσαι.

Ὁ Ζέννος κατέβη πάλιν εἰς τὸν θάλαμον, ἵνα σηκώσῃ τὴν τράπεζαν δῆθεν. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐπεθύμει καὶ ἐφοβεῖτο συγχρόνως νὰ ἐμφανίζηται ἐνώπιον τῆς κόρης. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸ πρὸς αὐτὴν αἴσθημά του ἀνεμείχθη μετ' ἀπειροῦ εὐλαβείας καὶ ἐνθουσιώδους θαυμασμοῦ. Τὴν ἀφοσίωσιν τῆς κόρης πρὸς τοὺς ἀποθανόντας γονεῖς της, ἣτις ὤθησεν αὐτὴν εἰς τὸ νὰ καταφρονήσῃ δεκάκις τὸν θάνατον, ἔβλεπεν ὑπὸ ποιητικὰ καὶ θρησκευτικὰ χρώματα. Καὶ δὲν ἔλαβε μὲν καιρὸν νὰ ἐρωτήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἐμάντευεν ὅμως ὅλην τὴν παράδοξον ἐπιμονήν, ἣν ἔδειξεν ἡ νέα θέλουσα ν' ἀκολουθήσῃ τὴν κηδεῖαν τῶν γονέων της, διότι ἄλλως ἢ εἰς τὸ κοιμητήριον πορεία τοῦ γέροντος πλοιάρχου δὲν ἐξηγεῖτο.

Ὁ Ζέννος ηὐχρήθη καλὴν νύκτα εἰς τὴν κόρην καὶ τὸν πατέρα του, ὅστις ἔμεινεν ἐν τῷ αὐτῷ θαλάμῳ φοβούμενος μὴ ἡ μοναξία στενοχωρήσῃ τὴν κόρην, ἔδωκε δὲ πρὸς τὸν υἱὸν του τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς ἵνα διευθύνῃ αὐτὸς τὸν ἀπόπλου.

Ἡ νέα ἦτο κατάκοπος, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποκοιμηθῇ. Τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτοὺς ἔχουσα καὶ κλείουσα ἐναλλάξ, ἔβλεπε τὸ μελαγχολικὸν φῶς τῆς μικρᾶς κανδήλας, ἣτις ἔκαιεν ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνας τοῦ ἀγίου Νικολάου, προστάτου τῆς ἑλληνικῆς ναυτιλίας· ἔβλεπε τὴν ὀροφήν, ἔβλεπε τὸν φεγγίτην, δι' οὗ ἐφαίνοντο ἀμαυροὶ τινες ἀστέρες λάμποντες, καὶ ταῦτα πάντα ὡς ἐν ὄνειρῳ. Μόνον δὲ ὅτε ἠκούσθησαν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς τὰ δραμαῖα βήματα τῶν ναυτῶν καὶ τὰ κελεύματα τοῦ ναυκλήρου καὶ ἡ προστριβὴ τῆς ἀλύσου ἐπὶ τῶν ὀπῶν, καὶ ὅτε τὰ κύματα ἤρχισαν νὰ φλοισφίζωσιν ἐπὶ τῶν πλευρῶν, τότε λικνισθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὀμαλοῦ σάλου τῆς νηός, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀπεκοιμήθη.

Ὅτε ἐξύπνησεν, ἦτο ἤδη ἡμέρα καὶ εὐρίσκετο μόνη ἐν τῷ θαλάμῳ. Ὁ πλοίαρχος εἶχεν ἐγερθῆ πρὸ πολλοῦ.

Ὁ ὕπνος αὐτῆς ὑπῆρξε βαρὺς καὶ ὀδυνηρός. Προσεπάθησε νὰ ἐνθυμηθῇ ποῦ εὐρίσκετο, καὶ ἐπανῆλθον κατὰ μικρὸν εἰς τὴν μνήμην αὐτῆς πᾶσαι αἱ λεπτομέρειαι τοῦ δυστυχήματός της ὡς φρικώδης καὶ ἀπίθανος ὀπτασία. Ἡρώτα ἑαυτὴν πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιπέσῃ αἴφνης κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τοιαύτη συμφορὰ, ἐνῶ τὴν προτεραίαν εἰσέτι ἦτο τόσον εὐτυχής.

Ἡθέλησε νὰ κράξῃ.

— Ἀνθοῦσα, Ἀνθοῦσα!

Ἐλησμόνησεν ὅτι δὲν εἶχε πλέον ὑπηρέτριαν ἀπὸ τῆς χθές.

— Ἐκαλέσατε τὴν Ἀνθοῦσαν; ἠρώτησεν ὁ Ζέννος κύπτων ἄνωθεν διὰ τοῦ φεγγίτου. Ἐξεύρετε λοιπὸν ὅτι ἡ Ἀνθοῦσα εἶναι ἐδῶ;

— Ποία Ἀνθοῦσα; ἠρώτησεν ἡ κόρη.

— Ἡ τροφός σας, εἶπεν ὁ Ζέννος.

— Εἶναι ἐδῶ;

— Ναί. Συγχωρήσατέ μοι ὅτι δὲν σᾶς τὸ εἶπα χθές διὰ νὰ μὴ σᾶς πειράξω. Ἐφοβούμην μὴ σᾶς ἐνοχλήσῃ ἡ παρουσία της. Ἄλλ' εἶναι ἐδῶ καὶ ζητεῖ νὰ σᾶς ἴδῃ. Νὰ ἔλθῃ λοιπόν;

— Ἄς ἔλθῃ ἐδῶ.

Γυνὴ τις τεσσαρακοντοῦτις, εὖσωμος καὶ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς φουσκωμένους ἐκ τῶν δακρῶν κατέβη τρέχουσα διὰ τοῦ ὀπαίου*.

Ἐπεσεν εἰς τοὺς πόδας τῆς νέας πνιγομένη, πνευστιῶσα καὶ μὴ δυναμένη νὰ ὁμιλήσῃ ἐκ τῶν λυγμῶν.

Ἡ κόρη τὴν ἀνήγειρεν ἀνοίγουσα πρὸς αὐτὴν τὰς ἀγκάλας, καὶ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της ἔρρευσαν δάκρυα.

— ὦ, συγχώρησέ με, κυρά μου, συγχώρησέ με, Μαρίνα μου, ἐγὼ ἔφαγα τὸ ψωμί σας, ἐγὼ ἔζησα τριάκοντα χρόνους εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρός σου. Ἦμποροῦσα νὰ φύγω, νὰ σᾶς ἀφήσω, νὰ σᾶς προδώσω; Τὸ αἷμά μου ἐπάγωσε, συμφορὰ μου! δὲν ἤμποροῦσα νὰ συλλογισθῶ, δὲν ἤμποροῦσα νὰ κάμω τίποτε. Ὅταν εἶδα τὸν σκληρὸν θάνατον τοῦ πατρός σου, καὶ ἡ μήτηρ σου ἐκινδύνευε, σὲ εἶπα· «ἄς φύγωμεν, ἄς υπάγωμεν, Μαρίνα μου». Σὺ δὲν μοὶ ἀπεκρίθης. Τότε ἐγὼ ἔφυγα χωρὶς νὰ ἐξεύρω. Ἐκαμεν ὁ Θεὸς καὶ ἠῦρα αὐτὸ τὸ καλὸν πλοῖον, ὅπου εἶναι ἰδικοῦ μας ἀνθρώπου, ὁ Θεὸς νὰ τὸν φυλάγῃ, καὶ ἐμβῆκα μέσα καὶ ἐγλύτωσα. Ἀλλὰ δὲν ἤμποροῦσα νὰ παρηγορηθῶ, ὅσον σὲ ἐνθυμούμην. Ἐγὼ σὲ ἀνέθρεψα, ἐγὼ σὲ ἐβάσταξα εἰς τὴν ἀγκάλῃν μου! Πῶς ἦτο δυνατόν νὰ σὲ λησμονήσω;

— Ἄνθοῦσα, εἶπεν ἡ ὀρφανή, ἐγὼ δὲν παρεπονέθην ἐναντίον σου. Ἀλλὰ δὲν τὰ ἐνθυμῆσαι καλῶς, δυστυχῆς. Αὐτὸ ὅπου εἶπες, ὅτι δὲν σ' ἀπεκρίθην ὅταν μὲ προσεκάλεις νὰ φύγωμεν, δὲν ἦτον ἀληθές. Ἐγὼ μάλιστα σὲ εἶπα· «φύγε μόνη σου, ἂν θέλῃς»· καὶ σὺ μοὶ ἀπεκρίθης· «δὲν φεύγω μόνη μου, ἔλα νὰ υπάγωμεν ὁμοῦ». Τὸ μόνον ὅπου δὲν ἔκαμες καλὰ εἶναι ὅτι δὲν μ' ἀπεχαιρέτισες τὴν τελευταίαν στιγμὴν, ὅταν μετενόησες καὶ ἀπεφάσισες πάλιν νὰ φύγῃς.

— Ἐτσι ἦτο; Καὶ ἔτσι πρέπει νὰ ἦτον, συμφορὰ μου! Ἐγὼ δὲν ἐνθυμούμαι καλὰ, ἐσάλειψεν ὁ νοῦς μου. Σὲ λέγω ὅτι δὲν ἤξευρα ποῦ εὐρισκόμην καὶ ποῦ ἐπήγαινα. Συγχώρησέ με, ὦ, συγχώρησέ με, Μαρίνα μου!

— Δὲν σοῦ ἔχω παράπονον, εἶπεν ἡ κόρη. Τώρα, βλέπεις, ἔμεινα μόνη εἰς τὸν κόσμον καὶ δὲν ἔχω κανένα. Σὲ πονῶ, διότι ἀνετράφην εἰς τὰς χεῖράς σου. Ἄν θέλῃς νὰ μείνῃς μαζί μου, μ' εὐεργετεῖς.

—ὦ, εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ, καὶ ἄμποτε νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου διὰ σέ. Ἐγὼ ἐφάνην ἀχάριστη, καὶ σὺ μ' ἐσυγχώρησες. Νὰ μείνω, εἶπες, μαζί σου! Ἀλλ' ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ εἶμαι δούλη εἰς τοὺς πόδας σου!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

Ἡ ΚΥΡΙΑ ΡΙΖΟΥ

Ἡ σκηνὴ αὐτῆ τῶν ἀτελευτήτων ὀδυρμῶν τῆς Ανθούσης ἔμελλε νὰ διαρκέσῃ ἐπ' ἄπειρον, ἂν δὲν ἤρχετο ὁ πλοίαρχος, ὅστις παρεκάλεσε τὴν Μαρίναν ν' ἀναβῆ εἰς τὸ κατάστρομα ἵνα εἰσπνεύσῃ τὸν θαλάσσιον ἀέρα. Ἡ ὀρφανὴ ὑπήκουσε.

Τὰ δύο ἐκεῖνα ἄπειρα, θάλασσα καὶ οὐρανός, ἀνεπετάσθησαν τότε εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της. Ἀπὸ τῆς βρεφικῆς αὐτῆς ἡλικίας, ὅτε εἶχε πλεύσει ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς εἰς Μασσαλίαν, δὲν εἶχε ταξιδεύσει πλέον διὰ θαλάσσης. Τοῦ πρώτου ἐκείνου πλοῦ ἢ ἀνάμνησις εἶχε μείνει ἐν τῇ φαντασίᾳ αὐτῆς ὡς κυανοῦν καὶ χρυσομένον ὄνειρον. Καὶ ἤδη, ἐν μέσῳ τῆς προώρου μαρανθείσης νεότητός της καὶ κατοπιν τῆς συμφορᾶς, ἥτις ἔπληξεν αὐτὴν ὡς κεραυνός, ἐπανεύρισκε τὸ κυανοῦν ἐκεῖνο στερέωμα καὶ τὸ μέγα ἐκεῖνο πέλαγος, ἅτινα εἶχεν ὄνειροπολήσει! Φεῦ! ὄψε ταῦτα παρίσταντο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της.

Λεπτὸς ἄνεμος ἔπνεεν ἐκ τῆς πρύμνης ρυτιδῶν τὰ κύματα. Τὸ πλοῖον ἐχόρευεν ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ τάπητος. Αἱ σκιαὶ τῶν ἰστῶν καὶ τῶν ἰστιῶν διεγράφοντο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας. Οἱ ἀρμονικοὶ φλοῖσβοι τῶν κυμάτων ἠνοῦντο μὲ τοὺς μυστηριώδεις τριγμούς τῶν σανίδων καὶ τῶν ἐξαρτίων. Πρὸς δυσμὰς τὰ ἀτμοειδῆ ὄρη τῆς γαλλικῆς γῆς συνεχέοντο ἤδη μετὰ τοῦ ὀρίζοντος. Ὁ ἥλιος μεσουρανῶν ἔστεφε τὴν κτίσιν.

Ἡ Μαρίνα ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς κωπαστῆς καὶ ἐπεθύμησεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν ν' ἀπολαύσῃ τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἐκείνου θεάματος. Φεῦ! μικρὸν κατὰ μικρὸν θάλασσα, οὐρανός καὶ πλοῖον, πάντα ἐσβέσθησαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της. Διήθυνε μόνον τὸ βλέμμα πρὸς τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν ὀρέων, ἥτις ἐπλησίαζεν ἤδη νὰ ἐξαφανισθῇ ἐν τῷ κενῷ. Ἡρώτησε ναύτην τινά.

— Ποῦ εἶναι ἡ Μασσαλία;

Ὁ ναύτης ἔδειξεν αὐτῇ διὰ τῆς χειρὸς σημεῖόν τι τοῦ ὀρίζοντος.

Ἡ Μαρίνα προσεκόλλησεν ἐκεῖσε τὸ ὄμμα καὶ ἔμεινεν ὥρας ὀλοκλήρους ὀρθία στηριζομένη ἐπὶ τῆς κωπαστῆς. Καὶ ὅτε ἡ γαλλικὴ γῆ ἐσβέσθη ἐκ τοῦ ὀρίζοντος, καὶ τότε ἔτι ἡ κόρη ἔμεινεν ἐμβλέπουσα εἰς τὸ ἀόρατον ἐκεῖνο σημεῖον. Ὁ πλοίαρχος τὴν προσεκάλει ὀπισθεν νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτόν· ἐπειδὴ δὲ δὲν τῷ ἀπήντα, ἠναγκάσθη νὰ τῇ σείσῃ τὴν χεῖρα.

—Ἄφες με, σὲ παρακαλῶ, εἶπεν ἐκείνη.

Ἡ Ἀνθοῦσα ἐκάθητο ὀπισθεν αὐτῆς καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ τῆ ὁμιλήσῃ.

Τῷ ὄντι ἐκεῖ, πρὸς τὸ ἀδιόρατον ἐκεῖνο σημεῖον, ἐστρέφοντο οἱ πόνοι καὶ οἱ λογισμοὶ τῆς Μαρίνης. Πᾶς ἄνθρωπος ὁδοιπορῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶχεν ὄριόν τι πρὸς ὃ κατηυθύνετο. Αὐτὴ δὲ ποῦ ἐβάδιζε, δυστυχῆς κόρη; Καὶ πρὸς ποῖον τέρμα ἠδύνατο νὰ διευθυνθῆ, εἰμὴ πρὸς τὸ σημεῖον, ἐξ οὗ ἀνεχώρησεν; Ἐκεῖ εἶχε θάψει τὴν ἀγάπην, τὸν βίον καὶ τὸ μέλλον αὐτῆς. Πρὸς τί δὲ νὰ ζήσῃ τοῦ λοιποῦ ἐν τῷ κόσμῳ; Δὲν ἦτο περίγελως δι' αὐτὴν ἅπας ὁ ἀπέραντος ἐκεῖνος ὀρίζων, ὁ ὠραῖος ἐκεῖνος κόσμος καὶ οἱ ἄνθρωποι προσέτι;

Καὶ ποῦ διηυθύνετο; Νὰ γίνῃ βάρος εἰς μεμακρυσμένους τινὰς συγγενεῖς ἀγνώστους αὐτῇ καὶ μὴ δυναμένους νὰ τὴν ἀγαπῶσι. Διατί ὁ τάφος τῶν γονέων τῆς νὰ μὴ δεχθῆ καὶ αὐτήν;

Οὔτε ἀδελφόν, οὔτε φίλον εἶχεν ἐν τῷ κόσμῳ. Τίς ἤθελεν ἐκτείνει πρὸς αὐτὴν χεῖρα ἵνα τὴν ὀδηγήσῃ εἰς τοῦ βίου τὸ στάδιον;

Ἐπὶ μακρὸν ἔμεινε βεβυθισμένη εἰς τοὺς διαλογισμοὺς τούτους. Ἐκεῖ ἀκούει γνωστὴν φωνὴν λαλοῦσαν αὐτὴν ἐξ ὀνόματος.

— Μαρίνα! Μαρίνα!

Στραφεῖσα βλέπει νέαν τινά, τὴν κόρην τῆς οἰκογενείας ἐκείνης, ἣν εἶχε παραλάβει εἰς τὸ πλοῖον ὁ Ζέννος. Ἡ Μαρίνα δὲν εἶχε δώσει προσοχὴν εἰς τὴν ἱστορίαν ἣν διηγήθη τὴν προτεραίαν ὁ υἱὸς τοῦ πλοιάρχου. Ἄλλ' ὅτε εἶδε τὴν κόρην ἰσταμένην πλησίον αὐτῆς, ἀνεπόλησεν ἀμυδρῶς ὅ,τι εἶχεν ἀκούσει ἐκ τῆς διηγήσεως.

—Ἐδῶ εἶσαι λοιπόν, Κάκια;

—Ἐδῶ εἴμεθα, ἀπήντησε τρίτη τις φωνή, εὐθυμὸς καὶ σχεδὸν ἀνδρική.

Ἦτο ἡ μήτηρ τῆς Κάκιας, ἣτις ἰδοῦσα ἀπὸ τῆς πρῶρας τὰς δύο νεάνιδας προσεγγισάσας πρὸς ἀλλήλας, ἦλθε πρὸς συνάντησίν των.

Ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο πλέον ἢ τεσσαρακοντοῦτις, ροδόχρους καὶ πολύσαρκος· ἐφόρει ἐσθῆτα μεταξίνην καὶ ἦτο ἐπιμελῶς κεκοσμημένη, ὅπερ ἀπεδεικνυεν ὅτι δὲν εἶχεν ἀμελήσει ἐν τῇ ἐσπευσμένη φυγῇ αὐτῆς νὰ παραλάβῃ μεθ' ἑαυτῆς τὸ καλλωπιστήριόν τῆς.

Ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτῆς ἦτο ὠραία ἀληθῶς νέα, ἂν καὶ πλέον τοῦ δέοντος ἐρυθρά. Ἦτο λευχείμων καὶ εἶχε τὴν κόμην τοσοῦτον ἐντελῶς περιποιημένην, ὥστε ἐφαίνετο ὅτι τῆς ἐχρειάσθη δύο ὠρῶν ἐργασία πρὸς

τοῦτο ἐν τῷ κύτει τοῦ πλοίου. Ἐμειδία ἀκαταπαύστως καὶ εἶχεν ὠραία χεῖλη βύσσινα. Τὸ δὲ βάδισμα, ἢ λαλιά καὶ πᾶν κίνημα αὐτῆς, ἐμαρτύρουν ὅτι ὠφελήθη ἐκ τῶν μαθημάτων, ἅτινα εἶχε λάβει παρὰ τῆς διδασκάλου τῆς.

— Λοιπὸν δὲν τὸ ἤξευρες ὅτι εἴμεθα ἐδῶ; εἶπεν ἡ Κάκια ἐναγκαλιζομένη τὴν φίλην τῆς.

— Μοὶ τὸ εἶχον εἰπεῖ χθές, ἀπήντησεν αὐτή.

Ἡ μήτηρ τῆς Κάκιας πλησιάσασα ἐθώπευσε φιλοστόργως τὴν Μαρίναν, ἀπευθύνουσα αὐτῇ παραμυθητικούς λόγους διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν γονέων τῆς. Τῇ στιγμῇ δὲ ἐκείνῃ προσῆλθε καὶ ὁ κ. Ρίζος, ὁ πατὴρ τῆς οἰκογενείας, καὶ ἐπανέλαβε τὰ αὐτά.

Τόσους φίλους προθύμους νὰ τὴν παρηγορήσωσι δὲν ἤλπιζεν ἡ Μαρίνα νὰ εὕρῃ ἐντὸς τοῦ πλοίου!

Ὁ κ. Ρίζος μετῆρχετο ἐν Μασσαλία τὸ ἐπάγγελμα τοῦ παραγγελιοδόχου καὶ προμηθευτοῦ καὶ εἶχεν ἀποκτήσει καλὴν περιουσίαν, ὡς ἐλέγετο. Ἀλλὰ δὲν ἔχαιρε πολλὴν ὑπόληψιν μεταξὺ τῶν φορτωτῶν καὶ τῶν πλοιάρχων, καὶ περὶ αὐτῆς δὲ τῆς λεγομένης περιουσίας του ἀμφέβαλλον οἱ πλεῖστοι. Πρὸς δὲ τὸν πατέρα τῆς Μαρίνης διετέλει ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐν ψυχρότητι προελθούσῃ ἐξ ἐμπορικῶν λόγων ἢ ἴσως ἐκ τοῦ ἀσυμβιβάστου τῶν δύο χαρακτήρων.

Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἡ κ. Ρίζου καὶ ἡ μήτηρ τῆς Μαρίνης δὲν ἐπεσκέπτοντο ἀλλήλας. Ὅσον δὲ περὶ τῶν δύο νεανίδων, συνηντῶντο ἐνίοτε ἐν τῇ οἰκίᾳ φίλης τινός, καὶ ἡ μὲν Κάκια ἐφέρετο μετὰ πονηρίας θαυμαστῆς ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν τῆς, ἡ δὲ Μαρίνα μετὰ περισκεψέως.

— Καὶ πῶς γίνεται λοιπὸν, Μαρίνα, νὰ εἶσαι ἀπὸ χθὲς εἰς τὸ πλοῖον καὶ νὰ μὴ σὲ ἴδωμεν;

— Συγχωρήσατέ με. Ἦλθα νύκτα εἰς τὸ πλοῖον καὶ σήμερον ἐβράδυνα νὰ ἐξυπνήσω.

— Διατί τὰ λέγεις αὐτὰ εἰς τὴν Μαρίναν, κόρη μου; εἶπεν ἡ μήτηρ. Κατόπιν τοῦ δυστυχήματός τῆς ἠδύνατο νὰ συλλογίζεται τοιαῦτα;

— Ἐχει δίκαιον ἡ κυρία Ρίζου, εἶπεν ἡ Ἀνθοῦσα σείουσα τὴν κεφαλὴν.

Ἡ Μαρίνα ἔστρεψε πρὸς αὐτὴν αὐστηρὸν βλέμμα, ὅπερ τὴν ἔκαμε νὰ μείνῃ μὲ τὸ στόμα ἀνοικτόν.

— Καλὰ ὅπου θὰ ταξιδεύσωμεν μαζὶ τοῦλάχιστον, ἐπανέλαβεν ἡ Κάκια. Τί καλύτερον ὑπάρχει παρὰ τὸ νὰ μὴ στενοχωρηταί τις εἰς τὸ ταξίδιον;

— Ἡμεῖς, ὅσον ἐμποροῦμεν, εἶπεν ἡ κ. Ρίζου, θὰ τῆς κάμωμεν συντροφιὰν τῆς Μαρίνης. Τὸ κατὰ δύναμιν ὁ εἷς πρέπει νὰ βοηθῆ τὸν ἄλλον.

— Καὶ μὲ λόγον καὶ μὲ ἔργον, εἶπεν ὁ κ. Ρίζος, ὅστις ἐθλίβετο μεταξὺ τῶν γυναικῶν καὶ ἐνόμισεν ἐπίκαιρον ν' ἀποσυρθῆ μετὰ τὴν παρατήρησιν ταύτην.

— Καὶ διὰ ποῦ θὰ ὑπάγῃς τώρα, Μαρίνα; ἠρώτησεν ἡ Κάκια.

— Ὅπου θέλῃ ὁ Θεός, ἀπήντησεν ἡ νέα ἐγκαρτεροῦσα.

— Θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Σμύρνην, τὴν πατρίδα σου;

— Δὲν ἐξεύρεις λοιπὸν, κόρη μου, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐρωτᾷς; παρετήρησεν ἡ κ. Ρίζου. Διότι μὲ τοῦτο ἐνθυμίζεις εἰς τὴν Μαρίναν τὸ δυστύχημά της.

Ἡ ὀρφανὴ κατέβαλεν ἐπίπονον ἀγῶνα ἵνα κρατήσῃ τὴν ὀργὴν καὶ τὰ δάκρυα.

— Διατί, μῆτέρ μου, εἶσαι παράξενη; εἶπεν ἡ Κάκια· ἐγὼ δὲν εἶμαι ξένη διὰ τὴν Μαρίναν, καὶ μία φίλη δύναται νὰ κάμῃ εἰς φίλην της μίαν ἐρώτησιν. Δὲν εἶναι ἀληθές, Μαρίνα;

— Βεβαίως.

— Καὶ ἔπειτα ἡμεῖς, εἰς τὴν ἡλικίαν μας, ἔχομεν ἐμπιστοσύνην ἢ μία εἰς τὴν ἄλλην, καθὼς ἀνέγνωσα εἰς ἓν βιβλίον· ἐνῶ αἱ γυναῖκες, ὅταν ἡλικιοῦνται, προσφέρονται μὲ ὑπουλότητα μεταξύ των.

— Κάκια, εἶπεν ἡ Μαρίνα.

— Βλέπεις λοιπὸν πῶς φέρεται εἰς τὴν μητέρα της, ἀνέκραξεν ἡ κ. Ρίζου. Διὰ τοῦτο λοιπὸν σὲ ἔμαθα γράμματα, διὰ νὰ μὲ λέγῃς αὐτὰ καὶ αὐτά; Ἄχ, καλύτερον νὰ μὴν ἔχη τις κόρην παρὰ ν' ἀκούῃ τοιαῦτα λόγια ἀπὸ τὴν κόρην της.

Καὶ ἀπεμακρύνθη δεικνύουσα ὅτι εἶναι ὠργισμένη.

— Διατί νὰ λυπήσῃς τὴν μητέρα σου; εἶπεν ἡ Μαρίνα.

— Καλέ, ἄφησέ την· εἶναι εἰς τὰς ὥρας της, ἀπήντησε τολμηρῶς ἡ Κάκια· ἂν εἶχα ἐγὼ ὄρεξιν νὰ συνερίζωμαι τοὺς θυμοὺς τῆς μητρὸς μου, θὰ ἐξώδευα ὅλον τὸν καιρὸν μου δωρεάν.

Αἱ δύο νέαι ἔμειναν πολλὴν ὥραν ὁμοῦ, καὶ ἡ Μαρίνα δὲν προσεῖχε πλέον τὸν νοῦν εἰς τοὺς λόγους τῆς φίλης της, ἥτις ἔκαμνε πρὸς αὐτὴν πολλὰς

κολοβάς ἐκμυστηρεύσεις καὶ διαφόρους ἐρωτήσεις. Τὸ πλοῖον ἐξηκολούθει νὰ πλέη ταχέως, καὶ οἱ εὐνοϊκοὶ ἄνεμοι δὲν ἐκόπασαν παντελῶς· οἱ ναῦται ἠσχολοῦντο εἰς ἐπισκευὰς κάλων καὶ ἄλλων πραγμάτων. Ὁ πλοίαρχος δὲν ἐφαίνετο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος· εἶχε καταβῆ εἰς τὸν θάλαμόν του ὅπως ἀναπαυθῆ ἐπὶ μικρόν, συστήσας εἰς τὸν υἱόν του νὰ φροντίζη περὶ τῆς ὀρφανῆς. Ὁ Ζέννος λοιπὸν ἀπὸ τινος ὥρας ἐφαίνετο στρεφόμενος περὶ τὰς δύο νέας, μὴ τολμῶν νὰ διακόψῃ τὴν συνομιλίαν των. Ἡ Κάκια, ἥτις φυσικῶς τῷ λόγῳ ἐνόμισεν ὅτι ἐστρέφετο χάριν αὐτῆς, ἤρχισε νὰ δάκνη τὰ χεῖλη, νὰ παίζη κρυφίως τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ ἀκκίζεταί. Προσέτι δὲ ἡ κ. Ρίζου, ἥτις ἀπὸ τοῦ προσθίου ἴστου παρετήρει τὰς δύο νέας, ἰδοῦσα τὰ κινήματα τοῦ Ζέννου, ἐλησμόνησε τὸν θυμὸν αὐτῆς καὶ ἤρχισε νὰ ἐναβρῦνηται πόρρωθεν διὰ λογαριασμὸν τῆς κόρης της.

Ἐπὶ τέλος ὁ Ζέννος ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς μέσον τι, ἵνα ἀπαλλαχθῆ τῆς ἀμηχανίας του, καὶ προσκαλέσας τὴν Ἀνθοῦσαν εἶπεν αὐτῇ.

—Ἐρώτησε τὴν κυρίαν σου, μὴ τῆς χρειάζεται τίποτε.

—Τί νὰ τῆς χρειασθῆ; εἶπεν ἡ Ἀνθοῦσα ἀνοίγουσα τὸ στόμα.

—Ἀπὸ χθὲς δὲν ἔφαγε τίποτε. Ἐχει σκοπὸν νὰ περάσῃ ὅλην τὴν ἡμέραν νηστική; Παρακίνησέ την νὰ φάγῃ. Ὁ πατὴρ μου θὰ λυπηθῆ πολὺ, ἂν τὴν βλέπῃ καθημερινῶς τόσοσιν λυπημένην. Ἐπαρέ την νὰ καταβῆτε κάτω. Ἡ τράπεζα θὰ εἶναι ἐτοίμη εἰς μίαν στιγμὴν.

—Ἐγὼ θὰ τῆς εἶπω, ἀπήντησεν ἡ Ἀνθοῦσα· νὰ ἰδῶμεν ἂν θὰ με ἀκούσῃ.

Τὸ λοξὸν καὶ φιλύποπτον βλέμμα τῆς Κάκιας εἶχε παρατηρήσει τὴν κατὰ μόνας συνομιλίαν τῆς Ἀνθοῦσης μετὰ τοῦ Ζέννου, καὶ στραφεῖσα λέγει πρὸς τὴν σύντροφον αὐτῆς.

—Ἴδου ὁ υἱὸς τοῦ πλοίαρχου ὀμιλεῖ μετὰ τὴν τροφὸν σου. Τί νὰ τῆς λέγῃ τάχα;

Ἡ Μαρίνα ἔσεισε τοὺς ὤμους.

Ἐν τούτοις ἡ Ἀνθοῦσα μετεβίβασε πρὸς τὴν κυρίαν αὐτῆς τὴν παραγγελίαν τοῦ Ζέννου.

—Σὲ συγχαίρω, Ἀνθοῦσα, διότι ἀπέκτησες ἤδη σχέσεις μετὰ τὸν υἱὸν τοῦ πλοίαρχου, ἐνόμισεν ἐπάναγκες νὰ εἶπῃ ἡ Κάκια.

Ἡ Μαρίνα ἔστρεψεν ὑπερήφανον καὶ ἐπιπληκτικὸν βλέμμα πρὸς αὐτήν. Διὰ δευτέρου δὲ βλέμματος ἐπέβαλε σιγὴν εἰς τὴν Ἀνθοῦσαν, ἥτις ἠτοιμάζετο ν' ἀπαντήσῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

Ο ΘΕΙΟΣ ΒΕΡΕΤΤΑΣ

Καθ' ὄλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπομένην νύκτα, ταχὺς ὑπῆρξεν ὁ πλοῦς τῆς Σωτηρίας (οὕτως ὠνομάζετο τὸ πλοῖον). Ὁ ἄνεμος ἔπνεε μέτριος ἀλλὰ συνεχής.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον εὐρίσκοντο εἰς ἀπόστασιν πεντήκοντα μιλίων πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μαγιώρκας.

Ὁ ἄνεμος ὅμως εἶχεν ἤδη κοπάσει, τὸ δὲ βρῖκιον ἐφαίνετο ὡς νὰ εἶχε καρφωθῆ ἐπὶ σημείου τινὸς τῆς Μεσογείου καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ μετακινηθῆ ἐκεῖθεν. Ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς τετάρτης ὥρας δὲν εἶχον διανύσει τριῶν μιλίων ὁδόν. Οἱ ναῦται ἦσαν ὅλοι ὠργισμένοι. Οἱ συνήθεις συριγμοὶ καὶ τὰ σιγανὰ ἄσματα δὲν ἀντήχουν πλέον. Ἦκούοντο τῆδε κἀκεῖσε παράπονα καὶ βλασφημίαι κατὰ τοῦ ἀνέμου. Μόνος ὁ θεῖος Βερέττας, ὁ ναύκληρος, προσεπάθει νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ λέγων· «Θὰ φυσήξῃ, θέλει δὲν θέλει». Ὁ δὲ γηραιὸς ναύτης Γουλμῆς ἐπανέλεγε μυριάκις τὸ κέλευσμα. «Φύσα, καλέ μου, φύσα»!

Ὁ πλοίαρχος διέταξε ὁτὸ συνήθεις «νὰ πηδήσωσι τέσσαρα παιδιά εἰς τὴν φελούκαν καὶ νὰ καθίσωσιν εἰς τὰς κώπας», δένοντες τὴν Σωτηρίαν ὀπισθεν τῆς πρύμνης αὐτῶν.

— Μὴ παραξενεύεσθε, παιδιά, προσέθηκεν ὁ γέρον Βερέττας, καὶ σεῖς ὅταν γηράσητε, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον θὰ σᾶς χειραγωγοῦν τὰ ἐγγόνιά σας. Ἡ Σωτηρία εἶναι γραῖα.

Τέσσαρες ναῦται, ὁ Κῶτσος, ὁ Μῆτρος, ὁ Βαζένης καὶ ὁ θεῖος Γουλμῆς (ὅστις συνηριθμεῖτο καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ναυτῶν) κατέβησαν εὐθὺς εἰς τὴν λέμβον καὶ ἔβαλαν εἰς πρᾶξιν τὴν διαταγὴν ταύτην.

Ἐπὶ τοῦ πλοίου ἔμειναν ὁ πλοίαρχος, ὁ Ζέννος, ὅστις ἐπηδαλιούχει, ὁ ναύκληρος καὶ δύο ἢ τρεῖς ἄλλοι σύντροφοι.

Ἡ κυρία Ρίζου καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς, ἠτις εὕρισκε τέρψιν εἰς <τὴν> νηνεμίαν, περιήρχοντο περὶ τοὺς ἰστούς καὶ τὸ πηδάλιον, ἐφλυάρουν καὶ ἐγέλων. Ἡ ἐπιμελὴς ἐνδυμασία ἀμφοτέρων ἦτο ἡ αὐτὴ σχεδόν, οἷα καὶ τὴν προτεραίαν, μετὰ προσθήκης πλειότερων τριχάπτων καὶ ταινιῶν ἐπὶ τῆς κόμης καὶ περὶ τὸν τράχηλον τῆς Κάκιας.

Ἡ δὲ Μαρίνα δὲν εἶχεν ἔτι ἐμφανισθῆ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

— Ὀκνηρά, ὑπνοφάγος, ἔλεγεν ἡ κ. Ρίζου· εὐρίσκει τώρα πρόφασιν τὸ πένθος τῆς τάχα, διὰ νὰ κοιμᾶται ἕως τὸ μεσημέρι.

— Δὲν τὴν ἐλκύει τὸ ὠραῖον τοῦτο θέαμα τῆς θαλάσσης νὰ ἔλθῃ ἐπάνω,

εἶπεν ἡ Κάκια· πῶς ἐμπορεῖ καὶ ὑποφέρει, Θεέ μου!

— Τοιαῦται καρδίαι, εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτῆς, ἐπλάσθησαν διὰ νὰ εἶναι πάντοτε κλεισταί.

Ἐν τούτοις ἡ Μαρίνα ἐφάνη ἐξερχομένη διὰ τοῦ ὀπαιίου. Ἐχαιρέτισε τὰς δύο γυναῖκας, καὶ αὗται ἤρχισαν νὰ τῆ ὀμιλῶσι περὶ ἀδιαφόρων πραγμάτων καὶ περὶ τῆς ὠραίας γαλήνης, ἐξ ἧς ἡ θάλασσα ἦτον ὀμαλὴ ὡς κάτοπτρον· ὁ Ζέννος ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐλάμβανε τὸ τηλεσκόπιον καὶ παρετήρει διάφορα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Στιγμὴν τινα ἀπομακρύνει αὐτὸ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ κράζει τὸν πλοίαρχον.

— Πάτερ, πάτερ!

Καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ παρατηρῆ ἀνησύχως πρὸς τὰ ΒΑ. διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ὁ πλοίαρχος ἐπλησίασεν· ὁ Ζέννος τῷ ἔδειξε μέλαν τι σημεῖον, ὡς πτηνόν, μόλις διακρινόμενον ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος.

Μόλις ἰδὼν τοῦτο ὁ πλοίαρχος ἔκραξε διὰ βροντώδους φωνῆς.

— Μάινα! μάινα! ἐπάνω, παιδιά! μάινα ξυλάρμενα*!

Ἀκούσαντες τὴν διαταγὴν ταύτην οἱ τέσσαρες κωπηλάται ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, ὀλόκληρον δὲ τὸ πλήρωμα ἐπήδησεν εἰς τὰς κεραίας, καὶ τὰ ἰστία συνεστάλησαν ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ.

Ὁ πλοίαρχος ἔμεινε παρὰ τὸ πηδάλιον, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ εἶχε προσλάβει παράδοξον σοβαρὸν ἦθος.

Αἱ τρεῖς γυναῖκες προσέβλεπον ἀλλήλας μὴ ἐννοοῦσαι τί συνέβαιεν· ἐκοίταζον τὸν κ. Ρίζον ζητοῦσαι παρ' αὐτοῦ τὴν ἐξήγησιν, ὅστις καὶ αὐτὸς οὐδὲν ἐνόει.

Παραχρῆμα σχεδὸν ἡ γαληνιαία πρόσοψις τῆς θαλάσσης συνεσκοτίσθη καὶ ἐρρυτιδώθη, ὡς ζῶν τι φρεῖτον εἰς τὴν ἐμφάνισιν σαρκοβόρου ὀρνέου. Οἱ ἄνθρωποι ἤσθάνθησαν ὑγρὸν ρῖγος διατρέχον τὰς φλέβας των· καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν ὁ οὐρανὸς ἐκαλύφθη ὑπὸ μελανῶν νεφῶν καὶ σφοδρὸς ἄνεμος μετὰ σταλαγμοῦ βροχῆς ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ πλοίου, συρίζων, ὠρυόμενος καὶ ἀπειλῶν ν' ἀνατρέψῃ τὸ σκάφος.

— Κάτω σεῖς! ἔκραξεν ὁ πλοίαρχος πρὸς τὰς γυναῖκας.

Ἡ Ἀνθοῦσα καὶ ἡ κυρία Ρίζου ἔδωκαν πρῶται τὸ παράδειγμα τῆς ὑπακοῆς· ἡ Κάκια τὰς ἐμιμήθη. Ἡ μήτηρ αὐτῆς καταβάσα εἰς τὸ κύτος τοῦ πλοίου

ἤρχισε νὰ σταυροκοπῆται κατὰ μῆκος καὶ πλάτος καὶ νὰ τάζη εἰς ὄλους τοὺς ἁγίους, ὅσων ἐνθυμεῖτο τὰ ὀνόματα.

Ἡ Μαρίνα εἶχε μείνει ὀλίγην ἔτι ὥραν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, θεωροῦσα μετὰ θαυμασμοῦ καὶ φόβου τὴν πάλην τῶν στοιχείων. Ἀλλ' ὅτε ὁ πλοίαρχος ἐπανέλαβε τὴν διαταγὴν, ἠναγκάσθη νὰ καταβῆ εἰς τὸν κοιτῶνα.

Ἦτο αἰφνιδία καταιγίς, ἐξ ἐκείνων, ὧν οἱ ναῦται τῆς Μεσογείου γνωρίζουσι τὰ μυστήρια. Ἄν εὔρισκε τὸ πλοῖον μὲ τὰ ἱστία ἀνοικτά, ἴσως ἤθελε τὸ ἀνατρέψει. Ἀλλ' ἡ ἔμπειρος πρόνοια τοῦ πλοίαρχου προέλαβε τὴν καταστροφήν.

Ὁ ἄνεμος ἐξηκολούθει νὰ μυκᾶται ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἀφοῦ ἐμετριάσθη ἡ σφοδρότης τῆς πρώτης προσβολῆς. Βουνὰ καὶ λάκκοι ὕδατος ἀνῆρπαζον καὶ κατέκλυζον τὸ σκάφος. Τὸ κατάστρωμα ἦτο σχεδὸν ὑποβύθιον. Μανιώδη κύματα ἐκτύπων ἐπὶ τῆς πρῶρας, ἐθραύοντο ἐπὶ τῶν πλευρῶν, ἀνύψουν μέχρι τῶν ἄκρων ἱστῶν τὰ ὕδατα αὐτῶν καὶ κατέπιπτον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος πλήττοντα πᾶν τὸ προστυχόν. Οἱ ναῦται ἦσαν βεβρεγμένοι μέχρι λαιμοῦ. Ὁ θεῖος Βερέττας ὀρηκτικός, ἀκούραστος καὶ ἀπτόητος, εἶχε τοὺς ἀγκῶνας καὶ τὰς κνήμας γυμνάς, τὸ ὑποκάμισον ἀποστάζον, ἔτρεχεν ἐμπρός, ἔτρεχεν ὀπίσω, διέταττε καὶ ἐνεθάρρυνε τοὺς ναῦτας καὶ ἦτο ὅλος πῦρ, καθὼς εἰς τὰς καλὰς ἡμέρας τῆς νεότητος αὐτοῦ, αἴτινες παρήλθον φεῦ! ἀνεπιστρεπτί.

Τὸ μέγα ὀπαῖον εἶχε κλεισθῆ, καὶ ἡ κυρία Ρίζου μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς ἔμενον ἐν τῷ σκότει. Ἀλλ' ἂν δὲν ἔβλεπον τὴν τρικυμίαν, τὴν ἤκουον ὁμῶς, καὶ ἡ κ. Ρίζου δὲν ἔπαυσε νὰ σταυροκοπῆται. Ἡ δυστυχὴς Κάκια ἔπεσεν ἐπὶ ψιάθου καταβληθεῖσα ὑπὸ τῆς ναυτιάσεως, τῆς νόσου ἐκείνης, ἣτις εἶναι ἐν ἐκ τῶν γνωρισμάτων τῆς εὐαισθησίας. Τὰ κατάλευκα ἐκεῖνα τρίχαπτα τοῦ λαιμοῦ τῆς κατερρυπώθησαν οἰκτρῶς. Δὲν ἐφρόντιζε πλέον οὔτε περὶ τῆς κόμης, οὔτε περὶ τῆς ἐσθῆτός της. Τὸ δὲ χειρότερον ἦτο ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ρόδα ἐξέλιπον ἐκ τοῦ προσώπου της πλέον.

Ἡ δὲ Μαρίνα ἐζαλίσθη καὶ αὐτὴ ὀλίγον ἀλλ' ὄχι καθ' ὄν τρόπον ἡ φίλη της. Κατεκλίθη ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτῆς καὶ σχεδὸν δὲν ἐνθυμεῖτο τὴν τρικυμίαν. Ποία τρικυμία ἢ ποία γαλήνη ἠδύνατο νὰ τὴν κάμη νὰ λησμονήσῃ τὸν πόνον της! Ἀλλ' οὐδ' ἐπεθύμει τοῦτο.

Ἐμεινεν οὕτω κατακεκλιμένη μέχρι τῆς ἐσπέρας, ὅτε ὁ ἄνεμος ἐκόπασεν.

Ἡ Μαρίνα κατέλιπε τὴν κλίνην αὐτῆς καὶ ἀνέβη. Τὸ κατάστρωμα ἦτο ὅλον κάθυγρον. Οἱ ναῦται, ἀφοῦ ἀνεπέτασαν ἐκ νέου τὰ ἱστία, ἠσχολοῦντο εἰς τὸ νὰ ἐκβάλωσι διὰ τῆς ἀντλίας τὰ ὕδατα.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει, καὶ ὁ οὐρανὸς ἦτο αἴθριος. Ἡ σελήνη ἀνέτειλεν ἤδη

πλησιφαῆς καὶ μεγαλοπρεπῆς, ἐπαργυροῦσα τὴν θάλασσαν κατόπιν τῆς τρικυμίας. Ἡ Μαρίνα ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς κωπαστῆς καὶ ἐδόθη εἰς θλιβερὰν ὄνειροπόλησιν.

Οἱ ναῦται περατώσαντες τὰς ἐργασίας αὐτῶν ἐκάθισαν κύκλῳ τραπέζης προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου. Ὁ θεῖος Βερέττας, ἂν καὶ ἀπηυδακρῶς ἐκ τοῦ κόπου, ἦτο εὐθυμος.

— Εὐθηνὰ τὴν ἐγλυτώσαμεν, εἶπεν ὁ γέρον Γουλήμης. Εἶδα πολλὰς τρικυμίας εἰς τὴν ζωὴν μου, ὄχι ὅμως ὡσὰν αὐτήν.

— Ὡ καὶ σὺ, μέγαλον προᾶγμα εἶδες, Γουλήμη, ἀπήντησεν ὁ θεῖος Βερέττας. Ἡ τρικυμία εἶναι τρικυμία, τίποτε ἄλλο.

— Ἐγὼ δὲν ἔχω οὔτε τὰ μισὰ σου χρόνια εἰς τὴν θάλασσαν, θεῖε Γουλήμη, εἶπεν ὁ ναύτης Μῆτρος, ἀλλὰ μοὶ φαίνεται, εἶδα καὶ χειροτέρας.

— Ἐμπορεῖ νὰ ἔχω λάθος, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς Γουλήμης.

— Καὶ ὡς πόσον χειροτέρας; ἠρώτησεν εἰρωνικῶς ὁ θεῖος Βερέττας.

Ὁ Μῆτρος ἔμεινε προσβλέπων χωρὶς νὰ ἀποκριθῆ.

— Βέβαια κάμνει ἄδικον ὁ Γουλήμης νὰ λέγῃ ὅτι δὲν εἶδεν· ἀλλὰ σὺ νὰ εἶπῃς ὅτι εἶδες τρικυμίας, ὅστις ἐγεννήθη ἐχθὲς, εἶναι διπλοῦν ἄδικον.

— Συμπάθησέ με, θεῖε Βερέττα, εἶχα λησμονήσει ὅτι εἶναι ἐδῶ τὸ ἀσλάνι* τῆς θαλάσσης, εἶπεν ὁ Μῆτρος.

— Νὰ εἶναι τάχα ἀληθὲς ὅτι τὰς τρικυμίας τὰς διευθύνουν αἱ Γοργόνες; ἠρώτησεν ὁ Κῶττος, στρεφόμενος πλαγίως πρὸς τὸν θεῖον Γουλήμην.

— Ὡ, αὐτὸ ἐγὼ τὸ ἐξεύρω, ἀπήντησεν οὗτος· ἐρωτήσατέ με διὰ τὴν Γοργόνα τοῦ Μαλέα, διὰ τὴν Γοργόνα τῶν Νήσων, διὰ τὴν Γοργόνα τῆς Μαύρης θαλάσσης, δι' ὅποιαν θέλετε· ὦ! τί ἔγινε μίαν φορὰν εἰς τὴν πατρίδα μου...

Ὁ Κῶττος καὶ ὁ Μῆτρος ἐκάγχασαν. Ὁ θεῖος Γουλήμης ἐκόπη εἰς τὴν μέσην καὶ ἔμεινεν μὲ τὸ στόμα ἀνοικτόν· ἀλλ' ἐπανέλαβε.

— Διατί τάχα γελάτε; Μήπως σᾶς λέγω κανὲν παράξενον; Νὰ ἐβλέπετε τί σίφωνα ἐσήκωσε καὶ ἔγινε καταποντισμὸς εἰς τὸν κάμπον, ὡς νὰ ἦλθεν ἡ συντέλεια τοῦ αἰῶνος. Δεκαπέντε βουβάλια ἐπνίγησαν εἰς μίαν νύκτα.

Νέοι καγχασμοὶ ἀπήντησαν πρὸς ταῦτα.

— Καὶ τὴν εἶδες τὴν Γοργόνα, θεῖε Γουλήμη; εἶπεν ὁ Μῆτρος.

— Ἀφήσατέ τα τώρα αὐτά, παιδιά, εἶπεν ὁ Ζέννος. Δὲν μοι λέγεις, σὲ παρακαλῶ, θεῖε Βερέττα, ὅταν ἐναυάγησεν ἡ Διάνα τοῦ καπετὰν Ματθαίου ἥσο μαζί, νομίζω;

— Ναί.

— Εἶπέ μοι τὴν ἱστορίαν, διότι εἶμαι περίεργος. Πρὸ πολλοῦ ἤθελα νὰ σὲ ἐρωτήσω, καὶ πάντοτε τὸ λησμονῶ.

— Δὲν βαρύνεσαι τώρα, εἶπε σαφῶς ὁ γέρον Βερέττας.

— Ὅχι δά, εἶπέ μοι, σὲ παρακαλῶ.

— Δὲν τὰ ἀφήνεις! Μόνος ὁ Λίβας ἐβγήκε παλληκάρι, ἐψιθύρισεν ὁ θεῖος Βερέττας καὶ ἠγέροθη ἵνα ὑπάγη νὰ κοιμηθῆ.

Τὸ δεῖπνον εἶχεν ἤδη τελειώσει, καὶ οἱ ἡμίσεις ἐκ τῶν ναυτῶν, ἐκεῖνοι ὧν δὲν ἦτο ἡ σειρὰ νὰ φυλάξωσι φρουράν, κατέβησαν εἰς τοὺς κοιτώνάς των.

Ὁ θεῖος Βερέττας ἦτο τῷ ὄντι τέλειος τύπος θαλασσίου λύκου. Μεταξὺ τῶν συντρόφων του ἐπεκαλεῖτο κοινῶς «τὸ στοιχειὸ τοῦ καραβιοῦ». Ἐπνίγετο ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ μόνον ἐν τῷ πελάγει ἀνέπνεεν ἐλευθέρως. Ἐκ τῶν τριακοσίων ἐξήκοντα πέντε νυκτῶν ἐκάστου ἔτους, οὐδεμίαν ἐκοιμᾶτο ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἄλλως δὲ οὐδέποτε ἔσχεν οἰκίαν. Ὅτε ἦτο νέος, τὸν ἔπεισαν νὰ νυμφευθῆ· ἀλλ' ὑπεχρέωσε τὴν μνηστήν του νὰ πωλήσῃ τὸν οἶκόν της, καὶ ἐώρτασε τοὺς γάμους αὐτοῦ μεταξὺ τοῦ κύματος καὶ τῆς παραλίας. Ἐνέπηξε παρὰ τὸν αἰγιαλόν, εἰς βάθος ἀναστήματος ἀνθρώπου, ἰσχυροῦς τινος πασσάλους καὶ ἐπὶ τούτων ἴδρυσεν τὴν σανιδίνην οἰκίαν του, ἧς ἡ ἑτέρα πλευρὰ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν βράχων τῆς κρημνώδους ἀκτῆς, κατὰ τὴν ἐσχατιὰν τῆς πόλεως. Ἡ εἴσοδος τῆς παραδόξου ταύτης κατοικίας ἦτο ἐκ τοῦ μέρους τῆς θαλάσσης, καὶ συνεκοινῶνει μὲ τὴν ξηρὰν διὰ μικρᾶς λέμβου. Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ νοικοκυριὸ τοῦ θεοῦ Βερέττα.

Φεῦ! τὴν φορὰν ταύτην ὁ ἀπονήρευτος ναύτης ἀκοδόμησεν ἀκριβῶς τὴν εὐδαιμονίαν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἄμμου! Ἡ νεαρὰ σύζυγός του, τὸν ἔνατον μῆνα ἀπὸ τοῦ γάμου, ἔγινε συγχρόνως μῆτηρ καὶ μακαρίτις. Ἐκτοτε ὁ θεῖος Βερέττας δὲν ἐπάτησε πλέον τὸν πόδα ἐπὶ τῆς ξηρᾶς.

Τὴν δυστυχῆ, τοῦ τὴν ἔφαγε τὸ χῶμα, εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότητός της, ἐνῶ ἀπήλαυε τοσοῦτον καλῆς ὑγείας! Εἰς περιπλέον λόγος, δι' ὃν ὁ θεῖος Βερέττας ἐμίσει τὴν ξηρὰν. Καὶ ὅποῖον ὠραῖον θάνατον ἔκαμεν! Ἀπεκοιμήθη ὡς πρόβατον, ὡς βελάζον ἀρνίον, καὶ δὲν τὴν εἶδε τοῦ λοιποῦ! Ἡ δὲ κομψὴ ἐκείνη καὶ μοναδικὴ κατὰ τὸ εἶδος φωλεὰ τῶν ἐρώτων του ἐπέπρωτο νὰ γίνῃ παίγνιον τῶν κυμάτων καὶ τῶν μικρῶν θαλασσίων μοσχομαγκῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄

Η ΑΝΘΟΥΣΑ

Κατόπιν τῆς σφοδρᾶς λαίλαπος, ἦν διηγήθημεν ἐν τοῖς προηγουμένοις, ἐπῆλθε γαλήνη, καὶ ταύτην διεδέχθη ἡ συνήθης κατὰ τὸ φθινόπωρον ἀκαταστασία τῶν μικρῶν ἀνέμων. Εὐρίσκοντο μεταξὺ τῆς Σικελίας καὶ τῆς ἀπέναντι ἠπείρου, καὶ αἴφνης ὁ ἄνεμος ἔπνευσε σφοδρὸς ἀπ’ ἀνατολῶν. Ὁ πλοίαρχος ἠναγκάσθη νὰ ποδίση*, καὶ ἐλθὼν προσωρμίσθη εἰς μικρὸν τινα ἐπὶ τῆς Σαρδινίας ὄρμον.

Ἡ εἰς τὴν ξηρὰν προσέγγισις αὐτῆ ὑπῆρξεν εὐάρεστος ὁμολογουμένως διὰ τὴν κυρίαν Ρίζου καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς. Τὸ μόνον ὅπερ προὔξενει εἰς αὐτὰς ἀνησυχίαν, ἦτο ἡ ὑπαρξίς τῶν ἀλγερίνων πειρατῶν, ὧν ἡ φήμη δὲν εἶχε παύσει νὰ διατρέχη τὴν Μεσόγειον.

Ἡ Μαρίνα, τῆς ὁποίας δὲν εἶχε θεραπευθῆ ἡ συνεχῆς μελαγχολία, ἦτο τὸ περισπούδαστον ἀντικείμενον τῶν φροντίδων τοῦ πλοίαρχου καὶ τῶν μεστῶν σεβασμοῦ περιποιήσεων τοῦ Ζέννου, τὰς ὁποίας μετ’ ἀνεξηγήτου στενοχωρίας παρετήρει ἡ κυρία Ρίζου. Ὅτε ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηρὰν, ἡ Κάκια ἤρχισε νὰ παίζη καὶ νὰ σκιρτᾶ παίζουσα μὲ τοὺς χάλικας καὶ μὲ τὴν ἄμμον. Ἡ δὲ Μαρίνα νεύσασα πρὸς τὴν Ἀνθοῦσαν νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ, ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τῶν συντρόφων αὐτῆς, καὶ ἐλθοῦσα ἐκάθισεν ἐπὶ βραχῶδους λόφου παρὰ τὸν αἰγιαλόν. Ἐκεῖ μείνασα ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρὸς καὶ ἐβυθίσθη, ὡς συνήθως, εἰς τοὺς μακροὺς ρεμβασμούς της.

Ἡ Ἀνθοῦσα ἐσέβετο τὴν λύπην τῆς κυρίας της, καὶ ἐσίγα καθημένη πλησίον αὐτῆς.

Οἱ ἐκ τοῦ πληρώματος, ἀφοῦ διέθεσαν τὰ ἐπὶ τοῦ πλοίου, παρέπλεον διὰ μικρᾶς λέμβου ἀλιεύοντες.

Ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῆς Σωτηρίας ἐφαίνοντο, ἀπὸ τοῦ λόφου ἐφ’ οὗ ἐκάθητο ἡ Μαρίνα, προτομή τις ἀκίνητος παρὰ τὴν πρύμνην καὶ ὑψηλὸς κορμὸς γηραιοῦ ναύτου ἀδιακόπως κινούμενος. Ἦσαν ὁ θεῖος Βερέττας καὶ ὁ Ζέννος.

Μακρὰν θεὰ ἠνοιγέτο εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ταύτης. Ἡ Μαρίνα ἐθεώρει, χωρὶς νὰ βλέπη, τὴν θάλασσαν, τὰ ὄρη, τὸν οὐρανόν, οὐδέν.

Ἐσυλλογίζετο τὸν πλοῦν ὃν ἐπεχείρησεν ἀγνοοῦσα ποῦ ὑπάγει, καὶ ἐνθυμεῖτο τὴν ἄλλην ἐκείνην ὁδοιπορίαν, τὴν παράδοξον, τὴν ὑπερφυσικὴν, ἣν ἐξετέλεσεν ἀκολουθοῦσα τοὺς νεκροὺς γονεῖς αὐτῆς καὶ συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ πλοίαρχου.

Τῇ ἐφαίνετο φανταστικὴ ἡ ἔνωσις ἐκείνη τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου παρὰ

τὴν κλίνην καὶ παρὰ τὸν τάφον τῶν γονέων τῆς, καὶ ψευδῆς τοῦ λοιποῦ ἢ ζωῆ, ἣτις ἦλθεν εἰς τοσοῦτον στενὴν συνάφειαν μετὰ τοῦ θανάτου. Οὐδὲν εἶναι τόσον θλιβερόν, ὅσον πένθιμοι λογισμοὶ ἐν τῷ μέσῳ φαιδρᾶς ἡμέρας. Εἰς τῆς Μαρίνης τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐσβέσθη παντελῶς ἡ ἡμέρα, ἣτις ἔλαμπε περίξ τῆς. Τὰ ὄμματα αὐτῆς ἐσκοτίσθησαν καὶ ἴλιγγος κατέλαβε τὴν κεφαλὴν τῆς. Ἐστέναξε καὶ τὸ στήθος τῆς ἀνετινάχθη σπασμωδικῶς. Ἡ Ἀνθοῦσα, ἣτις παρετήρει αὐτὴν μὲ βλέμμα τρυφερόν σχεδόν, ἐσκέφθη ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ εἴπη τι πρὸς τὴν κυρίαν τῆς. Ἀμηχανοῦσα ὁμῶς πῶς νὰ ἀρχίσῃ τὴν ὁμιλίαν, ἠναγκάσθη νὰ καλέσῃ εἰς βοήθειαν αὐτῆς ἰδέαν πρὸ πολλοῦ στρεφομένην ἐν τῇ κεφαλῇ τῆς.

— Ἐκαμες καλὰ νὰ σὲ χαρῶ, Μαρίνα μου, αὐτὴ ἡ γυναῖκα ὅλην τὴν ζωὴν τῆς κατέτρεχε τὴν κυρίαν μου.

— Τί λέγεις, Ἀνθοῦσα; ἠρώτησεν ἡσυχῶς ἡ Μαρίνα.

— Καλὰ λέγω, ἔτσι νὰ ἔχωμεν καλόν. Ἀπὸ τοιαύτας γυναῖκας, μακριὰ τὰ ροῦχά σου· ἡ συναναστροφή των καλύτερα νὰ λείπη.

— Δὲν μὲ πειράζει τίποτε κανεῖς, εἶπεν ἡ ὀρφανὴ ἐννοήσασα τί ἤθελε νὰ εἴπη. Ἄν ἄφησα τὴν Κάκιαν καὶ τὴν μητέρα τῆς καὶ ἦλθα ἐδῶ μαζί σου, ὁ λόγος εἶναι ὅτι εἶχα ἀνάγκη μοναξίας.

— Μοναξίας, ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάγῃ, ἐπανέλαβεν ἡ Ἀνθοῦσα. Ἐως πότε θὰ συλλογίζεσαι καὶ θὰ κλαίῃς, θὰ κλαίῃς; Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ πατὴρ τῶν ὀρφανῶν, καὶ δὲν θὰ σ' ἀφήσῃ νὰ χαθῆς. Ἐγὼ θὰ εἶμαι μαζί σου καὶ εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὸν θάνατον. Καὶ φέρουσα τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐξ ὧν ἀνέβλυσαν τὰ δάκρυα, ἔπεσεν ἐπίστομα εἰς τὰ γόνατα τῆς Μαρίνης.

— Μήπως μόνη σὺ εἶσαι ὀρφανή; ἐξηκολούθησε μετὰ διακεκομμένης φωνῆς. Μήπως μόνη σὺ ὑποφέρεις; Δὲν ἤμην ἐγὼ ἑπτὰ χρόνων, ὅταν ἀπέθανεν ἡ μήτηρ μου, καὶ μὲ ἄφησε μόνην εἰς τὸν κόσμον! Τριανταπέντε χρόνων ὀρφάνια, νὰ σὲ χαρῶ, μίαν ζωὴν ὀρφάνια! Καὶ τί καλὴ ὅπου ἦτον ἡ μάνα μου, πῶς μὲ ἔπαιρνε εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς καὶ μὲ ἀπεκοίμιζε! Καὶ ἔπεσε καὶ ἀπέθανε, καὶ μὲ ἄφησεν ἔρημην εἰς τὸν κόσμον. Ἐμεγάλωσα ὀρφανή, ἔζησα ὀρφανή. Εἶναι τριανταπέντε χρόνοι τώρα ὅπου τὴν ἔχασα. Καὶ τὸ ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη! Καὶ ἄλλος ἀπὸ ἐμὲ δὲν ἦτο σιμά τῆς. Καὶ δὲν ἤξευρα νὰ τῆς κλείσω τὰ μάτια, καὶ δὲν ἤξευρα μοιρολόγια νὰ τῆς εἴπω! Ἐσηκώθηκα ἓνα ταχὺ καὶ τὴν εὗρηκα ἀποθαμένην εἰς τὸ πλευρόν μου, καὶ ἐκλαιγα, ἐκλαιγα! Καὶ ἔμεινα μόνη εἰς τὸν κόσμον, καὶ κανένα δὲν εἶχα νὰ μὲ συμμαζεύσῃ. Καὶ ἀπέρασα τὸν καιρὸν μου ὀρφανή, καὶ τώρα ἀκόμα εἶμαι ὀρφανή, πεντάρφανη! Πῶς τὴν ἐλυπήθηκα τὴν καημένην! Τὴν ἔχασα διὰ πάντα καὶ ἔμεινα ἔρημη. Ὅσον ἔβλεπα τὸ λείψανόν τῆς καὶ ἦτο χλωμόν χλωμόν, καὶ τὸ κορμί τῆς εἶχεν ἀπομείνει πετσί καὶ κόκκαλον καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ σηκωθῇ νὰ περιπατήσῃ! Ἄς ἠμποροῦσα νὰ τῆς βάλω ἀντίψυχον*!

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἢ Ἀνθοῦσα ἔκλαιεν. Ἡ Μαρίνα ὑπεχρεώθη νὰ κατέλθῃ πρὸς παρηγορίαν τῆς ὑπερτεσσαρακονταετοῦς ταύτης ὀρφανίας.

— Ὑπομονή, Ἀνθοῦσα, εἶπεν ἀνεγείρουσα αὐτὴν ἐκ τῶν γονάτων τῆς. Ἀφοῦ λοιπὸν τὰ ἐξεύρεις ἀπὸ ἐδικόν σου καημόν, δὲν πρέπει νὰ παραξενεύεσαι ὅτι ἄλλος ὑποφέρει.

Ἡ Ἀνθοῦσα ἀπέμαξε τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ τὴν ἄκραν τῆς μαντήλας τῆς. Ἡ Μαρίνα ἠγέρθη καὶ περιεπάτει ἐπὶ τῆς παραλίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄

Ο ΘΕΙΟΣ ΓΟΥΛΜΗΣ

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἔμεινε προσωρισμένον τὸ βρῖκιον ἐν τῷ ὄρμῳ, ὅθεν ἀπέπλευσαν περὶ τὰ χαράγματα.

Ὁ σφοδρὸς Εὖρος εἶχε κοπάσει. Βοηθούμενοι ὑπὸ τῆς ἀπογείου αὔρας τῆς ἐξερχομένης ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἰταλίας, ἠτύχησαν νὰ πλεύσωσι μιλία τινα. Πρὸς τὴν μεσημβρίαν ἔπνευσεν ὁ βοηθητικὸς Ἀργέστης.

Ὁ ναύκληρος Βερέττας ἦτο εὐχαριστημένος. Διηγείτο εἰς τὰ παιδιά τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνέμου τούτου, διότι ἐκάστου ἀνέμου ἤξευρεν ἐκ στήθους τὴν βιογραφίαν, τὰς ἕξεις καὶ τὸν χαρακτῆρα.

Τὸ πλοῖον ἔσχιζε τὰ κύματα γοργῶς, ὁ δὲ θεῖος Γουλμῆς ἐκρότει ἐκ χαρᾶς τὰς χεῖρας. Χαρὰ καὶ ὑπερηφανία τοῦ ναύτου εἶναι ἡ ταχύτης τοῦ πλοίου.

— Σὰν γλᾶρος πετᾶ, παιδιά, ἔλεγεν.

Οἱ ναῦται ἐγέλασαν ἐν χορῷ εἰς τὴν ἀπλοϊκὴν ταύτην ἔκφρασιν τοῦ γέροντος συντρόφου των.

— Δὲν ἠῦρες ἄλλο πουλὶ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν σου νὰ εἴπῃς; ἀπήντησεν ὁ Κῶτσος.

Τῷ ὄντι δὲ ὁ γηραιὸς ναύτης ἐκαλεῖτο συνήθως «Γέρο Γλᾶρος ἢ Γλαρογιάννης» παρὰ τῷ ναυτικῷ κόσμῳ. Ἀλλὰ περὶ τούτου ἠδιαφόρει, ἤρκει ὅτι τὸ ὄνειρόν του ἐκόπη πρὸ πολλοῦ, καὶ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ πετάξῃ, μὲ οἷονδῆποτε πτηνὸν καὶ ἂν τὸν παρέβαλλον.

Ὁ θεῖος Γουλμῆς ἐφόρει κοῦκον* ὑπερμεγέθη, ἐξ ἐκείνων οἵτινες καλύπτουσι μόνον ἐντίμους κεφαλᾶς. Εἶχε παχεῖς καὶ ἀγκιστροτωτοὺς μύστακας, μεγάλους καὶ ἐξωδηκότας ὀφθαλμοὺς καὶ πολιότριχα στρογγύλην κεφαλὴν ἐπὶ βραχέος κορμοῦ. Τὸ στόμα του, ἂν καὶ ἔμενε πάντοτε ἀνοικτόν, σπανίως ὠμίλει, καὶ ποτὲ δὲν παρεπονεῖτο. Καὶ ὅμως θὰ

εἶχε τοιοῦτον δικαίωμα. Κατὰ τὴν ἀνδρικήν του ἡλικίαν ὑπῆρξεν ὁ ἀνακαινιστὴς ὄλων τῶν παμπαλαίων βομβαρδῶν, ὅσαι ποτὲ ἐκαρφώθησαν εἰς τὰ ρηχὰ ὕδατα τοῦ καλουμένου κόλπου τῆς «Ἀναστάσεως», ναυστάθμου τῆς νήσου Χ... Πάντα δὲ τὰ σεσηπῶτα σκάφη, ὅσα ἠξιώθησαν δευτέρας καθελκύσεως καὶ κατέστησαν πλώμα διὰ τινὰς μῆνας τοῦ θέρους, ὠφείλον τὸ θαῦμα τοῦτο εἰς τὸν θεῖον Γουλμῆν. Ὁ παλαιὸς οὗτος ναύτης εἶχε τὴν μανίαν τῆς ἀναγεννήσεως τῶν παναρχαίων καὶ σκωληκοβρώτων σκουνῶν. Ἄλλως δέ, οὔτε τὰ χρηματικὰ κεφάλαιά του ἐξήρκουν διὰ νὰ προμηθευθῆ μίαν τροπὴν καὶ τινὰ στραβόξυλα* διὰ νέον πλοῖον.

Εὐτυχῆς οὐχ ἦττον θὰ ἦτο ὁ θεῖος Γουλμῆς, ἂν εὐδοκίμουν τὰ παλαιὰ εἰς τὰς χεῖράς του. Φεῦ! τὸ πρῶτον, ὅπερ ἀνεκαίνισε, μίᾳ ὥραία σκούνα, πρὸ ἑνὸς καὶ τριάκοντα ἐτῶν ναυπηγηθεῖσα τὸ πρῶτον, τὸν ἔφερεν εἰς θέσιν νὰ ρίψῃ τὸ φορτίον εἰς τὴν θάλασσαν, ἵνα σώσῃ τὸ σκάφος· τὸ δεύτερον πλοῖον, μεγαλοπρεπῆ τινὰ βομβάρδαν, ἑνδεκάκις ἐμβαλωθεῖσαν καὶ ὠραισθεῖσαν, «τὴν ἔρριψεν ἔξω διὰ νὰ σωθῆ τὸ φορτίον». Τέλος τὸ δεκάκις ἀλλάξαν κύριον, κατασκευὴν καὶ ἐξοπλισμόν, τὸ μέγα ἐκεῖνο πλοῖον, ὅπερ ἀφῆκε τὸν θεῖον Γουλμῆν ἐπὶ δώδεκα ἔτη ἀπαρηγόρητον, ἐβυθίσθη μετὰ τοῦ φορτίου ἐπὶ σωτηρία τοῦ πληρώματος!

Καὶ ἰδοὺ πῶς ὁ θεῖος Γουλμῆς, ἀφοῦ ἐν τιμῇ καὶ δόξῃ εἶχεν ὑπάρξει κυβερνήτης καὶ ἀναβαπτιστὴς τριῶν μεγάλων πλοίων, ὅπερ ἦτο πασίγνωστον, καὶ θὰ ἠδύνατο μάλιστα νὰ καυχᾶται ὅτι ἦτο «πατὴρ τῆς ἑλληνικῆς ναυτιλίας», κατήντησεν ἐν τῷ γήρατι αὐτοῦ νὰ γίνῃ σύντροφος ἀπὸ κυβερνήτου!

Ἦτο μεσημβρία, καὶ ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ πλοίαρχου εὐρίσκετο ἡ Μαρίνα μόνη. Ὁ πλοίαρχος καταβάς, εὗρεν αὐτὴν καθημένην παρὰ τὴν κλίνην καὶ κλαίουσαν.

Ἰδοῦσα αὐτὸν ἀπέμαξε τὰ δάκρυά της.

Ὁ πλοίαρχος ἐκάθισε πλησίον αὐτῆς.

— Διατί δὲν ἀναβαίνεις ἐπάνω ν' ἀερισθῆς, κόρη μου Μαρίνα;

— Θ' ἀναβῶ μετ' ὀλίγον, ἀπήντησεν ἐκεῖνη.

— Σὲ βλέπω, ἔκλαυσες πάλιν, εἶπεν ὁ πλοίαρχος. Δικαίωμά σου εἶναι, τέκνον μου, καὶ κανεὶς δὲν δύναται νὰ σ' ἐμποδίσῃ. Ἀλλά, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μὴ παραδίδεσαι εἰς τὴν ἀπελπισίαν. Σοὶ ἀρκεῖ ὅ,τι ὑπέφερες, καὶ ἀμῆν θέλῃς νὰ ὑποφέρῃς πλειότερον.

— Καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον νὰ ὑποφέρῃ ἢ νὰ μὴ ὑποφέρῃ; εἶπεν ἡ κόρη σκεπτικῆ.

— Ναί, ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ἐξαρτᾶται· διότι ν' ἀλλάξη τις τὰ συμβάντα δὲν ἐμπορεῖ, ἀλλ' ἐμπορεῖ ν' ἀλλάξη τὸν ἑαυτὸν του.

— Πῶς γίνεται τοῦτο!

— Νὰ μὴ ἀνασκάπτῃ πλειότερον τὸ κενὸν τὸ ὁποῖον ἐσχηματίσθη ἐντὸς τῆς καρδίας του, ἀλλὰ νὰ προσπαθῇ μάλιστα νὰ τὸ συγκαλύψῃ· μηδὲ νὰ ζητῇ νὰ μετρήσῃ τὸ βάθος τοῦ κενοῦ τούτου, μεταχειριζόμενος τὴν χειρὰ του ὡς βολίδα!

— Νὰ εἶναι ἀσυλλόγιστος, λοιπόν!

— Νὰ μὴ παραδίδεται εἰς τὴν σκέψιν, εἰς τὴν θλίψιν, εἰς τὴν μελαγχολίαν. Τί θὰ ἐγένετο ἡ ἀνθρωπότης, ἂν ἕκαστος κατεβάλλετο ὑπὸ τῆς πρώτης συμφορᾶς, ἣτις τῷ ἐπέρχεται; Ἦθελεν εἶναι ἡδὴ μηδενισμένη πρὸ αἰώνων, καὶ οὐδὲν θὰ ὑπῆρχεν. Ἀλλ' ἡ ἀνθρωπότης εἶναι τόσον ἰσχυρά, ὥστε τοσαῦται ἀπ' αἰώνων καταστροφῆς δὲν ἠδυνήθησαν οὐδὲ θὰ δυνηθῶσι νὰ τὴν καταβάλωσιν. Ἄν τὰ ἄτομα ἀποθνήσκουσιν, ἀποθνήσκουσιν ὑποχωροῦντα εἰς τὸν νόμον τῆς φύσεως, ἀλλ' ἡ ἀνθρωπότης ὀφείλει νὰ μείνῃ. Ἐπανίστανται ὁμῶς κατὰ τοῦ νόμου τῆς φύσεως καὶ οὐδὲν συντελοῦσιν εἰς τῆς ἀνθρωπότητος τὸν προορισμὸν οἱ ἄφρονες ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀποθνήσκουσιν ἀμέσως ἐξ ἠθικῶν αἰτίων. Διότι ἂν πάντες τοὺς ἐμμοῦντο, ἡ φύσις, ἀδυνατοῦσα πλέον νὰ θανατώσῃ, θὰ ἠδυνάτει ὡσαύτως καὶ νὰ γεννήσῃ. Ἐπομένως, ὅσοι αὐτοκτονοῦσιν οὕτως, ἀντιστρατεύονται εἰς αὐτὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Μαρίνα παρετήρει τὸν πλοίαρχον κατὰ πρόσωπον καὶ ἀτενῶς ἀκούουσα ταῦτα. Ὁ ἀρχαῖκός οὗτος ναύτης ἦτο λοιπὸν πεπαιδευμένος, ἦτο φιλόσοφος;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄

ΤΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΝΩΛΟΥΣ

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ πλοίαρχος ἤξιον ὅτι διέπρεπε κατὰ τὴν μάθησιν μεταξὺ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ. Ἐγνώριζεν ὅπως οὖν καλῶς τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ εἶχεν ἀναγνώσει βιβλία τινά, ἐξ ὧν ἠντλησε τὰς ἐγκυκλοπαιδικὰς γνώσεις του. Πάντα δὲ ταῦτα ἦσαν σπάνια κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν.

— Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν αὐτά, ἐπανέλαβεν ὁ πλοίαρχος. Ἡθέλησα ἐγὼ, ὁ ἄξεστος ναυτικός, νὰ σὲ ὀμιλήσω μὲ τοιαύτην γλῶσσαν! Ἀλλ' ἐνόμισα ὅτι εἶχα τὸ δικαίωμα τοῦτο, διότι, κατὰ θεῖαν εὐδοκίαν, πολλὰ εἶδα εἰς τὴν ζωὴν μου, κατὰ σύμπτωσιν δὲ ἐπιδημίας καὶ θανάτους συγγενῶν περισσοτέρους ἢ πᾶς ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ! Τί νὰ σοὶ διηγηθῶ; Ὅσα εἶδα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ Ἀλεξάνδρειαν, δὲν τὰ ἀναφέρω, διότι δύνασαι νὰ

εἶπης ὅτι δὲν μ' ἐπόνει. Ἐπίσης παραλείπω καὶ ὅ,τι συνέβη ποτὲ ἐντὸς τοῦ πλοίου μου. Ἀλλὰ πῶς νὰ λησμονήσω τὴν φρικώδη ἐκείνην καταστροφὴν, ἣτις ἠρήμωσε τὴν νῆσον ὅπου εἶδα τὸ φῶς; Ἦμην παιδίον. Ἡ μήτηρ μου εἶχεν ἐμὲ καὶ τὴν ἀδελφήν μου, ὁ δὲ πατήρ μου ἐταξίδευε μὲ τὸ πλοῖόν του. Ἡ πόλις μας κεῖται εἰς ὑψηλὸν μέρος, ἀντικρὺ τῆς θαλάσσης, καὶ ὑπῆρχε γεροντικός χρῆσμός, ὅστις ἔλεγεν· «Ἡ χώρα Ν... δὲν φοβεῖται τὸ θανατικόν». Ἀλλὰ μᾶς ἐπεσκέφθη ἐν τοσοῦτῳ! Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐπῆραν τὰ βουνά. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ βουνά ἀκόμη ἠκούοντο θάνατοι. Καὶ ὅποιοι θάνατοι, ὕψιστε Θεέ! Εἰς τὴν πόλιν δὲν ἔμειναν ἢ δύο πρόσωπα ζῶντα καὶ κινούμενα· ταῦτα ἦσαν ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ ἰατρός. Ὁ ἱερεὺς ἐλησμόνησε πρὸ πολλοῦ τὰς προσφορὰς του, καὶ δὲν ἐζήτει πλέον οὔτε σαρανταλείτουργα οὔτε ψυχικά, ὁ ἅγιος ἄνθρωπος! Ὅσον διὰ τὸν ἰατρόν, ἀντὶ νὰ ζητῇ πληρωμὴν, εὐχαρίστως θὰ ἐπλήρωνεν αὐτὸς τὸνναντίον, ἂν ἠδύνατο νὰ σώσῃ ἓνα μόνον ἄνθρωπον. Τοῦ ἱερέως μάλιστα τοῦ ἔβγαλαν καὶ τραγοῦδι, τὸ ὅποιον ἔλεγεν.

..... Ἐ σὺ, ὅ,τι καὶ ἂν εἶσαι,
φάντασμα, πέτρα, δαίμονας, ἐγὼ δὲν σὲ φοβοῦμαι·
εἶναι σκληρότερη ἀπὸ σέ, σκληρότερη ἢ καρδιά μου,
στῆς Παναγιάς τὴν ἐκκλησιὰ πενήντα χρόνια τώρα,
τὸ σῆμαντρο τῆς προσευχῆς βαρῶ πρῶι καὶ βράδυ.
Πενήντα χρόνια ἀπ' τὸ λαιμὸ κρεμῶ τὸ πετραχήλι·
ὄσους καλοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ πενήντα χρόνια
τὸ χῶμα τοῦτο δέχθηκεν ἐγὼ τοὺς ἔχω θάψει,
καὶ μὲ γνωρίζει ἢ γῆς αὐτὴ καθὼς γνωρίζει ἢ σκύλα
τὸ χέρι πῶνα κόκκαλο καθημερνὰ τῆς ρίχνει.
Ἐλπίζω, σὰν μὲ καταπιῇ, τὴν χάρη νὰ μὲ κάμη,
ὀγλήγορα τὴν σάρκα μου νὰ λυώσῃ, νὰ χωνέψῃ.

Ἀπὸ δὲ τὸ ἄσμα, τὸ ὅποιον ἐτραγῶδει ὁ λαὸς διὰ τὸν ἰατρόν, ἐνθυμοῦμαι τοὺς ἐπομένους στίχους.

Ἐμὲ πανούκλα καὶ ἀστρακιά, ἐμὲ εὐλογία φοβᾶται,
ἐμέν' ἀρρώστιες τρέμουνε καὶ ὅσες κακιὲς ἀνάγκες.

Ἀλλὰ πολὺ τὸν ἐκολάκευσαν τὸν ταλαίπωρον μὲ τοῦτο. Διότι τρία ἔτη ὕστερον ἀπέθανε καὶ αὐτὸς ἐξ ἐπιδημικῆς νόσου, εἰς ἓν χωρίον ὅπου εἶχε μεταβῆ.

Ὁ πλοίαρχος διεκόπη. Ἡ Μαρίνα ἐξηκολούθει νὰ τὸν παρατηρεῖ περιέργως.

— Λοιπόν, ἐπανέλαβε, διὰ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν ἱστορίαν μου, ἡμεῖς ἡμεθα οἱ τελευταῖοι ὅπου ἀφήσαμεν τὴν οἰκίαν μας. Ἡ μήτηρ μου ἦτο γενναία, καὶ δὲν ἀπεφάσιζε νὰ φύγῃ ἐκ τῆς πόλεως. Ὅτε ὁμως εἶδε τὰς γειτονικὰς οἰκίας νὰ εἶναι ὄλαι ἔρημοι ἐκ θανάτων ἢ ἐξ ἐγκαταλείψεως, ὅτε ἀπέθανον ἢ γηραιὰ μάμμη μου καὶ ὁ θεῖός μου ἐκ τοῦ λοιμοῦ, ἠναγκάσθη ἡ μήτηρ μου

νὰ ἐνδώσῃ, καὶ ἐφύγομεν καὶ οἱ τρεῖς. Τὴν ἀδελφὴν μου, ἣτις ἦτο τεσσάρων ἐτῶν, τὴν ἐκράτει ἡ μήτηρ μου εἰς τὸν κόλπον τῆς, ἐγὼ δὲ ἡμῖν ἐπτὰ ἐτῶν, καὶ ἐβάδιζον συρόμενος παρ' αὐτῆς ἐκ τῆς χειρός. Ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω τὸν ἀγῶνα ἐκεῖνον τῆς μητρός μου. Μὲ θωπείας, μὲ ἀπειλάς, μὲ χιλίους τρόπους ἠνάγκαζεν ἐμὲ νὰ βαδίζω καὶ τὴν ἀδελφὴν μου νὰ μὴ κλαίῃ. Ἄλλοτε ὑπεχρεοῦτο νὰ μᾶς βαστάζῃ καὶ τοὺς δύο εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, ἔπειτα πάλιν ἀποκάμνουσα, μᾶς κατεβίβαζε καὶ τοὺς δύο, καὶ ἡ μικρὰ ἀδελφή μου ἐβάδιζε τινὰ βήματα, καὶ μετ' ὀλίγον τὴν ἐλάμβανε πάλιν εἰς τὴν ἀγκάλῃν τῆς. Καὶ ἡ ὁδὸς ἦτο μακρὰ· ἐβαδίσαμεν οὕτω ἕξ ὥρας. Διευθυνόμεθα εἰς ἓν χωρίον, ὅπου ἡ μήτηρ μου εἶχε συντεκνίσσας* διὰ νὰ μᾶς φιλοξενήσωσιν. Ἀλλὰ πῶς δύναμαι νὰ περιγράψω τὴν θέσιν εἰς ἣν εὐρέθημεν, ὅτε ἐνυκτώθημεν εἰς τὸ βουνόν! Τὸ σκότος κατέβη τμικρόν† καὶ ἐκάλυψε τὰ δάση, ὡς τοῖχος φράττων τὴν ὁδὸν μας. Ἡ ἀδελφή μου ἔβαλε τὰ κλαύματα, ἐγὼ δὲ τὴν ἐμιμήθην. Ἐπεινῶμεν καὶ ἡ μήτηρ μου δὲν εἶχε τι νὰ μᾶς δώσῃ νὰ φάγωμεν. Τότε μᾶς ἠπειλῆσεν ὅτι θὰ μᾶς ἄφηνεν εἰς τὴν ἐρημίαν μόνους νὰ μᾶς φάγωσι τὰ φαντάσματα, καὶ τοιουτοτρόπως «ἐλουφάξαμεν»* καὶ δὲν ἐκλαίομεν πλέον. Ἴσως ἡ μήτηρ μου ἐφοβεῖτο μὴ διὰ τῶν κραυγῶν μας ἐφελκύσωμεν κακοποιὸν τινὰ ἄνθρωπον, ὅστις ἠδύνατο νὰ εὐρίσκηται ἐκεῖ πέριξ, καὶ διὰ τοῦτο ἐξέφερε τὴν ἀπειλὴν ταύτην. Τέλος ἡ μήτηρ μου μᾶς ἔβαλεν ἀμφοτέρους, τὴν ἀδελφὴν μου εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ ἐμὲ ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ οὕτως ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον νύκτα. Ἐκρουσε μίαν θύραν, καὶ μᾶς ἤνοιξαν. Εἰσήλθομεν, καὶ οὐδὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον, διότι ἔφαγα καὶ ἀπεκοιμήθην εὐθύς.

— Καὶ τὴν ἐπαύριον; ἠρώτησεν ἡ Μαρίνα.

— Τὴν ἐπαύριον, ἐπανέλαβεν ὁ πλοίαρχος, βλέπων μετὰ χαρᾶς ὅτι ἡ ὀρφανὴ ἐλάμβανεν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἱστορίαν ταύτην, ἣν αὐτὸς ὁ διηγούμενος ὑπόπτευεν ἐν μέρει παιδαριώδη, τὴν ἐπαύριον ἐπεράσαμεν καλὰ μέχρι τῆς μεσημβρίας. Ἀλλὰ τί νὰ σοὶ εἴπω; Τὸ δειλινὸν ἦλθον χωρικοὶ τινες ζητοῦντες νὰ μᾶς ἀποβάλωσιν ἐκ τοῦ χωρίου.

— Διατί;

— Διότι, κατὰ δαιμονικὴν σύμπτωσιν, τὴν αὐτὴν νύκτα, καθ' ἣν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον, ὅπου ἕως τότε ἦτον ὑγίεια, χωρικός τις ἠσθένησεν αἰφνιδίως καὶ τὴν πρωίαν ἀπέθανεν. Οἱ ἄνθρωποι λοιπὸν ἐταράχθησαν, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι ἡμεῖς τοὺς ἐφέραμε τὴν ἐπιδημίαν.

— Καὶ λοιπὸν ἐφύγετε;

— Ὅχι. Ὁ κολλήγας μας ἦτο προεστώς, καὶ ἴσχυε. Δὲν μᾶς ἄφησε νὰ φύγωμεν. Ἀλλὰ τόσοσιν χειρότερα δι' αὐτὸν καὶ δι' ἡμᾶς. Τὴν ἀκόλουθον νύκτα ἐρχονται ἕξωθεν τῆς οἰκίας ἄνδρες καὶ γυναῖκες μὲ στοιβιάς καὶ μὲ ξηρούς θάμνους, καὶ ἐζήτουν νὰ μᾶς καύσωσιν.

— Ἀληθινά!

— Ἐβαλαν πῦρ εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐκεῖ ὅπου ἐκοιμώμεθα, ἠσθάνθημεν αἴφνης ὑπερβολικὴν θερμότητα εἰς τὸ σῶμά μας. Ἡ μήτηρ μου ἐξύπνησε πρώτη, καὶ εὐθὺς ἐξήγειρε τὸν σύντεκνόν μας. Πάραυτα ἐστάθημεν ὅλοι ἐπὶ ποδός. Ἦκούομεν τὸν τριγμὸν τῶν καταφλεγομένων ξηρῶν σπάρτων, τὸ διὰ τῶν ὑαλίων εἰσερχόμενον φῶς μᾶς ἐθάμβου, ὁ καπνὸς μᾶς ἔπνιγεν. Αἱ φλόγες εἶχον περικυκλώσει ἤδη τὴν οἰκίαν. Δὲν ἐβλέπομεν ἐλπίδα σωτηρίας. Ἡ κολλήγισσα ἔβαλε τὰς κραυγὰς. Ἡ μήτηρ μου συνήνου τὰς χεῖρας μὲ σχῆμα ἀπελπισίας. «Τὰ παιδιά μου! Τὰ παιδιά μου!» ἔλεγεν. Ἡμεῖς καὶ τὰ τέκνα τῆς οἰκίας ἐκλαίομεν. Ἡ μήτηρ μου ἔτρεξε πρὸς τὴν θύραν καὶ τὰ παράθυρα, ζητοῦσα νὰ εὔρη ἔξοδον. Ἀλλ' ὁ σύντεκνος μᾶς προσεκάλεσε πάντας λέγων ταπεινῇ τῇ φωνῇ·

«Ἐλᾶτε ἐδῶ. Μὴ κάμνετε θόρυβον. Μὴ κοιτάζης τὴν θύραν, συντέκνισσα, δὲν θὰ φύγωμεν ἀπ' ἐκεῖ».

Ταῦτα εἰπὼν κατέβη διὰ τῆς ἐντὸς τῆς οἰκίας χαμηλῆς κλίμακος εἰς τὸ κατώγειον. Τὸν ἠκολουθήσαμεν, χωρὶς νὰ ἐξεύρωμεν ποῦ μᾶς ᾠδήγει. Ἐκεῖνος προηγεῖτο κρατῶν κηρίον ἀνημμένον. Ἡ σύζυγός του ἤρχετο μετ' αὐτὸν παραπονουμένη καὶ λέγουσα· — «Ἄχ, τὸ σπίτι μου, ἄχ τὸ σπιτάκι μου». — Κατόπιν ἠκολουθοῦμεν οἱ λοιποί· ὁ σύντεκνος ἔκυψε χαμαί, καὶ ἤνοιξε κρυφίαν τινὰ καταρρακτὴν*, διὰ δὲ τῆς λαμπάδος, ἦν ἐκράτει, ἔδειξεν ὑπόγειον κλίμακα. — «Ἦσυχα, καὶ μὴ κάμνετε θόρυβον, μᾶς εἶπε· καταβῆτε ὅλοι ἐδῶ». Τότε ἡ μήτηρ μου, ἐννοήσασα τὸ μέσον τῆς σωτηρίας ὅπερ προσεφέρετο ἡμῖν, μᾶς ἤρπασε, τὴν ἀδελφὴν μου καὶ ἐμέ, διὰ σφοδροῦ κινήματος εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, καὶ κατέβημεν πάντες εἰς τὸ ὑπόγειον. Ἦτο δὲ τοῦτο μυστικὴ δίοδος, δι' ἧς ἡ οἰκία τοῦ συντέκνου συνεκοινώνει πρὸς τὴν ἀντικρὺ αὐτῆς οἰκίαν. Τοιαῦται ὑπόγειοι ὁδοὶ ὑπῆρχον καὶ ὑπάρχουσι ἔτι εἰς πολλὰς οἰκίας ἐν τῇ πατρίδι μου, ἕνεκα τοῦ φόβου τῶν πειρατῶν, οἵτινες ἐπεχείρουν ἐνίοτε ἐκδρομὰς εἰς τὰ μεσόγεια χωρία μας, καὶ τῶν δεσποτῶν μας.

Ὁ κολλήγας ἡμῶν προηγεῖτο ἐντὸς τοῦ ὑπογείου φωτίζων τὴν ὁδόν, ἡ μήτηρ μου εἶπετο κρατοῦσα ἡμᾶς εἰς τὰς ἀγκάλας, τελευταία δὲ ἤρχετο ἡ συντέκνισσα παραπονουμένη. «Ἄχ τὸ σπιτάκι μου, τὸ ἔχασα τὸ σπιτάκι μου! Μοῦ τὸ ἔκαψαν τὰ σκυλιά». Ὁ σύζυγός τῆς στραφεὶς αἴφνης, εἶπε πρὸς αὐτήν· «Σιώπα, καημένη! δὲν εὐχαριστεῖσαι ὅτι ἐγλυτώσαμεν τὴν ζωὴν μας; ὦ, τὸ σπίτι θὰ μᾶς τὸ πληρώσουν, καὶ μὴ σὲ μέλη».

Ἀφοῦ ἐβαδίσσαμεν πολλὰ βήματα ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ καὶ ὑγροῦ ὑπογείου, ὅπερ εἰς τὴν παιδικὴν μου φαντασίαν καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς λαμπάδος ἀφῆκε παραδόξους ἐντυπώσεις, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν βάσιν μικρᾶς κλίμακος. Ἀνέβημεν. Εἰς τὴν κορυφὴν ἐκείνης μᾶς ἔκλειε καταρρακτὴ, ὁμοία μὲ τὴν πρώτην. Ὁ σύντεκνος ᾤθησεν αὐτὴν μὲ τὴν χεῖρα καὶ μὲ τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ἠνοιξεν ὑπεράνω ἡμῶν. Εἰσήλθομεν εἰς τὸ κατώγειον μιᾶς οἰκίας. Ὁ

κολλήγας μας ἔκραξε. — «Γείτονα! γείτονα». — «Ποῖος εἶναι;» ἠρώτησε μία φωνή. — «Ἐγώ, γείτονα, ὁ Καλέμης. Μᾶς ἔκαυσαν τὴν οἰκίαν μας, δὲν βλέπεis;»

Τότε ἐνεφανίσθη ἐνώπιον ἡμῶν γέρον τις τρίβων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ἢ ἐκ τοῦ ὕπνου. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ἐκαίετο ἡ οἰκία τοῦ γείτονός του, καὶ δὲν τὸ ἠσθάνθη. Ἀλλ' ἄμα ὡς ἤκουσε μικρὰν φωνὴν ἐντὸς τοῦ κατωγείου του, εὐθὺς ἐξύπνησε. — «Καλῶς ἦλθετε, μᾶς εἶπε, περάσατε ἐπάνω. Ἡ Νικόλαινα θὰ χαρῆ πολὺ, ὅταν ἐξυπνήσῃ καὶ μάθῃ ὅτι ἦλθατε. Τί κρῖμα ὅπου εἶναι περασμένη ἡ ὥρα, καὶ δὲν ἔχω φωτιὰν νὰ τηγανίσω ὀλίγα αὐγά. Τὸ δέκα βαρελῶν βαρέλι τοῦ κατωγείου εἶναι μεσόγεμον, γείτονα. Ἀγαπᾶς νὰ πῶμεν μίαν εἰς υἰείαν τῆς παλαιᾶς συγγενείας τῶν πάππων μας;» — «Μᾶς ἔκαυσαν τὸ σπίτι μας, γείτονα, ἀπήντησεν ὁ σύντεκνος. Τί κάθεσαι καὶ λέγεις αὐτοῦ; Ὑπάγωμεν νὰ ἐξυπνίσωμεν καὶ τοὺς γείτονας μας, τοὺς υἰοὺς τῆς Βαῖτσας, διὰ νὰ βάλωμεν ἓνα χέρι ἴσως καὶ σβήσωμεν τὴν φωτιάν».

Καὶ τὸν ἔσυρεν ἐκ τῆς χειρός. Ἡ κολλήγισσα τοὺς ἠκολούθησεν, ἀφοῦ κατέκλινε τὰ δύο παιδιά της καὶ ἡμᾶς μετ' αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου. Ἡ μήτηρ μου ἐκάθισε πλησίον μας· ἐβλεπον ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς κανδήλας τὸ ὠχρὸν πρόσωπον τῆς μητρός μου λάμπον ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν μου ὡς πρόσωπον ἀγίας, καὶ ἀπεκοιμήθην.

Λοιπὸν αὐτὴ ἦτον ἡ διήγησίς μου· τώρα ἐγέρθητι, καὶ ἄς ἀναβῶμεν εἰς τὸ κατάστρωμα.

Ἡ Μαρίνα ὑπήκουσε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄

Ἡ ΚΑΚΙΑ

Νομίζομεν ὅτι ὁ μόνος λόγος, δι' ὃν ἡ Μαρίνα ἠκροάσθη προσεκτικῶς τοῦ πλοιάρχου τὴν διήγησιν, δὲν ἦτο ἡ μεμακρυσμένη ὁμοιότης αὐτῆς πρὸς τὴν ἰδίαν ἑαυτῆς ἱστορίαν. Ἀπλῶς, ἡ ὀρφανὴ ἐφιλοφρονεῖτο οὕτω τὸν πλοίαρχον· διότι δὲν ἐλησμόνησε τὴν ἀγαθότητα, ἣν ἐπέδειξε πρὸς αὐτὴν κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην ὥραν, καθ' ἣν εὐρίσκετο μόνη ἐν μέσῳ δύο νεκρῶν. Πολλάκις μάλιστα εἶχεν ἀναλογισθῆ, μεμφομένη ἑαυτήν, ὅτι ἐβίασε τὸν πλοίαρχον νὰ συνοδεύσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἄκαιρον ἐκείνην νεκροπομπίαν. Τῷ ὄντι δέ, τί θὰ ἐγίνετο αὕτη, ἐκτιθεμένη εἰς ἀγνώστους κινδύνους, ἂν ὁ πλοίαρχος τὴν ἐγκατέλειπε τὴν στιγμὴν ἐκείνην; Δὲν ἤκουε μόνον τὴν ἰδιοτελῆ τῆς λύπης αὐτῆς φωνήν, ἐν οὐδενὶ λόγῳ τιθεμένη τὸν προστάτην καὶ φίλον της; Καὶ πόσας συγγνώμας ὄφειλε νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ πλοιάρχου διὰ τὴν κατάχρησιν ἐκείνην τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ!

Ὅτε ἀνέβη εἰς τὸ κατάστρωμα, εὔρε τὴν Κάκιαν καὶ τὴν μητέρα της

καθημένας ἐφ' ὑψηλοῦ μέρους καὶ ἐπισκοπούσας τὰ ἐντὸς τοῦ πλοίου. Ὁ ἄνεμος ἐσήκωνε λίαν ἀρχαϊκῶς τοὺς ποδογύρους των, καὶ ἐδείκνυε τὴν κεντητὴν τῆς Κάκιας ἐπιγονατίδα καὶ τὸ παχὺ γαστροκνήμιον τῆς κυρίας Ρίζου. Ὁ θεῖος Γουλμῆς ἰστάμενος παρ' αὐτὰς ἤκουε τὰς εὐαρέστους ὁμιλίας, ἃς τῷ ἀπέτεινον.

Ἰδοῦσα τὴν Μαρίναν ἢ Κάκια διηυθύνθη ὀρμητικῶς πρὸς τὴν πρύμνην.

— Τί ἔγινες, Μαρίνα; Λοιπὸν ἀδίκως ἐχάρην διότι θὰ σὲ εἶχαμεν συνταξιδιώτισσαν. Δὲν ἀπηλαύσαμεν πλειότερον τὴν συναναστροφὴν σου παρὰ ἂν εἶχες μείνει εἰς τὴν Μασσαλίαν.

Καὶ διὰ τοῦ προοιμίου τούτου εἰσῆλθεν εἰς πολλὰ θέματα συνδιαλέξεως, ἅτινα μετὰ πολλῆς βεβαίως χάριτος ἐπραγματεύθη.

Ἡ Μαρίνα ἤκουεν ἐν ὑπομονῇ καὶ ἀπήντα δι' ὀλίγων λέξεων.

Πλησίον αὐτῶν διήρχετο συχνάκις ὁ Ζέννος, καὶ ἢ Κάκια ὕψου ἐπίτηδες, φαίνεται, τὴν φωνήν, ὅπως ἀκούηται παρ' αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐκεῖνος δὲν ἔδειξε πολλὴν περιέργειαν εἰς τοῦτο.

Τέλος ἢ Κάκια, βαρυνθεῖσα τὰς βραχυστόμους ἀπαντήσεις τῆς φίλης της, κατέλιπεν αὐτὴν καὶ ἀπεμακρύνθη ὀλίγα βήματα.

Ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς κωπαστῆς, καὶ ἐφαίνετο ρεμβάζουσα, ὡσεὶ ἐπεθύμει νὰ μιμηθῇ τὴν Μαρίναν, ἣτις ἔκαμνε συνήθως τοῦτο.

Ὅπισθεν αὐτῆς ἴστατο ὁ Ζέννος, πρὸς ὃν ἐστρέφετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἵνα ἴδῃ ἂν τὴν παρετήρει· φεῦ, ὁ Ζέννος δὲν προσεῖχεν εἰς αὐτήν.

Παρετήρησεν ὅμως ὅτι ἐνίοτε, ἀποσπῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τῆς πυξίδος, ἔρριπτε μακρὸν καὶ περιπαθὲς βλέμμα πρὸς τι πρόσωπον. Τὸ πρόσωπον τοῦτο ἢ Κάκια ἀνεκάλυψε, καὶ ὁ ὄνυξ τῆς ζηλοτυπίας ἔσχισε τὸ στήθος αὐτῆς. Ἦτο ἢ Μαρίνα. Ἐκάθητο αὐτὴ σιωπηλὴ ἐπὶ τινος βάρου ἐσκυμμένην ἔχουσα τὴν κεφαλὴν, καὶ μὴ βλέπουσα τὸν υἱὸν τοῦ πλοιάρχου.

Ἄλλ' ἐκεῖνος τὴν παρετήρει πάντοτε.

Ἡ Κάκια, μὴ δυναμένη νὰ ὑποφέρῃ τὸν πόνον ὅστις ἔθλιψε τὴν καρδίαν της, τρέχει πρὸς τὴν μητέρα αὐτῆς, ἣτις ἐκάθητο εἰσέτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὑψηλοῦ τόπου, καὶ ἢ αὐρὰ ἐφούσκωνε τὰς χειρῖδας καὶ τὰ περιστήθιά της.

— Μητέρα, μητέρα, εἶπεν, ἰδέ, ἰδέ πῶς τὴν κοιτάζει!

Καὶ ἔδειξε τὸν Ζέννον καὶ τὴν Μαρίναν.

Ἡ κυρία Ρίζου διηύθυνε πρὸς τὸ μέρος τῆς πρύμνης μακρὸν βλέμμα, καὶ μὴ ἔχουσα τί ἄλλο νὰ εἶπη ὅπως παρηγορήσῃ τὴν θυγατέρα αὐτῆς ἀπήντησε.

— Ἄ, βέβαια. Τὸ ἐξεύρω καὶ ἐγώ· ὅταν πηγαίνουν τόσον σιμὰ εἰς τοὺς ἄνδρας καὶ κάμνουν τὸν ψόφιον... Πταίουν οἱ ἄνδρες ὕστερον;

— Μῆτέρ μου, εἶπεν ἡ Κάκια, ἥτις δὲν ἦτο λίαν ἔμπειρος τῆς ἀγυρτείας τῆς μητρὸς της, ἐκεῖνη δὲν τὸν κοιτάζει ποσῶς, καμώνεται ὅτι δὲν τὸν βλέπει.

— Τὰ ἐξεύρουν αὐτὰ αἰ τοιαῦται, ὅπου κάμνουν τὸ ἀρνίον τὸ ἄκακον, ἔκραξεν ἡ κυρία Ρίζου, μὲ κίνδυνον τοῦ ν' ἀκουσθῇ παρὰ τῶν προσώπων περὶ ὧν ὠμίλει. Πολλὰ θὰ ἴδωμεν ἀκόμη εἰς αὐτὸ τὸ ταξίδι.

— Τί ἀγαπᾶτε, κυρία; ἠρώτησεν ὁ θεῖος Γουλμῆς, ὅστις ἀφ' ἧς στιγμῆς ἠξιώθη τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς κυρίας Ρίζου εἶχε φορέσει λοξῶς τὸν κοῦκόν του.

— Δὲν βλέπεις ἐκεῖ! εἶπεν ἡ κυρία Ρίζου, χωρὶς νὰ σκεφθῇ.

— Τί νὰ ἴδω; ὑπέλαβεν ὁ θεῖος Γουλμῆς μὴ ἐννοῶν.

— Τίποτε, εἶπεν ἡ κυρία Ρίζου μεταμεληθεῖσα.

Ὁ θεῖος Γουλμῆς ἔμεινε κοιτάζων αὐτὴν μὲ ἀνοικτὸν στόμα χάσκον, καὶ δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἐρώτησίν του. Ἐν τούτοις ὁ Ζέννος εἶχεν ὑποπτέυσαι, φαίνεται, ὅτι ὠμίλουν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἔστρεφεν ἀνήσυχα βλέμματα πρὸς τὴν πρῶραν. Ἡ δὲ Μαρίνα ἐγερεθεῖσα αἰφνης κατέβη εἰς τὸν κοιτῶνα.

Ἡ κυρία Ρίζου ἐνόμισεν εὐθετον τὸν καιρὸν νὰ κάμῃ ἔφοδον, καὶ καταλιποῦσα τὴν θέσιν αὐτῆς διηυθύνθη πρὸς τὴν πρύμνην.

— Δὲν μοὶ λέγεις, Ζέννε, ἠρώτησε πλησιάσασα τὸ στόμα της εἰς τὸ οὖς τοῦ νέου, σκοπεύεις νὰ νυμφευθῆς τὴν νέαν αὐτήν;

— Ποίαν νέαν; εἶπεν ὁ Ζέννος ἐκπλαγείς καὶ διατεθεὶς δυσαρέστως πρὸς ταύτην τὴν τόλμην.

— Τὴν θυγατέρα τοῦ Βεργίνη, εἶπε σταθερῶς ἡ κυρία Ρίζου.

— Ὅχι... ποῖος τὸ εἶπε;... δὲν ἐξεύρω...

— Τότε διατί κάμνεις τὸν ἔρωτα* μαζί της;

— Τί λέγεις, κυρία! εἶπεν ἀξιοπρεπῶς ὁ νέος νυγείς ἐκ τῆς θρασύτητος ταύτης· σοὶ ἀπαγορεύω νὰ ὀμιλῆς ἀπρεπῶς προκειμένου περὶ προσώπων

ἀπόντων.

— Μὴ θυμώνης· ἀστεῖζομαι, ἐτραύλισεν ἡ κ. Ρίζου.

— Τόσον χειρότερα, διότι ἀστεῖζεσαι κακῶς καὶ ἀκαίρως.

— Καλά, ἀφοῦ θυμώνεις τόσον εὐκολα, ἄλλοτε δὲν σοὶ ὀμιλῶ.

Καὶ ἀπεσύρθη ὀργίλη.

— Τί τοῦ ἔλεγες, μητέρα; ἠρώτησεν ἡ ἀνυπόμονος Κάκια.

— Τίποτε.

— Πῶς τίποτε;

— Τὸν ἠρώτων περὶ τῆς υἰγείας του, εἶπε κωμικῶς ἡ κ. Ρίζου.

— Καὶ τί ἄλλο;

— Καὶ περὶ τῆς υἰγείας τῆς Μαρίνης.

— Λοιπὸν τί σοὶ ἀπήντησε;

— Μοὶ ἀπήντησεν ὅτι εἶναι καλά.

— Θὰ μοὶ εἶπης σωστὰ λόγια ἢ ὄχι;

— Ὡ ἀφησέ με, εἶπεν ἡ κυρία Ρίζου, δὲν ὑποφέρεσαι καὶ σὺ μὲ τὰς ὑποψίας σου.

Ἡ Κάκια ἐνόησε ἐκ τῶν διαφορουμένων τούτων ἀποκρίσεων ὅτι ἡ μήτηρ της εἶχε διαπράξει ἀνοησίαν τινά, ἣτις ἐξέσπασε κατὰ τῆς κεφαλῆς της. Ὅθεν δὲν ἐπέμεινε πλειότερον.

Ἄλλ' ἀπέκειτο εἰς αὐτὴν νὰ διδαχθῆ ἐκ τοῦ ὀλισθήματος τῆς μητρὸς της, καὶ θὰ ἴδωμεν εὐθὺς πόσον πρακτικώτερον ἦτο τὸ σχέδιον, ὅπερ συνέλαβε.

Τὴν φορὰν ταύτην ἡ Κάκια ἐφάνη μᾶλλον θετικὴ τῆς μητρὸς αὐτῆς.

Ὅτε μετ' ὀλίγην ὥραν ἡ Μαρίνα ἀνέβη πάλιν εἰς τὸ κατάστρωμα, πλησιάζει αὐτὴν καὶ ἀρχίζει ὀμιλίαν.

— Τί γίνεσαι, Μαρίνα; Δὲν σὲ ἤλθε πληξίς εἰς αὐτὸ τὸ ταξίδιον; Ὅσον δι' ἐμέ, ἐβαρύνθην.

— Οὔτε μὲ μέλει, εἶπεν ἡ ὀρφανή.

— Πῶς δὲν σὲ μέλει; Λοιπὸν εὐχαριστεῖσαι νὰ ταξιδεύης πάντοτε;

Ἡ Μαρίνα ἔσεισε τοὺς ὤμους.

— Ἀπορῶ μὲ αὐτοὺς τοὺς θαλασσινοὺς, ἐξηκολούθησεν ἡ Κάκια, πῶς δὲν βαρύνονται νὰ ἐξοδεύουν ὅλην τὴν ζωὴν των εἰς τὰ ταξίδια.

— Καὶ ἐγὼ ὁμοίως, εἶπεν ἀσκόπως ἡ Μαρίνα.

— Καὶ ὅσον συλλογίζομαι ὅτι ἔχουν συζύγους, αἵτινες δὲν τοὺς βλέπουν μίαν φορὰν τὸ ἔτος! Ἄ, ἂν οἱ γονεῖς μου μοὶ ἔδιδον ναυτικὸν σύζυγον, δὲν ἤθελα τὸν ὑποφέρει.

Ἡ Μαρίνα ἀπήντησε πάλιν δι' ἀσημάντου νεύματος.

— Ἄν καὶ ὑπάρχουν μεταξὺ αὐτῶν πολλοὶ εὐμορφοὶ ἄνδρες, πράγματι, ἐπανέλαβεν ἡ Κάκια. Πῶς σὲ φαίνεται, λόγου χάριν, ἐκεῖνος;

Καὶ ἔδειξε τὸν νέον Κῶτσον.

— Πῶς θέλεις νὰ μὲ φανῆ; εἶπεν ἡ Μαρίνα χωρὶς νὰ στρέψῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ ἴδῃ.

— Καὶ ὁ Ζέννος, ὁ υἱὸς τοῦ πλοιάρχου μας, πῶς σὲ φαίνεται;

Λέγουσα τοῦτο ἡ Κάκια ἔτεινε πᾶσαν τὴν προσοχὴν της ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς ὀρφανῆς. Ἄλλ' οὐδὲν ἀνεκάλυψεν ἐκ τούτου. Ἡ Μαρίνα ἔμεινεν ἀπαθής.

— Πῶς νὰ μὲ φανῆ; εἶπε.

— Δύνασαι νὰ διαφωνῆς, ἀλλ' ἐγὼ τὸν νομίζω ὠραῖον ἄνδρα. Κοίταξε τὰ ὑπερήφανα ἐκεῖνα μαῦρα ὀφρύδια, τὰ κατσαρὰ μαλλία καὶ τὸ ὑψηλὸν μέτωπον! Κοίταξε, τὸ στρογγύλον καὶ ἠλιοκαῆς πρόσωπον! Καὶ μὲ πόσῃ χάριν φορεῖ τὸν ναυτικὸν του κοῦκον!

Ἡ Κάκια διεκόπη καὶ ἐξηκολούθει νὰ παρατηρῆ ἀτενῶς τὴν Μαρίναν, ἀλλ' ἐκεῖνη ἔμεινεν ἐντελῶς ἀτάραχος.

— Καὶ ὁποῖα εὐγένεια! Ὅποια περιποιήσεις! Ἀληθῆς ἰππότης. Δὲν ἐπίστευά ποτε νὰ ὑπάρχωσι τοιοῦτοι μεταξὺ τῶν ναυτικῶν.

— Εἶναι ἀληθές ὅτι εἶναι εὐγενής, εἶπεν ἡ Μαρίνα.

— Χαίρω διότι τὸ ὠμολόγησες. Ἄν ἐσιώπας εἰς τοῦτο, θὰ ἔλεγα ὅτι ἦσο ἀχάριστη.

— Ἀχάριστη; Διατί; ἠρώτησεν ἡ Μαρίνα, κατανοήσασα ἤδη τὸν κακεντρεχῆ σκοπὸν τοῦ πανηγυρικοῦ τούτου.

— Διότι διὰ σὲ ὁ κύριος Ζέννος φαίνεται ὅτι ἔχει προμηθευθῆ τὴν εὐγένειάν του καὶ εἰς σὲ ἐξοδεύει ὅλας σχεδὸν τὰς περιποιήσεις του.

Ἡ Μαρίνα ἠσθάνθη ἐλαφρὸν τινα θυμὸν, ὅστις ἐξεδηλώθη διὰ στιγμιαίας συστολῆς τῶν ὀφρῶν· ἀλλὰ συνῆλθε παραχοῆμα.

— Τῷ εἶμαι πολὺ εὐγνώμων, εἶπεν· ἀλλ' ἡ εὐγένειά του αὕτη πρὸς ἐμὲ ἔχει ἀφορμὴν τὴν παλαιὰν φιλίαν τῆς οἰκογενείας του μὲ τὴν ἰδικὴν μου καὶ τὴν παροῦσαν λύπην μου.

— Τὸ ἐξεύρω ὅτι εἶσαι λυπημένη, καλὴ μου φίλη, εἶπεν ὑποκριτικῶς ἡ Κάκια. Ἀλλ' εὐχομαι νὰ λησμονήσῃς ταχέως τὸ δυστύχημά σου, καὶ τότε θὰ γίνῃς εὐτυχής.

Ἡ Μαρίνα οὐδὲν ἀπήντησε.

— Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι ἔχασες τοιούτους γονεῖς, τοὺς ὁποίους ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσῃς, καὶ ἔμεινες μόνη εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, μοὶ ἔρχονται τὰ δάκρυα. Σὲ βεβαίῳ, Μαρίνα, ὅτι, καὶ συγγενῆς μου ἂν ἦσο, δὲν θὰ σ' ἐπονοῦσα τόσον. Ἔχεις δίκαιον νὰ κλαίῃς καὶ νὰ μὴ παρηγορησῇσαι. Ἀλλὰ τί λέγω; Θὰ σὲ κάμω νὰ κλαύσῃς χωρὶς νὰ θέλω.

Ἡ Μαρίνα κατέβαλεν ἠρωικὸν ἀγῶνα καὶ κατώρθωσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

— Ἄφησέ τα τώρα αὐτά, εἶπε ζωηρῶς. Δὲν ἤξευρα ὅτι ἤθελον σὲ λυπήσει, Μαρίνα. Ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ τί εἶδους παράξενη νέα εἶσαι. Σοὶ ὀμιλοῦν χαροποιά, δὲν ἀπαντᾷς· σοὶ ὀμιλοῦν ἀδιάφορα, βαρύνεσαι ν' ἀκούῃς· σοὶ ὀμιλοῦν λυπηρά, θυμώνεις· λοιπὸν εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴ σ' ὀμιλῇ κανεὶς διόλου; Συγχώρησέ με· ἄλλοτε δὲν θὰ σ' ἐνοχλήσω.

— Δὲν ἠθέλησα νὰ σὲ προσβάλω, Κάκια. Δύνασαι νὰ μ' ὀμιλῇς, καὶ μὲ ὑποχρεῶνεις μάλιστα. Ἀλλὰ πολλάκις λέγεις πράγματα ὅπου δὲν ἐννοῶ διατί τὰ λέγεις.

— Ἐνεκα τῆς πρὸς σὲ φιλίας μου μόνον. Ἀλλὰ θὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ τὸ μάθημα τὸ ὁποῖον μὲ δίδεις.

Βεβαίως «παράξενη νέα» ἦτο ἡ Μαρίνα, καὶ ἡ Κάκια εἶχε δίκαιον κατὰ τοῦτο. Ἐνόμιζεν ἀνανδρίαν τὸ νὰ κλαίῃ ἐνώπιον τοῦ κόσμου καὶ ἐπεθύμει

νὰ ἔχη ἀπόρρητον τὸ πένθος της.

Ἐξ ὅλων τῶν προσώπων τοῦ ἡμετέρου διηγήματος, πλήν τῆς τροφοῦ της, μόνος ὁ πλοίαρχος τὴν εἶχεν ἰδεῖ κατὰ τύχην κλαίουσαν. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ μέλαινα ἐσθῆς, ἦν κατὰ τὸ ἔθιμον ἐφόρει, τῇ ἦτο ὀχληρά, καὶ προηρεῖτο νὰ κρύπτηται ἐπὶ μακρὰς ὥρας ἐν τῷ θαλάμῳ, ἵνα μὴ εἶναι ὄρατὸν τὸ πένθος της. Πρὸς πάντας δὲ τοὺς συμπλωτῆρας αὐτῆς ἐφέρετο σεμνῶς καὶ σχεδὸν ἀγροίκως.

Παράξενη νέα. Ἀλλ' ὅποια ὑπεράνθρωπος γενναιότης ἀπητεῖτο διὰ μίαν κόρην ἵνα, μετὰ τὸ ποτήριον ὅπερ εἶχε πῖει, δυνηθῇ ν' ἀντιμετωπίσῃ τοσαύτην ὑπουλον θρασύτητα!

Μόνος ὁ Ζέννος ἐνόει ὀρθῶς τὸν χαρακτῆρά της, ὡς ἐνόμιζεν. Ἡ κόρη αὕτη ἦτο κατ' αὐτὸν ἄγγελος πραότητος καὶ ὑπομονῆς, ἀγία τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ αἰώνων, παράδειγμα ἀγάπης καὶ ταπεινώσεως, ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀπαθείας. Ἀλλ' ὁ Ζέννος ἔτρεφε βεβαίως βαθεῖαν συμπάθειαν πρὸς αὐτήν, καὶ δὲν ἦτο ἀξιόπιστος ὅλως μάρτυς.

Κατὰ βάθος δὲ ἡ Μαρίνα ἦτο ἀγαθὴ καὶ εὐσεβὴς ψυχὴ, ὑπερήφανος καὶ ἀναξιοπαθοῦσα, τραχεῖα ἐνίοτε, συμπαθητικὴ πρὸς τοὺς ἀγαπῶντας καὶ ἀφόρητος πρὸς τοὺς μισοῦντας αὐτήν.

Ἀλλὰ διατί τοιαῦται ἀντιθέσεις ἐν τῷ χαρακτῆρι νεαρᾶς κόρης;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

Ἡ ΩΤΑΚΟΥΣΤΡΙΑ

Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ὁ πλοίαρχος Βίλλιος ἐδείπνει μετὰ τῆς Μαρίνης καὶ τῆς Ἀνθούσης ἐν τῷ θαλάμῳ τῆς φιλοξενίας.

Ὁ καλὸς πλοίαρχος διένεμε τὸν χρόνον αὐτοῦ μεταξὺ τοῦ πληρώματος καὶ τῆς προστατευομένης του, καὶ εἶχε μεταβάλει χάριν αὐτῆς τὴν δημοκρατικὴν καὶ κοινοβιακὴν ἐθιμοταξίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ. Καὶ προεγευμάτιζε μὲν συνήθως μετὰ τῶν ναυτῶν αὐτοῦ, ἐδείπνει δὲ μετὰ τῆς ὀρφανῆς.

Κατ' ἀρχὰς οἱ τρεῖς δαιτυμόνες ἦσαν σιωπηλοί, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον ἡ Ἀνθούσα ἔχουσα καλὴν διάθεσιν ἐκείνην τὴν ἐσπέραν ἠθέλησε νὰ ἐνθυμηθῇ πολλάκις ἱστορίας καὶ νὰ τὰς διηγηθῇ μάλιστα.

— Ἐνθυμεῖσαι, πλοίαρχε, τὸ ταξιδίόν μας, ὅταν μᾶς ἔφερες εἰς τὴν Μασσαλίαν; Ὡς πόσα χρόνια νὰ εἶναι;

— Δεκατέσσαρα.

— Ἐνθυμεῖσαι σύ, Μαρίνα;

— Μόλις, ὡς ὄνειρον.

— Ἦτο πολὺ μικρά, εἶπεν ὁ πλοίαρχος.

— Τί παράξενον ταξίδιον! ἐπανέλαβεν ἡ Ἀνθοῦσα. Τί καλὸς καιρὸς! Εἰς ὄλον τὸ πέλαγος μ' ἐπιανεν ἡ θάλασσα ὀλονέν! Καὶ τὰ κύματα παντοῦ, παντοῦ φουσκωμένα ἦσαν. Ἀλλὰ πῶς; Τώρα δὲν κάμνει πλέον τρικυμίας πλοίαρχε;

— Τί λέγεις, Ἀνθοῦσα; εἶπεν ἡ Μαρίνα· αἰωνίως ἀνοησίας διηγείσαι.

— Ἡσύχασε, κόρη μου, δὲν εἶμαι δεισιδαίμων, εἶπεν ὁ πλοίαρχος γελῶν. Ἐξακολούθει, Ἀνθοῦσα, μοὶ ἀρέσκει νὰ σὲ ἀκούω.

— Ἡ εὐγενία σου ἦσο φίλος τοῦ ἀτυχοῦς κυρίου μου, καὶ διὰ τοῦτο σοῦ ὀμιλῶ μὲ θάρρος. Ἀλλὰ πῶς! Δὲν ἐνθυμεῖσαι, Μαρίνα, ὅπου σ' ἐκρατοῦσα εἰς τὰς χεῖράς μου ὄλον τὸ ταξίδιον, καὶ ἤθελες νὰ τρέχης ἐπάνω εἰς τὸ κατάστρωμα, ἐμπρός, ὀπίσω; Ἄχ, ἡ καημένη ἡ κυρά μου, πόσον ἦτον ἀνήσυχη, ἂν δὲν μᾶς ἔβλεπε μίαν στιγμὴν! Πῶς ἤρχετο κατόπιν μας φωνάζουσα. «Τὸ κορίτσι! πρόσεχε, Ἀνθοῦσα! Τὸ κορίτσι, τὰ μάτια σου τέσσαρα!» Ἐφοβεῖτο μήπως πέσης εἰς τὴν θάλασσαν, ἂν σὲ ἄφηναι μίαν στιγμὴν ἀπὸ τὰς χεῖράς μου. Σὺ πάλιν ἔβλεπες τὰ κύματα, καὶ ἤθελες νὰ σὲ βαστῶ πάντοτε ἐπάνω εἰς τὴν κωπαστήν.

Αἱ ἀναμνήσεις αὗται ἦσαν βεβαίως λυπηραὶ εἰς τὴν Μαρίναν, καὶ ὁ πλοίαρχος ἠτοιμάζετο ν' ἀλλάξῃ τὴν ὀμιλίαν. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην κατῆλθέ τις διὰ τοῦ ὀπαιίου εἰς τὸν θάλαμον, ἐνῶ εἶχον ἤδη τελειώσει τὸν δεῖπνον αὐτῶν. Ἦτο ὁ κύριος Ρίζος. Ὁ πλοίαρχος ἠγέρθη καὶ τῷ ἔκαμε τόπον νὰ καθίσῃ. Ἡ Μαρίνα καὶ ἡ Ἀνθοῦσα συνεμαζεύθησαν εἰς τὴν ἄκρῳ των.

— Ἐτόλμησα νὰ σᾶς πειράξω, εἶπεν ὁ κ. Ρίζος, χάριν τῆς κυρίας Μαρίνης, τὴν ὁποίαν δὲν βλέπομεν πολὺ συχνὰ ἐπάνω. Ἡ σύζυγός μου καὶ ἡ κόρη μου θλίβονται πολὺ, διότι ἡ κυρία Μαρίνα φαίνεται ὡς νὰ τὰς ἀποφεύγῃ. Ἐπιθυμῶ νὰ ἐξεύρῃ ἡ κυρία Μαρίνα ὅτι εἴμεθα φίλοι τῆς καὶ εὐχαρίστως ἐπιθυμοῦμεν τῆ συναναστροφῆν αὐτῆς καὶ ἡ στέρησίς τῆς μᾶς λυπεῖ παραπολύ.

Ὁ πλοίαρχος καὶ ἡ Ἀνθοῦσα ἐκοίταξαν τὸν κ. Ρίζον μὴδὲν ἐννοοῦντες. Ἡ ὀρφανὴ ἔστρεψεν ἰκετικὸν βλέμμα πρὸς τὸν προστάτην αὐτῆς, ὡς νὰ τῷ ἔλεγεν· «Ἀπαντήσατε, παρακαλῶ, ἀντ' ἐμοῦ».

Ὁ πλοίαρχος κατενόησε τοῦτο τὸ βλέμμα.

— Μὴ ἀνησυχεῖτε, κύριε Ρίζε, εἶπεν, ἡ Μαρίνα θέλει καλὸν δι' ὅλον τὸν κόσμον καὶ διὰ σᾶς ἐπίσης. Ἄν δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος φαίνεται ἀδιάθετος καὶ μελαγχολικὴ, ἀπόδοτε τοῦτο εἰς τὴν λύπην, εἰς ἣν τὴν ἐβύθισεν ἡ στέρησις τῶν γονέων της.

Ἡ Μαρίνα εὐχαριστήθη ἐντελῶς ἐκ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ πλοιάρχου καὶ ἐνόμισεν ὅτι ἀπηλλάχθη. Ἐνῶ δὲ ἤνοιγε τὸ στόμα νὰ προσθέσῃ καὶ αὐτὴ ὀλίγας λέξεις, ὅπως μὴ φανῆ ὑπερβαλλόντως ψυχρὰ, βλέπει ἄλλον καταβαίνοντα τὴν μικρὰν κλίμακα. Ἦτο ἡ κυρία Ρίζου.

Ἡ Ἀνθοῦσα ὠργίσθη ἅμα ἰδοῦσα αὐτήν. Βεβαίως τὸ ν' ἀκολουθήσῃ κατὰ πόδα τὸν σύζυγον αὐτῆς εἰς τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην ἐσήμαινεν ὅτι ἦσαν συνεννοημένοι, καὶ πιθανῶς εἶχεν ἀποστείλει τὸν σύζυγον της ὡς πρόδρομον ἑαυτῆς.

— Ἄ, ἐδῶ εἶσαι; εἶπε βλέπουσα αὐτόν· χαίρω διότι σὲ ἤρρα ἐδῶ. Ἡμεῖς τόσας ἡμέρας ἀφήσαμεν τὴν Μαρίναν μοναχὴν, καὶ ἦτο λυπημένη. Ἄλλον ἐκτὸς τῆς Ἀνθοῦσης καὶ τοῦ πλοιάρχου, ὅστις δὲν εὐκαιρεῖ πολὺ, δὲν εἶχε διὰ συντροφίαν. Λοιπὸν δὲν ἐκάμαμεν καλὰ νὰ ἔλθωμεν, Μαρίνα; Τί λέγεις;

— Καλῶς ἦλθετε, εἶπεν ἡ νεᾶνις προσπαθοῦσα νὰ μειδιάσῃ.

— Ἦτο ἀνάγκη νὰ τὸ εἶπης, διότι ἄλλως, σὲ βεβαιῶ, πολὺ ἐδιστάζομεν, ὁ σύζυγός μου καὶ ἐγώ, φοβούμενοι μὴ σ' ἐνοχλήσωμεν.

— Ὅχι, ποσῶς, εἶπεν ἡ Μαρίνα.

— Τότε θὰ μᾶς ἐνθαρρύνῃς, θὰ ἐπανέλθωμεν καὶ ἄλλοτε. Καὶ τῶ ὄντι, δὲν ἐννοῶ διατί πρέπει νὰ μένης πάντοτε κλεισμένη μόνη σου· δὲν ἐννοῶ διατί δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν ἐγκαρδίους σχέσεις.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, εἶπεν ἡ ὀρφανή.

— Ἡ Μαρίνα θέλει νὰ εἶναι φίλη ὅλων, εἶπεν ὁ πλοίαρχος σπεύσας εἰς βοήθειαν αὐτῆς· ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι ἄς μὴ ἀπορῶσιν ἂν ἐξ ἀνάγκης εἶναι ὀλίγον στενοχωρημένη καὶ βαρετή.

Καὶ ζητήσας συγγνώμην παρὰ τῶν ἐπισκεπτῶν του ἔθηκε τὸν πόδα ἐπὶ τῆς κλίμακος ἵνα ἐξέλθῃ.

— Διατί, πλοίαρχε; εἶπεν ἡ κυρία Ρίζου.

— Ἔχω ἐργασίαν ἐπάνω. Ἐπειτα εἶναι ὥραία ἐσπέρα ἀπόψε, καὶ ἐδῶ κάτω εἶναι στενόχωρα. Ἄν θέλῃ ἡ Μαρίνα ν' ἀναβῆτε, ὁ καθαρὸς ἀῆρ θὰ σᾶς εἶναι εὐάρεστος. Καὶ τὸ ψῦχος τῆς θαλάσσης ἀκόμη εἶναι ὠφέλιμον.

Εἶτε τυχαίως εἶπεν ὁ πλοίαρχος τοῦτο, εἶτε σκοπίμως, ἡ Μαρίνα τὸν εὐχαρίστει ἐντὸς τῆς καρδίας της διὰ τὴν συμβουλήν.

Ἡ δὲ κυρία Ρίζου δὲν ἀνησύχησε παντελῶς περὶ τούτου, ἀλλ' ἐπανέλαβε τὰς διεξοδικὰς φιλοφρονήσεις.

— Θὰ περάσωμεν καλὰ εἰς τὴν Σμύρνην, Μαρίνα, ἂν ἐπιθυμῆς τὴν φιλίαν μας. Τὸ πένθος σου θὰ λησμονηθῆ κατ' ὀλίγον, καὶ ἡ Κάκια, ἣτις εἶναι τόσον εὐθυμος, θὰ σὲ διασκεδάζη ἀδιακόπως.

— Καὶ ἐγὼ ἀγαπῶ τὴν συναναστροφὴν τῆς Κάκιας, εἶπεν ἡ Μαρίνα.

— Ὅσον διὰ τὸν σύζυγόν μου, εἶναι ὁ φιλησυχώτερος ἀνὴρ τοῦ κόσμου καὶ ὁ μᾶλλον σεβόμενος τὸ γυναικεῖον φύλον.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ὁ κύριος Ρίζος.

— Θέλεις νὰ κατοικήσης μαζί μας, εἰς τὴν οἰκίαν μας; ἐπανέλαβεν ἡ κυρία Ρίζου σπεύδουσα νὰ προχωρήσῃ μὲ μακρὰ βήματα εἰς τοὺς συνδυασμοὺς τούτους τῆς φαντασιώδους φιλοστοργίας.

— Θὰ ἴδωμεν, εἶπεν ἡ Μαρίνα.

— Ἄς φθάσωμεν πρῶτα ὑγιεῖς, προσέθηκεν ἡ κυρία Ρίζου.

Τὴν αὐτὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἐλέγοντο ταῦτα ὑπὸ τὸ κατάστρομα, ὁ πλοίαρχος Βίλλιος συνδιελέγετο ταπεινῇ τῇ φωνῇ μὲ τὸν υἱόν του ὑπὲρ τὴν ὄροφὴν τοῦ θαλάμου τούτου.

— Εἶπέ εἰς τὴν Μαρίναν νὰ δυσπιστῆ πρὸς αὐτὴν τὴν γυναῖκα, ἔλεγεν ὁ Ζέννος.

— Διατί;

— Δὲν τῆς θέλει τὸ καλόν της.

— Πῶς τὸ ἐξεύρεις;

Ἐνταῦθα ὁ Ζέννος διηγήθη ἀκριβῶς τὴν γνωστὴν ἡμῖν σκηνὴν τῆς ἀλλοκότου ἐκείνης ἐξετάσεως, εἰς ἣν τὸν εἶχεν ὑποβάλει αὐθημερὸν ἡ κυρία Ρίζου.

— Ἐχεις δίκαιον, εἶπεν ὁ πλοίαρχος. Ἀλλὰ δὲν κάμνεις καλὰ νὰ φέρησαι παραπολὺ περιποιητικῶς πρὸς τὴν ὄρφανήν, μήτε νὰ τὴν κοιτάζης. Ἀλλὰ σύ, φαίνεται, δὲν ἄφησες ἀκόμη κατὰ μέρος τὴν ἀδυναμίαν σου. Ἡ νέα αὐτῆ, ὅπως εἶναι τώρα, δὲν δύναται νὰ ἔχη τὸν νοῦν της εἰς τὸν ἔρωτα, οὔτε

εἰς τὸν γάμον. Νὰ μὴν εἶσαι ἄκαιρος. Καὶ ἂν τέλος τὴν ἀγαπᾶς πράγματι, φρονιμώτερον εἶναι διὰ σὲ νὰ προσποιῆσαι ὅτι δὲν τὴν βλέπεις.

— Δὲν τὴν περιποιῶμαι ὑπερβολικῶς, οὐδὲ τῆς ὀμιλῶ μάλιστα ἄνευ ἀνάγκης. Ἐξεύρεις τὴν ὑπόληψιν, ἣν ἔχω πρὸς τὴν δυστυχῆ αὐτὴν κόρην. Δὲν θέλω νὰ τὴν ἐνοχλῶ παντελῶς. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἦτο σκυμμένη κάτω· τὸ πρόσωπόν της ἐφαίνετο πολὺ θλιμμένον· καὶ ἴσως τὴν ἐκοίταξα ἐκ λύπης.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην λευκὴ σκιά ἐφάνη ὀλισθήσασα ὀπισθεν τοῦ πρυμναίου ἴστου, παρ' ὃν ἴσταντο οἱ δύο συνδιαλεγόμενοι. Αὕτη ἀπεσπάσθη ἐκεῖθεν καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν πρῶραν.

Ὁ πλοίαρχος δὲν παρετήρησε τὴν σκιάν ταύτην, διότι εἶχε τὰ νῶτα ἐστραμμένα πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο· ὁ Ζέννος ὅμως τὴν εἶδε, καὶ ἐψιθύρισεν ἐκπλαγεῖς.

— Θεέ μου! λοιπὸν δὲν εἶναι μόνη ἡ μήτηρ τρελή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄

Ο ΟΡΚΟΣ

Ἦτο ἡ Κάκια, ἣτις εἶχεν ἀκούσει ἐκ προθέσεως ἢ ἐκ τύχης τὸν διάλογον τοῦ Ζέννου καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Αὕτη εἶχεν ἀντισταθῆ εἰς τὴν φαντασίαν τὴν ἐπελθοῦσαν εἰς τὴν μητέρα της ὅπως ἐπισκεφθῆ τὴν Μαρίαν κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα. Αὕτη ὅμως ἐπέμεινε. Τότε φοβουμένη ἴσως νὰ μείνη μόνη ἐν τῷ κύτει, ἠγέρθη καὶ ἀνέβη εἰς τὸ κατάστρωμα φοροῦσα τὴν νυκτικὴν της ἐνδυμασίαν.

Ἡ νύξ ἦτο μεγαλοπρεπής. Τὰ ἄστρα ἔλαμπον τρέμοντα ἐπὶ τοῦ στερεώματος, καὶ ἀποσπώμενα ἀπ' αὐτοῦ ἐφαίνοντο ὡς νὰ ἔπιπτον εἰς τὸ φρίσσον πέλαγος, ὅπερ ἐφωσφόριζεν εἰς μυρίους κυματισμούς. Ὁ ἄνεμος ἐβόμβει διὰ τῶν ἰστῶν καὶ τῶν ἐξαρτίων· ἠκούετο σιγανῶς τὸ ἄσμα τοῦ παρὰ τὴν πρῶραν ἴσταμένου καὶ καπνίζοντος τὴν πίπαν του Κώτσου.

*Ὁ ναύτης τῆς μελαχροινῆς ἓνα φιλὶ γυρεύει,
καὶ ἡ ξανθούλα ζήλεψε καὶ πάντα θὰ ζηλεύη.*

Τὸ ἄσμα τοῦτο διέθηκε κακῶς τὴν Κάκιαν. Τῇ ἐφάνη ὡς νὰ ἦτο χρησμός περὶ τῆς τύχης της. Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἦτο λίαν εὐερέθιστος ἡ κόρη αὕτη. Ἐνόμισεν ὅτι ἡ μελαχροινὴ τοῦ ἄσματος ἦτο ἡ Μαρίνα, καὶ ἡ ξανθούλα ἦτο αὐτή.

Διατί ὅμως νὰ ζηλεύη; Ἠγάπα ἄρᾳ γε αὕτη τὸν Ζέννον, ἓνα ναύτην, ἢ ἤξευρε τοῦλάχιστον μετὰ βεβαιότητος ὅτι ἡ Μαρίνα ἠγαπᾶτο παρ' αὐτοῦ;

Ἄγνοοῦμεν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐζήλευεν.

Ἐξηκολούθησε νὰ περιπατῆ ἐπὶ τοῦ καταστροφώματος ὥραν τινά. Οἱ ναῦται τῆς φρουρᾶς τὴν παρετήρουν ἔκθαμβοι. Πῶς ἡ νεᾶνις αὕτη ἄφησε τὴν κλίνην τῆς, καὶ ἀνέβη μόνη εἰς τὸ κατάστρομα φέρουσα τὴν νυκτικὴν τῆς ἐσθῆτα; Ὅπως φυλάξη φρουρὰν ἴσως μετὰ τοῦ πληρώματος; Ἦτο ὑπνοβάτις; Ἦτο φάντασμα; Τὸ πρᾶγμα τοῖς ἐφαίνετο παράδοξον.

Ὁ θεῖος Γουλμῆς ἐτόλμησε νὰ τῇ ἀποτείνῃ τὸν λόγον.

— Λοιπὸν δὲν ἔχεις ἀπόψε ὕπνον, κοκώνα, καθὼς φαίνεται.

— Περιμένω τὴν μητέρα μου, ἣτις ὑπῆγε κάτω εἰς τὴν πρύμνην, ἀπήντησεν ἡ Κάκια.

Ὁ Ζέννος ἰστάμενος παρὰ τὴν πρύμνην, δὲν τὴν εἶχεν ἰδεῖ. Οὗτος εἶχε προσηλωμένον τὸ βλέμμα διὰ τοῦ φεγγίτου εἰς τὸν θάλαμον ἔνθα εὕρισκετο ἡ Μαρίνα. Ἄλλως δέ, οὐδ' ἡ Κάκια ἐπλησίασεν εἰς τὴν πρύμνην.

Ὅτε ἀνέβη ὁ πλοίαρχος καὶ ἀντήλλαξε μὲ τὸν υἱὸν τοῦ τὰς ὀλίγας λέξεις, ἄς μετεγράψαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ, ἡ Κάκια ἤκουσε τὴν συνδιάλεξίν των. Ἔθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους, ὡς ἵνα σταματήσῃ τοὺς σφοδροὺς παλμοὺς τῆς καρδίας τῆς, καὶ ἀπεμακρύνθη. Κατέβη εἰς τὸ κύτος καὶ κατεκλίθη ἐπὶ τοῦ στρώματός τῆς.

Μετ' ὀλίγας στιγμᾶς ἡ Μαρίνα καὶ ἡ κυρία Ρίζου ἀνέβησαν εἰς τὸ κατάστρομα.

— Ὠραία ξαστεριά, εἶπεν αὕτη· τί νὰ γίνεταί τάχα ἡ κόρη μου; Θὰ ἀπεκοιμήθῃ.

— Πῶς δὲν ἔφερες τὴν Κάκιαν μαζί σου, εἶπεν ἡ Μαρίνα. Δὲν πιστεύω νὰ ἐκοιμήθῃ· θὰ στεναχωρῆται μόνη τῆς κάτω.

— Θὰ ὑπάγω νὰ ἰδῶ. Θέλεις νὰ ἔλθῃς μαζί μου, Μαρίνα; Ἄς καταβῶμεν νὰ ἴδωμεν τί κάμνει.

— Ἄς καταβῶμεν, εἶπεν ἡ Μαρίνα.

Καὶ κατέβησαν εἰς τὸ κύτος.

Ἡ Κάκια ἔκειτο ἐπίστομα ἐπὶ τῆς κλίνης. Εἶχε τὸ πρόσωπον βεβυθισμένον ἐντὸς τοῦ προσκεφαλαίου.

— Θὰ κοιμᾶται, εἶπεν ἡ Μαρίνα.

— Δὲν πιστεύω. Κάκια, κοιμᾶσαι;

Ἡ Κάκια ἐστράφη καὶ ἔδειξε στιγμιαίως τὸ πρόσωπόν της. Ἦτο ἐρυθρόν, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς φουσκωμένους καὶ πλέοντας εἰς τὰ δάκρυα.

Ἄμα ἰδοῦσα τὴν Μαρίναν, ἀπεστράφη πάλιν ἐν ἀκαρεῖ καὶ ἔκρουσε τὴν μορφὴν της.

— Τί ἔχει τάχα; Διατί κλαίει; εἶπεν αὕτη.

— Θὰ ἐπείσμως διότι τὴν ἄφησα μόνην, εἶπεν ἡ κυρία Ρίζου. Κάκια, μὴ κλαίης, κόρη μου. Ἀφοῦ ἐθύμωσες, διατί δὲν ἤρχεσο καὶ σὺ μαζί μου;

Ἄλλ' ἡ Κάκια δὲν ἐκινήθη πλέον οὐδ' ὠμίλησε. Βλέπουσα ἡ Μαρίνα τοῦτο καὶ φοβουμένη μὴ καταστῆ ὀχληρὰ, εὐχήθη τὴν καλὴν νύκτα καὶ ἀπεσύρθη.

Μείνασα ἡ κ. Ρίζου μόνη πλησίον τῆς κόρης της, τὴν ἐπίασεν ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ τὴν ἔστρεψε πρὸς ἑαυτήν.

— Τί ἔχεις; εἶπε.

Καὶ τὴν ἔβλεπε κατὰ πρόσωπον ἀτενῶς, ὥσει ἀθέλουσα ἢ νὰ εἰσδύσῃ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν εἰς τὴν καρδίαν της.

— Τίποτε, εἶπεν ἐκείνη.

— Θὰ μοι εἴπῃς τί ἔχεις! ἐπανέλαβεν ἡ κ. Ρίζου.

— Δὲν ἔχω τίποτε.

— Ἄ, ποτὲ δὲν μοὶ τὸ ἔκαμες αὐτό· λοιπὸν μήπως ἀγαπᾶς τὸν Ζέννον;

Ἡ Κάκια δὲν ἀπεκρίθη.

— Ἄν εἶναι αὐτὸ μὴ μοι τὸ κρύπτῃς. Σοὶ ὀρκίζομαι εἰς τὸ γάλα ὅπου σ' ἀνέθρεψα καὶ εἰς τὸν νυμφικὸν στέφανόν μου, ὅτι θὰ σοὶ τὸν δώσω σύζυγον.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Ἡ ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΙΝΗΣ

Ἐν καὶ ἡμισυ ἔτος μετὰ τὰ συμβάντα ἄπερ διηγήθημεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἐντὸς εὐρυχώρου θαλάμου οἰκίας τινὸς τῆς ἐν Σμύρνη παραλίου συνοικίας, τρεῖς γυναῖκες ἐκάθητο παρὰ τὸ προσκεφάλαιον νεάνιδος κατακειμένης.

Ἦτο δειλινὸν ἑαρινῆς ἡμέρας. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, εἰσδύουσαι διὰ τῶν ἀυλαιῶν τῶν παραθύρων, ἐφώτιζον τὰ τέσσαρα ταῦτα πρόσωπα· τὸ παράθυρον ἔβλεπε πρὸς τὸν κήπον, οὗ τὰ ἀρώματα ἔφθανον μέχρι τῶν αἰσθήσεων τῆς ἀσθενοῦς νεάνιδος.

Ἦτο ἡ Μαρίνα ἀναλαμβάνουσα ἐκ μακρᾶς νόσου, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς θείας της, τῆς κυρίας Βαλσάμη, ἣτις μεθ' ὅλον τὸ γῆρας αὐτῆς ἐκάθητο παρ' αὐτὴν ράπτουσα. Ἀντικρὺ δὲ αὐτῆς ἐκάθητο ἡ κυρία Μαρκώνη, ἀρχαία φίλη τῆς κυρίας Ρίζου, παλαιὰ γνώριμος τῆς μακαρίτιδος μητρὸς τῆς Μαρίνης ἐν Μασσαλία, γυνὴ περιβόητος ὡς ἐπιτηδεῖα καὶ ἀνεκτίμητος κατὰ πάντα, γνωστὴ διὰ τὰ φιλάνθρωπα αὐτῆς καὶ ἀφωσιωμένα αἰσθήματα. Ἡ δὲ τρίτη γυνὴ ἦτο ἡ κυρία Ρίζου.

Αὕτη παρετήρει τὴν ὀρφανὴν μὲ παράδοξον βλέμμα, καὶ ἐτόνιζεν τὴν ἐξῆς προσφώνησιν.

— Βλέπω, Μαρίνα, ὅτι εἶσαι καλὰ τώρα, νὰ μὴ βασκαθῆς! Ἄ, πόσον θὰ χαρῆ ὁ σύζυγός μου ἂν τὸ μάθῃ! Καὶ ἡμεῖς σὲ εἶχαμεν ἀποφασίσει, κόρη μου. Καὶ τί κλαύματα ἔκαμνεν ἡ Κάκια διὰ σέ! Ἀλλ' εὐτυχῶς τὰ δάκρυά της ὑπήγαν μάταια, καὶ τώρα πλέον ἔγινες καλά, δόξα σοι ὁ Θεός! Ἐμὲ μὲ τὸ ἔλεγεν ἡ κυρία Μαρκώνη ἀπ' ἐδῶ, καὶ δὲν τὸ ἐπίστευα.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ἡ κυρία Μαρκώνη, καὶ μάλιστα ἔπαιρνα ὄρκον.

— Καλὲ πῶς νὰ τὸ πιστεύσῃ κανεῖς, αὐτὸ μ' ἐφαίνετο ὡσὰν νεκρανάστασις. Ἦτο δυνατόν; Ἦτο δυνατόν;

Σοβαρὸν βλέμμα τῆς ἀξιοσεβάστου κυρίας Βαλσάμη ἀπήντησεν εἰς τὸν ὀχληρὸν τοῦτον μονόλογον. Ἀλλ' ἡ κυρία Ρίζου δὲν ἐπτοήθη ἐκ τούτου.

— Καὶ πόσον θὰ χαρῆ ἐκεῖνος ὁ ἀξιόλογος ἄνθρωπος, ὁ πλοίαρχός μας, ὅταν τὸ μάθῃ! Καὶ ὁ Ζέννος, ὁ καλὸς ἐκεῖνος νέος! Καλέ, ἀλήθεια, τί ἤκουσα νὰ λέγουν; Ἐφθασαν, λέγει, αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν;

— Ναί, εἶναι τρεῖς ἡμέραι, ἀπήντησεν ἡ κυρία Μαρκώνη.

— Καὶ ποῦ εὐρίσκονται; Πῶς ἐμπορεῖ κανεῖς νὰ τοὺς ἐνταμώσῃ; Ποῦ μένει ἐκεῖνος ὁ λαμπρὸς νέος, ὁ Ζέννος;

— Εἰς τὸ πλοῖόν του, εἶπεν ἡ κυρία Βαλσάμη.

— Εἰς τὸ πλοῖόν των, ἀλήθεια; Δὲν ἐμπορεῖ κανεὶς νὰ τοὺς εὕρῃ ἄλλου;
Τόσον λοιπὸν ἀκριβοθώρητοι ἔγιναν;

Οὐδεὶς ἀπήντησεν εἰς ταῦτα.

Ἀκούσασα τὸ ὄνομα τοῦ Ζέννου ἢ Μαρίνα, ἐκινήθη ἐλαφρῶς. Ἐστρεψε τὸ ὤχρον της μέτωπον πρὸς τὰ ἄνω, καὶ τὸ στόμα της διηνοίχθη, ὡς ἵνα ἀναπέμψῃ προσευχήν.

Ὅστις εἶχεν ἰδεῖ τὴν Μαρίναν πρὸ τινων μηνῶν, καὶ τὴν ἐπανέβλεπεν ἤδη, δὲν ἤθελε τὴν ἀναγνωρίσει. Μακρὰ νόσος εἶχε καταστήσει τὸ πρόσωπόν της κάτισχον καὶ διαφανὲς ἐξ ὠχρότητος. Ἦτο σῶμα ἐν ᾧ κατωπτρίζετο ψυχὴ ἔτοιμος ν' ἀποπτῆ εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Καὶ ὅμως ἐντὸς τοῦ σώματος τούτου ὑπῆρχεν ἤδη εἰς λογισμὸς γήινος, εἰς πόθος, ἐν αἴσθημα· τὸ μόνον ὅπερ ἐμπόδισε τὴν ψυχὴν νὰ φύγῃ. Ὁ λογισμὸς οὗτος ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ Ζέννου.

Κατὰ τὸν μακρὸν χρόνον τῆς ἀσθενείας της συνέβη ὡς ἀναζύμωσις τις ἐντὸς τῆς καρδίας τῆς κόρης. Εἶδεν ὡς ἐν ὄνειρῳ τὸ παρελθόν, ἐπεσκέφθη ἐν πρὸς ἐν ἅπαντα τὰ ρεύσαντα καὶ ἐκλιπόντα φάσματα τῶν ἀναμνήσεων της, περισυνήγαγε τὰ ἐσκορπισμένα ἐρείπια τοῦ παιδικοῦ της βίου· καὶ εὗρε δύο τινά· μίαν ἄπειρον καὶ ζοφερὰν ἐρημίαν ἐντὸς τῆς καρδίας της, καὶ ἐν ἄστρον ἀνατέλλον ἐν αὐτῇ. Τὸ ἄστρον τοῦτο ἦτο ὁ Ζέννος. Ἡ ἱερά εὐγνωμοσύνη, ἣν ὠφείλε πρὸς τὸν νέον τοῦτον, τὸν σωτήρα της, ἐγέννησε τὸν πρὸς αὐτὸν ἔρωτα. Στιγμὴν τινα ἐσχάτης ἀπελπισίας, ἢ Μαρίνα εἶχε παραρρίψει εἰς τὴν ὁδὸν τὴν τιμὴν καὶ τὴν ζωὴν της. Ἀμφότερα ταῦτα μετὰ τὸν πλοίαρχον τὰ ἔσωσεν ὁ Ζέννος. Ὅθεν τὰ ὠφείλε πρὸς αὐτὸν καὶ ἦτο πρόθυμος νὰ τὰ ἀποδώσῃ.

Ὅτε λοιπὸν, πρὸ τριῶν ἡμερῶν, ἔμαθε τὴν εἰς Σμύρνην ἄφιξιν αὐτοῦ, ἡ καρδία της, ἣτις κλειστὴ οὐσα μέχρι τοῦδε, μόνον προσευχὰς συντριβῆς καὶ κατανύξεως εἶχεν ἀπευθύνει πρὸς τὸν Θεόν, ἠνοίχθη καὶ προσήνεγκεν εὐχαριστίαν ἀγαλλιᾶσεως.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἠκούσθησαν βήματα ἐκ τοῦ προθαλάμου, καὶ εἰσηλθεν ὁ Ζέννος. Ἐχαιρέτισε μετὰ σεβασμοῦ τὴν κυρίαν Βαλσάμη καὶ τὰς συντρόφους της, καὶ ἐπλησίασεν εἰς τὴν Μαρίναν.

Αὕτη ἀνεσηκώθη ἐλαφρῶς ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ τὸ πρόσωπόν της ἠκτινοβόλησεν ἐξ εὐδαιμονίας.

— Καλῶς ἦλθες, εἶπε· πῶς δὲν ἐπανῆλθες ἀπὸ τὸ πρῶν; Καὶ διατί ὁ πατήρ σου νὰ μὴ ἔλθῃ μαζί σου;

— Ὁ πατήρ μου ἔχει ἐργασίας μὲ τοὺς ἐμπόρους του, καὶ σᾶς παρακαλεῖ νὰ

τὸν συγχωρῆτε, εἶπεν ὁ Ζέννος. Τὴν ἐσπέραν θὰ ἔλθῃ νὰ σᾶς ἴδῃ.

— Καὶ πότε ἀναχωρεῖτε; ἠρώτησεν ἡ κυρία Ρίζου, ἣτις περιέφερον ἀνήσυχος τὸ βλέμμα ἀπὸ τοῦ Ζέννου εἰς τὴν νεάνίδα.

— Θὰ μείνωμεν ἀκόμη πολλὰς ἡμέρας εἰς τὴν Σμύρνην, κυρία, ἀπήντησεν ὁ νέος.

Ἦ κ. Ρίζου ἔδακε τὰ χεῖλη.

— Λοιπὸν θὰ σᾶς ἐπανίδωμεν, βεβαίως.

— Μάλιστα, κυρία. Ζητήσατε, παρακαλῶ, ἐκ μέρους μου συγγνώμην παρὰ τοῦ κ. Ρίζου καὶ τῆς Κάκιας, διότι δὲν εὐκαιρήσαμεν, ὁ πατήρ μου καὶ ἐγώ, νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶμεν. Ἄλλ' ἐλπίζω νὰ σᾶς ἱκανοποιήσωμεν.

Ἦ κυρία Ρίζου καὶ ἡ κυρία Μαρκώνη ἠγέρθησαν καὶ ἀπεχαιρέτισαν τοὺς παρόντας. Οὐδεὶς ἐφάνη ταραχθεὶς ἐκ τῆς ἀναχωρήσεώς των. Ἐνῶ δὲ διήρχοντο τὸν διάδρομον, ἀντήλλασον τὰς ἐξῆς λέξεις.

— Λοιπὸν φαίνεται ὅτι ὁ ἀρραβὼν θὰ γίνῃ, καὶ ἡμεῖς δὲν τὸ ἐμάθαμεν, εἶπεν ἡ κ. Ρίζου.

— Καὶ ἐγὼ αὐτὸ λέγω, ἀπήντησεν ἡ σύντροφός της.

— Ἄκουσε, Μαρκώνη, θὰ ἔλθῃς αὐτὴν τὴν νύκτα εἰς τὴν οἰκίαν μου;

— Εἶναι ἀνάγκη;

— Ἔχω σπουδαῖα πράγματα νὰ σοὶ εἶπω.

Καὶ ἀπεχωρίσθησαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Ο ΚΩΜΟΣ

Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ἔν τινι βλέποντι πρὸς τὴν ὁδὸν δωματίῳ τῆς οἰκίας Ρίζου, ἡ Κάκια καθημένη ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ ἀκουμβῶσα ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐκοίταζε διὰ τοῦ παραθύρου τοὺς διαβάτας καὶ ἤκουε τὰς φιλοφρονήσεις ἃς ἀπέτεινε πρὸς αὐτὴν ὁ κ. Ἰωάννης Γόμνος, νέος πλήρης εὐφυΐας καὶ καλῶν αἰσθημάτων.

— Εἶναι πέντε μῆνες ἀφότου σ' ἐγνώρισα, Κάκια, ἔλεγεν οὗτος. Αὐτοὺς τοὺς πέντε μῆνας πῶς ἔζησα, ἢ μᾶλλον, προτοῦ νὰ σὲ γνωρίσω πῶς εἶχα ζήσει!

— Ἐννοεῖται, εἶπεν ἡ Κάκια ἐντὸς τοῦ λάρυγγός της· καὶ ἐγὼ ἀπορῶ.

— Ἀλλὰ δὲν θὰ σὲ λησμονήσω πλέον. Μοὶ ἐπέτρεψες τόσας φορὰς νὰ σοὶ ὀμιλήσω περὶ τοῦ ἔρωτός μου, ὥστε ἤθελον βωβαθῆ, ἂν δὲν σοὶ ὀμίλουν πλέον περὶ αὐτοῦ.

— Τὸ εὐχομαι, εἶπεν ἡ Κάκια.

Ἐσίγησαν ἐπὶ τινὰς στιγμάς, καὶ ἡ νεᾶνις ἐξηκολούθησε νὰ βλέπη ἔξω ἀλλόφρων, ἂν καὶ οὐδὲν διεκρίνετο ἐν τῇ ὁδῷ, διότι ἡ νύξ προεχώρει.

— Δὲν μοὶ λέγεις, Κάκια, εἶπεν αἴφνης ὁ Γόμνος, ἡ μήτηρ σου δὲν εἶναι ἐδῶ;

Πρὸς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἡ κόρη περιέβαλε διὰ τοῦ βλέμματος τὰς γωνίας τοῦ θαλάμου, τὴν θύραν καὶ τὸν Γόμνον.

— Τώρα θὰ ἔλθῃ, εἶπεν.

Ὁ νέος θαμβωθείς ἐκ τοῦ βλέμματος ἐκείνου, προσηλώθη ἐπὶ τῆς θέσεώς του, καὶ ἐσκέπτετο τί νὰ εἴπῃ ἵνα μὴ φανῆ γελοῖος.

— Τί ὠραία νύξ, Κάκια, εἶπε τέλος. Δὲν θὰ ἦτο καλὸς ἓνας θαλάσσιος περίπατος;

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἠκούσθη μακρόθεν ἀρμονικὸν ᾄσμα. Ἦσαν νέοι κωμάζοντες ἐν τῇ ὁδῷ. Ἡ Κάκια ἔτεινε τὸ οὖς καὶ ἔνευσε πρὸς τὸν Γόμνον νὰ σιωπήσῃ. Οὗτος ἠκροάσθη ὡσαύτως.

Τὸ ᾄσμα ἐπλησίαζεν ὀλονέν, καὶ διεκρίνοντο ἤδη καθαρῶς στίχοι τινές.

Ἐβγα στὸ παραθύρι σου, ξανθούλα μου μαριόλα,

νὰ τραγουδήσω νὰ σοῦ πῶ τὰ βάσανά μου ὅλα.

— Πάντοτε ἡ ξανθούλα, εἶπεν ἡ Κάκια στενάζουσα.

— Ὠραῖα τραγουδοῦν, εἶπεν ὁ Γόμνος.

Ἡ Κάκια ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον, οὔτινος τὰς ὑάλους εἶχε κλείσει, καὶ προσεκόλλησεν ὀφθαλμὸν καὶ οὖς εἰς αὐτό, μὴ ἀγνοοῦσα ὅτι θὰ ἦτο ὀρατὴ ἔξωθεν. Οἱ κωμάζοντες ἔφθασαν πλησίον, καὶ ἐστάθησαν ἀκριβῶς ὑπὸ τὸ παράθυρόν της.

Ὁ Γόμνος ἤρξατο ν' ἀνησυχῆ. Προσηλθε καὶ οὗτος ἐγγὺς αὐτῆς, καὶ ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ.

— Μὴ στέκης, παρακαλῶ, ἐκεῖ· ἔλα παραπίσω, διότι σὲ βλέπουν.

— Μπά! εἶναι ὁ ἐξάδελφός μου, εἶπε ποιοῦσα σφοδρὸν νεῦμα πρὸς αὐτὸν ὅπως μακρυνθῆ ἀπὸ τοῦ παραθύρου.

Ὁ νέος ὑπήκουσε δυσχεραίνων.

Οἱ κωμασταὶ ἦσαν τέσσαρες. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἦτο ὁ γνωστὸς ἡμῖν ναύτης Κῶτσος, ὅστις εἶχε φορέσει τὰ ἐορτάσιμα, καὶ ὑπήγε νὰ τραγουδήσῃ μίαν γνώριμόν του. Οὗτος ἦτο ὁ κατὰ τὴν Κάκιαν ἐξάδελφός της.

Ἀπὸ τῆς νυκτὸς ἐκείνης, καθ' ἣν ἡ τρελὴ νέα ἐνεφανίσθη, ὡς ἐνθυμοῦνται οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν, ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, καὶ ἔκαμνε τὸν νυκτερινόν της περίπατον λευκὰ ἐνδεδυμένη, ἴσως καὶ ἔτι πρότερον, ὁ Κῶτσος ἐπόνει δι' αὐτήν. Αὕτη ἐδέχετο τὰ θυμιάματά του, ὡς ἠθελε δεχθῆ καὶ παντὸς ἄλλου νέου, πεποιθυῖα ὅτι δὲν ἐκινδύνευε νὰ πνιγῆ ἐξ αὐτῶν.

Ὁ Κῶτσος καὶ οἱ σύντροφοί του ἔμειναν ὑπὸ τὸ παράθυρον ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἄδοντες.

Ἡ Κάκια ἐξηκολούθει ν' ἀκροᾶται ἀπλήστως.

Ὁ Γόμνος ἐπάτει ἐπὶ ἀκανθῶν.

Τέλος οὗτος ἀπολέσας τὴν ὑπομονήν, ἔκαμε βήματά τινα πρὸς τὴν νέαν. Εἶχεν ἀποφασίσει νὰ τὴν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τοῦ παραθύρου ἢ νὰ μείνῃ καὶ αὐτὸς ἐκεῖ.

Ἡ Κάκια ἐταράχθη, καὶ ἐζήτησε νὰ τὸν ἀποδιώξῃ διὰ χειρονομίας. Οὗτος ἐπέμεινε. Ἐστάθη ὀρθὸς παρὰ τὸ παράθυρον, καὶ οἱ κωμάζοντες τὸν εἶδον.

Ὁ Κῶτσος ἔπαυσε τὸ ἄσμά του· εἶδε τὸν Γόμνον καὶ ἐξεπλάγη. Ἦτο ἄρά γε ἀντίζηλός τις; Ἐν τῇ πρώτῃ ὀρμῇ τοῦ θυμοῦ του, τῷ ἐπῆλθε νὰ ὑπερβῆ τὸν οὐδὸν τῆς αὐλαίας θύρας καὶ ν' ἀναβῆ παρὰ τῇ Κάκια, ἵνα ζητήσῃ ἐξήγησιν. Ἀλλὰ παραχρῆμα συνησθάνθη τὸ ἄτοπον καὶ ἐκράτησεν ἑαυτόν.

Ἐποίησε νεῦμα πρὸς τοὺς συντρόφους του νὰ φύγωσιν. Ὁ Κῶτσος εἶχεν ἀπολέσει τὴν εὐθυμίαν καὶ ἐσίγα, οἱ δὲ ἄλλοι μόνις ἦδον διὰ κολοβῆς φωνῆς.

Ἡ Κάκια ἐξερράγη εἰς ὀργίλας κραυγὰς κατὰ τοῦ Γόμνου.

— Δὲν τὸ ἔλεγα ἐγὼ ὅτι εἶσαι τρελός! Ἄχ, τί κακὸν μοῦ ἔκαμες, σκύλε, χάρε μαῦρε. Μὲ τί πρόσωπον θὰ ἰδῶ ἐγὼ τώρα τὸν κόσμον; Ὡ Θεέ μου, Θεέ μου! Δέχου ἓνα θεότρελον κουτὸν εἰς τὴν οἰκίαν σου, νὰ σοῦ σκαρῶνῃ τοιαύτας χονδρὰς ἀνοησίας! Καὶ πῶς ἐμπορεῖ νὰ διορθωθῆ τώρα αὐτὸ τὸ κακόν! Καὶ

τί νὰ εἶπω ἐγὼ τώρα εἰς τὴν μητέρα μου;

Καὶ ἤρξατο κλαίουσα. Ἐκρυσσε τὸ πρόσωπον ἐντὸς τῶν χειρῶν διὰ νὰ μὴ φαίνεται ἢ μᾶλλον διὰ νὰ φαίνεται ὅτι κλαίει. Ὁ Γόμνος ἔμεινε ὄρθιος παρὰ τὴν θύραν, καὶ διετέλει ἐν ἀμηχανία. Κατεβίβασε τὰ ὦτα, καὶ ἐσιώπα.

Βήματα ἠκούσθησαν ἐκ τοῦ παρακειμένου διαδρόμου.

—Ἄ πά! ἔρχεται ἡ μήτηρ μου· τώρα τί νὰ τῆς εἶπω;

Ἡ θύρα ἠνοιχθη καὶ εἰσῆλθεν ἡ κυρία Μαρκώνη.

—ὦ, καλῶς σᾶς εὐρίσκω, παιδιά μου! Ἐδῶ εἶσαι; εἶπε πρὸς τὸν Γόμνον μὲ διαφορούμενον μειδίαμα. Ποῦ εἶναι ἡ μήτηρ σου, Κάκια;

— Δὲν εἶναι ἐδῶ, κυρία Μαρκώνη. Καθίσατε.

—Ἀλλὰ τί ἔχεις; Ἐκλαυσες;

—Ἐγώ; εἶπεν ἡ Κάκια· μ' ἐπῆρεν ὁ ὕπνος εἰς τὸ ἐργόχειρόν μου, ἦλθεν ἔξαφνα ὁ κύριος ἀπ' ἐδῶ, καὶ μ' ἐξύπνισε μὲ τὸν κρότον τῶν μεγάλων ὑποδημάτων του.

Ὁ Γόμνος ἠνοιξε μεγάλους τοὺς ὀφθαλμοὺς θαυμάσας τὸ μέγα ψεῦδος.

— Δὲν κάμνεις καλά, Γόμνε, μικρὲ μου, νὰ φέρεσαι οὕτω μὲ τὰς νέας, εἶπεν ἡ κυρία Μαρκώνη. Μήπως ἐζήτεις τὸν κ. Ρίζον δι' ὑποθέσεις;

—Ἐζήτουν τὸν κ. Ρίζον τῷ ὄντι, εἶπεν ὁ Γόμνος.

—Ἀλλὰ ἀφοῦ ἡ ὑπηρέτρια σου εἶπεν ὅτι δὲν ἦτον ἐδῶ, θὰ ἔκαμνες πολὺ εὐγενικὰ ν' ἀναχωρήσης ὡς διακριτικὸς νέος ὅπου εἶσαι.

—Ἄλλην φορὰν δὲν θὰ ὑποπέσω εἰς τὸ σφάλμα αὐτό, κυρία. Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ διὰ τὰς συμβουλὰς ὅπου μὲ δίδετε.

Καὶ ποιήσας ταπεινὴν προσκύνησιν ἐξῆλθεν, εὐχαριστῶν τὸν προστάτην του ἀστέρα, ὅστις τῷ ἐφάνη κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην τοσοῦτον εὐμενῆς. Ἀλλὰ μόλις ἔκαμεν ὀλίγα βήματα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ διεσταυρώθη πρὸς ἄνθρωπόν τινα, ὅστις τὸν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ ὤμου.

Ὁ Κῶτσος καὶ οἱ συγκωμασταὶ αὐτοῦ ἐκάθισαν ἔξωθεν καφενεῖου τινὸς μικρὸν ἀπέχοντος τῆς οἰκίας τοῦ ἀκ.ῆ Ρίζου.

Ἐκ τοῦ μέρους τούτου ἐφαίνετο ἡ θύρα τοῦ προαυλίου τῆς οἰκίας ταύτης, πρὸς ἣν ὁ Κῶτσος ἔβλεπεν ἀτενῶς.

Ὅτε εἶδε τὸν Γόμνον ἐξερχόμενον (δηλαδή τὴν σκιὰν αὐτοῦ ὀλισθήσαντα διὰ τοῦ σκοτούς, ἦν εἴκασεν ὄντα τὸν Γόμνον), ἀπεχαιρέτισεν ἀποτόμως τοὺς συντρόφους του. Οὗτοι τὸν παρετήρησαν ἔκπληκτοι.

Ὁ Κῶτσος συνήντησεν εἰς γωνίαν τινὰ τῆς ὁδοῦ τὸν Γόμνον, ὅστις περιεπάτει τρέχων, ἀμέριμνος καὶ γελῶν καθ' ἑαυτὸν διὰ τὸ συμβὰν τῆς ἐσπέρας ἐκείνης, καὶ τὸν ἤρπασεν, ὡς εἶπομεν, ἐκ τοῦ ὤμου. Οὗτος κατετρόμαξε.

— Τί ἀγαπᾶτε, κύριε; εἶπε· δὲν εἶναι τρόπος αὐτός.

— Δὲν σᾶς θέλω διὰ κακόν, εἶπεν ὁ Κῶτσος· ἐπιθυμῶ νὰ ἔλθητε μαζί μου νὰ πῶμεν μίαν, καὶ κάτι θὰ σᾶς εἶπω. Ἀλλ' ἂν δὲν θέλετε, ὁ σκοπός μου εἶναι νὰ σᾶς βιάσω.

— Ἀφοῦ μοὶ ὁμιλεῖτε εὐγενῶς, μάλιστα, θὰ ἔλθω, τώρα ἀλλάζει τὸ πρῶγμα, εἶπεν ὁ Γόμνος ἀπαντῶν μόνον εἰς τὸν πρῶτον λόγον τοῦ Κῶτσου.

Τὸν ἐπέστρεψε δὲ οὗτος εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς ὁδοῦ, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ ἐπανέυρη τοὺς συντρόφους αὐτοῦ, καὶ διήλθον ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς Κάκιας, ἥτις τοὺς παρετήρησεν. Ὅτε ἡ ἀκ.ῆ Μαρκῶνη ἔμεινε μόνη μετ' αὐτῆς, ἅμα ἐξελθόντος τοῦ Γόμνου, εἶπε πρὸς αὐτήν.

— Ἀπὸ ἐμὲ μὴ κρύπτεσαι. Δὲν θὰ βεβαιώσης, πιστεύω, τὸ παραμῦθι ὅπου μὲ εἶπες, ὅτι αὐτὸς ὁ γελοῖος σ' ἐξύπνισεν ἐνῶ ἐκοιμᾶσο, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι τὰ μάτια σου πρησμένα.

— Ὅχι· ἀλλ' αὐτὸς ἤρχισε νὰ μοὶ λέγῃ ἱστορίας ἀνοήτους, καὶ ἐγὼ ἐνύσταξα νὰ τὸν ἀκούω.

— Λοιπόν;

— Λοιπόν, ἐπειδὴ ἐνύσταξα, ἔτριβα τὰ μάτια μου, εἶπεν ἀφελῶς ἡ Κάκια· ἰδοὺ διατὶ ἐκοκκίνισαν.

Ἡ κυρία Μαρκῶνη δὲν ἐφάνη ἀποχρώντως πεπεισμένη ἐκ τῆς νέας ταύτης ἐρμηνείας, ἀλλὰ δὲν ἐπέμεινεν ἐπὶ πλέον.

Ἡ Κάκια ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ παραθύρου, ὅπερ εἶχεν ἀνοίξει ἐκ νέου, καὶ ἔβλεπε τοὺς διαβάτας, μὴ προσέχουσα εἰς τὴν κυρίαν Μαρκῶνη. Ἡ κόρη αὕτη ἐφαίνετο ἔχουσα ἐξαιρετικὴν ὅλως στοργὴν εἰς τὸ παράθυρον.

Αἴφνης βλέπει διαβαινούσας δύο σκιάς. Τὰς ἀνεγνώρισεν. Ἦσαν ὁ Κῶτσος καὶ ὁ Γόμνος.

— Πῶς γνωρίζονται ἄρα γε; εἶπε καθ' ἑαυτήν.

Καὶ ἡ περίστασις αὕτη τὴν ἔρριψεν εἰς μακρὰν σύννοιαν, ἐξ ἧς μόλις ἴσχυσε νὰ ἀποσπάσῃ αὐτὴν ἡ εἰσοδος τῆς μητρὸς τῆς.

— Ἄ, ἦλθες, μήτερε! Πῶς ἀργεῖς τόσον; Θεέ μου, ἂν δὲν ἦτο ἐδῶ ἡ κ. Μαρκῶνη, ἦθελα σφλομωθῆ* διὰ σκάσιμον.

Ἦ κ. Ρίζου τὴν ἐθώπευσε, καὶ εἶτα εἶπε πρὸς τὴν κυρίαν Μαρκῶνη.

— Ἐλα λοιπὸν νὰ σὲ δείξω ἐκεῖνο τὸ πανὶ πού σ' ἔλεγα.

— Ἄ, τὸ ἔχεις ἐδῶ; εἶπεν αὕτη.

Καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν συζυγικὸν κοιτῶνα τῆς κ. Ρίζου, καταλιποῦσαι, τὴν Κάκιαν μόνην. Αὕτη τότε, ὑποπτέυσασα ὅτι ὑπὸ τὸ πανίον ἐκεῖνο ἐκαλύπτετο συνδιάλεξις τις ἐμπιστευτικῆ, ἴσως αὐτὴν ἔχουσα ὑπόθεσιν, περιέμεινε μέχρις οὗ ἤκουσε τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος κλεισθεῖσαν, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθε βαδίζουσα ἐπ' ἄκρων τῶν ποδῶν, καὶ προσεκόλλησε τὸ ὄμμα εἰς τὴν ὀπὴν τοῦ κλείθρου. Ἦκροάσθη ὀρθία καὶ συνέχουσα τὴν ἀναπνοήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ἡ ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ

Αἱ δύο αὗται γυναῖκες ἀφοῦ ἔκλεισαν καλῶς τὴν θύραν καὶ ἐκάθισαν, ἡ μὲν παρὰ τὴν κλίνην, ἡ δ' ἐπ' αὐτῆς, ἐξήτασαν ἀλλήλας διὰ μακροῦ βλέμματος. Ἦ δὲ κυρία Ρίζου, πρὶν ἢ ἀρξῆται τῆς συνδιαλέξεως, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐφαίνετο σκεπτομένη.

Ἦ κ. Μαρκῶνη ἔσπευσε ν' ἀρχίσῃ αὐτή.

— Πρῶτον ἀπ' ὅλα, θὰ σοὶ εἶπω ἓνα πρᾶγμα. Δὲν κάμνεις καλὰ ν' ἀφήνης πολλὴν ὥραν τὴν Κάκιαν μόνην.

— Διατί;

— Ἡ νέα αὐτὴ εἶναι πολὺ ζωηρά.

— Ἐξηγήσου.

— Καὶ εἶναι πολὺ ὠραία πρὸς τούτοις, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν αἱ νέαι εἶναι ἐπικίνδυνοι.

— Λοιπὸν, θὰ εἴπῃς;

— Καὶ τὰς πολιορκοῦν πολλοὶ ἐργολάβοι*.

—Ἐξεύρεις τίποτε πράγματα;

—Ὁ Θεὸς νὰ μὲ φυλάξη νὰ ἐξεύρω. Αὐτὰ τὰ πράγματα εἶναι κάρβουνα ἀναμμένα, καὶ ἐγὼ δὲν ἔχω διὰ καύσιμον τὰ χερίά μου.

— Τότε, πῶς λέγεις λόγια εἰς τὸν ἀέρα;

— Νά, ἐκεῖνος ὁ ἀνόητος, ὁ γελοῖος, ὁ Γόμνος...

—ὦ, αὐτὸν μὴ τὸν φοβῆσαι. Δὲν ἐμπορεῖ ν' ἀγαπήσῃ τὸν τυχόντα ἢ Κάκια.

— Καὶ ὅμως ἦλθα καὶ τοὺς ἡῦρα εἰς παράξενην στάσιν τὴν νύκτα αὐτήν.

— Τί λέγεις; Εἶσαι τρελή!

— Δὲν λέγω κακὰ πράγματα νὰ σὲ χαρῶ. Ὁ Γόμνος ἔστεκε σιμὰ εἰς τὴν θύραν, ὡς ἐπαίτης, καὶ ἡ Κάκια εἶχε τὰ μάτια κλαυμένα.

— Ἀλήθεια; Καὶ πῶς σ' ἐφάνη τοῦτο;

— Μοὶ ἐφάνη ἄξιον νὰ ἀνησυχῆσῃ τις.

— Καὶ τί σοὶ εἶπεν ἡ Κάκια;

— Ἐκαμε μίαν δικαιολόγησιν, ἢ μᾶλλον ἔκαμε δύο, τὴν μίαν ψευδεστέραν τῆς ἄλλης.

Ἡ κυρία Ρίζου ἐσιώπησε· μετὰ δέ τινος στιγμᾶς εἶπεν.

— Ἐκεῖνος ὁ σύζυγός μου τὰ πταίει ὅλα, ὅστις ἔχει ὑποθέσεις ἐμπορικὰς τοῦ γραφείου μ' αὐτὸν τὸν νέον, καὶ τὸν ἔμβασεν εἰς τὴν οἰκίαν μας. Ὅπως καὶ ἂν εἶναι, ἡ Κάκια εἶναι τώρα ἴσα ἴσα ἐπάνω εἰς τὰς ἐργολαβίας* τῆς, καὶ δὲν πρόπει νὰ παραξενεύηται τις ποσῶς.

— Δὲν λέγω, εἶπεν ἡ ἀκ.ῆ Μαρκώνη.

Καὶ οὕτως ἐξηντλήθη τὸ ζήτημα.

Παρήλθεν ἀρκετὴ ὥρα ἔτι, καὶ ἡ κ. Ρίζου δὲν ἀπεφάσιζε ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα. Ἡ δὲ Κάκια, ἣτις εἶχεν ἀκούσει ὀπισθεν τῆς θύρας τὰ πάντα, ἔτριζε τοὺς ὀδόντας κατὰ τῆς κ. Μαρκώνη. Στιγμὴν τινα τὴν κατέλαβε μανιώδης ὁρμὴ νὰ λακτίσῃ τὴν θύραν καὶ νὰ εἰσέλθῃ, ἵνα τὴν ἀρπάσῃ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ τὴν πνίξῃ, ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ κρατήσῃ ἑαυτήν. Διηγέθη δὲ ἡ πολυπραγμοσύνη τῆς ἤδη, ὅτε ἡ κυρία Μαρκώνη ἔλεγε πρὸς τὴν μητέρα αὐτῆς:

- Λοιπὸν εἶπέ μοι τώρα καὶ σύ, τί μὲ θέλεις; Ἔχεις νὰ μ' εἴπης τίποτε;
- Σὲ ἤθελα· ἀλλὰ μετενόησα σχεδόν, διότι ἡ ὑπόθεσις ὅπου εἶχα νὰ σοὶ προτείνω εἶναι πολὺ λεπτή.
- Ὅχι δά· μὴ μὲ θυμώνης, εἶπεν ἡ κυρία Μαρκώνη. Τέλος πάντων, σκέψου.
- Σκέπτομαι καὶ σκέπτομαι· ἀλλὰ δὲν ἔμπορῶ ν' ἀποφασίσω. Καὶ πάλιν ἐσιώπησε.
- Θέλεις νὰ σ' εἴπω ἐγὼ τί μὲ ἤθελες; εἶπεν ἡ ἀκ.ῆ Μαρκώνη· δὲν μὲ ἤθελες διὰ τὸν Ζέννον;
- Ναί.
- Καὶ διὰ τὴν Μαρίαν; Ἡ μᾶλλον διὰ τὴν Κάκιαν;
- Ναί.
- Καὶ διστάζεις νὰ μοὶ τὸ εἴπης; Τόσον προᾶγμα!
- ὦ, εἶναι μέγαλον προᾶγμα δι' ἐμέ.
- Πιστεύεις ἀκόμη ὅτι ἡ κόρη σου ἀγαπᾷ αὐτὸν τὸν νέον; Αὐτὴ, ἔμπορεῖ ν' ἀγαπήσῃ κανένα!
- Δὲν πιστεύω τίποτε· ἀλλά...
- Ἀλλὰ ὁ Ζέννος ἔχει στρογγύλην περιουσίαν νὰ κληρονομήσῃ ἀπὸ τὸν γέρον, καὶ ἡ Κάκια δὲν ἔχει ἀρκετὴν προῖκα. Αὐτὸ εἶναι;
- Εἶναι ἀληθές.
- Λοιπὸν τώρα, θέλεις ἐξ ἅπαντος νὰ χαλάσῃ ὁ ἀρραβὼν αὐτός;
- Δὲν μὲ μέλει διὰ τὸν ἀρραβῶνα.
- Ἀλλὰ σὲ μέλει διὰ τὸν γάμον. Ὁ γάμος νὰ μὴ γίνῃ, δὲν ἔχει οὕτω;
- Ἴδου ὅπου τὰ ἐξεύρεις ὅλα, ὡς νὰ τὰ εἶπα ἐγώ.
- ὦ, ἐγὼ εἶμαι τὸ αὐτίον τῆς γῆς· τὸ αὐτίον τῆς γῆς καὶ τὸ στόμα τῆς ψυχοκόρης μου κυρίας Ρίζου.
- Τῶ ὄντι.

— Λοιπὸν δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους, ὁ γάμος τοῦ Ζέννου καὶ τῆς κόρης τοῦ Βεργίνη ἐπιμένεις ν' ἀναβληθῆ... εἰς ἄλλοτε.

— Καὶ δι' ἓνα ἄλλον λόγον προσέτι. Ὁρκίσθην νὰ κάμω γαμβρὸν τὸν Ζέννον.

— Ἄλλ' οἱ λοιποὶ λόγοι εἶναι μόνοι των ἀρκετὰ ἰσχυροί· ὥστε ἄς λείψῃ ὁ τελευταῖος.

— Ὅχι· εἶναι λόγος σπουδαῖος.

— Ἄς εἶναι λοιπὸν καὶ τοῦτο, εἶπε μειδιῶσα ἡ ἀκ.ῆ Μαρκώνη. Λοιπὸν ἄκουσε τὸ σχέδιόν μου.

— Ἀκούω.

— Θὰ ὑπάγω νὰ εὗρω τὸν Ζέννον καὶ θὰ τοῦ κατηγορήσω τὴν μνηστήν του. Ἡσύχασε. Δὲν θὰ εἶπω λόγια τοῦ ἀέρος. Θὰ εἶπω ἱστορίας, αἵτινες διεδόθησαν ἄλλοτε εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀποικίαν τῆς Μασσαλίας. Μόνον πῶς ἦσαν ὅλα μῦθος.

— Διεδόθησαν εἰς τὴν Μασσαλίαν ἱστορίαί; Εἰς τὸ ὄνομα τῆς Μαρίνης;

— Μάλιστα ἐγὼ τὰς διέδωκα. Λοιπὸν ἀφοῦ τὰς διέδωκα τότε, τί μοῦ κοστίζει νὰ τὰς ἐπαναλάβω καὶ τώρα;

— ὦ εὐγε! σὺ ἐφευρίσκεις θαυμάσια σχέδια τῷ ὄντι.

— Καὶ θὰ τοῦ ἀναφέρω μάρτυρας, ζωντανοὺς καὶ ἀποθαμένους. Θὰ τὸν προκαλέσω, ἂν ὑπάγῃ εἰς Μασσαλίαν, νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ μάθῃ. ὦ, μὴ ἀνησυχῆς. Κάμνω θαύματα· ὅσον ψυχρὰ φαίνομαι τώρα, τόσον δραστηρία εἶμαι εἰς τὸ ἔργον. Νὰ μὲ ἰδῆς δὲν θὰ μὲ γνωρίσῃς.

— Σὲ γνωρίζω, σὲ γνωρίζω!

Ἡ Κάκια, ἣτις ἐξηκολούθησε ν' ἀκροᾶται κρεμαμένη ἐκ τῆς θύρας, ἤσθάνθη σφοδροτάτους τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας αὐτῆς, εἰς οὓς μὴ δυναμένη ν' ἀντιστῆ καὶ προβλέπουσα ἄλλως ἐγγίζον τὸ τέλος τῆς συνδιαλέξεως, ἀπεμακρύνθη καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά της, ἵνα ὀνειροπολήσῃ ἀνέτως τὴν οἰκοδομουμένην ἤδη εὐτυχίαν αὐτῆς, ἣς ἡ κ. Μαρκώνη ἔμελλε νὰ θέσῃ τὸ ἐπιπέτασμα. Ἡ μὴ ἀπῆλθεν ἵνα πνίξῃ τὰς πρώτας τύψεις τοῦ συνειδότος;

Ἡ νέα αὕτη ἠγνώνει τί συνέβαινεν ἐντὸς τῆς καρδίας της. Ἄλλ' ἠγάπα πράγματι τὸν Ζέννον μετὰ τῆς διαφορᾶς ὅτι τὸν ἠγάπα μὲ τὸ ἐφήμερον ἐκεῖνο αἶσθημα, ὅπερ μόνον ἐκ πείσματος καὶ ἐξ ἀντιζηλίας δύναται νὰ

τραφῆ. Τὸ πῦρ ἐκεῖνο τοῦ ἔρωτος τοῦ νέου πρὸς τὴν Μαρίαν, καθ' ὅλον τὸν ἀπὸ Μασσαλίας διάπλουν, διήλθε πλησίον τῆς Κάκιας καὶ τὴν ἔκαυσεν. Ἐμεθύσκετο ἐκ τοῦ ἀρώματος τούτου, ὅπερ ἔπνεε πρὸς τὴν ὄρφανὴν νέαν καὶ δὲν τὴν ἐσυγχώρει διὰ τοῦτο. Δὲν ἐνόει διατί αὕτη μόνον γελοίους ἔρωτας ἐνέπνευσεν ἐν τῷ βίῳ της, ἐνῶ ἡ ἄλλη ἦτο τόσον εὐτυχῆς εἰς τὰ ὄμματά της. Ὅθεν ἠφριζεν ἐκ ζηλοτυπίας.

Ἦτο μεσάνυκτα, ὅτε ἡ κ. Ρίζου καὶ ἡ ἀκ.ῆ Μαρκῶνη ἐχωρίσθησαν, ὁ δὲ κ. Ρίζος, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἐπιστρέφει εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ἐξηπλώθη προσωρινῶς ἐπὶ ἀνακλίντρον τινὸς καὶ ἀπεκοιμήθη, ἤδη πρὸ πολλοῦ, ἀναμένων νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ κοιτῶνος ἡ κ. Μαρκῶνη. Αὕτη ἀπεχαιρέτισε τὴν ψυχοκόρην της καὶ ἀπῆλθε. Καθ' ὁδὸν δὲ ἀνέπτυσεν εὐρύτερον τοὺς συνδυασμούς, οὓς ἔμελλε νὰ μεταχειρισθῇ κατὰ τοῦ Ζέννου.

Ἡ κ. Μαρκῶνη ἦτο γυνὴ πεντηκοντοῦτις, καὶ εἶχεν ἀλλάξει τέσσαρας ἢ πέντε νομίμους συζύγους εἰς τὴν ζωὴν της. Ἦδη ἦτο ἐλευθέρη. Ὅθεν ἐχρησιμοποιοῦσε τὴν σχολὴν ταύτην εἰς τὸ νὰ ὑπηρετῇ τοὺς φίλους της. Ἦτο ἡ μάλιστα ἀφωσιωμένη καρδιά. Τὸ νὰ διαλύσῃ ἀρραβῶνα ἢ γάμον τινὰ —ὅπως εὐεργετήσῃ μίαν φίλην αὐτῆς— ἦτο ἡ μεγίστη ἡδονὴ τοῦ πνεύματός της. Τὴν νεότητά αὐτῆς εἶχε καταναλώσει εἰς τὸ νὰ νυμφεύηται καὶ νὰ διαζευγνύηται. Ὅθεν ἐθεώρει τὸ σύστημα τοῦτο ὡς τὸ ψυχαγωγικώτατον καὶ χαριέστατον ἄθλημα τοῦ προῶρου γήρατος αὐτῆς, ἂν ἠδύνατο νὰ τὸ ἐφαρμόσῃ καὶ εἰς πάντας τοὺς γνωρίμους αὐτῆς.

Ἡ ἐκ γενετῆς αὕτη τυχοδιώκτρια, ὀρμηθεῖσα ἀπὸ τῆς πατρίδος αὐτῆς Ἰταλίας, τῆς πολλαχῶς εὐνοημένης ταύτης χώρας, εἶχε γυρίσει ὅλον τὸν κόσμον. Διέτριψε δεκαπέντε μῆνας ἐν Κωνσταντινουπόλει, τρία ἔτη ἐν Βενετία, πέντε ἐν τῷ Ἄστει τοῦ Λονδίνου, καὶ τέλος εἶχεν ἐκπέσει εἰς Μασσαλίαν ἐκ Μαδρίτης προερχομένη. Διέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ τέσσαρα ἔτη καὶ ἐνυμφεύθη δὶς. Ἀλλὰ πῶς κατήντησεν εἰς Σμύρνην; Ἐσκέφθη νὰ μεταβῇ ἐκεῖ, ὅπως ἀναπαυθῇ ἀπὸ τῶν κόπων της· διότι εἶχεν ἀκούσει νὰ ὀμιλῶσι περὶ τῆς Ἀνατολῆς ὡς χώρας, ἐν ἣ ὑπάρχουσιν οἱ ἀναπαυτικώτατοι σοφάδες τοῦ κόσμου. Ἴσως ἤλπισεν ὅτι ἠθέλεν εὐρεθῆ καὶ δι' αὐτὴν φιλεύσπλαγχνός τις καὶ ἐλεήμων Πέρσης ἢ Ἀρμένιος, ὅστις νὰ περισυναγάγῃ τὴν καταπεπονημένην καὶ ἀπηυδακτυλίαν ζωὴν της...

Ἡ κυρία Ρίζου τὴν εἶχε γνωρίσει ἐν Μασσαλία. Οὐδέποτε ψυχοκόρη ἠγάπησε τρυφερότερον τὴν θετὴν μητέρα της, ἥς ἀναγνωρίζει ὅλην τὴν ἀξίαν. Δικαίως δὲ ἀπετάθη πρὸς αὐτὴν προκειμένου περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς θυγατρὸς της. Ἡ κ. Μαρκῶνη ἦτο ἡ πιστοτάτη φύλαξ τοῦ κειμηλίου τούτου, ἣτις ἠδύνατο νὰ εὐρεθῇ. Διότι ἐθεώρει τὴν διεξαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως ταύτης ὡς ἴδιον αὐτῆς κόσμημα, καὶ ἀπὸ τοῦδε μάλιστα ἦτο ἕτοιμος νὰ καυχῆθῃ ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

ΤΟ ΚΑΠΗΛΕΙΟΝ

Εἶπομεν ὅτι ὁ Κῶτσος μετὰ τοῦ Γόμνου εἶχον διέλθει, ὑπὸ τὸ παράθυρον τῆς Κάκιας. Ὁ Γόμνος δὲν ἐτόλμησε νὰ ὑψώσῃ τὸ βλέμμα· ὁ Κῶτσος ὅμως εἶδε τὴν νέαν.

Εἰσήλθον εἰς καπηλεῖόν τι, καὶ διέταξε τὸν κάπηλον νὰ φέρῃ οἶνον. Βλέπων δὲ ὅτι ὁ Γόμνος ἐφαίνετο ἀνήσυχος, εἶπε πρὸς αὐτόν.

— Καὶ πρῶτον, εἶπέ μοι· μὴ τυχὸν εἶσαι συγγενῆς τῆς κυρίας Κάκιας;

Ὁ Γόμνος δὲν ἐφάνη ἀρκούντως ἐπιδέξιος, ὥστε νὰ δράξῃται σφιγκτῶς τὴν προσφερομένην αὐτῷ ταύτην στανίδα σωτηρίας.

— Νομίζω, εἶπε, νὰ ἔχωμεν μίαν μακρυσμένην συγγένειαν, καθὼς μ' ἔλεγε τοῦλάχιστον ἡ μάμμη μου. Ἀλλὰ καὶ σεῖς, εἰσθε βεβαίως συγγενῆς τῆς;

— Ὅχι, εἶπεν ὁ Κῶτσος.

— Ἀλλὰ καθὼς μὲ εἶπεν ἡ κυρία Κάκια, ἐτραύλισεν ὁ Γόμνος.

— Ἡ Κάκια; Σᾶς εἶπέ τι;

— Μὲ εἶπεν ὅτι εἰσθε ἐξάδελφός τῆς, κύριε.

— Σᾶς εἶπεν ὅτι εἶμαι ἐξάδελφός τῆς, ἐγώ; Εἰσθε τρελός;

— Ὅχι, κύριε. Μὲ εἶπε, ναί, ὅτι εἰσθε ἐξάδελφός τῆς, σεῖς ἢ ἄλλος τις ἐκ τῶν τραγουδιστῶν, τῶν συντροφῶν σας. Διότι σεῖς ἦσθε μὲ τὴν πατινάδαν* ἀπόψε, ἂν δὲν ἀπατῶμαι.

— Μάλιστα, ἐγὼ ἤμην. Ἀλλὰ σᾶς εἶπεν ὅτι ἡμεθα ἐξάδελφοί τῆς;

— Ναί, ὁ εἷς ἐξ ὑμῶν.

— Ἀπατᾶται ἡ κυρία Κάκια, διότι κανεὶς ἐξ ἡμῶν, ἂν καλῶς ἐξεύρω, δὲν ἔχει αὐτὴν τὴν τιμὴν.

Ὁ Γόμνος ἔμεινεν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτοὺς καὶ τὸ στόμα χάσκον.

— Καὶ μόνος σας δύνασθε νὰ τὸ ἐννοήσητε, κύριε, εἶπεν ὁ Κῶτσος. Διότι ποῦ ἠκούσθη, σᾶς παρακαλῶ, ἐξάδελφος νὰ παραλαμβάνῃ τοὺς φίλους του καὶ νὰ τοὺς ὀδηγῇ ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς κυρίας ἐξαδέλφης του, διὰ νὰ τῆς κάμωσι τὴν ἐργολαβίαν; Ὡ, διὰ τὸν τοιοῦτον ἐξάδελφον δὲν ἔχω ὄνομα, καὶ ποτὲ δὲν θὰ τὸν ἔκαμνα παρέγλιαν. Καὶ ἠδυνάμην νὰ τὸ νομίσω ὡς προσβολὴν ἐκ μέρους σας ὅτι τὸ ἐπιστεύσατε διὰ μίαν στιγμὴν, ἀλλὰ σᾶς

συγχωρῶ, ἐπειδὴ τὸ ἐκάματε ἐκ πλάνης, εἶπεν ὁ Κῶτσος μεγαλοπρεπῶς.
Διότι δὲν πταίετε καὶ σεῖς, ἂν σᾶς ἠπάτησαν.

—Ὡ ἐγὼ δὲν πταίω, εἶπεν ὁ Γόμνος θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας.
Ἐκεῖνη μοὶ τὸ εἶπε.

Καὶ ταῦτα λέγων ἤρχιζε νὰ συνέρχεται ἐκ τῆς νευρικῆς ταραχῆς, ἥτις τὸν εἶχε καταλάβει. Ὅσον διὰ τὸν Κῶτσον, οὗτος εἶχε πρὸ πολλοῦ καθησυχάσει ἐντελῶς. Ἦδη ἔβλεπε τὸν πρὸς τὴν Κάκιαν ἔρωτά του ὑπὸ τὸ πραγματικὸν αὐτοῦ φῶς, τουτέστιν ὡς παιδικὸν ἄθυρμα. Ἡ νέα αὕτη τῷ ἐφαίνετο ἐλαφροτέρα τοῦ ἐλαφροῦ πτεροῦ ἢ τοῦ ἐλαφροτάτου ἀνέμου, ὅστις ἔκαμῆ ποτε νὰ βομβῶσι τὰ ὠτά του. Νὰ εἶπη πρὸς τὸν δυστυχεῖ ἐκεῖνον ὅτι αὐτός, ὁ Κῶτσος, ἦτο ἐξάδελφός της; Δὲν ἦτο τοῦτο ἰκανῶς ἀστείον, ὥστε νὰ κλαύση τις;

Φυσικῶ δὲ τῷ λόγῳ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἢ κατὰ τοῦ Γόμνου προκατάληψίς του ἐξέλιπε παντελῶς. Ἄνευ τῆς αἰφνιδίου ταύτης συγγενείας, ἦν εὐρέθη ἔχων μὲ τὴν Κάκιαν, κακῶς θ' ἀπηλλάσσετο οὗτος ἀπ' αὐτοῦ ἐπὶ τέλους· ἀλλ' ἤδη οἱ διαλογισμοὶ τοῦ νέου ἐστρέφοντο ἀλλαχόσε.

— Λοιπὸν τότε, σᾶς ζητῶ συγγνώμην, κύριε, εἶπε πρὸς τὸν Γόμνον. Σᾶς εἶδα δύο ἢ τρεῖς φορὰς νὰ ἀναβαίνετε εἰς τοῦ κ. Ρίζου, καὶ ἐσυμπέρανα ὅτι θὰ εἴσθε συνυπάλληλός του εἰς τὸν ἐμπορικὸν οἶκον Κάρλη καὶ Σας. Σᾶς εἶδα ἀπόψε νὰ στέκετε εἰς τὸ παράθυρον μὲ τὴν κ. Κάκιαν, καὶ ἐνόμισα ὅτι, ἂν δὲν εἴσθε συγγενῆς της, θὰ εἴσθε ὁ προτιμώμενος ἐραστής. Ἀλλὰ τώρα ἀδιαφορῶ ἂν εἴσθε τὸ ἓν ἢ τὸ ἄλλο. Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν εἰλικρίνειαν μὲ τὴν ὁποίαν μοὶ ὠμιλήσατε. Ἀγαπᾶτε νὰ πῶμεν μίαν ἀκόμη;

Καὶ ἔκρουσε τὴν φιάλην διὰ τοῦ ποτηρίου. Ὁ κάπηλος ἔφερε καὶ ἄλλον οἶνον.

— Ἄν εἴσθε μάλιστα ὁ εὐτυχῆς ἐκεῖνος θνητός, σᾶς μακαρίζω καὶ δὲν σᾶς ζηλεύω. Βλέπω μάλιστα ὅτι δυνάμεθα καὶ νὰ συνυπάρξωμεν. Ἡ νέα αὕτη ἔχει πολὺ εὐρύχωρον τὴν καρδίαν.

— Μάλιστα, μάλιστα, κύριε.

— Πολὺ ἠθέλετε μὲ ὑποχρεώσει νὰ εἶπητε πρὸς τὴν Κάκιαν, ἀφοῦ εἴσθε ὁ ἐμπιστευμένος φίλος της, ὅτι ὁ μικρὸς ναύτης, τὸν ὁποῖον ἠξεύρει, τὴν λατρεῖ ἐκ βάθους ψυχῆς, καὶ ὅτι μάλιστα, ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἀνεκάλυψεν ὅτι ἔχει τὴν εὐτυχίαν νὰ εἶναι ἐξάδελφός της, κοντεύει νὰ τρελαθῆ δι' αὐτήν. Θὰ τῆς τὸ εἶπετε;

— Θὰ τῆς τὸ εἶπω, κύριε.

— Ἄν σᾶς ἔδιδα προσέτι ἐν γράμμα, θὰ εἴχετε τὴν καλωσύνην νὰ τῆς τὸ δώσετε;

— Θὰ τῆς τὸ δώσω.

— Εἰς τὰς χεῖράς της;

— Εἰς τὰς χεῖράς της.

— Ἐξεύρετε γράμματα, κύριε;

— Ἐξεύρω.

— Ἔχετε ἐπάνω σας ἐν φύλλον χάρτου;

— Ἔχω τὸ σημειωματάριόν μου.

— Κόψατε ἐν φύλλον καὶ γράψατε.

Ὁ Γόμνος ὑπήκουσε μηχανικῶς. Ὁ Κῶτσος τῷ ὑπηγόρευσε τὰ ἑξῆς.

Κυρία ἑξαδέλφη.

Ὅσοι ἐρωτικοὶ στεναγμοὶ ὑπάρχουν εἰς τὰ δάση, εἰς τὰς βρύσεις, εἰς τὰς κοιλάδας, εἰς τὰ βουνά, εἰς τὸν ἀέρα, εἰς τὰ σύννεφα, ὅλους σᾶς τοὺς πέμπω διὰ τοῦ παρόντος γράμματος, τὸ ὁποῖον σᾶς φέρει ὁ ἐμπιστευμένος σας κύριος . . . . . ἔχων λίαν εὐρείαν τὴν χεῖρα, καθότι αὐτὸς εἶναι ἡ ἀποθήκη τῶν μυστικῶν σας. Μεγάλην εὐτυχίαν ἀπήλαυσα σήμερον, ὅτε μετ' ἐκπλήξεως ἀνεκάλυψα ὅτι εἴμεθα ἑξάδελφοι. Διατί νὰ μοὶ τὸ κρύψητε ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον;

Ὁ ἑξάδελφός σας Κῶτσος.

— Λοιπὸν θὰ τῆς τὸ δώσητε τὸ γράμμα τοῦτο;

— Ἔστε ἡσυχος, κύριε· θὰ τῆς τὸ δώσω.

— Ἄν, ἐννοεῖται, δὲν προσβάλλεσθε ἐκ τούτου.

— Δὲν προσβάλλομαι ποσῶς· μάλιστα ἱκανοποιουῦμαι, εἶπεν ὁ Γόμνος.

— Ἰκανοποιεῖσθε; Καὶ πῶς;

— Διότι αὐτὴ ἡ νέα φαίνεται σκληρὰ πρὸς ἐμέ· ἀλλ' ἄς ὄψεται ἐκείνη ἡ Μαρκῶνη.

— Ποία Μαρκώνη; ἠρώτησεν ὁ Κῶτσος.

— ὦ, ἂν δὲν ἦτο αὐτή, θὰ μὲ ἠγάπα. Ἀλλὰ καὶ πάλιν, καὶ πάλιν... εἶπεν ὁ Γόμνος, ὅστις ἀπὸ τοῦ δευτέρου ποτηρίου κατέστη ὁμιλητικώτερος καὶ ἀπέβαλε πάντα φόβον. Ἐπεθύμει δὲ πρὸ πολλοῦ νὰ εὕρῃ ἄνθρωπον νὰ ἐκμυστηρευθῇ, καὶ ὁ μικρὸς οὗτος ναύτης τῷ ἐφαίνετο ἄξιος τούτου.

— Ποία εἶναι αὐτή ἢ Μαρκώνη; ὑπέλαβεν ὁ Κῶτσος, ὅστις δὲν ἐνόει νὰ μένωσιν αἱ ἐρωτήσεις του ἄνευ ἀπαντήσεως.

— Ἡ Μαρκώνη εἶναι μία γυνή, δὲν ἐξεύρω πῶς νὰ σᾶς τὴν παραστήσω. Μία γυνή ἣτις δὲν ἐξεύρει νὰ ἐκτιμῆσῃ ἀνθρώπους, μία φθονερά.

— Καὶ αὐτὴ σοῦ κάμνει χαλάστραν;

— Ὑποπτεύω πάντοτε ὅτι δὲν λέγει καλὸν δι' ἐμέ, ἂν καὶ δὲν ἐτόλμησέ ποτε νὰ μὲ τὸ εἶπη κατὰ πρόσωπο· ὦ, ἂς μὲ ἔλεγε τίποτε, καὶ τότε τὰ εὕρισκαμεν.

— Καὶ ἔχει πολλὰς σχέσεις αὐτὴ μὲ τὴν οἰκογένειαν;

— ὦ, παραπολλὰς σχέσεις. Αὐτὴ εἶναι τὸ δέσε καὶ τὸ λύσε ἐκεῖ μέσα. Χωρὶς νὰ πάρῃ αὐτὴ συμβούλιον μὲ τὴν κυρίαν Ρίζου, δὲν γίνεται τίποτε. Ἀλλ' ὁ κύριος Ρίζος δὲν τὴν χωνεύει. Μίαν ἡμέραν μ' ἔλεγε πράγματα, μ' ἔλεγε!

— Λοιπὸν ὁ κ. Ρίζος ἔχει ἐμπιστοσύνην πρὸς σέ;

— Μεγάλην ἐμπιστοσύνην. Καὶ τί δὲν μ' ἔλεγεν; Ὅλα τὰ σχέδια τῆς γυναικὸς του καὶ τῆς Μαρκώνη μὲ τὰ εἶπεν. Αὐταὶ θέλουν νὰ πάρουν τὸν Ζέννον. Αὐτὸς δὲν τὸν θέλει τὸν Ζέννον.

— Ποῖον Ζέννον; εἶπεν ὁ Κῶτσος γενόμενος αἴφνης προσεκτικὸς εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο.

— Ἐνα κάποιον Ζέννον, εἶπεν ὁ Γόμνος. Δὲν ἐξεύρω καὶ ἐγὼ ποῖος εἶναι αὐτός. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι εἶναι ναυτικὸς, καθὼς ἠμπόρεσα νὰ καταλάβω ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ κυρίου Ρίζου. Διότι μ' ἔλεγεν ὅτι «ἐγὼ θέλω ἄνθρωπον τοῦ ἐπαγγέλματός μας, καὶ ὄχι ναυτικὸν» καὶ μὲ ἐχάδευεν εἰς τοὺς ὤμους, ὡς νὰ μ' ἔλεγεν ὅτι θέλει ἐμέ.

— Καὶ ὡσὰν τί τὸν θέλουν τὸν Ζέννον αὐτόν; ἠρώτησεν ὁ Κῶτσος ἐντείνων πάντοτε τὴν προσοχήν.

— Ὡσὰν τί θέλεις νὰ τὸν θέλουν; Ὡσὰν γαμβρόν, ἐννοεῖται, διὰ τὴν Κάκιαν.

Ὁ Κῶτσος κατέστη σύννους. — «Θὰ τὸ εἶπω εἰς τὸν φίλον μου Ζέννον, διὰ νὰ τὸ ἐξεύρῃ, εἶπε καθ' ἑαυτόν. Θὰ τὸν συμβουλεύσω νὰ ἀπέχη ἀπ' αὐτὴν

τὴν τσόχαν*, διότι δὲν μ' ἀρέσει».

— Ἀλλὰ θὰ ἐνεργήσω μὲ ὅλα τὰ σωστά μου διὰ νὰ μὴ γένη. ὦ, μὴ σὲ μέλη, ἔχω καὶ ἐγὼ τὰ μέσα μου, εἶπεν ὁ Γόμνος.

Καὶ ἤρξατο νὰ ἐξιστορῇ τοὺς πόρους, τὰς σχέσεις καὶ τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ θέσιν, μετὰ πασῶν τῶν λεπτομερειῶν καὶ ἰδιαιτέρων περιστάσεων. Ὁ Κῶτσος μηδεμίαν ἔχων περιέργειαν ν' ἀκούσῃ τὸ τέλος τῆς μακρᾶς ταύτης ἀφηγήσεως, τὸν ἀπεχαιρέτισε καὶ ἀπῆλθε.

— Δὲν ἐχάσαμεν τοῦλάχιστον τὴν ἐσπέραν μὲ τὸν ἀνόητον αὐτόν. Ἐμάθαμεν τὰ περὶ τοῦ Ζέννου.

Ταῦτα λέγων καθ' ἑαυτὸν διηυθύνθη πρὸς τὴν ἀποβάθραν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΟΙ ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Μετά τινος ἡμέρας, ἡ σεβασμία κυρία Βαλσάμη ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς φίλους τῆς οἰκίας τοὺς ἀρραβῶνας τοῦ Ζέννου μετὰ τῆς ἀνεψιᾶς αὐτῆς Μαρίνης. Ἐσπέραν τινὰ Κυριακῆς ὁ πλοίαρχος Βίλλιος καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐδείπνουν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς.

Ἡ Μαρίνα εἶχεν ἐγερθῆ ἀπὸ τῆς κλίνης, καὶ ἐφαίνετο ἀναρρωνύουσα. Ἡ διαυγῆς ὠχρότης τοῦ προσώπου τῆς ὑπεχώρει εἰς ἐρύθημά τι, μόλις ὁρατόν, ἐπιφανόμενον ὡς σέλας ἐπὶ τῶν παρειῶν. Τὸ λιγνὸν ἀνάστημά τῆς ἀνωρθοῦτο ἐν μεγαλοπρεπείᾳ. Τὰ βαθέα κυανᾶ ὄμματά τῆς ἔλαμπον διὰ τῆς γλυκείας ἐκείνης αὐγῆς ἣν εἶχον ἄλλοτε. Τὸ νέφος τῆς λύπης, ὅπερ τὸ πάλαι ἐσκίαζε τὸ μέτωπόν τῆς, ἐξηλείφθη, καὶ σοβαρὸν μειδίαμα διέστελλε τὸν κάλυκα τῶν χειλέων τῆς. Ἦτο εὐτυχῆς. Οὐδὲν ἄλλο ὠνειροπόλει, οὐδὲν ἐπόθει εἰμὴ νὰ ζήσῃ ἐν εὐσεβεῖ γαλήνῃ παρὰ τὴν ἐστίαν συζυγικῆς καὶ μητρικῆς ἀφοσιώσεως. Καὶ ὁ Θεὸς ἐφαίνετο νεύων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἵνα δωρηθῆ πρὸς αὐτὴν ἡ τοιαύτη εὐτυχία.

Εἶχεν ὑποφέρει ἀρκούντως, ὥστε ἐνόμιζεν ἐς αἰεὶ ἐξωφλημένον τὸ πρὸς τὸν ἀνθρώπινον Δαίμονα χρέος τῆς. Πολλάκις ἐν τοῖς ρεμβασμοῖς τῆς εἶχεν ἐπανιδεῖ τὸ παρελθὸν τεθαμμένον ὑπὸ τὴν τέφραν τῆς λήθης. Καὶ τί ἠδύνατο νὰ τὴν ἀπειλήσῃ πλέον εἰς τὸ μέλλον;

Καὶ ὅμως κατὰ τὴν μακρὰν τῆς νόσον ἀγωνιώδη ὄνειρα εἶχον βασανίσει τὰς νύκτας τῆς. Ἄμα φουομένου τοῦ πρὸς τὸν Ζέννον ἔρωτός τῆς, συνεβλάστανον μετ' αὐτοῦ σκληροὶ περὶ τοῦ μέλλοντος φόβοι. Ἐβλεπε τὸν μνηστῆρά τῆς ὡς ξένον καὶ μὴ γνωρίζοντα αὐτήν, πλανώμενον κατ' ἐρημίαν τινὰ καὶ πατοῦντα ἐπὶ ἐνεδρῶν καὶ κινδύνων. Τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα ἵνα τὸν σώσῃ, καὶ οὗτος δὲν τὴν ἀνεγνώριζεν. Ἀπόθει τὴν χεῖρα ταύτην καὶ

ἐν ἀκαρεῖ ἐξηφανίζετο ἐμπίπτων εἰς βάραθρα.

Ἄλλοτε πάλιν ἐθεώρει αὐτὸν ἐν μέσῳ χορῶν, κραιπάλης καὶ ὀργίων. Τὸν ἐκάλει, ἐζήτηε νὰ λάβῃ τὴν χειρὰ του, καὶ ἐκεῖνος ἀπωθῶν αὐτὴν ἐνηγκαλίζετο ἐν εἰδῶλον.

Νύκτα τινὰ ἡ Μαρίνα ἐκινδύνευσε ν' ἀποθάνῃ ἐκ τρόμου. Εὐρέθη μόνη ἐπὶ βράχου τινὸς κειμένου κατὰ τινα ἔρημον παραλίαν, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ καταβῇ ἐκεῖθεν. Ὁ βράχος ἦτο ὑψηλὸς καὶ λίαν ἀπόκρημνος. Τότε βλέπει πλοῖον τι μακρόθεν πλέον. Ἦλπιζεν ὅτι θὰ ἤρχετο πρὸς βοήθειαν αὐτῆς. Ἀλλὰ παρατηρεῖ ὅτι τὸ πλοῖον εὐρίσκετο ἐν τῇ ἐσχάτῃ τῆς ἀγωνίας στιγμῇ. Ἡ θάλασσα ἐταράττετο ἐκ φοβερᾶς τρικυμίας. Τὰ κύματα ἀνυψοῦντο καὶ κατέπιπτον μετὰ φρικωδῶν πατάγων καὶ κρότων. Αἱ κραυγαὶ τῶν δυστυχῶν ναυβατῶν ἐπνίγοντο ἐντὸς τῆς ταραχῶδους ταύτης συναυλίας τῶν κυμάτων. Σκότος βαθὺ περιέβαλλε τὴν θέαν ταύτην, ὅπερ ἐφαίνετο αἰφνιδίως καταπεσόν, διότι πρὸ μιᾶς στιγμῆς ἦτο ἡμέρα. Τὸ πλοῖον προσήγγισε πρὸς τὸν βράχον, ἐφ' οὗ ἐκάθητο ἡ Μαρίνα, καὶ ἐκινδύνευε νὰ συντριβῇ ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ κόρη συνῆπτε τὰς χεῖρας καὶ ὕψου τὸ βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανόν, οἰκτείρουσα τοὺς δυστυχεῖς τούτους. Τότε αἴφνης ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης κεραίας καθήμενον καὶ προσπαθοῦντα πάσῃ δυνάμει νὰ συστειλῇ τὰ ἰστία βλέπει τὸν Ζέννον, εἰς τὴν λάμψιν ἀστραπῆς τινος ἐμφανιζόμενον μὲ τὸ ὄμμα λάμπον, μὲ τὸ μέτωπον κυρτόν, μὲ τὴν κόμην ὑγρὰν ἐκ τῆς καταιγίδος, καὶ πάλιν στιγμιαίως ἐκλείποντα εἰς τὸ σκότος. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν τὸ πλοῖον κτυπῆσαν ἐπὶ τοῦ βράχου μετὰ δεινοῦ καὶ σπαραξικαρδίου κρότου, ἐχωρίσθη εἰς δύο καὶ κατεποντίσθη εἰς τὴν ἄβυσσον. Ἡ κόρη ἔβαλε κραυγὴν καὶ ἐξύπνησε.

Τὰ ὄνειρα ταῦτα ἐπὶ μακρὸν εἶχον βασανίσει τὴν νέαν. Προεσήμαινον ἄρα γε ταῦτα τὸ μέλλον; Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ μνηστήρος της εἰς Σμύρνην τὰ εἶχε λησμονήσει καὶ δὲν ἀνησύχει πλέον.

Ἡ ἀνάρρωσις αὐτῆς προβαίνουσα ἀπὸ πολλοῦ, ἐπεταχύνθη ἐκ τούτου. Ἡ θεία της κυρία Βαλσάμη ἐτέλεσε τὸν ἀρραβῶνα, καὶ ἐβεβαίωσε αὐτὴν ὅτι ἡ τύχη της ἦτο διὰ παντὸς ἐξησφαλισμένη.

Ἡ ἀξιόλογος αὕτη κυρία εἶχε πολλὰς ἀρετάς, καὶ πρὸς ταῖς ἄλλαις, στερορὰν ἐπιμονὴν εἰς τὰς γνώμας αὐτῆς καὶ ἀκράδαντον πίστιν εἰς τὸ πεπερωμένον. Ἦτο δὲ βεβαία ὅτι ἡ ἀνεψία της, ἀφοῦ διετέλει ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν αὐτῆς, οὐδὲν εἶχε νὰ φοβηθῇ οὔτε παρὰ τῶν θεῶν, οὔτε παρὰ τῶν ἀνθρώπων. Ὅτε ἡ Μαρίνα ἔκλαιεν ἐνθυμουμένη τοὺς γονεῖς της, ἠπόρει αὕτη μεγαλοφώνως πῶς ἡ νέα κόρη ἠδύνατο νὰ κλαίῃ τὴν μητέρα της, ἀφοῦ εἶχε τοιαύτην θείαν. Καθ' ὃν χρόνον ἡ Μαρίνα ἠσθένει βαρέως, καὶ οἱ πάντες ἔτεινον ἵνα ἀπελπισθῶσι περὶ τῆς σωτηρίας της, μόνη ἡ κυρία Βαλσάμη δὲν ἀπηλπίζετο. Διηγείτο ὅτι ἄλλοτε, ὅτε ἦτο ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς ἀνεψιάς της, καὶ ἀφοῦ ἤρξατο νὰ γηράσκη προσέτι, εἶχε νοσήσει δέκα τοῦλάχιστον νόσους ἐπίσης κρισίμους, ἐξ ὧν ἐξῆλθε νικήτρια, ψεύσασα τοὺς ἰατροὺς, τοὺς ἱερεῖς

καὶ τὰ γραῖδια. Τοῦτο δέ, διότι τὸ γραπτὸν τῆς ἦτο νὰ ζήσῃ ἔτι ἐπὶ μακρόν, ἢ καθὼς ἔλεγε, διότι δὲν ἐσώθη τὸ ἔλαιον ἐν τῇ λυχνίᾳ τῆς ζωῆς τῆς. Καὶ ὄχι μόνον ἐπέζη, ἀλλ' ἔφθασε καὶ εἰς γῆρας λιπαρὸν, ἐπειδὴ πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν εἶχε νυμφευθῆ, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς. Ἄν δὲ ἠδύνατο ν' ἀριθμῆται ἐπίσης πεφωτισμένως καὶ τὰ ἔτη τοῦ παρθενικοῦ τῆς βίου, ἠθέλομεν ἔχει ἀκριβεῖς εἰδήσεις περὶ τῆς ἡλικίας τῆς.

Ἡ κυρία Βαλσάμη λοιπὸν ἐφιλοξένη τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τὸν Ζέννον μετὰ τοῦ πατρὸς του. Παρὰ τὴν ἡλικίαν τῆς δραστηρία καὶ ὑπηρετική, εἰσῆρχετο, ἐξήρχετο καὶ ἐδαψίλευε μυρίας περιποιήσεις πρὸς τοὺς ξένους αὐτῆς, συνοδευομένη ὑπὸ τῆς Ἀνθούσης, ἣτις ἐσεμνύετο διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς κυρίας τῆς.

Ἡ Μαρίνα ἐκάθητο μετὰ τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ Ζέννου καὶ ἀπήλαυνεν αἰδημόνως τῆς εὐσεβοῦς εὐδαιμονίας τῆς. Ὁ μνηστὴρ αὐτῆς ἐφαίνετο ὡσαύτως ἀκτινοβολῶν ἐκ χαρᾶς.

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἐσπέραν πρὶν ἢ ἔλθῃ εἰς τὸ δεῖπνον, ὅπου ἦν κεκλημένος, εἶχε συναντήσῃ τὸν Κῶτσον καθ' ὁδόν. Οὗτος τὸν ἐκάλεσε μὲ μυστηριώδη τρόπον καὶ τῷ εἶπε.

— Σὲ ἐζήτουν πρὸ ἡμερῶν, καὶ δὲν σ' εὔρισκα.

— Τί τρέχει, φίλε μου Κῶτσε; εἶπεν ὁ Ζέννος.

— Θέλω νὰ σὲ εἶπω κάτι.

— Λέγε.

— Γνωρίζεις τὸν κ. Ρίζον καὶ τὴν κ. Ρίζου; Ἡ μᾶλλον τοὺς ἐνθυμείσαι ὅπου τοὺς ἐταξιδεύσαμεν ἐκ Μασσαλίας, ὅταν ἤμην μὲ τὸ πλοῖόν σας, εἰς τὸν καιρὸν τῆς πανώλους;

— Λοιπόν;

— Λοιπόν, γνωρίζεις καὶ τὴν κόρην των, τὴν Κάκιαν;

— Τὴν γνωρίζω. Λέγε.

— Σὲ ζητοῦν διὰ γαμβρόν.

— Ποῖος σοὶ τὸ εἶπε;

— Τὸ ἔμαθα ἀπὸ ἑνα ἐραστήν τῆς Κάκιαν.

— Καὶ πῶς ἔλαβες ἀφορμὴν νὰ τὸ μάθῃς;

—Ὡς ἐραστῆς τῆς Κάκκας.

—Λοιπὸν σὲ συγχαίρω.

—Ὅμοίως.

Καὶ ὁ Ζέννος, ὅστις ἔσπευδε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ δεῖπνον, τὸν κατέλιπεν ἀποτόμως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

Η ΕΝΕΔΡΑ

Μετὰ τὸ δεῖπνον κατέβησαν εἰς τὸν κῆπον. Ἡ ὀρφανὴ καὶ ὁ Ζέννος ἐκάθησαν ὑπὸ τὰ δένδρα καὶ ἀνέπνεον τὸν εὐώδη νυκτερινὸν Ζέφυρον. Ξένοι τινὲς εἶχον ἐλθεῖ ὅπως προσφέρωσι τὰς συγχαρητηρίους φιλοφρονήσεις των, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἡ κυρία Μαρκώνη. Αὕτη κατέβη ὡσαύτως εἰς τὸν κῆπον, καὶ παρετήρει τὴν σελήνην, ἣτις ἔπλεε διὰ μέσου τῶν νεφῶν.

—Γλυκεῖα δρόσος φυσᾶ εἰς τὰ δένδρα, τῇ ἔλεγεν ὁ σύντροφός της, ὁ ἀξιόλογος κ. Φαρκῆς, φίλος τῆς οἰκογενείας Βαλσάμη.

—Γλυκεῖα τῶ ὄντι, ἀπήντησεν ἡ κ. Μαρκώνη ἀλλοφρονοῦσα.

—Πόσον εὐτυχεῖς εἶναι αὐτοὶ οἱ νέοι! εἶπεν ὁ κ. Φαρκῆς, δεικνύων τοὺς δύο μνηστῆρας, ὧν ἠκούοντο οἱ ψιθυρισμοὶ ὀπισθεν τῶν δένδρων. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς τάχα δὲν διήλθομεν δι' αὐτῆς τῆς εὐτυχίας! Ἀλλὰ τώρα ἐγηράσαμεν.

Ἡ κ. Μαρκώνη οὐδὲν ἀπήντησεν εἰς τὴν παρατήρησιν ταύτην τοῦ χρηστοῦ κ. Φαρκῆ, ἀλλ' ἐξηκολούθει νὰ παρατηρῇ τὴν σελήνην.

Ἡ ὥρα παρήρχετο, καὶ ἡ κυρία Βαλσάμη προσεκάλει τὴν ἀνεψιὰν αὐτῆς ν' ἀναβῆ εἰς τὴν οἰκίαν, διότι ὁ ἔσπερινὸς ἀῆρ θὰ ἦτο βλαβερὸς εἰς τὴν ἐπισφαλῆ ὑγιείαν της. Τὸ αὐτὸ ἔλεγε καὶ ὁ Ζέννος. Ἀλλ' ἡ Μαρίνα δὲν ἐπέθετο. Οἱ ἐπισκέπται ἀπήρχοντο ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς, μεθ' ὧν καὶ ὁ πλοίαρχος. Ἀλλ' ἔμενον ἔτι ἡ κυρία Μαρκώνη καὶ τινες ἄλλοι, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀξιόλογος κ. Φαρκῆς.

Οὗτος εἶχε καταλίπει τὴν σύντροφον αὐτοῦ, ἣτις προσεῖχεν εἰς τὴν σελήνην καὶ δὲν ὠμίλει, καὶ ἤλθε νὰ ζητήσῃ παραμυθίαν πλησίον τῆς οἰκοδεσποίνης. Αὕτη τοῦλάχιστον θὰ ἀπήντα πρὸς τὰς παρατηρήσεις του.

—Πόσον χαριτωμένοι εἶναι οἱ νέοι οὗτοι, εἶπε πρὸς αὐτήν. Ἄν ἡμῖν νέος, θὰ τοὺς ἐζήλευα.

—Ἐκ Θεοῦ ἔρχονται ὅλα, εἶπεν ἡ κ. Βαλσάμη. Καὶ ὅλος ὁ κόσμος εἶναι μάταιος.

—Μάταιος ἀληθῶς. Ἄ, νὰ ἤμην νέος!

—Ἦθελες γηράσει, φίλε μου κύριε Φαρκί. Τώρα ὅμως δὲν φοβεῖσαι νὰ πάθης αὐτὸ τὸ κακόν.

Ὁ κ. Φαρκίς ἐστέναξεν.

Ἦκούσθη τότε διὰ μέσου τῶν δένδρων σιγανόν τι ἄσμα ὡς ὁ ψίθυρος τῶν φύλλων, ὡς δειλὸν κελάδημα πτηνοῦ κεκρουμένου ὑπὸ τὸ φύλλωμα. Ἦτο ἡ φωνὴ τῆς Μαρίνης συνοδευομένη ὑπὸ τῆς τοῦ Ζέννου. Ἡ ἔννοια τῶν στίχων οὐς ἔψαλλον, μεταφραζομένη κατὰ τὸ ἐν χρήσει σήμερον ὕφος, ἔχει ὡς ἑξῆς·

*Τὴν νύκτα ὄλην ἄγρυπνος, νύκτα μακρὰν χειμῶνος,
ὁ ναύτης πρὸ τοῦ κύματος σιωπηλὸς καὶ μόνος,
τηρεῖ τὸν οὐρανόν, ἐνῶ ἀβύσσους διαβαίνει,
καὶ τὴν χρυσοῦ ἀνατολὴν ἀνήσυχος προσμένει.
Ὅμοίως σ' ἐπερίμενα νὰ ἔλθῃς χθές, ὁμοίως·
μακρὰν σου εἶναι ἔρημος καὶ ἀφεγγῆς ὁ βίος.
Ὅποταν νέος ἐκ μακρᾶς προκύπτων ἀσθενείας,
σκιῶδες φάσμα καὶ ὠχρὸν ἐκ τῆς ἀδυναμίας,
τὸν κόσμον, τὴν μαγευτικὴν γωνίαν τοῦ ἀπείρου,
ἦν ἐστερήθη, θεωρεῖ διὰ τοῦ παραθύρου,
πόσους τῶ πέμπει ἀσπασμοὺς καὶ πόθους· ἀδελφὴ μου,
ὁμοίως σ' ἐπεθύμησεν, ὁμοίως, ἡ ψυχὴ μου.
Πρὸ τῆς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ ὁ εὐσεβὴς ὁ κύπτων
καὶ ἀμαρτίας λογισμοὺς ἐντὸς τοῦ στήθους κρύπτων
μὲ ποταμοὺς τοὺς πόδας του δακρύων καταβρέχει,
καὶ ἡ ψυχὴ του σπαραγμὸν καὶ πόνον πολὺν ἔχει.
Ὅμοίως ἡ καρδιά μου θερμῶς σ' ἐπικαλεῖται
καὶ διὰ σὲ πᾶσαν χαρὰν τοῦ κόσμου ἀπαρνεῖται.*

Τὸ ἄσμα τοῦτο τὸ ἤκουσεν ἡ κυρία Βαλσάμη καὶ εἶπε.

—Τραγουδεῖ, ἀλλ' αὐριον θὰ εἶναι πάλιν ἄρρωστη· αὐτὴ ἡ κόρη νὰ μὴν ἠξεύρη νὰ προφυλάξῃ τὴν υἰεὶάν της!

Τὸ ἤκουσε δὲ καὶ ἡ κυρία Μαρκῶνη καὶ ἔπαυσε νὰ θεωρῇ τὴν σελήνην.

Διατί αὐτὴ ἐπέμενε νὰ μένη ἐκεῖ; Συνεκινεῖτο ἄρα εἰς τὴν θεάν τῆς ἀλλοτρίας εὐτυχίας, ἥτις τῇ ἀνεμίμησε τὸν πενταπλοῦν γάμον της καὶ διήγειρε σιγῶντα πάθη ἐντὸς τῆς ψυχῆς αὐτῆς; Ἴσως. Ἡ γυνὴ αὐτὴ ἠγάπα τὰς ἀντιθέσεις. Ἐτέρπετο νὰ βλέπῃ τὴν εὐτυχίαν ταύτην καὶ νὰ μελετᾷ

συγχρόνως τὴν καταστροφὴν αὐτῆς. Ἐσκόπει μάλιστα νὰ δώσῃ αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἐσπέραν τὸ πρῶτον κτύπημα. Ὅθεν περιέμενεν.

Ὅτε ὁ Ζέννος ἠγέρθη, ἵνα ἀποσυρθῆ, εὐρέθη καὶ αὕτη παρὰ τὴν θύραν.

— Θὰ μὲ συνοδεύσῃς βεβαίως μέχρι τῆς οἰκίας μου, κύριε Ζέννε, δὲν ἔχει οὕτω; εἶπε.

— Δύναμαι νὰ σὲ συνοδεύσω καὶ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου, φιλάτη κυρία Μαρκῶνη, ἀπήνητησεν οὗτος, ἔνθους ὦν τὴν ἐσπέραν ἐκείνην.

— Σ' εὐχαριστῶ, ἀλλὰ δὲν ἔχω ὄρεξιν, διὰ τὴν ὥραν, νὰ ὑπάγω ἕως ἐκεῖ. Μόνον εἰς τὴν οἰκίαν μου θέλω νὰ μὲ ὀδηγήσῃς.

— Παντοῦ ὅπου εὐαρεστεῖσαι νὰ ὑπάγῃς, κυρία, εἶπεν ὁ Ζέννος.

Καὶ ἐκίνησαν ὁμοῦ.

— Τί τὸν θέλει τάχα τὸν Ζέννον αὕτη ἡ πολὺπαθη; εἶπεν ἡ Ἀνθοῦσα πρὸς τὴν κ. Βαλσάμη.

— Δὲν τὸν θέλει τίποτε. Νὰ τὴν συνοδεύσῃ μέχρι τῆς οἰκίας της, ἐπειδὴ εἶναι νύκτα.

— Θεέ μου καὶ Παναγία μου! Καὶ ἔχει ἀνάγκην νὰ τὴν συνοδεύσῃ κανεὶς αὐτὴν, ἐπειδὴ εἶναι τάχα νύκτα! Δὲν μ' ἀρέσει ποσῶς ὁ τρόπος αὐτῆς τῆς τεχνικιάς. Ἡ κυρία μου, ἡ μακαρίτισσα, ὁ Θεὸς νὰ τὴν ἀναπαύσῃ, δὲν εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτὴν. Ποῖος ἐξεύρει τί θὰ τοῦ λέγῃ τοῦ Ζέννου! Ἄν δὲν τοῦ γυρίσῃ τὰ μυαλά του! Ἡξεύρει πολλὰς τέχνας αὕτη ἡ μαστόρισσα.

— Μεγαλοποιεῖς τὰ πράγματα καὶ ἀγαπᾷς τὴν κακολογίαν, Ἀνθοῦσα, εἶπεν ἡ κ. Βαλσάμη. Διὰ τὸν πλησίον σου νὰ μὴ λέγῃς ποτὲ κακόν. Δὲν τὴν γνωρίζω τὴν κ. Μαρκῶνη πολὺν καιρόν, ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ εἶναι τοιαύτη ὁποῖαν τὴν λέγεις. Ἐπειτα ἡ Μαρίνα ἔχει τὴν ἀδυναμίαν νὰ θέλῃ νὰ βλέπῃ κάποτε ὅλας τὰς παλαιὰς γνωρίμους τῆς μητρὸς της. Δὲν ἠξεύρω διατί.

Εἰς τῆς Ἀνθούσης τὴν κεφαλὴν ἀνέβη ἡ τολμηρὰ ἰδέα ν' ἀκολουθήσῃ (ἐν καιρῷ νυκτός, ὅπερ θὰ ἐνεποίει φρίκην εἰς τὴν κ. Βαλσάμη) τὸν Ζέννον καὶ τὴν Μαρκῶνη καὶ ν' ἀκούσῃ τί ἠδύνατο νὰ τῷ εἴπῃ αὕτη. Ἄλλ' ὅτε κατῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν, εἶχον ἤδη γίνεαι ἄφαντοι. Ὅθεν ἀνέβη πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἴδου τί ἤθελεν ἀκούσει ἡ Ἀνθοῦσα, ἂν τοὺς ἠκολούθει.

— Τέλος πάντων, κύριε Ζέννε, σὺ τὴν ἔκαμες τὴν δουλειάν σου. Ἡ Μαρίνα, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἔχει ἀρκετὴν προῖκα.

— Δὲν μὲ μέλει διὰ τὴν προῖκα, εἶπεν ὁ Ζέννος.

— Οὐδ' ἐμὲ μέλει. Ἄλλ' ὅμως ἔχει περιουσίαν, καθὼς λέγουν.

— Δὲν ἤκουσα τί λέγουν, εἶπεν ὁ Ζέννος.

— Καὶ δικαίως, ἐπανέλαβεν ἡ κ. Μαρκώνη, διότι εἰς σὲ ἀνῆκεν ἡ περιουσία αὐτή. Ἐπειδὴ ὁ πατήρ σου, καθὼς ἔμαθα, ἔσωσεν ἐκ τῆς πανώλους ἓν μικρὸν κιβώτιον.

— Ἐν μικρὸν κιβώτιον, εἶπεν ἀλλόφρων ὁ Ζέννος, ὃν ὁ νυκτερινὸς ἀῆρ ἔπληττεν ἀνακινῶν τοὺς ἐκ τῆς οἰνοποσίας ἀτμούς.

— Καὶ τὸ κιβώτιον καὶ αὐτὴν τὴν ἴδιαν, ὁ πατήρ σου ἔσωσεν ἐκ τῆς πανώλους. Τί τύχη, καλέ, ἦτον αὐτή! Νὰ σώσῃ ἐκ τῆς πανώλους τὸ μικρὸν κιβώτιον, ὁμοῦ μὲ αὐτήν!

— Μέγα θαῦμα! εἶπεν ὁ Ζέννος.

— Ἄλλ' ὅπωςδήποτε, ἡ Μαρίνα εἶναι ὠραία νέα, καὶ ἤξιζε τὸν κόπον νὰ τὴν σώσῃ τις ἐκ τῆς πανώλους.

— ὦ, εἶναι ἄγγελος, εἶπεν ὁ νέος. Σᾶς βεβαιῶ, εἶναι ἄγγελος.

— Ἄγγελος μὲ τὰ πτερά, ἐπανέλαβεν ἡ κυρία Μαρκώνη. Ἄλλ' ἂν δὲν εὐρίσκετο ὁ πατήρ σου καὶ σὺ εἰς τὴν Μασσαλίαν, δὲν θὰ κατώρθωνε νὰ πετάξῃ, διὰ νὰ σωθῇ ἐκ τῆς πανώλους, καὶ μάλιστα κρατοῦσα καὶ τὸ μικρὸν κιβώτιον.

— ὦ, ἡ πανώλης! ἡ πανώλης! Ὅποια τρομερὰ μάστιξ! Δὲν ἦσθε εἰς τὴν Μασσαλίαν ἓν καιρῶ τῆς πανώλους;

— Ὅχι εὐτυχῶς. Ἀλλὰ πῶς μοὶ τὸ λέγεις τοῦτο; Θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι μὲ καταρᾶσαι νὰ ἐγίνομην θῦμά της, φίλε κύριε Ζέννε.

— ὦ ὄχι, ὁ Θεὸς φυλάξοι.

— Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἶναι καλὴ νέα αὐτὴ ἡ Μαρίνα, φρόνιμος, ὑπερήφανος καὶ τυχηρά. Απόδειξις εἶναι ὅτι ἐσώθη ἐκ τῆς πανώλους.

— Πάλιν ἡ πανώλης; Παῦσε πλέον.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Ζέννος εἶχε πῖει οἶνον τὴν ἐσπέραν ἐκείνην. Ἄλλως ἡ κ. Μαρκώνη οὐδὲ θὰ ἐτόλμα νὰ εἶπη ὅσα εἶπεν ἤδη πρὸς αὐτόν.

— Ἄλλὰ φεΐδεται ποτὲ κανενὸς ἡ κακολογία; ἐπανέλαβε· καὶ δι' αὐτὴν τὴν

νέαν εἶπον πολλὰ αἰ κακαὶ γλῶσσαι, καθὼς ἤξεύρεις. Κριμα ὅμως, διότι εἶναι χρυσοῦ νέα.

— Περὶ τίνος ὁμιλεῖς; ἠρώτησεν ὁ Ζέννος, αἰσθανθεὶς μικρὸν τινα νυγμὸν ἀνησυχίας.

— Περὶ τῆς Μαρίνης, εἶπεν ἡ ἀκ.ῆ Μαρκώνη.

— Καὶ τί λέγεις περὶ αὐτῆς;

— Λέγω ὅτι τὴν ἐκατηγόρησαν ἄλλοτε, τὴν δυστυχῆ νέαν.

— Κατηγόρησαν τὴν Μαρίναν καὶ διατί;

— ἤξεύρω καὶ ἐγώ; Ἦτο τόσο κακὸς ὁ κόσμος ἐκεῖ, εἰς τὴν Μασσαλίαν.

— Τί εἶπαν κατ' αὐτῆς;

— Καὶ δὲν τὰ ἐξεύρεις λοιπόν;

— Ποῦ νὰ τὰ ἐξεύρω;

— Δὲν ἔχεις ἀκούσει ποτέ, ποτέ, τίποτε;

— Ποτὲ τίποτε.

— Ἐγὼ ἐνόμιζα ὅτι τὰ ἤξευρες· ἀλλέως δὲν θὰ σοῦ ἔκαμνα λόγον.

— Θὰ μ' εἴπης τώρα, τί εἶπαν κατὰ τῆς Μαρίνης;

— Ὅ,τι ἔφθασαν. Ἀλλ' ὁ κόσμος εἶναι κακός. Ἡ ἀρετὴ πάντοτε θριαμβεῦει, εἶπεν ἀποφθεγματικῶς ἡ κ. Μαρκώνη.

— ὦ ναί, θριαμβεῦει, εἶπεν ὁ Ζέννος. Ἀλλὰ ποῖος τὴν κατηγόρησεν;

— Ὅποιος θέλεις. Ἀλλ' εἶναι ἀνόητοι οἱ μοχθηροί.

— Εἶναι μοχθηροὶ ἀνόητοι, τῷ ὄντι. Καὶ ἂν εἶχα ἐδῶ κανένα τοιοῦτον, θὰ τὸν ἔπνιγα.

Καὶ ὁ Ζέννος ἔκαμεν ἐν τῷ σκότει χειρονομίαν τινά, ἐξ ἧς ἡ κ. Μαρκώνη ἐπτοήθη φοβουμένη μὴ ἐκλάβῃ αὐτὴν ἀντὶ τοῦ φάσματος, ὅπερ ἐζήτει.

— Ἀλλὰ θὰ κλείσω τὰ στόματα ὄλων, ἐπανέλαβεν ὁ Ζέννος.

Καὶ ἀπεχαιρέτισε τὴν κ. Μαρκώνη, διότι εἶχον ἤδη φθάσει ὑπὸ τὴν οἰκίαν

της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

ΝΥΞ

Ὁ Ζέννος ἀπῆλθεν εἰς τὸ πλοῖον αὐτοῦ. Ἡ αὔρα τῆς νυκτὸς ἐδρόσισε τὸ καῖον μέτωπόν του, καὶ ὁ φλοῖσβος τῶν κυμάτων ἐφαίνετο ὡς νὰ ἐβαυκάλιζε τὸν θεῖον Βερέτταν, ὅστις ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Ὁ δὲ σεβάσμιος γέρον Γλαρογιάννης δὲν εὕρισκετο πλέον ἐπὶ τῆς Σωτηρίας· εἶχε ναυτολογηθῆ ἄλλαχού πρό τινων μηνῶν.

Κατῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ καὶ προσεπάθει νὰ κοιμηθῆ. Ἀλλ’ εἰς μάτην. Ἐκλείσε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἡ ἀγωνία ἤρχισε νὰ παλαίῃ ἐντός του. Τὸν ἐπεσκέφθη σκιερὸν τι, ὅπερ δὲν ἦτο ὕπνος, ἀλλ’ ὑπνόβασις ἀναπόφευκτος. Αὕτη ἠρέθισε τὰ νεῦρά του εἰς ἄκρον. Οἱ πονηροὶ λόγοι τῆς κ. Μαρκῶν ἔβόμβουν εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ.

Ἠγέρθη καὶ ἀνέβη εἰς τὸ κατάστρωμα. Ἐφαίνετο ἀνανήψας ἐκ τῆς ἐσπερινῆς οἰνοποσίας. Ἦδη ἡ σταθερὰ ἰδέα ἐκόλλησεν εἰς τὸν ἐγκέφαλόν του. Ἐβλεπεν ἐνώπιόν του τὴν κ. Μαρκῶν δεικνύουσαν τοὺς ὀδόντας τῆς καὶ μειδιῶσαν κακεντρεχῶς μὲ τὴν ἰδίαν τῆς ἱστορίαν, ἣν διηγείτο περὶ τῆς Μαρίνης. Ὁ Ζέννος ἐμαίνετο. Συνέπλεξε τὰς χεῖρας καὶ ἔκαμε κίνημα ἀπειλητικόν.

—ὦ καὶ νὰ μὴ τὴν πνίξω, ἀπόψε, ὅταν μοὶ τὸ εἶπεν.

Ὁ Ζέννος ἐπρόφερε τὰς λέξεις ταύτας μεγαλοφώνως. Ὁ θεῖος Βερέττας νομίσας ὅτι τὸν κράζει τις, εἶπεν ἐν μέσῳ τοῦ ὕπνου του.

—Ὅριστε, πλοίαρχε, τί μὲ θέλεις;

—Τίποτε, κοιμήσου, εἶπεν ὁ Ζέννος συνελθὼν εἰς ἑαυτόν.

Καὶ ὁ θεῖος Βερέττας ἐστράφη ἐπὶ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς.

Ὁ Ζέννος ἀφέθη πάλιν εἰς τὸ ἀκατάσχετον ρεῦμα τῶν τεταραγμένων ρεμβασμῶν του. Ἐβλεπε τὴν Μαρίναν κλαίουσαν μὲ πύρινα δάκρυα, συνάπτουσαν τὰς χεῖρας καὶ ἰκετεύουσαν αὐτὸν νὰ μὴ πιστεύσῃ τὰς συκοφαντίας τῆς κ. Μαρκῶν. Εἶτα ἡ τελευταία ἐνεφανίζετο καὶ πάλιν καγχάζουσα ἐνώπιόν του.

—ὦ, ἄς τὴν ἔπνιγα, εἶπεν ὁ Ζέννος δευτέραν φοράν.

Καὶ μὴ δυνάμενος ν’ ἀντιστῆ εἰς τὸν στρόβιλον τῆς ταραχῆς, ὅστις τὸν παρῆσεν, κατέβη ἀσοφητὶ εἰς τὴν λέμβον, προσήρμωσε τὰς κώπας ἐπὶ τῶν

σκαλμῶν καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν ξηράν. Ἦτο δὲ τρίτη ὥρα μετὰ τὰ μεσάνυκτα. Ὅτε προσεπέλασεν εἰς τὴν ἀποβάθραν, ὁ τελωνειακὸς φρουρὸς ἀνησυχήσας, διότι ἐνόμισεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τινος λαθραίας ἐκφορτώσεως ἐμπορευμάτων, ἔκαμε θόρυβον. Ἄλλ' ὁ Ζέννος, χωρὶς νὰ τῷ ἀποκριθῆ, τῷ ἔδωκεν ἐν ἀργυροῦν νόμισμα καὶ παρήλθεν.

Ἡ ψυχικὴ αὐτοῦ ὁρμὴ τὸν ὤθει πρὸς τὴν οἰκίαν τῆς κ. Μαρκῶνη, ὅπου εἶχε συνοδεύσει αὐτὴν πρὸ τινων ὥρων. Τῷ ἐπήρχετο ἡ ἰδέα νὰ κρούσῃ, νὰ θραύσῃ μάλιστα τὴν θύραν καὶ νὰ εἰσέλθῃ, καίπερ παρελθούσης τῆς ὥρας, ἵνα ζητήσῃ τὴν ὀφειλομένην ἐξήγησιν. Διήλθε δις ὑπὸ τὴν οἰκίαν, καὶ μόλις κατῶρθωσε νὰ κρατήσῃ ἑαυτὸν. Μέχρι τῆς πρωίας περιεπάτει ἀσκόπως ἐντὸς τῶν ὁδῶν τῆς Σμύρνης. Κατὰ τινὰς ἀποκέντρους συνοικίας οἱ κοιμώμενοι ἐξύπνησαν ἐκ τοῦ κρότου τῶν βημάτων του, ἀντηχοῦντος ἐπὶ τῶν λίθων. Δύο ἢ τρία παράθυρα ἠνοιχθήσαν ἀθορύβως, καὶ ἀνήσυχοι τινες δέσποιναι προέβαλον δειλῶς τὸ μέτωπον διὰ τῶν αὐλαιῶν, περιέργοι νὰ μάθωσιν ἂν ὁ κρᾶκτης ἐβωβάθῃ τὴν νύκτα ἐκείνην, ἢ ἂν ἄλλο τι ἀπρόοπτον συνέβαιεν.

Ἐπεὶ ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἔτρεξεν ἀπνευστὶ πρὸς τὴν κ. Μαρκῶνη.

Τὴν πρωίαν ἐκείνην εἶχε ἐγερθῆ αὕτη λίαν ἐνωρὶς καὶ ἀφοῦ ἐνεδύθη ἐπιμελῶς (καθὼς εἰς τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας τοῦ μακαρίτου κ. Μαρκῶνη, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ τρίτος σύζυγός της, καὶ εἶχεν ἀποθάνει φεῦ! πρὸ πολλοῦ) ἐκάθισε πρὸ τοῦ κατόπτρου βλέπουσα εὐαρέστως ἑαυτήν. Ἐφαίνετο δὲ νέα εἰσέτι, καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐφαντάζετο ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν συνέχειαν τῶν γάμων της, οἵτινες ὑπῆρξαν τοσοῦτον ἡδεῖς πρὸς αὐτήν, ὅτε εἰσῆλθεν ὁ Ζέννος.

Ἦνοιχθη ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ζέννος.

Ἡ κ. Μαρκῶνη τὸν περιέμενε, καὶ ἡ ἰδέα αὕτη τὴν εἶχεν ἐγείρει ἐκ τῆς κλίνης πρωιαίτερον τοῦ συνήθους. Ἐγνώριζεν ὅτι, ἅμα ὡς ἀνήνηφεν ἀπὸ τῆς νυκτερινῆς μέθης, ὁ νέος ἤθελεν ἔλθει νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτῆς τὴν ἐρμηναίαν τῶν μοχθηρῶν λόγων της.

Εἰσῆλθεν οὗτος βιαίως εἰς τὸν θάλαμον. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο ἐξηγριωμένον, καὶ βαρεῖά τις ἀχλὺς ἐκάλυπτε τοὺς ὀφθαλμούς του, ἦτις ἐφαίνετο ἐγκυμονοῦσα ὀργὴν καὶ ἀπειλήν. Ἡ κ. Μαρκῶνη, ἂν καὶ παρέστη κατὰ τὸν βίον της εἰς σκηναὺς χειροτέρας βεβαίως τῆς προαγγελλομένης, οὐχ ἦττον δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ τρομάξῃ.

—Ἐρχομαι, κυρία, εἶπεν ὁ Ζέννος διὰ φωνῆς, ἐν ἣ εἰρωνικὴ φιλοφροσύνη ἐφαίνετο παλαιούσα πρὸς τὴν ἀπότομον ὀργὴν, διὰ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ ἐπαναλάβητε, ἂν ἀγαπᾶτε, ὅσα μὲ εἶπετε χθὲς τὴν νύκτα.

Ἡ κ. Μαρκῶνη ἐστάθη ἐμβλέπουσα αὐτὸν ἀτενῶς, ὡς νὰ μὴ ἐνόει. Ἐνῶ δὲ

ἤτοιμάζετο ν' ἀπαντήσῃ, ὁ Ζέννος τῆς ἔκοψεν ἀποτόμως τὸν λόγον.

— Προσποιεῖσθε ὅτι ἐκπλήττεσθε, κυρία· ὦ, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι κατέχετε καλῶς τὴν τέχνην ταύτην. Ἀλλὰ δὲν εἶναι τώρα καιρὸς ὑποκρισίας. Σᾶς ζητῶ νὰ μοὶ εἴπητε, νὰ μοὶ εἴπητε εὐθύς τί ἐνοοῦσατε χθὲς τὴν ἐσπέραν μὲ τοὺς λόγους σας ἐκείνους.

— Ὡ τί παράξενος δὰ εἶσθε! εἶπεν ἡ κ. Μαρκώνη μὲ ἡσυχον ἦθος. Ἀλλὰ σεῖς μοὶ κάμνετε δύο ἐρωτήσεις συγχρόνως· εἰς ποίαν νὰ ἀποκριθῶ πρῶτον; Θὰ μὲ πνίξετε, θὰ μοὶ κόψετε τὴν ἀναπνοήν. Νὰ σᾶς εἴπω τί σᾶς εἶπα, νὰ σᾶς εἴπω τί ἐνόουν. Ὡ Χριστὲ καὶ Παναγία! Καὶ ἀμέσως καὶ βιαστικῶς, ὡς νὰ ἦλθατε καβαλλάρης εἰς τὴν οἰκίαν μου! Καθίσατε πρῶτον. Νὰ σᾶς προσφέρω μίαν λεμονάδαν; Θὰ σᾶς κάμη καλόν.

Καὶ ἐκινήθη πρὸς τὴν θύραν.

Ὁ Ζέννος παρ' ὀλίγον τὴν ἤρπαζεν ἐκ τοῦ λαιμοῦ. Ἀλλὰ τῆς ἔφραξε τὴν δίοδον καὶ τὴν ἔβαλε νὰ καθίση διὰ τῆς βίας ἐπὶ τοῦ ἔδωλιου τῆς.

— Ἐδῶ, ἐδῶ κάθισε. Εἰς τοὺς λόγους μου νὰ ἀποκριθῆς! Αὐτὰ ὅπου λέγεις εἶναι εἰρωνεῖαι. Θὰ μοὶ τὰ πληρώσης ὅμως.

Ἡ κ. Μαρκώνη εἶδεν ὅτι ὁ νέος δὲν ἤστεῖζετο. Ὅθεν συνήγαγε τὰς δυνάμεις αὐτῆς καὶ ἠτοιμάσθη πρὸς τὴν πάλην.

— Ποίας μυσαρὰς συκοφαντίας μοὶ εἶπες χθὲς; ἐπανέλαβεν ὁ Ζέννος τρέμων. Ὅλα, ὅλα νὰ μοὶ τὰ εἴπης σήμερον.

— Ἀλλὰ δὲν σοὶ εἶπα συκοφαντίας, φίλε κύριε Ζέννε. Ὡ καλύτερα νὰ μὴν ἔσωνα! Καὶ ἐγὼ τώρα τὸ βλέπω. Δὲν σοὶ τὰ εἶπα διὰ κακόν.

— Μοὶ εἶπες ὅτι κατηγόρησαν τὴν Μαρίναν, εἶπεν ὁ Ζέννος. Εἶπέ μοι λοιπόν, ποίαν κατηγορίαν τῆς ἔκαμαν;

— Λόγια, λόγια τοῦ κόσμου, εἶπεν ἡ κ. Μαρκώνη. Λόγια γυναικεῖα. Καὶ θὰ τὰ συνερισθῆς σύ, φίλε κύριε Ζέννε; Θὰ τὰ πιστεύσης σύ, ἀνήρ;

— Δὲν σ' ἐνδιαφέρει ἂν θὰ τὰ πιστεύσω ἢ ὄχι. Σοὶ ἀνήκει μόνον νὰ μοὶ εἴπης ὅποιοι λόγοι ἦσαν αὐτοί.

— Ἄλλ' ἐγὼ ἐνόμιζα ὅτι τὰ ἤξευρες καὶ σύ, καὶ διὰ τοῦτο μ' ἔφυγεν ὁ λόγος.

— Δὲν ἤξευρα τίποτε ἐγώ· θέλω νὰ μοὶ τὰ εἴπης.

— Ἀλλὰ δὲν τὰ πιστεύω καὶ ἐγώ, Ζέννε μου. Καθὼς ἤκουσα, εἶπα. Δὲν τὰ εἶπα μὲ σκοπόν.

— Τέλος πάντων θὰ μοὶ εἴπηρς! ἔκραξεν ὁ νέος μόλις κρατῶν ἑαυτόν.

— Τί νὰ σοὶ εἴπω; Ἀόριστα καὶ ἀμάρτυρα καθὼς εἶναι ὅλα τὰ λόγια τοῦ δρόμου. Ἐλεγαν ὅτι ἀγαποῦσεν ἓνα νέον.

— Ποία; Ἡ Μαρίνα; ἀνέκραξεν ὁ Ζέννος ἀγωνιῶν.

— Ναί, εἶπεν ἡ κ. Μαρκῶνη ἐν τῷ βάθει τοῦ λάρυγγός της.

— Καὶ ἔπειτα;

— Καὶ ἔπειτα, ἔλεγαν ὅτι αὐτὸς ὁ νέος τὴν εἶχεν ἀπαγάγει ἐκ τῆς οἰκίας τῶν γονέων της, καὶ τὴν ἀπαγωγὴν ταύτην ἡ κ. Βεργίνη κατώρθωσε νὰ φυλάξη μυστικῆν, δὲν ἐξεύρω πῶς, μέχρις ὅτου ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν.

Ὁ Ζέννος δὲν ἠρώτα πλέον. Ἡ κ. Μαρκῶνη ὠμίλει ἀφ' ἑαυτῆς, ἔχυνε τὰς λέξεις, ὡς ὁ κρουνὸς ὄν ἅπαξ ἐξέστρεψέ τις.

— Μετὰ ἓνα μῆνα. Τὸν μῆνα τοῦτον συνέζησεν ἀστεφάνωτος μ' ἐκεῖνον, ὅστις τὴν εἶχεν ἀπαγάγει. Ποῦ; Δὲν ἤξεύρω. Εἰς τινὰ ἐξοχὴν, πλησίον τῆς Μασσαλίας, μεταξὺ τῶν ἀλιέων καὶ χωρικῶν. Κατ' ἄλλους, εἰς ἓνα πύργον παλαιοῦ τινος εὐπατρίδου τοῦ ὁποίου ὁ ἀπαγωγεὺς ἦτο ἀναδεκτός. Αὐτὰ ἔλεγαν. Οὐδὲ λέξιν δὲν ἐγγυῶμαι. Οὐδὲ λέξιν δὲν λέγω ἀπὸ μέρους μου.

— Ἡ Μαρίνα! Ἡ Μαρίνα! ἐτραύλισεν ὁ Ζέννος, ὡς νὰ διερρηγγυτο ὁ λάρυγξ του.

— Ἡ Μαρίνα, ναί. Αὐτὸ ἤκουσα νὰ λέγουν. Μήπως νομίζεις ὅτι τὰ ἐκόλλησα ἐγώ;

— Καὶ ποῖος ἦτον αὐτὸς ὁ νέος;

— Εἰς ὥραϊος Γάλλος, εἶπε πονηρῶς ἡ κ. Μαρκῶνη.

— Πῶς ὀνομάζετο;

— Φερνάνδος Δουριέ, καθὼς ἤκουσα τὸ ὄνομά του.

— Φερνάνδος Δουριέ, ἐπανέλαβε βραδέως ὁ Ζέννος, ὡς νὰ κατέγραφε τὸ ὄνομα τοῦτο ἐν τῇ μνήμῃ του.

Καὶ ἠγέρθη.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, κυρία, εἶπεν. Ἀφοῦ καὶ σεῖς τὰ ἠκούσατε ἀπὸ ἄλλους, βεβαίως δὲν πταίετε. Ἀρκεῖ νὰ μοὶ εἶπατε τὴν ἀλήθειαν.

Καὶ ἐλησμόνησε νὰ ἐρωτήσῃ τοῦλάχιστον παρὰ τίνος πρῶτον τὰ ἤκουσεν αὕτη.

— Ἡδύνασο νὰ εἴπῃς ὅτι πταίω; ἀπήντησεν ἡ κ. Μαρκώνη. Ἐγὼ σοὶ ἔκαμα ἐκδούλευσιν ἂν θέλῃς. Ναὶ μὲν τὸ πρῶγμα εἶναι λυπηρόν, καὶ ἐγὼ πρώτη λυποῦμαι. Ἀλλὰ δὲν εἶναι καλύτερον νὰ ἐξεύρῃς τὰ προηγούμενα τῆς μνηστῆς σου; Μήπως δὲν ἔχεις καιρὸν νὰ τὴν νυμφευθῇς, ἂν ἐξακριβώσῃς τὴν ἀλήθειαν, ἀργότερα; Εὐκόλον εἶναι νὰ πληροφορηθῇς ἂν ὑπάγῃς εἰς Μασσαλίαν. Ὁ μακαρίτης Βεργίνης εἶχε πολλοὺς γνωρίζουσιν.

Αἱ λέξεις αὗται ἦσαν ὡς ἀκατάληπτος καὶ συγκεχυμένος βόμβος διὰ τὸν νέον, ὅστις ἐξῆλθε σχεδὸν παράφρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

ΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΝ

Τὴν μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, εἰς μάτην ἢ σεβασμία κυρία Βαλσάμη καὶ ἡ ἀνεψία τῆς περιέμενον τοὺς προσκεκλημένους εἰς τὸ γεῦμα. Ὁ πλοίαρχος μόνος ἦλθεν· ὁ υἱὸς τοῦ δὲν ἐφαίνετο. Ἐντεῦθεν ἀνησυχία.

Ὁ πλοίαρχος εἶχεν εἰπεῖ ὅτι δὲν εἶδε τὸν Ζέννον ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑσπέρας. Τὴν πρωΐαν, ὅτε ἐξύπνησε, δὲν ἦτο ἐντὸς τοῦ πλοίου. Ἐμαθε μόνον παρὰ τοῦ ναυκλήρου ὅτι ἐφάνη στιγμιαίως περὶ τὰ μεσάνυκτα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, καὶ πάλιν ἔγινεν ἄφαντος συμπαραλαβὼν καὶ τὴν μικρὰν λέμβον, ἣτις εὐρέθη τὸ πρωὶ προσδεδεμένη εἰς τὴν ἀποβάθραν. Ἡ κυρία Βαλσάμη οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ἐκ πάντων τούτων.

Ἡ Μαρίνα, ἣτις εἶχεν ἀργήσει νὰ ἐγερθῇ ἐκ τῆς κλίνης, διότι ἴσως εἶδε καθ’ ὄλην τὴν νύκτα ὀνειρούς εὐτυχίας, προσεπάθει νὰ ἐγκαρδιώσῃ τὴν θείαν τῆς λέγουσα ὅτι ὁ Ζέννος ἐβράδυνε νὰ κατακλιθῇ καὶ θὰ ἠγέρθῃ ἀργά. Ἡ Ἀνθοῦσα προσηνέχθη νὰ μεταβῇ πρὸς εὐρεσίαν τοῦ Ζέννου. Ἀλλ’ ἡ σεβασμία κυρία Βαλσάμη τὴν ἐπέπληξεν αὐστηρῶς διὰ τοῦτο.

— Τί λέγεις; Εἶσαι εἰς τὰς φρένας σου; Καλὸν καὶ αὐτό! Δὲν ἤκουσα γυναῖκα νὰ πηγαίνῃ πρὸς ζήτησιν τῶν ἀνδρῶν. Δύνασαι λοιπὸν νὰ ἐξεύρῃς ποῦ εὐρίσκεται ὁ Ζέννος;

Εἶχε δίκαιον ἡ κυρία Βαλσάμη λέγουσα ταῦτα, διότι δὲν ἐνόει τὰς περιπατητικὰς διαθέσεις τῆς ἀξιολόγου ταύτης θεραπαινίδος. Αὕτη ἀπήντησε·

— Διὰ τὸν πλοίαρχον, μὴ πεινᾶ τυχὸν καὶ περιμένη, τὸ εἶπα. Ἀλλ’ ἀφοῦ δὲν τὸ κρίνετε εὐλογον, δὲν πηγαίνω καὶ ἐγώ.

Μεθ’ ὄλην ταύτην τὴν ρητὴν διαβεβαίωσιν, ἡ Ἀνθοῦσα ἐξῆλθεν

ἀπαρατήρητος. Ἦξευρεν ὅτι εἰς καπηλεῖόν τι οὐχὶ μακρὰν ἀπέχον ἐφοῖτα ὁ Ζέννος. Ἦτο πραγματικῶς ἐκεῖ, ἐν μέσῳ εὐθύμου ὀμίλου ναυτικῶν πινόντων, αὐτὸς μόνος μελαγχολικὸς καὶ ἀκούων τοὺς ἀστεῖσμούς των, ὧν τινες διευθύνοντο κατ' αὐτοῦ.

Ἡ Ἀνθοῦσα τῷ ἐμήνυσε διὰ τοῦ ὑπηρέτου νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν θύραν. Ὁ Ζέννος στραφείς καὶ ἰδὼν αὐτὴν δὲν ἐκινήθη ἐκ τῆς θέσεώς του. Ἐκείνη τὸν ἔκραξεν ὀνομασί. Ὁ νέος ἐκώφευσε.

— Διατί δὲν θέλει νὰ ἔλθῃ; εἶπεν ἡ Ἀνθοῦσα πρὸς τὸν ὑπηρέτην.

— Δὲν ἠξεύρω, ἀπήντησεν οὗτος, κινῶν τοὺς ὤμους.

— Εἶπέ τῷ νὰ ἔλθῃ.

Ὁ Ζέννος στραφείς πρὸς τὴν θύραν ἔκαμεν ὀργίλον καὶ ὑπεροπτικὸν κίνημα μὲ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα. Ἡ δυστυχὴς Ἀνθοῦσα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ἀποροῦσα, ἰσταμένη κατὰ πᾶν τρίτον βῆμα καὶ ποιῶσα βραδέως τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

— Τί νὰ εἶπω τώρα εἰς τὴν κυρίαν μου; ἠρώτα ἑαυτήν.

Ἀφοῦ ἐσκέφθη ἐπὶ πολλὴν ὥραν, εὔρεν ἐπὶ τέλος τὸ ζητούμενον.

— Ἄ, ἠξεύρω, θὰ εἶπω ὅτι δὲν τὸν ἤῤα.

Καὶ ἀναβᾶσα εἰς τὴν οἰκίαν, εὔρε τὴν κ. Βαλσάμη, τὴν Μαρίναν καὶ τὸν πλοίαρχον περιμένοντας ἀκόμη τὸν Ζέννον. Ἡ οἰκοδέσποινα εἶχε παρατηρήσει τὴν ἀπουσίαν της, καὶ τὴν ἐκοίταξε μὲ βλέμμα ἐρωτηματικόν, ἅμα εἰσελθοῦσαν.

— Δὲν ἤῤα τὸν Ζέννον, εἶπεν ἡ Ἀνθοῦσα.

Ἡ κ. Βαλσάμη ἤθελε τὴν συγχωρήσει ἂν ἐπανήρχετο φέρουσα τὴν ἐναντίαν τῆς ἀνωτέρω εἶδησιν. Ἀλλὰ τώρα ἐξεθύμανε κατ' αὐτῆς.

— Αὐτὰ παθαίνουν αἱ τρελαὶ κόραι, ὅσαι δὲν ὑπακούουν τὰς κυρίας των. Σὲ ἔστειλε κανεὶς νὰ ὑπάγῃς νὰ ζητήσης τὸν Ζέννον, ἀνόητη, ὅπου ἀγαπᾷς νὰ γυρίζῃς τοὺς δρόμους, διὰ νὰ εὐρίσκεσαι εἰς δουλειάν;

Ἡ Ἀνθοῦσα θέλουσα νὰ ἀπαλλαγῇ ἐκ τῆς δυσαρέστου ταύτης θέσεως, τοῦ νὰ ἐλέγχηται δηλαδὴ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πλοίαρχου, συνέλαβε καὶ αὐτὴ αἰφνιδίαν τὴν ιδέαν καὶ ἔνευσε πρὸς τὴν κυρίαν Βαλσάμη νὰ εἰσέλθῃ μετ' αὐτῆς εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον. Αὕτη ὑπήκουσε.

— Τί μὲ θέλεις; τὴν ἠρώτησε μυστηριωδῶς.

— Τί νὰ σὲ εἶπω, κυρία μου, τὸν ἡῦρα τὸν Ζέννον.

— Λοιπὸν; εἶπεν ἡ κ. Βαλσάμη.

— Λοιπὸν τοῦ εἶπα νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ γεῦμα, διότι τὸν περιμένομεν τρεῖς ὥρας.

— Ἐπειτα;

— Ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ.

— Δὲν ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ; ἐπανέλαβεν ἐκστατικὴ ἡ κ. Βαλσάμη. Καὶ διατί;

— Οὔτε ἀπόκρισιν μοὶ ἔδωκεν.

Ἡ γηραιὰ κυρία ἔμεινε ξηρὰ, ἀναυδος, ἀπόπληκτος. Τῇ αὐτῇ στιγμῇ, ἐφάνη παρὰ τὴν θύραν ἡ ὠχρὰ μορφὴ τῆς Μαρίνης μὲ διεσταλμένους τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὰ χεῖλη πελιδνά. Ἡ Ἀνθοῦσα μετενόησε δι' ὅτι εἶπε, καὶ ἤρχισε νὰ μαρτύρηται καὶ νὰ ὀμνύῃ ὅτι δὲν ἔπταιεν αὐτή.

Ἐν τούτοις ὁ Ζέννος ἔμεινεν ἐν τῷ καπηλείῳ μετὰ τῶν συμποτῶν αὐτοῦ. Ὅτε κατὰ τὴν πρωίαν ἔλαβε παρὰ τῆς κ. Μαρκώνῃ τὴν θανάσιμον ἐκείνην πληγὴν, ἐφέρετο ἐν ταῖς ἀγυιαιῖς σχεδὸν ἀναίσθητος. Μηχανικῶς ἔλαβεν ὁδὸν τινα καὶ εὐρέθη ἔξω τῆς Σμύρνης. Ἦτο ἡ ἄγουσα εἰς τὸ χριστιανικὸν κοιμητήριον. Τοῦτο τῷ ἐφάνη οἰωνὸς τοῦ μέλλοντος. Ἐστέναξε, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν περίβολον τῶν νεκρῶν. Περιήρχετο τὰ μνημεῖα καὶ ἀνεγίνωσκε τὰς ἐπιγραφὰς χωρὶς νὰ ἐννοῇ λέξιν. Ἐδέχετο ἐπὶ τοῦ προσώπου του ὡς νεκρικὸν θυμίαμα, τὴν διὰ τῶν φύλλων τῆς κυπαρίσσου κατερχομένην αὔραν. Ἐπιγραφή τις ἔλεγεν· «*Ἐνθάδε κεῖται ἡ νέα Μαρίνα Ρωμάλη, ἀποθανοῦσα ἄγαμος, ἐτῶν 18. Εὐχεσθε ὑπὲρ αὐτῆς*». Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀνέγνω δεκάκις ὁ Ζέννος, καὶ ἐχάρη σχεδὸν διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ ὀνόματος τῆς νεκρᾶς καὶ ἐκείνης, ἣν δὲν ἠδύνατο πλέον ὀνομαστὶ ν' ἀναφέρῃ. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ ἱερεὺς τοῦ κοιμητηρίου ἐπλησίασε πρὸς αὐτόν, ἰδὼν τὴν ἐπιμονὴν μεθ' ἧς παρετήρει τὸ μνῆμα τοῦτο.

— Εἰσθε ξένος; ἠρώτησε τὸν Ζέννον.

— Μάλιστα, πάτερ.

— Σᾶς βλέπω καὶ κοιτάζετε τοὺς τάφους μὲ προσοχὴν. Μήπως τυχὸν ἀναζητεῖτε ἀρχαῖον τινα γινώριμον ἐδῶ;

— Ὁχι, πάτερ.

— Λέγω, μήπως ἠθέλετε νὰ παραγγείλετε κανὲν μνημόσυνον; εἶπεν ὁ ἱερεὺς συνοφρυούμενος.

Ὁ Ζέννος ἔθηκε τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιον.

— Τῷ ὄντι, θέλω νὰ παραγγείλω ἐν μνημόσυνον, εἶπε.

— Καὶ ποῖον θέλετε νὰ μνημονεύσω; ἠρώτησεν ὁ ἱερεὺς.

— Μνημονεύσατε τὴν νέαν ταύτην, ἀπήντησεν ὁ Ζέννος, δεικνύων τὸ μνῆμα τῆς Μαρίνης Ρωμάλη.

Καὶ ὑπερβὰς δι' ἐνὸς πηδήματος τὸν περίβολον, ἔγινεν ἄφαντος.

Ὁ ἱερεὺς ἔμεινεν ἔκθαμβος.

— Εἶναι τρελός, εἶπε καθ' ἑαυτόν. Γνώριμον κανένα νεκρὸν δὲν ἔχει, καὶ ὅμως παραγγέλλει μνημόσυνα. Ἀδιάφορον, ἐγὼ θὰ μνημονεύσω τὴν δυστυχή ταύτην νεκράν.

Καὶ ἔθηκε τὸ νόμισμα εἰς τὸ θυλάκιον.

Ὁ Ζέννος περιεπλανήθη ἐπὶ πολλὴν ὥραν εἰς τοὺς ἀγρούς. Δὲν διήρχετο διὰ τῆς πεπατημένης ὁδοῦ, ἀλλ' ὑπερεπήδα χάνδακας, καὶ μετέβαινεν ἀπὸ ὄχθου εἰς ὄχθον. Ἀπήντησε χωρικούς τινας, οἵτινες τὸν παρετήρουν ἐν ἐκπλήξει. Εἶχε τὴν κόμην ἄτακτον καὶ ἐκράτει τὸν πῖλον εἰς τὴν χεῖρα. Τὸ μέτωπόν του ἦτο κάθιδρον. Τὰ γόνατά του ἔτρεμον, καὶ ὅμως ἐβάδιζε μὲ ἀβέβαιον τὸ βῆμα. Δύο ἢ τρεῖς παῖδες χωρικῶν φυλάττοντες ὀλίγους βόας ἰδόντες αἰφνιδίως αὐτὸν προκύπτοντα ἐκ συστάδος θάμνων καὶ ἐρχόμενον πρὸς αὐτούς, ἔβαλον κραυγὰς τρόμου. Ὁ Ζέννος τοῖς ἔρριψε κέρματά τινα χαλκοῦ καὶ στραφεὶς ἐγκαρσίως παρήλθε τάχιστα. Ἄλλ' ἐκεῖνοι ἐτρόπησαν εἰς φυγὴν, νομίσαντες ὅτι ἔρριπτε πρὸς αὐτούς ἄλλο τι φοβερὸν πρᾶγμα ἢ χρήματα. Ὁ δὲ μεγαλύτερος ἐξ αὐτῶν, ὅστις ἦτο δεκαετῆς ἐνόησε πρῶτος τὴν πλάνην του, καὶ συνέλεξε χαμόθεν τὰ κέρματα.

Διῆλθε διὰ τινος δάσους πευκῶν, ὅπου ἐναρμονίως ἤχει ὁ ἄνεμος διὰ τῶν κλώνων. Ὁ Ζέννος ἐνόμισεν ὅτι ἀκούει ἄγνωστόν τινα μουσικὴν, ἄλλην ἢ ἐκείνην, ἣν ἤκουεν ἐπὶ τῶν ἰστῶν καὶ ἐξαρτίων τοῦ βρικίου.

Τὰ μεγαλοπρεπῆ ταῦτα δένδρα ἔσειον μετὰ σεμνότητος τὰ φύλλα αὐτῶν, ὁ δὲ κορμός των ἴστατο ἀκλόνητος. Ἡ αὔρα κατέβαινεν εἰς τὸ καῖον μέτωπον τοῦ Ζέννου. Ἐκάθισεν ἐν τῇ σκιᾷ στηρίζας τὰ νῶτα ἐπὶ τοῦ στελέχους. Ἐκ διαλειμμάτων ἠκούετο ὁ κρότος τῆς ἀξίνης τοῦ ὑλοτόμου ἀντηχῶν.

Ἄγνωστον ἐκ τίνος μέρους τοῦ δάσους προήρχετο.

Ἐγερθεὶς μετ' ὀλίγον ἠκολούθησε τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Ἐξῆλθε τοῦ δάσους διὰ τοῦ μικροῦ μονοπατίου, ἄγοντος κατ' εὐθειᾶν εἰς χωρίον, ὅπερ μακρόθεν ἐφάνη στίλβον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου μὲ τὰς λευκὰς οἰκίας του. Ὁ Ζέννος ἤλλαξε διεύθυνσιν.

Ἐξ ἀριστερῶν ἐφαίνετο ὄρος πετρῶδες. Ἐκεῖ διηυθύνθη.

Ἀνέβη ἀναρριχώμενος ἐπ' αὐτό. Ἐπάτησεν ἐπὶ χαραδρῶν καὶ ἀκανθῶν, ἔσχισεν ἐνδύματα καὶ σάρκας. Εἰσέδου εἰς βαθὺ σπήλαιον, ὅπου ἀντήχει ὁ κρότος τῶν βημάτων αὐτοῦ καὶ δὲν ἔβλεπε σχεδὸν φῶς. Τὸ σπήλαιον εἶχε δύο εἰσόδους. Ἐξῆλθεν ἐκ τῆς δευτέρας, ἣτις ἦτο λίαν στενή, ἀφοῦ ἡμάτωσε τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας. Ἐθαμβώθη ἐκ τῆς πρώτης ἀκτίνος τοῦ ἡλίου καὶ ἔκλεισε τὰ βλέφαρα.

Τέλος ὁ κάματος τῷ ἐπῆλθε, καὶ ἐπεθύμει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Σμύρνην. Ἦθελεν ἀποπλανηθῆ τῆς ὁδοῦ, ἂν δὲν εὕρισκε χωρικούς τινας, παρ' ὧν ὠδηγήθη.

Ὁ πρῶτος γνώριμος ὃν ἀπῆντησεν εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν ἦτο ὁ ναύτης Κῶτσος, ὅστις συνήθιζε νὰ εὐρίσκηται πανταχοῦ, ἐνόσφ τὸ πλοῖον ἦτο προσωρισμένον. Τὸν ἐσταμάτησε καὶ τὸν συνέχαιρεν ἐνθέρμως διὰ τοὺς ἀρραβῶνάς του μὲ τὴν Μαρίναν.

—ὦ, ἐγὼ ἔκαμα τὰ ψυχικά* τῆς, εἶπεν ὁ Ζέννος αἰνιττόμενος ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ προωινὴν σκηνήν.

Ὁ Κῶτσος τὸν ἐκοίταξε μετ' ἀπορίας.

—Μήπως ἐτρελάθη ἄρά γε; εἶπε καθ' ἑαυτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄

ΘΥΜΑ! ΘΥΜΑ!

Ἡ Μαρίνα περιέμενε τὸν Ζέννον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ τὴν ἐπαύριον.

Τάλαινα κόρη, ματαίως ἐλπίσασα εἰς τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου!

Ἡ θεία τῆς παρετήρει αὐτὴν φιλοστόργως· ἐπειρᾶτο νὰ τὴν παρηγορήσῃ. Ἀλλ' ἡ Μαρίνα δὲν τῇ ἔδιδεν ἀκρόασιν. Ἐκλείετο ἐν τῷ θαλάμῳ αὐτῆς καὶ ἐκάθητο παρὰ τὸ παράθυρον τὸ βλέπον εἰς τὸν κῆπον. Ἐκλινε τὴν κεφαλὴν πρὸ τοῦ Ἐσταυρωμένου, καὶ ἀπηύθυνε πρὸς Αὐτὸν ἄφωνον καὶ ἀναρθρον προσευχὴν. Ἐνθυμεῖτο καὶ προσηύχετο ὑπὲρ ἐκείνου, ὅστις τὴν ἐγκατέλειπεν. Ἀνεκάλει, καθὼς ἄλλοτε ἐν ὄνειρῳ, τὸν Ζέννον, ὅστις ἐχάνετο δι' αὐτὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ· ἐψιθύριζε μὲ μυστηριώδη ψίθυρον μὴ ἀκουόμενον παρ' ἀνθρώπου· ἐλθέ, ἐλθέ. Τὸν ἠρώτα τί εἶχε πταίσει πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν ἠρνήθη οὕτω· φεῦ, δὲν ὑπῆρχεν ὁ ἀπαντῶν εἰς τὰς ἐρωτήσεις αὐτῆς ταύτας.

Ἐπὶ δύο ἡμέρας ἐνόμιζεν ὅτι βλέπει τὸ ὄνομα τοῦ Ζέννου ἐντετυπωμένον μὲ πυρίνους χαρακτῆρας ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ ἐπὶ τῶν ἐπίπλων. Ἐπὶ δύο νύκτας

ἐφαντάζετο ὅτι ἡ μορφή τοῦ Ζέννου ἐμφανίζεται πρὸς αὐτὴν μὲ πελιδνὰ χεῖλη καὶ μὲ δακρυσμένα ὄμματα. Τί εἶχε συμβῆ λοιπὸν εἰς τὸν Ζέννον καὶ ἔκλαιεν ἐκεῖνη οὕτω;

Καὶ εἶτα παρίστατο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς ἡ ἀβεβαιότης τοῦ μέλλοντος ὡς χάος ἔτοιμον νὰ τὴν καταπίη, ὡς φάσμα ἀπειλοῦν αὐτὴν ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτός, ὡς χαῖνον βάραθρον πρὸ τῶν ποδῶν της. Ἔως χθὲς ἀκόμη ἦτο εὐτυχής. Ἡ εὐτυχία αὕτη τῇ ἐφαίνετο νῦν ὡς εἰρωνεία τοῦ σκληροῦ δαίμονος, ὅστις ἀπὸ δύο ἐτῶν ὑπῆρξεν ὁ ὁδηγὸς καὶ κηδεμὼν τῆς τύχης αὐτῆς ἐν τῷ βίῳ· ὁ δαίμων οὗτος τῇ ἐδείκνυεν ἄλλοτε τοὺς ὀξεῖς αὐτοῦ ὀδόντας γελῶν τὸν καταχθόνιον αὐτοῦ γέλωτα, καὶ ἄλλοτε τῇ ἔτεινε τοὺς σκελετώδεις αὐτοῦ βραχίονας ἐν τῷ σκότει. Καὶ ἐρρίπτετο ἐκεῖνη κατὰ κεφαλῆς εἰς τὸν κρημνὸν τοῦτον, ὅστις τὴν προσεκάλει. Ἦπλωνε τοὺς κόλπους αὐτῆς καὶ ἐπεκαλεῖτο μετὰ σκληρᾶς καὶ ἀπαισίου ἐπιθυμίας τὴν σκοτεινὴν ταύτην μοῖραν, ἣτις τῇ ἀνῆκεν, ἣτις τῇ ἐφαίνετο ὡς μέρος ἀναπόσπαστον ἑαυτῆς. Απεδίωκεν ἀπὸ τῆς καρδίας της πάντα ἄλλον πόθον, πᾶν ὄνειρον, πάντα ἔρωτα. Περιετυλίσσετο ἐν τῷ σαβάνῳ τῆς ἀφανείας, ὅπερ ἀόρατοι χεῖρες ὑφαίνουν πέριξ της ἐν τῷ σκότει δι' αὐτὴν.

Καὶ τὸ σκότος τοῦτο πόσον τρομερὸν ἦτο! Ἡ Μαρίνα εἶχε πέπλον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της, ὅστις τῇ ἀπέκλειε πᾶσαν ἀκτίνα ἡλίου. Ὁ πέπλος οὗτος ἐγέννα τὸ σκότος, ὅπερ ἐνεκυμῶνει πάντα τὰ πρὸ αὐτῆς φαντάσματα. Ἄγνοια καὶ ἀπάτη ἦσαν τὰ πάντα πέριξ της. Ἡ θέσις της, ἂν τῇ ἦτο γνωστή, θὰ τὴν ἔφευγεν εἰς ἀπόγνωσιν βεβαίως. Καὶ ὅμως τὸ νὰ τὴν ἀγνοῇ ἦτο πολλῶ χεῖρον· διότι δὲν ἠδύνατο νὰ πολεμήσῃ κατ' ἀοράτου καὶ ἀγνώστου ἐχθροῦ, ὅστις τὴν ἐδολοφόνει κοιμωμένην.

Τίς ἦτο ἡ Μαρίνα; Μνηστὴ τῆς προτεραίας, ἐπὶ μίαν ἡμέραν εὐτυχής, μόλις ἀγαπήσασα καὶ μόλις πεισθεῖσα ὅτι ἀγαπᾶται· καὶ σήμερον ἐγκαταλελειμμένη, ἀπατηθεῖσα καὶ ἀγνοοῦσα διατί δὲν ἀγαπᾶται πλέον. Ὑπάρχει μεγαλύτερος τούτου ἐμπαιγμός;

Τὸ αἷμα ἀνέβαινε εἰς τὴν κεφαλὴν της, ἐνῶ ἠσθάνετο ταῦτα, χωρὶς νὰ δύναται νὰ τὰ σκεφθῇ. Ἐπὶ δύο ἡμέρας ἔμεινε ἄσιτος, κεκλεισμένη ἐν τῷ δωματίῳ της. Τὴν τρίτην ἡμέραν ἦλθον καὶ τῇ εἶπον ὅτι ὁ Ζέννος ἀπῆλθεν ἐκ Σμύρνης. Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν κατελήφθη ὑπὸ δεινοῦ πυρετοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄

ΑΙ ΕΛΠΙΔΕΣ ΤΟΥ ΓΟΜΝΟΥ

Ὁ πλοίαρχος ἐρωτηθεὶς παρὰ τῆς σεβασμίας κυρίας Βαλσάμη, ἀπήντησεν ὅτι ἠγνόει τὸ αἷτιον τῆς αἰφνιδίας ψυχρότητος τοῦ υἱοῦ του. Τὴν ἐπαύριον ἦλθε καὶ ἐζήτησε τὴν Μαρίναν, πρὸς ἣν ἐπανέλαβε τὰ αὐτά, μὴ εὐρίσκων λέξεις ἵνα ἐκφράσῃ τὴν ἀμηχανίαν καὶ τὴν λύπην του. Προσέθηκεν ὅτι ἠρώτησε τὸν Ζέννον, ἀλλ' οὗτος ἠρνήθη σκαιῶς νὰ τῷ ἐξηγήσῃ τὰ αἷτια τῆς

τοιαύτης διαγωγῆς του. Ἐφοβεῖτο δὲ νὰ ἐκστομίση ἐκεῖνο, ὅπερ ὑπώπτευεν αὐτός, τουτέστι μὴ ὁ υἱός του παρεφρόνησεν· ἀλλ' εἶπε πρὸς τὴν κόρην χωρὶς νὰ πιστεύῃ ὅ,τι ἔλεγε·

— Καμμία ραδιουργία θὰ εἶναι, κόρη μου. Ποῖος ἡξεύρει; Εἶναι δυνατόν νὰ ἔχωμεν ἐχθρούς.

Ἡ Μαρίνα τὸν ἤκουε προσεκτικῶς, ἀλλ' οὐδὲν σχεδὸν ἐνόει. Αὕτη διετέλει ἐν δεινῇ ταραχῇ.

Ἡ κυρία Βαλσάμη καὶ ἡ Ἀνθοῦσα ἐπείσθησαν ἐκ τῶν λόγων τοῦ πλοιάρχου.

— Τὸ ἡξεύρω, τὸ ἡξεύρω βεβαίως, εἶπεν ἡ Ἀνθοῦσα. Ἄ, ἐκείνη ἡ πολύπαθη, ἡ...

Ἡ σεβασμία κυρία Βαλσάμη τῆς ἔκοψε τὸν λόγον δι' ἑνὸς βλέμματος. Ἦτο δὲ ἔτοιμος ἡ Ἀνθοῦσα νὰ ὀνομάσῃ τὴν κυρίαν Μαρκώνη. Ἀλλ' ἡ γηραιὰ κυρία δὲν συνεχῶρει νὰ γίνεται λόγος περὶ τῶν φοιτῶντων εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς, ὅτε ἦσαν ἀπόντες. Οὗτοι ἦσαν πρὸς αὐτὴν ἱεροί. Ἀλλ' ὁ πλοίαρχος κατέστη προσεκτικὸς ἐκ τῶν λόγων τῆς Ἀνθούσης, καὶ τὴν ἠκροῶτο ἀκόμη ὅτε ἔπαυσεν. Ἐγερθεὶς δὲ ἔλαβε κατὰ μέρος τὴν κυρίαν Βαλσάμη καὶ τῇ εἶπεν·

— Ἡξεύρετε ποίαν ἠθελε νὰ εἶπῃ ἡ Ἀνθοῦσα;

— Ὅχι.

— Τότε νὰ τὴν ἐρωτήσωμεν.

— Διατί;

— Δυνατὸν νὰ ἔχη βασίμους ὑποψίας εἰς κανὲν πρόσωπον.

— Δίδετε λοιπὸν προσοχὴν εἰς τὰ λόγια τῆς ἀνοήτου αὐτῆς; Ἐγὼ εἶμαι γυνὴ καὶ ὅμως τὰ περιφρονῶ.

— Καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνοήτους ἐβγαίνει πολλάκις ἡ ἀλήθεια. Τίς ἡξεύρει;

— Ἐρωτήσατέ τὴν λοιπόν. Ἐλα ἐδῶ, Ἀνθοῦσα, νὰ σ' ἐρωτήσῃ ὁ πλοίαρχος.

Ἡ θεράπαινα ὑπήκουσε προθύμως.

— Λοιπὸν εἰπέ μοι, Ἀνθοῦσα, εἶπεν ὁ πλοίαρχος, εἰς ποῖον ἔχεις ὑποψίας ὅτι ἔβαλε σκάνδαλα εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν;

— ὦ, εἶπεν ἡ Ἀνθοῦσα, ρίπτουσα βλέμμα διστακτικὸν πρὸς τὴν κ. Βαλσάμη.

— Εἰπέ ὅ,τι νομίζεις, εἶπεν ἡ γηραιὰ κυρία.

— Τὴν κυρίαν Μαρκώνη καὶ τὴν κυρίαν Ρίζου ὑποπτεύω, εἶπεν ἡ Ἀνθοῦσα.

— Ἄ, εἶπεν ὁ πλοίαρχος. Καὶ εἰς ἐμὲ ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἔλθῃ ἡ ἰδέα διὰ τὴν κυρίαν Ρίζου. Ὅσον διὰ τὴν κυρίαν Μαρκώνη δὲν τὴν γνωρίζω, ἀλλ' ἤκουσα νὰ λέγουν πολλὰ ἐναντίον της, καὶ πολλάκις εἶχον σκοπὸν νὰ σᾶς ἐρωτήσω περὶ αὐτῆς, κυρία, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησα, διὰ νὰ μὴ φανῶ ὅτι ἐπεμβαίνω εἰς τὰ τῆς οἰκίας σας, ἢ ὅτι δυσπιστῶ πρὸς τοὺς φίλους ὅσοι σᾶς ἐπισκέπτονται.

— Δὲν τὴν ἐγνώριζα οὐδ' ἐγώ, ἀπήντησεν ἡ κυρία Ρίζου μοὶ τὴν ἐπαρουσίασεν ὡς φίλην αὐτῆς, καὶ ἡ Μαρίνα τὴν ἐνθυμεῖτο ἀπὸ τὴν Μασσαλίαν. Δὲν δύναμαι ἐγώ νὰ ἐξεύρω τὸν βίον καὶ τὴν καρδίαν ἐκάστου, ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ ἔχη κανὲν δίκαιον ἡ Ἀνθοῦσα νὰ ὑποπτεύῃ τὰς δύο αὐτὰς γυναῖκας.

— Ὅπως καὶ ἂν εἶναι, θὰ φροντίσω νὰ μάθω καὶ θὰ σᾶς πληροφορήσω. Ἦσυχάσατε, καὶ ἡ Μαρίνα ἄς μὴ στενοχωρῆται τόσον.

Καὶ ὁ πλοίαρχος ἀπῆλθε στενάζων καὶ βλασφημῶν καθ' ἑαυτόν.

— Ἴδου τώρα, σᾶς παρακαλῶ, τί θὰ εἰπῇ νεανικὴ κεφαλή, ἣτις γυρίζει εἰς τὸν ἄνεμον ὡς μαγνητικὴ βελόνη. Νὰ πνίξῃ ὁ σίφων καὶ νὰ καύσῃ ἡ ἀστραπὴ ἐκεῖνον ὅπου ἐσήκωσε τὰ μυαλά, καὶ τὴν ἄφησεν ἄδειαν καὶ ἀσαβούρωτην! Ὁ Ζέννος, ὁ Ζέννος, ὅστις ἐστέναζε διὰ τὴν Μαρίναν ὡς παταράτσα* καὶ ὡς τροχλαία! Καὶ σήμερον νὰ τὴν ἀποστραφῇ καὶ νὰ μὴ θέλῃ νὰ τὴν ἰδῇ διόλου ὡς πρωτόπειρος, ὅστις πάσχει ναυτίασιν!

Καὶ μετέβη εἰς ἀναζήτησιν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ Ζέννος εὐρίσκετο μετὰ τοῦ Κῶτσου καὶ τῶν συντρόφων αὐτοῦ ἐν τινὶ καπηλείῳ. Μετ' αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ Γόμνος, ὃν εἶχε συναντήσῃ ὁ Κῶτσος καθ' ὁδὸν καὶ τὸν προσεκάλεσε νὰ συμπίωσιν. Οὗτος δέ, ἐνθουσιῶν ἔτι ἐκ τῆς πρώτης μετὰ τοῦ νέου ναύτου συνεντεύξεως, τὸν ἠκολούθησε προθύμως.

— Καὶ ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ νέος; ἠρώτησε κατ' ἰδίαν ὁ Ζέννος, λαβὼν ἀφορμὴν νὰ παρατηρήσῃ τὸν Γόμνον ἕκ τινος γενικῆς προσρήσεως, ἣν μόλις ἀπεπεράτωσεν.

— ὦ, δὲν ἠξεύρεις, Ζέννε, ἀπήντησε μεγαλοφώνως ὁ Κῶτσος, ὁποῖον συμπότην ἔχομεν. Εἶναι ὁ κύριος Γόμνος, τὸν ὁποῖον σᾶς συσταίνω. Αὐτὸς εἶναι ἄλτρο* ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς θαλασσινοὺς, εἶναι ἄνθρωπος εὐγενῆς, ὅστις κρατεῖ τοὺς λογαριασμοὺς τῶν καλυτέρων ἐμπορικῶν τῆς Σμύρνης.

— ὦ, εὐχαριστῶ, κύριε, εἶπεν ὁ Γόμνος ἐρυθριῶν ἐκ μετριοφροσύνης. Ἐγὼ ἐκτιμῶ πολὺ τὴν συναναστροφὴν σας, καὶ νὰ ἦσθε βέβαιοι. Δὲν εἶμαι ἄνθρωπος ὑπερήφανος.

— Δὲν ἀμφιβάλλομεν, κύριε, εἶπεν ὁ Κῶτσος.

— Καὶ ποῦ ἐγνωρίσθητε μὲ τὸν κύριον; ἠρώτησεν ὁ Ζέννος.

— ὦ, εἰς ἓν καπηλεῖον, μίαν ἀξιομνημόνευτον ἐσπέραν καθ' ἣν ὀλίγον ἔλειψε μάλιστα νὰ εὐρεθῶμεν καὶ ἐξάδελφοι. Ἀλλὰ δὲν σοὶ διηγήθην ταῦτα, Ζέννε; Ἐνόμιζα ὅτι σοὶ τὰ διηγήθην. Ὁ κύριος ἔχει καὶ γνωριμίας μὲ πρόσωπα τὰ ὁποῖα γνωρίζομεν καὶ οἱ δύο.

— Τί λέγεις; Μὲ ποῖα πρόσωπα; εἶπεν ὁ Ζέννος, ὅστις ἐλησμόνησεν ἂν ὁ Κῶτσος τῷ εἶπέ ποτε τοιοῦτόν τι.

— Μὲ τὴν κυρίαν Κάκιαν καὶ μὲ ἄλλους.

— Ἀλήθεια; Χαίρω πολὺ.

— Ὅταν ὑπάρχη ἀμοιβαία ἐκτίμησις, κύριε, εἶπεν ὁ Γόμνος, μὲ φαίνεται ὅτι δύναται τις νὰ γνωρίσῃ ὅλον τὸν κόσμον.

— Χωρὶς ἄλλο, εἶπεν ὁ Ζέννος.

— Καὶ γνωρίζει τόσο πολὺ τὴν κ. Κάκιαν, εἶπεν ὁ Κῶτσος, ὥστε παρουσιάζεται καὶ ὡς γαμβρός.

— Εὐγε! Τί καλύτερον;

— ὦ κύριε, τρέχετε πολὺ αὐτὴν τὴν φορὰν, ἀπήντησεν ὁ Γόμνος. Ὑπάρχουν πολλὰ ἐμπόδια.

— Ποῖα;

— Μία γυνή, ἣτις εἶναι πολὺ φίλη τῆς κυρίας Ρίζου, μὲ φαίνεται ἐναντία εἰς τὸ συνοικέσιόν μας. Ἀλλ' ἐλπίζω εἰς τὴν καρδίαν τῆς Κάκιαι καὶ εἰς τὴν ὀρθὴν κρίσιν τῆς μητρὸς τῆς.

— Καὶ ποῖα εἶναι αὐτὴ ἡ γυνή; ἠρώτησεν ὁ Ζέννος.

— Ὀνομάζεται κυρία Μαρκώνη, εἶπεν ὁ Γόμνος, ὅστις εἶχεν ἐκπίει τρία ποτήρια. Ἀλλὰ δὲν θὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς μου.

— Κυρία Μαρκώνη! εἶπεν ὁ Ζέννος συνοφρυωθεὶς. Καὶ τί ἀναμειγνύεται αὐτή!

— Καὶ ἐγὼ δὲν ἤξεύρω. Ἀλλ' ἴσως ἔχει ἄλλον γαμβρὸν διὰ τὴν Κάκιαν.

Ἐμελλε δὲ πιθανῶς νὰ προβῆ καὶ εἰς ἄλλας ἐξομολογήσεις ὁ Γόμνος, ἀλλ'

ἐνῶ ἀπήγγελλε τὰς τελευταίας λέξεις, εἰσηλθεν εἰς τὸ καπηλεῖον ὁ πατήρ τοῦ Ζέννου. Παραχρῆμα οἶονεὶ πάχνη τις ἔπεσεν ἐπὶ τῶν συμποτῶν. Ὁ Ζέννος, οὔτινος ἢ διάθεσις ἦτο πλαστή, περιῆλθεν εἰς ἀκάθεκτον δυσθυμίαν καὶ ἐπεθύμει νὰ ἐξέλθῃ. Τοῦτο ἰδὼν ὁ πλοίαρχος εἶπε·

— Μήπως σᾶς ἐπείραξα, παιδιά; Θὰ σᾶς ἀφήσω εὐθύς ἐγώ, διότι ἔχω ἐργασίαν. Ἐξακολουθήσατε σεῖς τὴν διασκεδάσιν σας.

— Ὅχι, πάτερ μου, ὑπάγομεν ὁμοῦ τώρα, εἶπεν ὁ Ζέννος.

Καὶ ἐγερθεὶς ἔνευσε πρὸς τὸν Γόμνον νὰ ἔλθῃ κατ' ἰδίαν νὰ τῷ ὁμιλήσῃ.

— Σᾶς παρακαλῶ, κύριε, τῷ εἶπεν, ἐμπορεῖτε αὔριον νὰ μοὶ χαρίσητε ὀλίγας στιγμάς; Ἦθελα νὰ σᾶς εἶπω κάτι.

— Εὐχαρίστως, κύριε. Ποῦ θέλετε νὰ ἐνταμωθῶμεν;

— Προσδιορίσατε σεῖς τὴν ὥραν καὶ τὸν τόπον.

— Λοιπὸν ἐλάτε αὔριον τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸ Καφενεῖον Μαργέτη. Ἐκεῖ πλησίον εἶναι τὸ γραφεῖόν μου καὶ συνηθίζω νὰ παίρνω ἐκεῖ τὸν καφέν.

— Θὰ ἔλθω, κύριε.

— Θὰ εἴμεθα οἱ δύο· θὰ σᾶς δώσω ἓνα καφέν καὶ θὰ μοὶ εἴπετε ὅ,τι ἀγαπᾶτε.

— Εὐχαριστῶ.

— Λοιπὸν σᾶς περιμένω ἀφεύκτως αὔριον. Μὴ λησμονήσητε.

— Θὰ ἔλθω.

Ὁ Γόμνος ἤθελε νὰ εἴπη καὶ ἄλλα προσέτι. Ἀλλ' ὁ Ζέννος ἐξῆλθε μετὰ τοῦ πατρὸς του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄

Ο ΠΡΕΣΒΥΣ ΚΑΙ Ο ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ

Ὁ πλοίαρχος εἶπε πολλὰ πρὸς τὸν υἱόν του τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, ὅτε ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον νὰ κοιμηθῶσι, κατὰ προτίμησιν τοῦ Ζέννου, ὅστις δὲν ἠνείχετο τὴν ἐν τῷ στενῷ δωματίῳ των τοῦ ξενοδοχείου κατάκλισιν. Ὁ νέος ἦτο ἀλλόφρων, καὶ μόλις ἀπήντα πρὸς τὰς ἐρωτήσεις του. Ἐπὶ τέλους βαρυνθεὶς εἶπε πρὸς αὐτόν.

— Ἄφες τα, πάτερ μου, καὶ σοὶ ὑπόσχομαι αὐριον τὴν ἐσπέραν νὰ σοὶ τὰ εἶπω ὅλα.

— Αὐριον τὴν ἐσπέραν; Ἀπὸ σήμερον ἕως αὐριον, τέκνον μου, ποῖος ἤξεύρει τί δύναται νὰ συμβῆ; Ἡ μνηστή σου εἶναι πολὺ λυπημένη καὶ φοβοῦμαι μὴ ἀρρωστήση.

— Δὲν δύναται νὰ εἶναι πλέον λυπημένη ἀπὸ ἐμέ, πάτερ.

— Σὺ μοὶ ὀμιλεῖς οὕτω, Ζέννε; Καὶ τί ἔγινε λοιπὸν ὅλη ἐκείνη ἡ ἀγάπη σου πρὸς τὴν ὀρφανήν, ἀγάπη, ἣν ἐμεμφόμην ὡς ἄκαιρον;

— Ἀφοῦ ἦτο ἄκαιρος, πάτερ μου, ἐπόμενον ἦτο νὰ μαρανθῆ πρὶν νὰ ὠριμάσῃ.

Καὶ ἐνταῦθα ἐκόπη ὁ διάλογος. Τὴν πρωίαν ὅτε ἐξύπνησεν ὁ Ζέννος, ὁ πατήρ του εἶχεν ἀπέλθει. Ἀκούει δὲ γνωστὴν φωνὴν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του. Ἦτο ἡ Ἀνθοῦσα, ἣτις συνωμίλει μὲ τὸν θεῖον Βερέτταν.

— Καὶ δὲν θὰ ἀναβῆ ὁ Ζέννος τώρα; ἠρώτα αὕτη.

— Σοὶ λέγω ὅτι κοιμᾶται, ἀπῆντα ὁ γηραιὸς ναύτης μὲ τὴν τραχεῖαν φωνὴν του.

— Ἔως τὰ ἑπτὰ μεσημέρια;

— Ἔως τὰ δεκαεπτὰ.

— Καὶ πότε θὰ ἐξυπνήσῃ;

— Ὅποτεν θέλῃ. Δὲν ὀρίζω ἐγὼ τὸν ὕπνον του.

— Ἀλλ' ὁ ἥλιος εἶναι τρία κοντάρια ὑψηλά.

— Σοὶ εἶπα ὅτι θὰ ἐξυπνήσῃ ὅταν θέλῃ.

Ὁ Ζέννος ἐγερθεὶς ἐφόρεσε ταχέως τὰ ἐνδύματά του.

— Ἐλα κάτω, Ἀνθοῦσα, ἔκραξεν ἐκ τοῦ θαλάμου ἐν ᾧ εὐρίσκετο.

Ἡ Ἀνθοῦσα δὲν περιέμεινε δευτέραν πρόσκλησιν. Δι' αὐτὸ τοῦτο εἶχεν ἔλθει καὶ αὕτη, λαθοῦσα καὶ πάλιν τὴν ἐπίβλεψιν τῆς κυρίας Βαλσάμη, ὅπως συνομιλήσῃ μὲ τὸν Ζέννον.

— Πῶς μᾶς ἐνθυμήθῃς, Ἀνθοῦσα; τὴν ἠρώτησεν οὗτος.

— Μὴ νομίσητε ὅτι μ' ἔστειλεν ἡ Μαρίνα, κύριε Ζέννε. Σᾶς ὀρκίζομαι, κύριε Ζέννε, ὅτι δὲν μ' ἔστειλεν ἡ Μαρίνα. Ἐγὼ μόνη μου ἦλθον.

Ἡ δυστυχὴς Ἀνθοῦσα καθ' ὁδὸν μόνον, ὅτε ἐπέβη τῆς λέμβου καὶ ἔπλεε πρὸς τὸ πλοῖον, εἶχε διανοηθῆ ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ παρεξηγηθῆ τὸ ἀπλοϊκὸν τοῦτο διάβημα αὐτῆς, καὶ νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἐπέμφθη παρὰ τῆς κυρίας της. Ἐπειτα ἐφοβεῖτο μὴ πληγώσῃ πρὸ πάντων τὴν Μαρίναν μὲ τοῦτο. Ὅθεν ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖον μὲ τὴν κεφαλὴν πλήθουσαν ἐκ τῆς καυστικῆς ταύτης σκέψεως καὶ ὁ πρῶτος λόγος ὃν ἐπρόφερε πρὸς τὸν Ζέννον ἦτο ἡ ἔκφρασις τοῦ δικαίου τούτου φόβου.

— Τὸ ἡξεύρω, Ἀνθοῦσα, τὸ ἡξεύρω πολὺ καλὰ δυστυχῶς, ὅτι ἡ κυρία Μαρίνα δὲν καταβαίνει ἕως ἐκεῖ· ὥστε δὲν ἔχεις ἀνάγκη νὰ κάμνης ὄρκους.

Ὁ Ζέννος εἶπε ταῦτα μὲ πικρίαν αἰσθητὴν καὶ εἰς τὴν Ἀνθοῦσαν.

— Μὴ τὴν μέμφεσαι, Ζέννε· ὦ, ἐκείνη σὲ ἀγαπᾷ, νὰ ἡξευρες πόσον σὲ ἀγαπᾷ! Δύο ἡμέρας τώρα κλεισμένη εἰς τὸν κοιτῶνά της, ἄλλο ὄμμα παρὰ τὸ τοῦ Θεοῦ δὲν τὴν βλέπει. Λυπήσου τὴν, λυπήσου τὴν, εἶναι πολὺ δυστυχῆς. Κλαίει, κλαίει ἀκατάπαυστα. Δὲν εἶδα τὰ δάκρυά της, ἀλλ' ἡξεύρω ὅτι κλαίει. Ὡ, ἐκείνη τὸν κρύπτει, τὸν κρύπτει τὸν πόνον της ἀπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων. Καὶ νὰ ἡξευρες, νὰ ἡξευρες πόσον μᾶς ἐπίκρανε ὅλους τὸ φέρσιμόν σου αὐτό! Ἡ κυρία Βαλσάμη ἐφαρμακώθη, ἐσκοτώθη, εἶναι ὡς νὰ ἔπεσεν ὁ οὐρανὸς καὶ τὴν ἐπλάκωσεν. Ἀπὸ προχθὲς τὸ μεσημέρι δὲν τρώγομεν, δὲν πίνομεν, δὲν κοιμώμεθα. Τί ἄλλο θέλεις ἀκόμη; Δὲν ἀκούεις, δὲν πιστεύεις, δὲν εἶσαι χριστιανός;

Ὁ Ζέννος ἤκουσε ταῦτα σιωπηλός. Οἱ λόγοι τῆς γυναικὸς ταύτης τῶ ἐφαίνοντο ὑποκριτικοὶ καὶ προεσκεμμένοι. Ἡ Ἀνθοῦσα ἐν τούτοις ἐξαφθεῖσα ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῆς γυναικειᾶς εὐγλωττίας, ἐσπόγγιζε τὸν ἰδρῶτα τοῦ προσώπου της καὶ τὸν παρητήρει.

— Ἄλλ' ἡξεύρω ἐγὼ ποῖαι σὲ ἔκαμαν ἔτσι, ἐπανέλαβεν αὕτη ἡπιώτερον. Ἡξεύρω ποῖαι σοῦ τὰ ἐκατάφεραν αὐτά, καὶ νὰ ὄψωνται. Σ' ἐμάγευσαν, Ζέννε, σ' ἐπότισαν, σὲ ἔκαμαν ἄλλον ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν σου. Δὲν θὰ τὴν ἴδω ἐκείνην τὴν Μαρκώνη μίαν φορὰν, δὲν θὰ τὴν φέρῃ ὁ δαίμων ἐμπρὸς μου; Θὰ τὴν ξεσχίσω εἰς τέσσαρα, ἔτσι νὰ ἔχω καλὴν ψυχὴν!

— Ἄ, ἡξεύρετε λοιπὸν ἐσεῖς ὅτι ἡ Μαρκώνη μοὶ τὰ εἶπεν; ἔκραξεν ὁ νέος μετὰ λυπηροῦ ἠθους. Δὲν εἶναι παράξενον, ἀφοῦ ἡ Μαρκώνη τὰ ἡξευρε.

— Τὰ ἡξευρε, Ζέννε, τὰ μάγια, τὰ ἡξευρεν ἡ στρίγλα! εἶπεν ἡ Ἀνθοῦσα μὴ ἐννοοῦσα τί ἔλεγεν ἐκεῖνος καὶ ἀποκρινομένη μᾶλλον εἰς ἑαυτήν. Ἐλα, Ζέννε, εἰς τὸν ἑαυτὸν σου νὰ σκάσῃ ὁ ἔχθρός.

— Μάγια λέγεις; Δέν με κολλοῦν ἐμέ τὰ μάγια, εἶπεν ὁ Ζέννος ὑπερηφάνως.

— Δέν σέ κολλοῦν πλέον, διότι εἶσαι μαγευμένος. Κάμε τὸν σταυρόν σου, Ζέννε, νὰ ἐξορκίσωμεν τὸν ἐχθρόν.

— Καλέ, τί λέγεις ἐκεῖ; εἶπεν ὁ νέος δυσαρεστηθεῖς. Μήπως ἐτρελάθης καὶ ἦλθες πρῶι πρῶι νὰ ξεσπάσης εἰς τὴν κεφαλὴν μου; Ἐγὼ σέ λέγω, ἦτον ἐπόμενον νὰ με πληροφορήσουν ὅσοι ἐγνώριζαν ἀπὸ τὴν Μασσαλίαν τὰ περασμένα τῆς κυρίας σου, καὶ σὺ με λέγεις ἄλλ' ἀντ' ἄλλων.

Ἡ Ἀνθοῦσα ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

— Ποῖα περασμένα, Ζέννε; Τί Μασσαλίαν λέγεις;

— Σὺ ἦλθες νὰ παίξης κωμωδίαν ἐδῶ. Ἄλλ' ἐγὼ δὲν ἔχω ὄρεξιν, εἶπεν ὁ Ζέννος ἀποφασίσας νὰ μὴ ἀνοίξη πλέον τὸ στόμα.

— Δέν με λέγεις νὰ ἐννοήσω; εἶπεν ἡ Ἀνθοῦσα.

Ὁ Ζέννος ἐσιώπησε.

— Ψέματα θὰ σοὶ εἶπαν, Ζέννε, καὶ σὺ τὰ ἐπῆρες διὰ μετρητά. Εἶπέ μοι τοῦλάχιστον τί σέ εἶπαν.

Ὁ Ζέννος δὲν ἀπήντησεν πλέον.

Ἐν τούτοις ὁ θεῖος Βερέττας, καθ' ὃν χρόνον ἐλέγοντο ταῦτα, ἐτριγυρίσθη* ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Ἐτρεχεν ἐμπρός, ἤρχετο ὀπίσω, ἔρριπτεν ἐν βλέμμα εἰς τὸν θάλαμον διὰ τοῦ φεγγίτου, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ κατασβέση τὴν περιέργειάν του. Ἡ εὐτραφὴς αὐτὴ καὶ μεσηλιξ κόρη, ἣτις κατέβη τοσοῦτον πρῶι εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ Ζέννου, προτοῦ νὰ ἐξυπνήσῃ οὗτος, τῶ ἐνεποίει τὴν ἐσχάτην δυσπιστίαν. Καὶ μάλιστα εἶχε τοιοῦτον ἦθος, ὅπερ τῶ προυξένησεν ἐντύπωσιν. Ἦτο ὡς ἐξαφνισμένη καὶ παραπατοῦσα. Ὁ θεῖος Βερέττας ὠσφράνθη ἐρωτικὴν συνέντευξιν. Καὶ οὔτε ἐνθυμεῖτο τὴν Ἀνθοῦσαν, ἂν τὴν εἶχε ποτε ἰδεῖ. Εἶναι ἀληθές ὅτι αὐτὴ πρό τινος χρόνου εἶχε πλεύσει ἐπὶ τῆς «Σωτηρίας», καὶ τῶ ἦτο γνωστὴ ὡς θεράπαινα τῆς μνηστῆς τοῦ Ζέννου, ἀλλ' ὁ θεῖος Βερέττας δὲν ἐνθυμεῖτο ταῦτα καὶ ἠγνώνει πιθανῶς ὅτι ὁ Ζέννος εἶχε μνηστήν.

— Αὐτὰ λοιπὸν μοῦ σκαρώνεις, μάστρο Ζέννε! Μοῦ κουβαλᾶς τὴν ἐρωμένην σου ἐδῶ μέσα! Ἔε, Ζέννε, τοιαῦτα δὲν περνοῦν ἐμέ εἰς τὸ κεφάλι μου.

Καὶ ἐκτύπα τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ δαπέδου, ὡς ἵνα ὑπομνήσῃ πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸ τὴν παρουσίαν του.

— Δὲν φθάνει νὰ παραίνης μεσάνυκτα νὰ τὰς ἐνταμώνης, μοῦ τὰς φέρνεις καὶ ἐδῶ μέσα! Ἄ, θὰ σοῦ κόψω Ζέννε, τὸν βῆχά σου. Καὶ περιήρχετο κατὰ τὴν πρύμνην μὲ ἠχηρὰ βήματα.

— Τὸ πλοῖον εἶναι κάτι ἱερὸν πράγμα, εἶναι καθὼς τὸ μοναστήριον διὰ τοὺς χερσαίους, τὸ ἴδιον εἶναι καὶ τὸ πλοῖον διὰ τοὺς θαλασσινοὺς. Καὶ ἔπειτα νὰ μοῦ ἐμβάζης ἐδῶ τὰς φιλινάδας σου, μικρὲ Ζέννε! Αὐτὸ δὲν τὸ ἐπερίμενα. Θὰ τὰ εἶπω ὅμως εἰς τὸν πλοίαρχον, νὰ βάλῃς γνώσιν.

Ἐνῶ ἔλεγε ταῦτα, ὁ Ζέννος ἀνέβη εἰς τὸ κατάστρωμα, καὶ κατόπιν αὐτοῦ ἡ Ἄνθοῦσα.

Ὁ θεῖος Βερέττας μὲ τρεῖς διασκελισμοὺς εὐρέθη κατὰ τινὰ βήματα ἐγγύτερον τῆς πύρας καὶ ἐδάγκασε τὴν γλῶσσάν του. Ἡ Ἄνθοῦσα κατέβη εἰς τὴν λέμβον καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ξηράν. Μετὰ τινὰς στιγμῶν τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ ὁ Ζέννος.

— Ἐγελάσθην, εἶπεν ὁ θεῖος Βερέττας. Κάπου ἄλλοῦ θὰ τὸν περιμένουν, καὶ ἦλθεν αὐτὴ νὰ τὸν προσκαλέσῃ. Καὶ ἐγὼ ἔλεγα νὰ τὸ εἶπω εἰς τὸν πλοίαρχον· πόσον ξηροκέφαλος εἶμαι! Ἐγήρασα πλέον· ἡ κεφαλὴ μου κατήντησεν ὡς ἡ ξηρὴ λαγκέτα* ὅπου κτυπᾷ ἐπάνω της ἡ μαγούνα* εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄

Ο ΖΕΝΝΟΣ ΕΝ ΕΑΥΤΩΙ

Ὁ Γόμνος περιέμενε τὸν Ζέννον ἐν τῷ συμφωνηθέντι τόπῳ. Οὗτος ἐνεφανίσθη τὴν μεσημβρίαν ἀκριβῶς.

— Λοιπόν, κύριε, τῷ εἶπεν, ὀλίγας ἐρωτήσεις ἔχω νὰ σᾶς κάμω, καὶ νὰ με συγχωρῆτε διὰ τὸ θάρρος.

— Λέγετε, κύριε.

— Κάτι εἶπετε χθὲς τὴν ἐσπέραν, ὅταν ἤμεθα εἰς τὸ καπηλεῖον ὁμοῦ, περὶ τῆς κυρίας Μαρκώνη. Εἰπέτε μοι λοιπόν, πῶς αὐτὴ ἠθέλησε νὰ ἐμποδίσῃ τὸν γάμον σας μὲ τὴν Κάκιαν;

Ὁ Γόμνος ἐφαίνετο ὡς ἐκπεπληγμένος καὶ δὲν ἀπεκρίνετο.

— Σᾶς παρακαλῶ, κύριε, ἐπανέλαβεν ὁ Ζέννος. Μήπως τυχὸν ἔχει κανὲν συμφέρον πρὸς τοῦτο;

Τὴν παρελθοῦσαν ἐσπέραν ὁ Γόμνος διετέλει ἐν εὐθυμίᾳ καὶ εἶχε κενώσει ποτήριά τινά· ἀλλὰ νῦν οὐδὲ ἠρίστησεν ἀκόμη, καὶ δὲν εἶχεν ὄρεξιν·

ἀνοίξη τὸ στόμα.

— Δὲν ἐνθυμοῦμαι, κύριε, τί συνέβη χθὲς τὴν ἐσπέραν, ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ εἶπον τοιαύτας ἀνοησίας. Ἴσως ἠπατήθητε.

Ὁ Ζέννος ἤρχισε νὰ ἀδημονῇ.

— Ἐγώ; Τὸ εἶπατε κύριε, ἐπὶ παρουσία τόσων ἀνθρώπων.

— Ἀλλὰ δὲν ἐνθυμοῦμαι τίποτε.

— Προσπαθήσατε νὰ ἐνθυμηθῆτε.

Ὁ Γόμνος ἠγέρθη ὅπως ὑπάγη νὰ γευματίση.

Ὁ Ζέννος τὸν ἤρπασεν ἐκ τοῦ ἀγκῶνος. Τὰ νεῦρά του εἶχον παραπολὺ ἐρεθισθῆ.

— Ποῦ ὑπάγεις; Θὰ μ' εἴπης ἐκεῖνο ὅπου σ' ἐρωτῶ; ἔκραξεν.

Ὁ Γόμνος ἐκρέμασε τὴν γλῶσσαν ἔξω τοῦ στόματος καὶ ἠγωνίζετο ν' ἀπαλλάξῃ τὸν βραχίονα ἐκ τῆς πιέσεως τοῦ Ζέννου. Οὗτος δὲ ὠργίζετο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Διὰ τῆς ἐτέρας χειρὸς ἔλαβε σκαμνίον τι καὶ ἠπεῖλει νὰ τὸ ρίψῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀτυχοῦς.

— Σώσατέ με! σώσατέ με! ἔκραξεν οὗτος.

Τρεῖς ἢ τέσσαρες ἐκ τῶν παρακαθημένων ἠγέρθησαν καὶ ἐπενέβησαν μεταξὺ τῶν δύο παλαιόντων. Ὁ Ζέννος συνιδὼν τὸ ἄτοπον, ἀφῆκεν αὐθόρμητος τὸν Γόμνον. Οὗτος δὲ ἔφυγε τρέχων.

Ὁ Ζέννος ἔλαβεν ὁδὸν τινα καὶ ἀπεμακρύνθη κατηφής.

— Ἴδου καὶ ἄλλη τρέλα, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. Τὸ ποτήριον ἐγέμισε καὶ δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω πλέον. Ἀλλὰ τί νὰ κάμω ἐγὼ τώρα καὶ πῶς νὰ ἐπανεύρω τὴν ζωὴν μου ἐκεῖ ὅπου τὴν ἄφησα; Οἱ φίλοι μου μὲ ἐκλαμβάνουν ὡς τρελόν, ὁ πατήρ μου λυπεῖται νὰ μὲ βλέπῃ, τὸ πρόσωπόν μου ἐξηγριώθη, καὶ δὲν ἀναγνωρίζω πλέον ἑμαυτὸν ἐν τῷ κατόπτρῳ. Ἡ κυρία Μαρκῶνη δὲν ἔχει πλέον, βεβαίως, ἄλλην ἱστορίαν νὰ μοι διηγηθῆ, καὶ δὲν θὰ ὑπάγω πρὸς αὐτὴν νὰ μὲ παρηγορήσῃ. Ὁ κάπηλος δὲν ἔχει πλέον ποτήρια δι' ἐμέ, ὁ οἶνός του εἶναι ἄνευ γεύσεως. Δὲν ἐνθυμήθη νὰ ὑπάγω χθὲς τὴν ἐσπέραν εἰς τοῦ γελωτοποιοῦ, ἵνα διέλθω τὰς ὥρας μου. Φεῦ, δὲν ἠθελον δυνηθῆ νὰ γελάσω μὲ τὰ ἄχαρα ἀστεϊά του. Εἰς τὸ κοιμητήριον θὰ ὑπάγω πάλιν, ν' ἀναγνώσω ἐκείνην τὴν ἐπιγραφήν, νὰ παραγγείλω καὶ ἄλλο μνημόσυνον χάριν τῆς νεκρᾶς ἐκείνης. ὦ, ἂς ἦτο κἂν νεκρά! Οἱμοι, νεκρὰ εἶναι τεθαμμένη ἐντός μου, καὶ ἐγὼ νεκρὸς καὶ τὰ

πάντα νεκρά. Ἄς ἠδυνάμην νὰ ὀμιλήσω ἅπαξ ἔτι μὲ τὴν νεκρὰν ταύτην. Τὴν ἐνθυμοῦμαι, εἶχε τὸ πρόσωπον κάτωχρον, καὶ ἦτο ἐνδεδυμένη ὅλη εἰς τὰ μαῦρα. Ὁ οὐρανὸς ἦτο μαῦρος ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τῆς, καὶ ἡ Μοῖρὰ τῆς τῇ ἐφαίνετο μαύρη. Ἦτο ξένη ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης καὶ ἔκθαμβος. Δὲν ἐνόει οὐδὲν ἐκ τοῦ ἔρωτός μου καὶ δὲν ἀπῆντα εἰς τὰ πύρινα βλέμματά μου. Ἐνόμιζον ὅτι ἦτο τοιαύτη ἕνεκα τοῦ πένθους τῆς, ἀλλ' ὄχι, φεῦ! ἦτο ὑπερήφανος, σκληρά, τετυφωμένη. Εἶχεν ἀνάμνησιν ἐντὸς τοῦ στήθους καὶ ἔστρεφεν ὀπίσω εἰς τὴν γαλλικὴν γῆν τὸ βλέμμα. Ἐνόμιζον ὅτι ἀπεχαιρέτιζε τὸν τάφον τῆς μητρὸς τῆς, ἀλλ' ὄχι, ὄχι, ἐνθυμεῖτο τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας, ἃς διῆλθεν ἐκεῖ ἐπὶ τῆς βραχῶδους ἀκτῆς. Γνωρίζω ἐγὼ τὸν πύργον ἐκεῖνον, αὐτὸς θὰ εἶναι. Πλησίον τῆς Μασσαλίας, εἶπεν ἡ γυνὴ ἐκεῖνη, μεταξὺ τῶν ἀλιέων καὶ χωρικῶν, αὐτὸς θὰ εἶναι. Ἐντὸς ἐνὸς πύργου φαιοῦ, μὲ ὄδοντωτὰς ἐπάλλξεις, μὲ ὀξυκόρυφα παράθυρα, μὲ ἀπείρους θύρας, στενοὺς διαδρόμους καὶ ἀναριθμήτους μικροὺς θαλάμους. Καὶ ὁ πύργος νὰ εἶναι κτισμένος ἐπὶ ὑψηλοῦ βράχου, ἐφ' οὗ κτυπᾶ μανιωδῶς ἡ θάλασσα, καὶ ὁ ἄνεμος νὰ συρίζῃ ὅλη τὴν νύκτα ἐπὶ τῶν κιγκλίδων καὶ θυριδίων, καὶ τὸ θαλάσσιον ὄρνειον νὰ κρώζῃ καὶ αὐτὴ ὅλην τὴν νύκτα νὰ κοιμᾶται εἰς τὰς ἀγκάλας ἄλλου. ὦ Θεέ μου, Θεέ μου, θὰ παραφρονήσω!

Ἀφῆκε πεπνιγμένην κραυγὴν καὶ ἔχυσε δάκρυα. Εἶχε σταθῆ ἕν τινη γωνία τῆς ὁδοῦ. Οἱ διαβάται τὸν παρετήρησαν ἔκθαμβοι. Τοῦτο τὸν ἔκαμε νὰ συνέλθῃ, καὶ ἠκολούθησε τὴν ὁδὸν τοῦ ἡσυχώτερος. Ὅσους φίλους ἀπῆντα τοὺς προσηγόρευε σχεδὸν φαιδρός. Ἐφαίνετο ὅτι μετεβλήθη, κατόπιν τῆς μακρᾶς ταύτης καὶ ἐπιπόνου ὄνειροπολήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

Ἡ ΑΠΟΦΑΣΙΣ

Ὁ πλοίαρχος περιέμενε κατὰ τὴν ἑσπέραν τὸν Ζέννον ἔξωθεν τοῦ καπηλείου. Δὲν ἐτόλμα νὰ εἰσέλθῃ φοβούμενος μὴ καταστῆ ὄχληρός. Καὶ πάλιν ἐδίσταζε νὰ μεταβῆ μόνος εἰς τὸ πλοῖον, ἐπειδὴ ἀνησύχει μὲ στοργὴν σχεδὸν μητρικὴν περὶ τοῦ υἱοῦ του. Περιεπάτει ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου καὶ ἔβλεπεν ἀδιακόπως εἰς τὴν θύραν.

—ὦ Θεέ μου! Καὶ νὰ μὴ θέλῃ νὰ πεισθῆ μηδὲ ν' ἀκούσῃ! Ἀλλ' ἄς ἐξηγεῖτο τοῦλάχιστον. Εἰς μάτην. Δὲν θέλει νὰ εἴπῃ τίποτε. Λόγον δὲν παίρνεις ἀπὸ τὸ στόμα του. Τί τοῦ εἶπαν διὰ τὴν μνηστὴν του καὶ τὰ ἐγύρισεν οὕτω πως; Καὶ ποῖος ἦτον αὐτὸς ὅπου τὸ κατώρθωσεν, οὔτε τὸν ἄνθρωπον θέλει νὰ ὁμολογήσῃ οὔτε τὰ λόγια. Καὶ ἡ Ἀνθοῦσα, ἥτις λέγει ὅτι τῆς ὡμολόγησεν ὁ Ζέννος τὴν κ. Μαρκώνη. Δὲν ἐξεύρει τί λέγει ἐκεῖνη ἢ ἀλλόκοτη. Ἀφοῦ εἰς ἐμὲ τὸν πατέρα του δὲν στέργει νὰ εἴπῃ τίποτε, καὶ θὰ εἴπῃ εἰς αὐτήν!

Ὁ πλοίαρχος ἤρχετο ἐκ τῆς κυρίας Βαλσάμη, πρὸς ἣν ἡ Ἀνθοῦσα μὲ ἀπόφασιν νὰ δεχθῆ ἐπὶ τῆς κορυφῆς καὶ τοῦ μετώπου τῆς πᾶσαν κεραυνώδη ἐπιτίμησιν τῆς γηραιᾶς κυρίας, εἶχε διηγηθῆ τὴν παράβολον καὶ

αυτοκέφαλον ἐκδρομήν της. Ἡ Μαρίνα ἦτο κατάκλειστος πάντοτε, καὶ δὲν τὴν εἶδεν ὁ πλοίαρχος. Ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἐζήτησε, διότι αἰδῶς καὶ τύψις τὸν κατελάμβανον ἐνώπιον αὐτῆς, ἀναλογιζόμενον τὴν ἄστατον διαγωγὴν τοῦ υἱοῦ του.

— Δυστυχῆς κόρη! ἐμονολόγει ὁ πλοίαρχος ἔξωθεν τοῦ καπηλείου. Εἶναι τόσοσιν σεμνή, τόσοσιν εὐγενῆς καὶ τόσοσιν ὑπερήφανος! Καὶ ὁ κακοκέφαλος δὲν τὴν θέλει. Ἀφοῦ ἐκίνησε τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ ὀρίζοντος, ἀφοῦ ἐγύρισε τὰ τέσσαρα πέρατα τῆς γῆς μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ τὴν ἀπολαύσῃ, τῶρα ὅπου θὰ γίνῃ ἰδική του, στρέφει τὰ νῶτα καὶ τὴν ἀφήνει ὅπου τὴν εὖρε, μεταμελημένος διὰ τοὺς πόνους καὶ τοὺς στεναγμούς του. Ἄ, πολὺ εὐκόλα γυρίζει ἡ κεφαλὴ σου, υἱέ μου, καὶ φαίνεται πολὺν ἀέρα ἔχει μέσα της. Δὲν τὸ ἤξευρα.

Ὁ Ζέννος ἐξῆλθε τέλος ἐκ τοῦ καπηλείου. Ἀπῆλθον ὁμοῦ εἰς τὸ πλοῖον, χωρὶς νὰ ἀνταλλάξωσι λέξι.

Ὅτε κατέβησαν εἰς τὸν κοιτῶνα, ὁ πλοίαρχος ἔλυσε πρῶτος τὴν σιωπὴν.

— Λοιπόν, υἱέ μου, μοὶ ὑπεσχέθης χθὲς τὴν ἐσπέραν ὅτι σήμερον θὰ μοὶ τὰ εἶπης ὅλα.

Ὁ Ζέννος ἔτριψε τὸ μέτωπον ἐξ ἀμηχανίας.

— Ναί, πάτερ μου, εἶπε, καὶ θὰ μὲ συγχωρήσετε, διότι δὲν θὰ εὐχαριστήσω τὴν περιέργειάν σας ὅσον περιμένετε ἴσως. Θὰ σᾶς εἶπω μόνον ὅτι δυσηρεστήθην κατὰ τῆς κόρης αὐτῆς καὶ δὲν τὴν θέλω πλέον ὡς σύζυγόν μου.

— Καὶ διὰ ποῖον λόγον;

— Τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ σᾶς τὸ εἶπω, πάτερ μου, χωρὶς νὰ ὑπάγω πολὺ μακρὰν, νὰ προδώσω ξένα μυστικὰ καὶ νὰ ἐκθέσω πρόσωπα.

Ὁ πλοίαρχος ἔδακνε τὰ χεῖλη καὶ ἔκρουε τὸ ἔδαφος μὲ τὸν πόδα.

— Ἀρκοῦν λοιπὸν ταῦτα, καὶ μὴ μοὶ κάμνετε πλέον λόγον περὶ τούτου, πάτερ μου. Σᾶς παρακαλῶ πρὸς τούτοις νὰ ὑπάγητε αὐρῖον νὰ ἐπιστρέψετε τὸν ἀρραβῶνα, διότι ἐγὼ δὲν δύναμαι πλέον νὰ πατήσω εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Βαλσάμη, καὶ νὰ ἡσυχάσωμεν τοῦ λοιποῦ ὡς πρὸς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν.

— Δὲν εἶναι φρονιμώτερον νὰ ἀναβάλωμεν ἐπ' ὀλίγον τοῦτο, υἱέ μου; Πρέπει νὰ βιασθῶμεν τόσοσιν; Τί θὰ εἶπη ὁ κόσμος; Δὲν θὰ ἐκθέσωμεν οὕτω τὴν ὑπόληψιν τῆς οἰκίας καὶ ἰδίως τῆς κόρης; Διατί νὰ κάμνης αὐτά; Δὲν σὲ πονεῖ ἡ καρδιά σου; Ἄς ἀναβάλωμεν ὀλίγον. Ἴσως σκεφθῆς καλύτερα.

— Εἶναι ἀδύνατον νὰ σκεφθῶ καλύτερα, πάτερ μου. Αὐτὴ εἶναι ἡ καλύτερα μου σκέψις. Καὶ μάλιστα οὐδ' ἔχω καιρὸν διότι αὐριον ἀναχωρῶ ἐκ Σμύρνης.

— Ἀναχωρεῖς ἐκ Σμύρνης! Καὶ δὲν μοὶ τὸ εἶπες! ἔκραξεν ὁ πλοίαρχος ἐν ὀργῇ.

— Σήμερον ἔκαμα τὴν ἀπόφασιν, καὶ ἰδοὺ ὅπου σᾶς τὸ λέγω.

— Καὶ ποῦ θὰ ὑπάγῃς;

Ὁ Ζέννος ἐδίστασε.

— Ποῦ θὰ ὑπάγῃς; ἐπανέλαβεν ἐντονώτερον ὁ γέρον.

— Εἰς Μασσαλίαν, πάτερ μου.

— Εἰς Μασσαλίαν; Διὰ νὰ κάμῃς τί;

— Διὰ τινα ὑπόθεσιν.

— Ἔχεις λοιπὸν ὑποθέσεις κρυφὰ ἀπὸ ἐμέ;

— Δὲν εἶναι τόσον ἰδική μου ὑπόθεσις, ὅσον ἑνὸς φίλου μου.

— Καὶ ποῖος εἶναι οὗτος ὁ φίλος;

— Δὲν τὸν γνωρίζετε, ἀπήντησεν ὁ Ζέννος, ἀποφασίσας νὰ ψεύδῃται ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς ἀμηχανίας.

— Ἀλλὰ δύνασαι νὰ μ' εἴπῃς τὸ ὄνομά του.

— Ὀνομάζεται Ἰωσήφ Βονίνης, καὶ εἶναι Βενετός, εἶπεν ὁ Ζέννος αὐτοσχεδιάσας ἐν ὄνομα.

— Καὶ ποία εἶναι ἡ ὑπόθεσις, ἣν ἔχει;

— Σᾶς εἶπα ὅτι εἶναι ὑπόθεσις τοῦ φίλου μου, καὶ δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ἐξηγηθῶ.

— Υἱέ μου, ἡ μυστικότης αὕτη μὲ φοβίζει· εἶπέ μοι ἀορίστως τοῦλάχιστον, διὰ νὰ μὴ ἔχω ὑποψίαν.

— Εἶναι ὑπόθεσις ἐμπορικῆ περιπεπλεγμένη· ἔχει εἰς τὸ μέσον ναυταπάτας καὶ λαθρεμπόρια· εἶμαι μάρτυς γνωρίζων τὰ πάντα· πρόκειται περὶ δέκα χιλιάδων φλωρίων καὶ θὰ βοηθήσω τὸν φίλον μου, ὅστις θὰ μὲ ἀποζημιώσῃ

διὰ τοὺς κόπους καὶ τὰ ἔξοδά μου.

Τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἔκαμεν ὁ Ζέννος αὐτοσχεδίως, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἵπομεν.

— Ἀλλὰ μὲ ποίαν εὐκαιρίαν ἀναχωρεῖς;

— Δύο ἢ τρία εὐρωπαϊκὰ βρῖκια ἀποπλέουσιν αὐριον εἰς τὴν Δύσιν. Ἄλλ' ἂν θέλετε νὰ μοὶ δώσητε τὸ πλοῖον, τόσον καλύτερα. Θὰ εὕρω καὶ κανένα ναῦλον ἐκ Μεσσηνίας ἢ ἐκ Λιβόρνου.

— Τότε ἔρχομαι καὶ ἐγώ.

— Σὲ λυποῦμαι, πάτερ· ἐγήρασες. Δὲν κάθησαι νὰ ἡσυχάσης πλέον;

— Θὰ ἔλθω καὶ ἐγώ.

— Περονῶμεν ἀπὸ τὴν πατρίδα, καὶ σᾶς ἀφήνω ἔξω.

— Θὰ ἔλθω εἰς Μασσαλίαν.

— Τότε δὲν δέχομαι νὰ πάρω τὸ πλοῖόν μας· θὰ ὑπάγω μὲ τὰ ξένα.

Ὁ πλοίαρχος ἐπέμεινεν ὅλην τὴν νύκτα παρακαλῶν ἢ νὰ ὑπάγωσιν ὁμοῦ ἢ νὰ μὴ ἀπέλθῃ ὁ Ζέννος, ἀλλὰ νὰ παραλάβῃ ἐκ νέου τὴν μνηστήν του. Ἄλλ' ὁ νέος ἔμεινεν ἀμετάπειστος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄

Ἡ ΕΚΔΙΚΗΣΙΣ

Τὴν πρωίαν τῆς ἐπαύριον, ἐνῶ ὁ Ζέννος περιεπάτει κατηφῆς ἐπὶ τῆς προκυμαίας, παιδίον τι ἐκ τοῦ ὄχλου πλησιάζει πρὸς αὐτὸν καὶ τῷ ἐγχειρίζει ἓν γραμματίον.

Ὁ Ζέννος ἔλαβεν αὐτό, τὸ περιέστρεψε πολλακίς ἐντὸς τῆς χειρός, τὸ ἀπεσφράγισε καὶ ἀνέγνω.

Κύριε Ζέννε.

Σᾶς παρακαλῶ, ἂν εἶναι δυνατόν, νὰ διέλθητε διὰ τῆς οἰκίας μου, ἐπειδὴ εἶμαι κληήρης καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἔλθω πρὸς ἐντάμωσίν σας.

Θέλω σᾶς εἶπει τι λίαν σπουδαῖον. Σᾶς περιμένω ἀφεύκτως.

Καὶ ἦτο ὑπογεγραμμένον παρὰ τῆς κ. Ρίζου.

— Τί νὰ μὲ θέλῃ ἡ γυνὴ αὕτη; ἠρώτα ἑαυτὸν ὁ νέος. Δὲν θὰ ὑπάγω, διότι βαρύνομαι τὴν φλυαρίαν της. Αναμφιβόλως ἔμαθεν ὅτι διέλυσα τὸν ἀρραβώνα καὶ ἐχάρη. Δὲν ἐξεύρω τί νὰ ἀποκριθῶ πρὸς ἄνθρωπον ὅστις ἔχει κρυφίαν χαρὰν καὶ ὑποκρίνεται ὅτι λυπεῖται.

Καὶ ἐλησμόνησε μετ' ὀλίγον καὶ τὴν κυρίαν Ρίζου καὶ τὸ γραμματίον αὐτῆς. Μετέβη δὲ πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Κώτσου, ὃν δὲν ἐβράδυνε νὰ εὔρη εἰς τὸ πρῶτον καπηλεῖον τὸ ἔχον κῆπον καὶ θέαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Διότι ὁ Κώτσος ἠγάπα νὰ κενώνῃ τὰς φιάλας του εἰς τὸ κιόσκι, ὡς ἀληθῆς προεστὼς χωρίου μὲ μακρὰν τσιμβούκαν.

— Ἐχεις κανὲν μέρος κατάλληλον διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν; τὸν ἠρώτησεν ὁ Ζέννος. Θὰ σοὶ εἶπω τὰ μυστικά μου.

— Ἄς ὑπάγωμεν ἐπάνω. Ὑπάρχει ἐν δωμάτιον τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπίτηδες κατεσκευασμένον. Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν τοῦ καπηλείου. Ὅπισθεν τῶν κιγκλίδων ἐφαίνετο σανίδινόν τι δωμάτιον, ἀρκοῦν ὅπως καθίσωσι δύο ἄνθρωποι ἐν ἀνέσει. Εἰσῆλθον ἐκεῖσε.

— Προτοῦ νὰ ἔμβης ἐδῶ ἄφησε τὴν εὐθυμίαν σου εἰς τὴν θύραν καὶ λάβε σοβαρὸν ἦθος, εἶπεν ὁ Ζέννος εἰσερχόμενος πρῶτος. Διότι ἄλλως τὰ μυστικά μου θὰ γυρίσουν ὀπίσω εἰς ἐμέ.

— Εἰπέ μοι σοβαρὰ πράγματα, καὶ θὰ ἴδῃς πόσον σοβαρὸς θὰ εἶμαι.

Ὁ Ζέννος ἔκλεισε τὴν θύραν.

— Ἀλλὰ θὰ σκάσωμεν ἐδῶ μέσα, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

— Καλύτερον εἶναι νὰ σκάσωμεν, παρὰ νὰ μᾶς ἀκούσουν.

Ὁ Ζέννος προσήγγισε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὸ τοῦ Κώτσου καὶ μὲ λίαν σιγανὴν φωνὴν τῷ εἶπε τὰ ἑξῆς.

— Φίλε μου, ἀναχωρῶ σήμερον εἰς Μασσαλίαν μόνος. Διὰ ποῖον σκοπὸν, δὲν σοὶ λέγω. Ἀλλ' ἔχω μίαν μεγάλην ἐκδούλευσιν νὰ σὲ ζητήσω.

— Λέγε· ποίαν;

— Νὰ μείνης ἐν Σμύρνη ἕως ὅτου ἐπανέλθω· ὁ πατήρ μου θὰ μείνη ὁμοίως ἐδῶ. Σὲ παρακαλῶ νὰ προσπαθῆς νὰ τὸν παρηγορῆς ἐνίοτε, διότι εἶναι πολὺ λυπημένος. Μὴ τυχὸν σὲ στενοχωρῇ τοῦτο, ὅτι θὰ μένης ἐδῶ ἀργός; Ἐγὼ θὰ σὲ ἀποζημιώσω διὰ τὰ ἐξοδά σου.

Καὶ ἐκβαλὼν τῷ ἔδιδε ποσὸν τι χρυσῶν φλωρίων, ἅτινα ὁ Κώτσος δὲν ἐδέχθη. Ὁ Ζέννος ἐπέμεινε, ἀλλὰ τὰ ἀπέκρουσε μὲ αἴσθημα

προσβαλλομένης φιλοτιμίας.

— Λοιπὸν ὅλον καὶ ὅλον τοῦτο εἶναι; Θὰ μείνω ἐδῶ χάριν τοῦ πατρός σου μόνον;

— Εἶναι καὶ ἄλλο τι δυσκολώτερον.

— Ποῖον; Λέγε.

— Λάβε αὐτό.

Καὶ τῷ ἔδωκεν ὠραῖον ἐγχειρίδιον μὲ ἀργυρᾶν θήκην καὶ λίαν στιλπνὴν λεπίδα.

— Μὲ αὐτὸ δύνασαι νὰ φονεύσης ἓνα ἄνθρωπον πρὸς χάριν μου;

Ὁ Κῶττος τὸν ἐκοίταξε μετ' ἀπορίας.

— Ναί, νὰ φονεύσης ἓνα ἄνθρωπον, ἐπανέλαβεν ἀπαθῶς ὁ Ζέννος.

— Καὶ διατί;

— Ἐξεύρω τὰ αἰσθήματά σου καὶ τὸ μῖσος σου κατὰ τῶν ἀτίμων καὶ προδοτῶν.

— Λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος θὰ εἶναι ἄτιμος καὶ προδότης;

— Ναί.

— Τότε τὸν φονεύω καὶ ἡσύχασον.

— Θὰ σοὶ ἐξηγηθῶ. Εἷς ἄνθρωπος ὅστις συκοφαντεῖ μίαν νέαν ὅλως ἀγνήν καὶ ἀθῶαν, καὶ συκοφαντεῖ τὴν τιμὴν της, ὥστε νὰ τῇ ἐπιφέρῃ δυσφημίαν, καταστροφὴν καὶ θάνατον, εἶναι ἄτιμος καὶ προδότης;

— Εἶναι θηρίον.

— Εἷς ἄνθρωπος ὅστις ἀποπλανᾷ μίαν νέαν ἐκ καλῆς οἰκογενείας, τῆς ἀφαιρεῖ τὴν τιμὴν, καὶ ὕστερον τὴν ἐγκαταλείπει, εἶναι ἄτιμος καὶ προδότης;

— Εἶναι.

— Λοιπὸν ἄκουσον. Μεταβαίνω εἰς Μασσαλίαν πρὸς ἐκδίκησιν. Θὰ παραφυλάττης σὺ ἐδῶ τὴν ἐκδίκησίν μου, ἂν ἐκεῖ ἀποτύχη.

— Καλῶς, εἶπεν ὁ Κῶτσος ἀπορῶν καθ' ἑαυτόν.

— Ἐκ δύο γυναικῶν ἢ μία μὲ ἠπάτησεν. Ὑπάγω πρὸς ἀναζήτησιν τῶν συνενόχων τῆς μιᾶς. Σὺ θὰ ἐπιβλέπῃς τὴν ἄλλην.

— Καλῶς, εἶπεν ὁ Κῶτσος μηδὲν ἐννοῶν.

— Ἡ γυνὴ αὕτη ὀνομάζεται κυρία Μαρκῶνη. Θὰ μάθῃς ἀπὸ σήμερον ποῦ κατοικεῖ, καὶ θὰ τὴν ἐπιτηρῆς ἀγρύπνως.

— Καλῶς.

— Ἐνόσω μένει ἐν Σμύρῃ, μὴ τὴν ἐνοχλῆς μεχρισοῦ ἐπιστρέψω. Ἄν ὅμως σεισθῇ ἀπὸ τὸν τόπον τῆς καὶ ζητῇ ν' ἀναχωρήσῃ, θὰ τὴν φονεύσῃς μὲ αὐτὸ τὸ ἐγχειρίδιον.

— Θὰ τὴν φονεύσω.

— Ὅμοσον.

— Ὅμνύω, εἶπεν ὁ Κῶτσος τείνων τὴν χεῖρα.

Ὁ Ζέννος ἠγέροθη.

— Λοιπὸν τοῦτο ἐζήτουν παρὰ σοῦ. Ἦξευρον καλῶς ὅτι ἠθελον σὲ εὔρει πρόθυμον. Σὲ εὐχαριστῶ καὶ ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἀνταμείψῃ.

Ὁ Κῶτσος, χωρὶς νὰ χάσῃ στιγμὴν, μετέβη ἵνα πληροφορηθῇ περὶ τῆς κατοικίας τῆς κυρίας Μαρκῶνης.

Ὁ δὲ Ζέννος ἐξελθὼν ἐκ τοῦ καπηλείου περιήρχετο ρεμβάζων ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων. Κατὰ τινὰ καμπὴν τῆς ὁδοῦ, ἄνθρωπός τις τὸν ἀπέσπασεν ἀπὸ τοῦ ρεμβασμοῦ τοῦ ἀπευθύνας αὐτῷ τὸν λόγον. Ἦτο ὁ κ. Ρίζος.

— Τί ἐγίνατε, κ. Ζέννε; Ἡ σύζυγός μου ἐπεθύμει νὰ σᾶς ἴδῃ. Σᾶς ἐζήτει ἀπὸ προχθές· ἔφαγα τὸν κόσμον νὰ σᾶς ἀναζητῶ. Διατί δὲν περνᾶτε ἀπὸ τὴν οἰκίαν μας;

— Εὐχαριστῶ, κύριε Ρίζε, δὲν ἔχω καιρὸν σήμερον· ἄλλοτε θὰ ὑπάγω.

Καὶ κατέλιπεν ἀποτόμως τὸν κ. Ρίζον. Ἐβυθίσθη ἐκ νέου εἰς τὴν μελαγχολίαν του. Εὔρεν εἶτα φίλους τινάς, μεθ' ὧν διήλθε τὴν ὥραν μέχρι τῆς μεσημβρίας. Περὶ δὲ τὴν δείλῃν, ἐνῶ διήρχετο ὁδὸν τινὰ ἀμέριμος καὶ ἀφηρημένος, ἀκούει γυναικείαν φωνὴν ἣτις τὸν ἔκραζεν ἐκ τινος παραθύρου.

— Κύριε Ζέννε! Κύριε Ζέννε!

Στρέφεται και αναγνωρίζει την Κάκίαν. Ἡ δὲ οἰκία, ἀφ' ἧς τὸν ἐκάλει, ἦτο ἡ τῆς κυρίας Ρίζου.

—Ὁ διάβολος εὐρέθη ἐμπρὸς μου, εἶπεν ὁ Ζέννος ἐν δυσχερείᾳ. Τί ἔπαθα καὶ ἔπεσα εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω; Πόσον ἀφηρημένος ἔγινα!

Καὶ ἀνέβη εἰς τὴν οἰκίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄

ΤΟ ΦΙΑΤΡΟΝ

Ἡ κ. Ρίζου ἦτο πράγματι κλινήρης, ὡς ἔγραφεν ἐν τῇ πρὸς τὸν Ζέννον ἐπιστολῇ αὐτῆς. Ἄλλ' ἵνα εἴπωμεν τὸ ἀληθές, δὲν ἦτο παντελῶς ἀσθενής. Αὕτη ἀνεζήτηε ἀπὸ πολλοῦ τὸν Ζέννον, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ συζύγου αὐτῆς, καὶ μὴ εὐροῦσα αὐτὸν ἀλλαχοῦ, ἐσκέφθη ὅτι ἡδύνατο εὐπροσώπως νὰ καλέσῃ αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς, σκευαζομένη ὡς ἀσθενής. Ἀγνοεῖται ἂν ὁ Ζέννος ἦτο ὁ ἰατρὸς τῶν πόνων τῆς.

Πρὶν ἢ εἰσέλθῃ οὗτος εἰς τὸν θάλαμον τῆς ἀσθενούσης, τρίτη γυνὴ ἐξῆλθε ταχέως ἐκεῖθεν καὶ ἐκρύβη ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ. Ἦτο δὲ αὕτη ἡ κυρία Μαρκῶνη, ἣτις παρῆν πανταχοῦ, ὅπου ὑπῆρχεν ἀνάγκη τῆς ἢ ἀσθένεια.

— Καλέ, δὲν σὲ εἶδομεν! Καὶ τί ἔγινες; Καὶ πῶς μᾶς ἀπηρνήθης; Ἦρχισεν ἡ κ. Ρίζου μὲ τὴν συνήθη μακρόγλωσσον στωμυλίαν αὐτῆς. Ἄλλ' ὁ Ζέννος τῇ ἔκοψε τὴν προθυμίαν μὲ ἓν τραχὺ καὶ ἀγέλαστον βλέμμα.

— Δὲν εὐκαίρουν, κυρία. Καὶ τώρα ἐργασίαν ἔχω καὶ δὲν θὰ μείνω ἐπὶ πολὺ πλησίον σας.

Ἡ δὲ Κάκία ἐστάθη ἐκ πλαγίου καὶ προσεπάθει νὰ γλυκάνῃ τὸν νέον μὲ τὰ συνεχῆ βλέμματα αὐτῆς. Ἄλλ' ἐκεῖνος οὐδὲ τὴν παρετήρει.

— Πῶς λοιπόν; Τί ἔμαθα! εἶπεν ἡ κυρία Ρίζου. Τὰ ἐχαλάσατε μὲ τὴν ἀρραβωνιστικὴν σου;

— Ὅχι, εἶπεν ὁ Ζέννος. Εἶναι λόγια τοῦ κόσμου.

— Ἐγὼ δὲν ἐβγῆκα ἀπὸ τὴν οἰκίαν τόσες ἡμέρες. Τί γίνεται ὁ κόσμος δὲν ἡξεύρω. Εἶναι ὅμως καλὰ νὰ μὴ τὰ χαλάσῃς τώρα, ἀφοῦ μίαν φορὰν ἐκλείσες τὰ ὄμματά καὶ τὴν ἐπήρες.

Ὁ Ζέννος δὲν ἀπεκρίθη.

Ἡ Κάκια, ἣτις ἠκροῶτο μὲ τέσσαρα ὦτα, προσεκλήθη τὴν στιγμὴν ταύτην διὰ νεύματος τῆς θεραπαίνης, ὅπερ ἐσήμαινεν ὅτι ἡ κυρία Μαρκώνη ζητεῖ αὐτήν. Κατέλιπε δὲ τὸν θάλαμον στρέφουσα τὸ πρόσωπον εἰς τὰ ὀπίσω, μὲ κίνδυνον διαρρήξεως τῶν νεύρων τοῦ λαιμοῦ.

Ἐν τῷ παρακειμένῳ θαλάμῳ ἡ κυρία Μαρκώνη παρεσκεύαζε τὸν καφέν, τὴν μαστίχην καὶ τὸ ὕδωρ πρὸς δεξίωσιν τοῦ Ζέννου. Ὅτε εἰσῆλθεν ἡ Κάκια, εἶδεν αὐτὴν ρίπτουσα εἰς τὰ ποτήρια λευκὴν τινα ὕλην καὶ ἀποτινάσσουσαν τὰς χεῖρας ἐπιμελῶς.

— Τί εἶναι αὐτό; τὴν ἠρώτησε.

— Αὐτὸ εἶναι δροσιστικὸν διὰ τὸν Ζέννον, ἀπήντησεν ἀφελῶς ἡ κ. Μαρκώνη.

— Λοιπὸν ὁ Ζέννος πάσχει ἀπὸ ζέστης;

— Δὲν τὸ ἤξευρες; Ἐπόμενον εἶναι νὰ ἔχη ἡ καρδιά του λάβραν.

— Διατί;

— Σὺ εἶσαι κόρη, καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζῃς τὰ τοιαῦτα. Λάβε τώρα τὸν δίσκον καὶ ὕπαγε νὰ κεράσῃς τὸν Ζέννον.

Ἡ Κάκια ὑπήκουσεν.

Ἡ κυρία Ρίζου εἶχε λάβει καιρὸν ἐκ τῆς στιγμιαίας ἀπουσίας τῆς θυγατρὸς τῆς νὰ ἐκφράσῃ εὐρύτερον τὴν πρὸς τὸν νέον ἀνεξήγητον στοργὴν αὐτῆς. Δυστυχῶς ὁ Ζέννος δὲν εἶχεν ὄρεξιν ν' ἀκούῃ καὶ δὲν τῇ ἔδιδεν ἀπάντησιν.

— Μὲ βλέπεις, Ζέννε, πῶς κατήντησα; Ἀρρώστησα ἀπὸ τὸν καημὸν σου, Ζέννε. Ὁ καημὸς σου εἶναι πολὺς. Ἐπεθύμουν νὰ σᾶς κάμω ἀνδρόγυνον μὲ τὴν Κάκιαν μου. Πιάσε τὴν χεῖρά μου νὰ ἰδῆς πῶς καίω. Δὲν μὲ λυπεῖσαι, Ζέννε μου; Τώρα ὅπου ἐχώρισες τὴν Μαρίαν, νὰ ὅπου ἔχεις κορίτσι ἰδικόν σου. Ποῦ ἄλλοῦ θὰ εὔρης καλύτερα; Καὶ σ' ἐξεύρομεν καὶ μᾶς ἐξεύρεις. Ὁ καημὸς σου εἶναι καημὸς μου καὶ ὁ πόνος σου εἶναι πόνος μου. Δὲν ἐτόλμων νὰ σὲ τὸ εἶπω ἐνόσω εἶχες τὴν ἄλλην, ἀλλ' ἀφοῦ τὴν παρήτησες, τί εὐτυχία νὰ σὲ κάμω παιδί μου! Παιδί μου, λέγω; Νὰ ἤξευρες πόσον σὲ ἀγαπῶ! Ἐλα εἰς τὰς ἀγκάλας μου, Ζέννε, ἔλα, ἀγάπη μου, εἰς τὰς ἀγκάλας μου!

Καὶ τῷ ἤνοιγε τοὺς βραχίονας μὲ τὸ βλέμμα πύρινον καὶ τὴν κόμην λυτὴν. Τῇ αὐτῇ στιγμῇ εἰσῆρχετο ἡ Κάκια φέρουσα τὸν δίσκον.

Ὁ δὲ Ζέννος — ὦ Θεέ μου, Θεέ μου, ἔλεγε, θὰ παραφρονήσω. Καὶ κινδυνεύων νὰ λιποθυμήσῃ, κατέπιεν ἀπνευστὶ ποτήριον ὕδατος, ὅπερ περιεῖχε καὶ τὸ δροσιτικὸν τῆς κ. Μαρκώνη. Ἄμα δὲ ἔπιεν, ἡσθάνθη ἐντὸς τοῦ ἀλλόκοτον αἴσθημα παραφορᾶς καὶ σκοτοδίνης στροβιλίζον καὶ συνταράττον τὰ σπλάγχνα του.

—ὦ Θεέ μου! μήπως παρεφρόνησα; εἶπε καθ' ἑαυτόν.

Καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς κυρίας Ρίζου.

— Τὴν κόρην σου θέλω! ἔκραξε· σοῦ ζητῶ τὴν κόρην σου.

Ἡ κυρία Ρίζου ἀνεπήδησε μαγνητικῶς ἐκ τῆς κλίνης καὶ ἡ ἀσθένειά της ἐλησμονήθη παντελῶς.

— Δόξαν νὰ ἔχη ὁ Θεός, τέκνον μου· τώρα εἶπες καλά. Ἦλθες τέλος πάντων εἰς τὸν ἑαυτόν σου.

Ἡ δὲ Κάκια ἀφῆκε τὸν δίσκον ἐκ τῶν χειρῶν της καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐνῶ ἡ κ. Ρίζου τὸν ἔθλιβε κείμενον ἐν τῇ ἀγκάλῃ αὐτῆς, ὁ νέος ἡσθάνθη πίεσιν μεταλλίνου τινὸς πράγματος ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς. Ἦτο τὸ περιάπτον, ὅπερ ἀπὸ εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν, ἦτοι τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐγεννήθη, εἶχε λάβει παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

— Καὶ ἡ Μαρίνα; εἶπε καθ' ἑαυτόν.

Ἡσθάνετο δὲ ἐν ταῖς φλεψὶ τὸ αἷμα σφύζον καὶ ρέον ὀρμητικῶς πλειότερόν τι ἢ ὅσον δύναται νὰ προέλθῃ ἐξ ἐναγκαλισμοῦ πενθερᾶς. Καὶ σχεδὸν ἐξελάμβανε τὴν κυρίαν Ρίζου ἀντὶ τῆς Κάκίας.

—ὦ ἐγὼ εἶμαι ἕτοιμος ν' ἀναχωρήσω εἰς Μασσαλίαν σήμερον, εἶπε. Τί κρῖμα! Ἀνταπεκρίνετο δὲ ἡ ἔκφρασις αὕτη εἰς τοὺς ἐνδομύχους του λογισμούς, οὓς ἀποφεύγομεν νὰ περιγράψωμεν.

— Θὰ ἀναχωρήσῃς εἰς Μασσαλίαν σήμερον! ἔκραξεν ἔκπληκτος ἡ κυρία Ρίζου.

— Θὰ ἀναχωρήσῃς εἰς Μασσαλίαν! εἶπε καὶ ἡ κ. Μαρκώνη ἐν τῷ θαλάμῳ ὅπου ἦτο κεκρυσμένη. ὦ τότε τὸ ἱατρικόν μου δὲν ἰσχύει πλέον.

Καὶ λησμονήσασα πᾶσαν προφύλαξιν ἐνεφανίσθη εἰς τὴν θύραν τοῦ δωματίου.

—Ἄ, ἐδῶ εἶναι αὐτή! εἶπεν ὁ Ζέννος βλέπων αὐτὴν προκύπτουσαν.

— Ζέννε, θὰ ὑπάγῃς εἰς Μασσαλίαν; εἶπεν ἡ κυρία Μαρκώνη, ἀποβαλοῦσα πᾶσαν συστολήν. Διατί βιάζεσαι; Κάμε τοὺς ἀρραβῶνάς σου πρῶτον.

— Ἀλλὰ σὺ τί ἐπεμβαίνεις; εἶπεν ὁ Ζέννος.

— Εἶσαι κύριος καὶ κάμε ὅπως θέλεις, εἶπεν ἡ κ. Μαρκώνη.

Καὶ πλησιάσασα πρὸς τὴν κυρίαν Ρίζου τῇ εἶπεν εἰς τὸ οὖς.

— Ἄν κάμη ταξίδιον, λέγουσιν ὅτι ἡ θάλασσα τὰ χαλνᾷ ὅλα. Καὶ ἔπειτα θὰ περάσῃ καιρός, πρέπει νὰ γίνῃ καὶ ὁ γάμος σήμερον, ἂν εἶναι δυνατὸν. Ἄλλως δὲν κάμνομεν τίποτε.

— Ἡσύχασε σύ, ἀπήνησεν ἡ κυρία Ρίζου.

Ἡ κυρία Μαρκώνη συνιδούσα ὅτι ἀρκούντως ἤδη εἶχεν ἐκτεθῆ, ἔγινεν ἄφαντος. Ὁ Ζέννος ἐνόσω αὐτὴ εὐρίσκετο ἐν τῷ θαλάμῳ, τὴν ἐθεώρει δι' ἡλιθίου ἀλλὰ καὶ ὀργίλου βλέμματος.

Ἡ κυρία Ρίζου ἤρχισε νὰ τῷ λέγῃ.

— Ζέννε, μόλις σὲ εἶδομεν, καὶ θὰ μᾶς φύγῃς, σήμερον, τόσον ταχέως; Ζέννε, ἐγὼ ἐνόμισα ὅτι εἶχα ἓνα υἶόν εἰς τὰ ξένα δέκα ἔτη, καὶ τὸν ἀπήλαυσα σήμερον, μίαν ἡμέραν, καὶ εἰς μίαν ἡμέραν θὰ μᾶς φύγῃς πάλιν; Εἰπέ μοι τοῦλάχιστον ποία εἶναι αὐτὴ ἡ βιαστικὴ ὑπόθεσις, ἥτις σὲ ἀναγκάζει νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Μασσαλίαν;

Ὁ Ζέννος ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ δὲν ὠμίλει.

— Ἐὰν εἶναι ὑπόθεσις σπουδαία καὶ δὲν δύνασαι νὰ τὴν ἀναβάλῃς, στεφανώσου τοῦλάχιστον, καὶ ἀναχωρεῖτε ὁμοῦ μὲ τὴν Κάκιαν. Ἡ ἂν δὲν δύνασαι ἀκόμη νὰ τὴν στεφανωθῆς, λάβε τὴν ἀρραβωνισμένην μαζί σου. Καὶ ἐγὼ ἔρχομαι μαζί σας, ἂν μὲ θέλετε.

Καίτοι ὁ Ζέννος διετέλει ἐν ἀπροσδιορίστῳ ψυχικῇ καταστάσει, ὅλως πέραν τῶν ὁρίων τῆς συνήθους τῶν ἀνθρωπίνων πορείας καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως σχεδόν, οὐχ ἦττον φωνή τις ὑποκόφως ἠχοῦσα καὶ μόλις ἀκουομένη ἐκ τῶν ἐνδομύχων του, τῷ ἔλεγεν ὅτι ἡ γυνὴ αὐτὴ ἦτο μᾶλλον παράφρων αὐτοῦ. Ἐστάθη, ἐδίστασεν ἐπὶ τινὰς στιγμάς, περιῆλθε δι' εὐρέων βημάτων τὸν θάλαμον καὶ τέλος εἶπε·

— Καλά, ἀφήσατέ με νὰ ὑπάγω νὰ ἐτοιμασθῶ. Δυνατὸν νὰ κάμω ὅπως λέγετε. Θὰ σᾶς στείλω εἶδησιν.

Καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν θύραν.

— Ἀλλὰ δὲν ἔδωκες ἀρραβῶνα εἰς τὴν Κάκιαν· ἔκραξεν ἡ κυρία Ρίζου δραμοῦσα κατόπιν του.

Ὁ Ζέννος ἐπεστράφη καὶ ἐκβαλὼν τὸν δακτύλιον αὐτοῦ (ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν δὲν ἐφόρει πλέον ἐκεῖνον ὃν εἶχε λάβει παρὰ τῆς Μαρκίνης), τὸν ἔθηκεν εἰς τὴν παλάμην τῆς κυρίας Ρίζου.

Καὶ ἐξῆλθεν ὡς ἀστραπή.

— Δὲν ἐκάμαμεν τίποτε, ἀνέκραξεν ἡ κυρία Μαρκώνη, ὅτε ἔπαυσε ν' ἀκούηται τὸ βῆμα αὐτοῦ ἀπομακρυνόμενον.

Καὶ ἐκλείσθησαν μετὰ τῆς κυρίας Ρίζου εἰς τὸν κοιτῶνα ἵνα συσκεφθῶσι. Ἡ δὲ Κάκια ἐκόλλησεν, ὡς συνήθως, τὸ οὖς εἰς τὸ κλειθρον καὶ ἠκροᾶτο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ΄

ΦΕΥΓΕ, ΥΙΕ ΜΟΥ

Ὁ πλοίαρχος περιέμενε τὸν Ζέννον ἀπὸ πολλοῦ. Ἦτο πλήρης ἀνησυχίας, βλέπων ὅτι ἐβράδυνε καὶ ἐφοβεῖτο μὴ ἀνεχώρησεν ἤδη, χωρὶς νὰ τὸν ἀποχαιρετίσῃ· διότι τὴν μεσημβρίαν εἶχεν ἀποπλεύσει πλοῖόν τι διευθυνόμενον εἰς τὴν ἔσπερίαν. Περιῆλθε δεκάκις τοὺς συνήθεις τόπους, εἰς οὓς ἐφοῖτα ὁ Ζέννος, καὶ ἠρώτα περὶ αὐτοῦ. Ἀπὸ δύο ὥρῶν οὐδεὶς εἶχεν ἰδεῖ αὐτόν.

Τέλος ὁ Ζέννος ἐνεφανίσθη. Ὁ πλοίαρχος ἔδραμε πρὸς αὐτόν. Μακρόθεν εἶδεν ὅτι τὸ πρόσωπόν του ἦτο ἠλλοιωμένον.

— Τί ἔχεις, Ζέννε;

Ὁ νέος δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ, ἀλλὰ τῷ διηγήθη ὅλην τὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς κυρίας Ρίζου κωμωδίαν. Παράδοξον δὲ ὅτι ὠμίλει μετὰ παραφόρου ἔρωτος περὶ τῆς Κάκιας καὶ μετὰ ἐσχάτης ἀποστροφῆς περὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ περὶ τῆς κυρίας Μαρκώνη.

— Εἰς χαμένα νερὰ ἔπεσες, εἶπεν ὁ πλοίαρχος προσποιούμενος ὀργὴν ἵνα κρατήσῃ τὰ δάκρυα. Καὶ μὲ σύρεις καὶ ἐμὲ μέσα.

— ὦ πάτερ μου, ἡ Κάκια θὰ σὲ ἀγαπᾷ ὡς κόρη σου, σὲ βεβαιῶ.

Ὁ πλοίαρχος συνεκέντρωσε πάσας τὰς δυνάμεις τοῦ πνεύματος ὅπως σκεφθῇ. Τώρα ἐπεθύμει διακαῶς ν' ἀπέλθῃ ὁ Ζέννος ἐκ Σμύρνης, ἐφοβεῖτο δὲ μὴ μείνη αὐτόθι. Συνέλαβε εὐθύς σχέδιόν τι καὶ τῷ εἶπεν.

— Ὑπάγωμεν εἰς τὸ πλοῖόν μας· ἔχω νὰ σοὶ εἶπω πολλά, υἱέ μου.

— Καὶ διατί δὲν μοὶ τὰ λέγεις ἐδῶ;

— Εἴμεθα εἰς τὴν ὁδόν· οἱ ἄνθρωποι μᾶς ἀκούουσι.

— Ἄς ἔμβωμεν εἰς ἓν καφενεῖον.

— Δὲν συνηθίζω νὰ ὀμιλῶ περὶ τῶν ἰδιαιτέρων μου ὑποθέσεων εἰς τὰ καφενεῖα.

Ὁ Ζέννος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ὑπήκουσε.

Ὁ πλοίαρχος ἔλυσε τὴν λέμβον, καὶ καθίσας μόνος εἰς τὰς κώπας, ἔφερε τὸν υἱὸν τοῦ εἰς τὸ πλοῖον. Προσεκάλεσε ναύτην τινά, ὅστις εἰργάζετο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, καὶ τῷ ὠμίλησεν ἰδίᾳ.

— Νὰ ὑπάγῃς ἔξω τώρα εὐθύς.

— Καλῶς.

— Νὰ εὗρῃς τοὺς ναύτας μας καὶ νὰ τοὺς εἴπῃς ὅτι ἀποπλέομεν. Νὰ ἔλθουν εἰς τὴν στιγμὴν νὰ ἐπιβῶσι.

— Καλῶς.

— Ἄν δὲν εὗρῃς ἀρκετοὺς ἐκ τῶν ἰδικῶν μας, ζήτησε ἄλλους ναύτας, καὶ συμφώνησέ τους μὲ διπλοῦς μισθοὺς ἐκ μέρους τοῦ πλοίαρχου Βίλλιου, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἔλθωσιν ἀμέσως νὰ φύγωμεν.

— Καλῶς, πλοίαρχε.

— Ὑπαγε καὶ ἐπίστρεψον ταχέως.

Ὁ ναύτης ἐννοήσας ἐξ ἐνστίκτου ὅτι περὶ σπουδαίων ἐπρόκειτο, ἐπήδησεν εἰς τὴν λέμβον καὶ ἤρχισε νὰ κωπηλατῇ.

— Περίμενε μίαν στιγμὴν, τῷ ἔκραξεν ὁ πλοίαρχος.

— Περιμένω.

Ὁ πλοίαρχος ἐξέβαλε τὸ χαρτοφυλάκιόν του, καὶ κόψας ἓν φύλλον ἔγραψε ταχέως τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν πρὸς τὴν κυρίαν Βαλσάμη.

Κυρία.

Τὸν Ζέννον τὸν διέφθειραν ἄλλοι. Ἄς τοὺς κρίνῃ ὁ Θεός. Αναχωροῦμεν σήμερον ὁμοῦ· ἐπαγρύπνει σὺ ἐπὶ τῆς Μαρίνης καὶ ἐγὼ ἐλπίζω νὰ φέρω τὸν

Ζέννον εἰς αἴσθησιν. Μετὰ δύο ἢ τρεῖς μῆνας νὰ μᾶς περιμένῃς. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ υἱός μου θὰ ἐπανέλθῃ μὲ καλὰ αἰσθήματα.

Σὲ ἀσπάζομαι καὶ τὴν Μαρίναν ὁμοίως.

Ὁ φίλος σας

Γ. Βίλλιος.

Ὁ πλοίαρχος ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην πρὸς τὸν νέον.

— Φέρε τοῦτο τὸ γράμμα εἰς τὸν κύριον Βαλμῶρον, τὸν ἔμπορόν μου, καὶ εἰπέ τῷ νὰ τὸ στείλῃ κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν του.

— Καλῶς, πλοίαρχε.

— Ἐὰν ἀργήσητε νὰ ἔλθητε μὲ τοὺς ναύτας, ἡμεῖς θὰ σηκώσωμεν ἄγκυραν οἱ τρεῖς μας μὲ τὸν Ζέννον καὶ μὲ τὸν θεῖον Βερέτταν, καὶ μᾶς φθάνετε εἰς τὸ πέλαγος. Πάντοτε δὲ ἔλα σὺ μόνος σου, ἂν οἱ ἄλλοι δὲν σ' ἀκολουθοῦν. Ἐὰν σ' ἐρωτήσωσι διατί φεύγω ἔξαφνα, εἰπέ τους ὅτι τὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα μου συνηθίζω νὰ τὰ ἔχω ἔτοιμα πρὶν ἢ σκεφθῶ ν' ἀναχωρήσω. Τοῦτο εἰπέ εἰς τοὺς ναύτας μου διὰ νὰ εἶναι ἡσυχοί. Ὑπαγε καὶ νὰ ἔλθῃς ταχέως.

— Ἐφθασα, πλοίαρχε.

Ὁ ναύτης ἐδόθη εἰς τὴν κωπηλασίαν μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις του καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἀποβάθραν ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ Ζέννος ἴστατο ἐν τινὶ γωνίᾳ ἄφωνος καὶ παρατηρῶν ὑπόπτως πάντα τὰ κινήματα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ὅτε ὁ ναύτης ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τοῦ πλοίου, ἐπλησίασε καὶ εἶπε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ.

— Λέγε, πάτερ μου, τί μὲ θέλεις; Μὴ μὲ κάμνης νὰ ἀνυπομονῶ.

— Ἄλλ' ἀνυπομονεῖς ἀδίκως, υἱέ μου. Τώρα εἰς ὀλίγον θὰ σοὶ εἶπω τί σὲ θέλω.

Καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν πρῶραν, ὅπου ἐκάθητο μετριοφρόνως ὁ θεῖος Βερέττας.

— Βερέττα, φίλε μου, τῷ εἶπε· τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀποπλέομεν.

— Καλά.

— Ἔστειλα διὰ τοὺς συντρόφους. Ἄλλ' ἂν δὲν ἔλθωσι, τί λέγεις; Εἶμεθα

ίκανοί νὰ ταξιδεύσωμεν οἱ δύο μας;

— Διατί ὄχι;

— Θὰ περιμείνωμεν ἡμίσειαν ὥραν ἀκίνητοι. Ἄν ἕως τότε δὲν ἔλθῃ κανεὶς, θὰ σαλπάρωμεν καὶ θὰ ἔβγωμεν εἰς τὰ πανιά.

— Πάγει καλά.

— Θὰ κάμνωμεν βόλτες ἄλλην ἡμίσειαν ὥραν· ἂν δὲν ἔλθωσι καὶ τότε, θὰ τραβήξωμεν ἐμπρὸς οἱ δύο μας, γέρον ξιφία, μὲ ἀπόφασιν.

— Ἄλλ' ὁ Ζέννος;

— Τὸν Ζέννον μὴ τὸν λογαριάζης, εἶπεν ὁ πλοίαρχος σείων τὴν κεφαλὴν.

— Καλά, πλοίαρχε, πράγμα ὅπου γίνεται.

Ὁ πλοίαρχος ἐστράφη πρὸς τὴν πρύμνην, ὅπου περιέμενεν ὁ Ζέννος.

— Λοιπόν, πάτερ μου, εἰς ὅλους λέγεις μυστικά, καὶ εἰς ἐμὲ δὲν λέγεις τίποτε.

— Θὰ σοὶ εἶπω τώρα, υἱέ μου. Ἠσύχασον.

— Διατί μὲ βασανίζεις, πάτερ μου;

— Δὲν σὲ βασανίζω, υἱέ μου.

— Διατί ἔστειλες ἔξω εἰς τὴν ξηρὰν ἐκεῖνον τὸν ναύτην; Καὶ πρὸς ποῖον ἔγραψες ἐκείνην τὴν ἐπιστολήν;

— Εἰς ἓνα φίλον μας παραγγέλλω νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ πλοῖον. Ἔχομεν σπουδαῖα νὰ εἶπωμεν οἱ τρεῖς μας περὶ τοῦ μέλλοντός σου.

— Περὶ τοῦ μέλλοντός μου; εἶπεν ὁ Ζέννος συλλαβὼν εὐάρεστον ὑπόνοιαν. Καὶ ποῖος εἶναι οὗτος ὁ φίλος;

— Δυνατὸν νὰ εἶναι μυστικός, εἶπεν ὁ πλοίαρχος μειδιῶν.

— Μυστικός ἀπὸ ἐμέ;

— Περίμενε νὰ ἔλθῃ καὶ θὰ τὸν ἴδῃς.

— Διατί δὲν μοὶ τὸν λέγεις ἀπὸ τώρα, πάτερ μου;

— Διὰ νὰ σὲ μάθω νὰ ἔχῃς ὑπομονήν, εἶπεν ὁ πλοίαρχος μὲ πλαστήν φαιδρότητα.

— Ἀλλὰ τέλος πάντων, ποῖος εἶναι;

— Λοιπὸν ἐπιμένεις νὰ σοὶ τὸν εἶπω; εἶπεν ὁ πλοίαρχος μειδιῶν πάντοτε.

— Βεβαίως, ἐπιμένω.

— Ἀλλ' ἂν δὲν θέλω;

— Σὲ παρακαλῶ, πάτερ μου.

— Ἀλλὰ δὲν τὸν ὑπέθεσες ἕως τώρα;

— Δὲν τολμῶ, πάτερ μου, νὰ τὸν ὑποθέσω.

— Ἄς εἶναι λοιπὸν, σοὶ τὸν λέγω, εἶπεν ὁ πλοίαρχος, ἵνα μηκύνῃ τὸν διάλογον καὶ παρέρχεται οὕτως ἡ ὥρα.

— Εἶπέ μοί τον.

— Εἶναι ὁ κύριος Ρίζος, εἶπε μὲ μυστηριῶδες ἦθος ὁ πλοίαρχος.

Τοῦ Ζέννου τὸ πρόσωπον ἐφαιδρύνθη.

— Ἄ, ὁ κύριος Ρίζος! Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ, πάτερ μου.

Ὁ πλοίαρχος ἔτριψε τὰς χεῖρας, ὡς νὰ κατείχετο ὅλως ὑπὸ μεγάλης εὐτυχίας.

— Λοιπὸν εἶσαι εὐχαριστημένος τώρα;

— Εἶμαι παραπολὺ εὐχαριστημένος.

— Ὡστε δὲν ἔχεις παράπονον κατὰ τοῦ πατρός σου.

— Ὡ, ἐγὼ ποτὲ δὲν εἶχα παράπονον ἐναντίον σου.

— Καὶ θὰ μὲ ὑπακούης;

— Καὶ τὴν ζωὴν μου.

Ἡ τραχεῖα φωνὴ τοῦ γέροντος Βερέττα ἠκούσθη ἀπὸ τῆς πύρας.

— Πλοίαρχε!

— Τί θέλεις;

— Έλα ἐδῶ.

Ὁ πλοίαρχος μετέβη εἰς τὴν πρῶραν.

— Ὁ Ζέννος ἐξεύρει ὅτι θὰ ἀποπλεύσωμεν; ἠρώτησεν ὁ Βερέττας.

— Ὁ Ζέννος δὲν ἐξεύρει τίποτε.

— Ἀλλὰ δὲν θὰ ἀντισταθῆ;

— Ἐν ἀνάγκῃ τὸν δένομεν εἰς τὸ ἄλβουρον, εἶπεν ὁ πλοίαρχος μὲ ἀγρίαν σκληρότητα.

Καὶ ἡ καρδία του ἀνεστέναζεν ἔσωθεν.

— Εὐγε, πλοίαρχε, εἶπεν ὁ θεῖος Βερέττας. Μοὶ ἀρέσκει αὐτὴ ἡ ἀποφασιστικότης. Ποῦ εἶναι τώρα ἐκεῖνοι ὅπου ἔλεγον ὅτι ὁ πλοίαρχος Βίλλιος ἔχει ἀδυναμίαν εἰς τὸν υἱόν του;

Ὁ πλοίαρχος ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἔστρεφε τὸ βλέμμα εἰς τὴν προκυμαίαν. Ἐφαίνοντο λέμβοι τινὲς ἀποσπώμεναι ἀπὸ τῆς ἀποβάθρας καὶ πλέουσαι. Ἀλλ' ὕστερον μετέβαλλον διεύθυνσιν. Οὐδεμία ἤρχετο εἰς τὸ βρῖκιον.

Παρηλθεν ὀλίγη ὥρα, καὶ ὁ πλοίαρχος ἀνυπομόνει.

Ἐπὶ τέλους ἔνευσε πρὸς τὸν Βερέτταν νὰ ριφθῶσιν ἐπὶ τῆς πόμπας*, ἵνα ἄρῳσι τὴν ἄγκυραν. Οὗτος οὐδὲ στιγμήν ἀπώλεσεν ἀλλὰ προσεκόλλησε τὰς ρωμαλέας του χεῖρας, ὡς δύο μοχλοῦς, ἐπὶ τῆς βαρείας μηχανῆς.

Ἀκούσας τὸν σιδηροῦν κρότον τῆς ἀλύσεως ἀνασυρομένης ὑπὸ τῆς κλαζούσης μηχανῆς, ἐπλησίασεν ὁ Ζέννος εἰς τὴν πρῶραν.

— Τί τρέχει, πάτερ μου; Μήπως σηκώνετε τὴν ἄγκυραν;

— Ναί, υἱέ μου.

— Ἀλλὰ διατί;

— Θὰ ὑπάγωμεν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ λιμένος νὰ βάλωμεν σαβούραν, διότι αὐτὴ ὅπου ἔχομεν δὲν μᾶς ἀρκεῖ· εἴμεθα πολὺ ἐλαφροὶ διὰ ταξίδευμα.

— Καὶ ὁ κύριος Ρίζος, τὸν ὁποῖον περιμένομεν;

— Τοῦ ἔχω παραγγείλει νὰ ἔλθῃ ἐκεῖ νὰ μᾶς εὕρῃ.

— Ἀλλὰ τότε στάσου, πάτερ μου, νὰ σᾶς δώσω καὶ ἐγὼ χεῖρα βοηθείας.

Καὶ ὁ Ζέννος ἐκρεμάσθη ἐπὶ τῆς πόμπας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄

ΥΓΙΑΙΝΕ

Ὅτε εἶχεν ἀνελκυσθῆ ἤδη ἡ ἄγκυρα, ἐφάνη ἡ λέμβος τοῦ βρικίου προσπελάζουσα μετὰ δύο ἐπιβατῶν. Ἦτο ὁ ναύτης ὃν εἶχεν ἀποστείλει ὁ πλοίαρχος, καὶ ἐκεῖνος ὃν οὗτος εἶχε προσηλυτίσει μόνον.

— Ὀλίγοι εἶναι, εἶπεν ὁ πλοίαρχος ἅμα ὡς διέκρινεν αὐτούς. Ἀλλ' ἄς εἶναι ἡμεῖς ἐλέγομεν νὰ ταξιδεύσωμεν δύο· καὶ τώρα μὲ τὸν Ζέννον, γινόμεθα πέντε· ὁ Θεὸς βοηθός!

— Δὲν ἠθελαν οἱ ἄλλοι νὰ ἔλθωσιν· ἔκραξεν ἐκ τῆς λέμβου ὁ ἕτερος τῶν ναυτῶν ὃν εἶχεν ἀποστείλει ὁ πλοίαρχος πρὸς ναυτολογία.

— Καλά, καλά, παιδιὰ μου! Δὲν ἠθελον νὰ ἔλθωσιν, οἱ μέθυσοι, ἔ;

Ἡ ἀστραπὴ νὰ τοὺς καύσῃ καὶ ὁ σίφων νὰ τοὺς πνίξῃ! Ἡμεῖς, ἡμεῖς εἴμεθα καλοί· δὲν ἔχομεν ἀνάγκην πλειοτέρων· θάρρος, παιδιὰ, θάρρος· ὁ καθεὶς ἀπὸ σᾶς ἀξίζει διὰ δέκα μεθύσους τῆς ρακῆς. Μὴ σᾶς μέλη τίποτε.

— Καλῶς ἦλθατε, παιδιὰ, ἔκραξεν ὁ θεῖος Βερέττας· θὰ κάμωμεν χρυσῆν ἐργασίαν μόνοι μας. Ὅσον διὰ τοὺς ἄλλους, εἰς τὸν διάβολον νὰ ὑπάγουν, καὶ καλὸν κατευόδιον.

— Λοιπὸν διὰ τὴν σαβούραν ἔρχονται αὐτοί; ἠρώτησεν ὁ Ζέννος ἰδίᾳ τὸν πατέρα του.

— Ναί, διὰ τὴν σαβούραν, υἱέ μου.

— Καὶ ὁ κύριος Ρίζος;

— Θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸς ὕστερον.

Καὶ ὁ πλοίαρχος πλησιάσας πρὸς τὸν ἔμπιστον αὐτῶ ναύτην τῶ εἶπεν.

— Ἄν σ' ἐρωτήσῃ ὁ υἱός μου δι' ἓνα κύριον Ρίζον, νὰ τῶ εἴπῃς ὅτι ἔρχεται.

— Καλῶς, πλοίαρχε.

— Τώρα εμπρός, παιδιά, εις τὰ πανιά, ἔκραξεν ὁ θεῖος Βερέττας.

Ἀνεπέτασαν τὰ ἱστία· οἱ δύο νέοι ναῦται εἰργάζοντο, ὡς τέσσαρες, ὁ δὲ πλοίαρχος καὶ ὁ γέρον Βερέττας ἠμιλλῶντο καὶ αὐτοὶ πρὸς τοὺς νέους. Ὁ δὲ Ζέννος ἠλεκτρίσθη καὶ αὐτὸς καὶ εἰργάζετο μετὰ ζήλου.

Τὸ πλοῖον ἐκινήθη ἐπὶ τὰ πρόσω.

Ὅτε ἔφθασαν εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, ὁ Ζέννος ἔβλεπε μετ' ἐκπλήξεως ὅτι δὲν διευθύνοντο εἰς τοὺς ἐγγύς κολπίσκους ἵνα βάλωσι σαβούραν, ἀλλ' ἔπλεον ἀνοικτὰ πρὸς τὸ πέλαγος.

— Διατί, πάτερ μου; ἠρώτησε μόλις συνέχων τὰ δάκρυα.

Ὁ πλοίαρχος ἐρρίφθη εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἀμφότεροι ἔκλαυσαν.

.....

Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἔγινε μακρὸς λόγος ἐν τοῖς ναυτικοῖς κόλποις τῆς Σμύρνης περὶ τῆς «Σωτηρίας» καὶ τῆς αἰφνιδίας καὶ ἀνεξηγήτου ἀναχωρήσεως αὐτῆς.

Ὁ ναύτης Κῶτσος ἰσχυρίζετο μετὰ στοιχήματος ὅτι δὲν ἐπέβαινεν ἐπ' αὐτῆς ὁ πλοίαρχος Βίλλιος, ἀλλ' ὁ υἱὸς του μετὰ τοῦ θεοῦ Βερέττα. Οἱ σύντροφοὶ αὐτοῦ κατεγέλων αὐτὸν διὰ τὴν ἐπιμονὴν μεθ' ἧς ὑπεστήριζε τὴν γνώμη του, ἀλλ' αὐτὸς εἶχε πεποιθήσιν ἐπ' αὐτήν, ἐνθυμούμενος ὅτι ὁ Ζέννος τῷ εἶχε συστήσει τὸν πατέρα αὐτοῦ πρὶν ἢ ἀναχωρήσει.

Ὁ μᾶλλον ἀπορήσας τῶν λοιπῶν ἦτο ὁ ἔμπορος Βαλμῶρος, ὅστις δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ πῶς ὁ πλοίαρχός του ἀπέπλευσεν ἐκ Σμύρνης ἄνευ ἐμπορικῆς πράξεως, οἷα οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ. Ἐλαβε δὲ ἐπιστολὴν τινα, ἐφ' ἧς ἀνεγνώρισε τὸν χαρακτῆρα τοῦ πλοίαρχου. Ἀλλ' αὕτη ἐπεγράφετο πρὸς τὴν κυρίαν Βαλσάμη καὶ οὐχὶ πρὸς αὐτόν. Ὅστε μάτην ἤλπισε νὰ εὔρη ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος.

Ἡ δὲ σεβασμία κυρία Βαλσάμη ἔλαβεν ἐγκαίρως τὴν ἐπιστολὴν, καὶ ἠπόρησεν οὐχ ἦττον. Ἀλλ' οὐδὲν εἶπε πρὸς τὴν ἀνεψιὰν αὐτῆς. Εὐρέθη ὁμως γειτόνισσά τις λίαν ἀγαθὴ τὴν προαίρεσιν, ἣτις εἰσελθοῦσα εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς κυρίας Βαλσάμη δηγγήθη μεγαλοφώνως πρὸς τὴν Ἀνθοῦσαν ὅτι ὁ Ζέννος ἀνεχώρησε. Καὶ ἡ Μαρίνα τὴν ἤκουσεν ἐκ τοῦ παρακειμένου θαλάμου.

Διατί τῇ ἀνήγγελλον τοῦτο; Αὕτη δὲν εἶχε πλέον δάκρυα ἵνα κλαύσῃ, οὐδὲ φίλον ἵνα παρηγορηθῇ.

Διατί ἡ εὐγένεια τῶν ἀγαθῶν ψυχῶν νὰ χωρῇ μέχρι τυραννίας; Οὐδὲν

περιέμενε πλέον ἢ Μαρίνα ἐκ τῆς ἀναχωρήσεως, οὐδὲν ἐκ τῆς ἐπανόδου τοῦ Ζέννου.

Ἐν τούτοις ἡ κυρία Βαλσάμη μαθοῦσα ὅτι ἡ ἀνεψιά της ἤξευρεν ἤδη ὅτι εἶχεν ἀναχωρήσει ὁ Ζέννος, τῇ ἔδωκε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πλοιάρχου ἵνα τὴν ἀναγνώσῃ.

— Λάβε, τέκνον μου, αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν. Εἶναι τοῦ πλοιάρχου Βίλλιου· μᾶς ὑπόσχεται πολλά· μᾶς δίδει θάρρος· ἀνάγνωσέ την, καὶ ἔλπιζε εἰς τὴν θεῖαν Πρόνοιαν. Μὴ ἀπελπίζεσαι.

Καὶ δακρῦσασα ἡ γηραιὰ κυρία, ἐξῆλθεν ἀποτόμως καὶ ἐκρύβη εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτῆς.

Ἡ δὲ Μαρίνα ἔρριψε μακρὰ βλέμματα ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς. Τὴν ἀνέγνω ἀλλὰ δὲν τὴν ἐνόησεν. Ἐποίησεν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἐκράτει τὴν καρδίαν αὐτῆς, ἣτις ἐπάλλετο σφοδρῶς, πρῶτην ἤδη φορὰν ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν. Ἀλλ' ἡ στιγμιαία αὕτη συγκίνησις παρήλθεν. Ἐξήταζεν ἑαυτὴν καὶ δὲν εὗρισκεν ἐντὸς τῆς ἔρωτα οὐδ' ἐπιθυμίαν. Τὰ πάντα ἦσαν λύπη καὶ στενοχωρία ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἔμεινεν ἄσιτος· τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ τὸ αἷμα συνέρρευσε εἰς τὴν κεφαλὴν της· κατέλαβεν αὐτὴν δεινὸς πυρετός. Ἡ κυρία Βαλσάμη ἐκάθισε παρὰ τοὺς πόδας της καὶ ἔκλαιεν. Ἡ δὲ Ἀνθοῦσα εἰσήρχετο, ἐξήρχετο, συνῆπτε τὰς χεῖρας, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ χωρέσῃ ὁ νοῦς της.

Τῇ ἐπαύριον ἡ κατάστασις της ἐδεινώθη· ἐπιπτεν ἀπὸ παροξυσμοῦ εἰς ἀναισθησίαν καὶ ἀπὸ ἀφασίας εἰς παραλάλημα. Ἀπεδίωκε τὰς περὶ ἑαυτὴν γυναικας· ἐκάλει τὴν μητέρα της, ὡς νὰ ἔζη αὕτη· ἔλεγεν ὅτι οὐδεὶς τὴν ἀγαπᾷ καὶ ὅτι εἶναι μόνη ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἡ κυρία Βαλσάμη εἶλκε σφοδρῶς τοὺς πολιοὺς βοστρύχους τῆς κόμης αὐτῆς καὶ ἔσχιζε τὰς ἐρρυτιδωμένας παρειάς της. Κατ' αὐτὴν ἡ ἀνεψιά της εἶχε παραφρονήσει ἐξ ἔρωτος· καὶ δὲν ἐνθυμεῖτο ἂν εἶχεν ἰδεῖ ποτε ὁμοίον τι κατὰ τὸν χρόνον τῆς νεότητός της.

—Ὡ Θεέ μου, Θεέ μου! Λυπήσου με τὴν δυστυχή ἀμαρτωλὴν. Νὰ τὴν ἀκούω νὰ λέγῃ τοιούτους λόγους! Καὶ νὰ εἶναι αὕτη κόρη τῆς μητρός της, τῆς ἀγίας ἐκείνης γυναικός!

Ἰατρὸς προσκληθεὶς ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῶν φόβων τῆς γηραιᾶς κυρίας, οὗς αὕτη προηγουμένως τῷ εἶχεν ἐκφράσει. Οὐδ' ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν προγενεστέραν πάθησιν τῆς νεάνιδος καὶ τὴν μακρὰν τῆς νόσον, ἀφ' ἧς μόλις ἠδυνήθη νὰ σωθῇ μικρὸν πρὸ τοῦ ἀρραβῶνος αὐτῆς. Ἐκεῖνο ὅπερ ἠδύνατο νὰ σώσῃ τὴν ἀσθενῆ ἦτο, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ σοφοῦ ἀνδρός, δύο ἢ τρεῖς φλεβοτομῖαι καὶ ἰσάριθμα ἐκδόρια. Διότι τὸ αἷμα ἀνέβαινε εἰς τὴν

κεφαλήν καὶ ἐπλησίαζε νὰ τὴν πνίξη. Ἄλλως ἂς μὴ τὸν ἐκάλουν νὰ τὴν ἐπισκεφθῆ.

Ἡ κυρία Βαλσάμη ἦτο πρόθυμος νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὴν συμβουλήν τοῦ ἐμπείρου τούτου ἀνδρός. Ἀλλ' ἡ Ἀνθοῦσα ἀντέστη ὅλαις δυνάμεσιν.

—Ἰατρός! Ὡ χαρὰ εἰς τὸν ἰατρόν! Αἵματα ἔ; Τρία αἵματα νὰ τῆς πάρουν. Ἀλλ' αὐτὴ δὲν ἔχει ἐπάνω τῆς ἀρκετὸν αἷμα διὰ μίαν φορὰν.

Ἡ κυρία Βαλσάμη ἐπέμεινεν ἐν τοσοῦτῳ, καὶ τὴν ἐφλεβοτόμησαν. Ἀλλ' ἡ Μαρίνα ἠδυνάτησε τόσον ἐκ τούτου, ὥστε δὲν διέφερε πλέον νεκρᾶς ἀρτίως ἐκπνευσάσης. Οὔτε νὰ κινηθῆ πλέον ἠδύνατο οὔτε τοὺς ὀφθαλμοὺς ν' ἀνοιξῆ.

Ἐκεῖτο ἐπὶ τῆς κλίνης μὲ τὴν κεφαλήν πρὸς τὰ ἄνω τείνουσαν, μὲ τὸ σῶμα κεκλιμένον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς καὶ τὰ γόνατα κοσμίως συνεπτυγμένα. Τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἦτο λευκὸν καὶ κάτισχον, ὁ λαιμὸς ὠχρὸς καὶ διαυγῆς καὶ αἱ λεπταὶ φλέβες ἠδύναντο νὰ ἀριθμηθῶσι. Τὰς χεῖρας εἶχεν ἐξηλωμένας περὶ τὴν ὀσφύν. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν κεκλεισμένοι, ὡς νὰ ἔβλεπον μυστικὴν ὄπτασίαν καὶ τὰ ἰώδη χεῖλη αὐτῆς ἡμιάνοικτα, ὡς νὰ ἀπήγγελλον ἀοράτως προσευχὴν. Τὸ στήθος δὲν ἐφαίνετο προέχον, ἀλλ' ἦτο ὡς κόρης δωδεκαετοῦς. Ἄν ἀνθρωπίνη χεὶρ ἐψηλάφει τὴν καρδίαν τῆς, οὐδένα σχεδὸν ἠθελεν εὔρει παλμόν. Μόνον ἄγγελος ἠδύνατο νὰ ἐρωτευθῆ τοῦ λοιποῦ τὸ κάτωχρον καὶ ἀναφῆς τοῦτο πλάσμα.

Ἐπλεεν ἐν τῷ πελάγει τοῦ μέλλοντος. Ἐπέτα ἐπὶ πτερυγῶν καὶ ἐπὶ νεφῶν. Καθὼς ἐκ τῆς δυσμόρφου κάμπης γεννᾶται ἡ περικολλῆς ψυχὴ, οὕτως ἐκ τοῦ θνητοῦ σκήνους ἀφίπταται τὸ πνεῦμα· οὕτω καὶ ἐκ τοῦ προσκαίρου καὶ φθαρτοῦ ἔρωτος παραάγεται ὁ θεῖος καὶ οὐράνιος ἔρως.

Ἰστατο μεταξὺ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου καὶ ἀπήλαυε τοῦ λυκαυγοῦς τῆς αἰωνιότητος. Ἀπεχαιρέτιζε μυστηριωδῶς τὸ παρελθὸν καὶ ἀπηύθυνεν ἀσπασμὸν πλήρη στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ μέλλον. Διέκρινε μυστικῶς φωτοβολοῦν τὸ τέρμα πρὸς ὃ ἐβάδιζε, χωρὶς νὰ βλέπῃ τὴν ὁδὸν ἐφ' ἧς ἐπάτει. Ἐφερε μεθ' ἑαυτῆς τὰ νέφη καὶ τὰς θυέλλας τοῦ ἐξαφανισθέντος ὀρίζοντος τοῦ βίου αὐτῆς, μέλλοντα νὰ διασκεδασθῶσιν ὑπὸ τῆς ἀνατολῆς νέας ἡοῦς. Ἐψιθύριζεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς μυστικὰς καὶ ἀδιανοήτους λέξεις, ὡς ὕμνον χερουβίμ. Ἐτερέτιζε τὸ ἄσμα τῆς αὐγῆς ὡς ἀηδῶν ἀναγγέλλουσα τὸ ἔαρ.

Ἐστρεφε στιγμιαίως τὸ βλέμμα εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οἱ διάφοροι σταθμοὶ τοῦ βίου αὐτῆς τῇ ἐφαίνοντο ὡς τάφοι, ἐφ' ὧν ἐπάτησε, καὶ ὡς ἐρείπια, ἐφ' ὧν προσέκοπτεν ὁ πούς αὐτῆς. Εὔρε τέλος ἔδαφος λεῖον καὶ χλοερὸν ὑπὸ τὰς πτέρνας αὐτῆς. Ἦτο τοῦτο αἰθέριον καὶ νεφελῶδες, ὡς τὸ ὄνειρον δι' οὗ εἰσήρχετο εἰς τὰ πρόθυρα τῆς ἀιδιότητος. Αἱ χεῖρες αὐτῆς ἀκάνθας μόνον εἶχον δρέψει, αἵτινες ἠμπόδιζον τὴν ὁδὸν τῆς. Καὶ ἤδη μεμωλωπισμένας καὶ

αίμοσταγείς ἔτεινεν αὐτὰς ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, ὅστις ἔμελλε νὰ τὰς παραστήσῃ καθαρὰς παντὸς ρύπου καὶ ἀμώμους πρὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ οὐρανοῦ θυμιάματος.

Ἀνύψου τὴν διάνοιαν καθαρὰν καὶ εὐρείαν πρὸς καινὰς ἐννοίας, οἷας οὐδέποτε εἶχε συλλάβει. Ἐδέχετο ἐφ' ἑαυτῆς τὰ δῶρα τῆς ἀγνότητος, τὰ πίπτοντα ὡς ρόδα ἐκ τοῦ δένδρου τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἐξέτεινε τὰς ἀγκάλας καὶ περιέβαλλε τὸ ἰδανικόν, ὅπερ δὲν ἤρκεσε νὰ ὀνειροπολήσῃ τέως, τὴν ἀθανασίαν.

Καὶ τότε ἤνοιξε πάλιν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ μειδίαμα ἐπέλαμψεν ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτῆς. Ἡσθάνθη οἶκτον πρὸς τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ἐπεθύμησε διὰ τελευταίαν φορὰν νὰ ἴδῃ τὸν κόσμον. Τὰ ἀσθενῆ στήθη αὐτῆς ἦσαν τεθωρακισμένα ἀοράτως, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ φοβηθῇ τὴν ὑστάτην δηλητηριώδη πνοὴν τῆς ματαιότητος καὶ εὐτελείας τῶν ἐγκοσμίων.

Ἰδοῦσα τὴν Μαρίναν ἀνοίξασαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ κυρία Βαλσάμη, ἥτις ἐκάθητο οὐχὶ μακρὰν αὐτῆς, ἀνέκραξεν·

—Ἄ, δόξαν νὰ ἔχῃ ὁ Θεός! Ἦλθες τέλος εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, κόρη μου.

Ἡ Μαρίνα συνέστειλε τὰ χεῖλη, ὡς νὰ ᾤκτειρε τὴν τύφλωσιν τῆς θείας αὐτῆς. Τὴν παρετήρει μὲ βλέμμα πλήρες γλυκύτητος καὶ ἐσίγα.

—Ἄ, ὀμίλει, ὀμίλει, κόρη μου, Μαρίνα μου. Τόσας ἡμέρας τώρα δὲν βλέπω πόθεν ἀνατέλλει ὁ ἥλιος. Λυπήσου με καὶ εἶπέ με ὅτι εἶσαι καλά.

— Εἶναι ἀληθές, θεία μου. Εἶμαι πολὺ καλά τώρα, εἶπεν ἡ Μαρίνα.

Καὶ ἡ φωνὴ τῆς ἦτο ἀσθενῆς καὶ μόλις ἀκουομένη, ὡς λεπτὴ αὔρα καὶ ὡς φλοῖσβος ρύακος.

— Καὶ θὰ σηκωθῆς πάλιν! Θὰ φορέσῃς τὴν καλὴν σου ἐνδυμασίαν, θὰ τραγουδήσῃς πάλιν, καθὼς ἐτραγούδεις ἄλλοτε, καὶ θὰ περιμείνωμεν τὸν μνηστῆρά σου νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὰ ξένα.

— Ὅχι, θεία μου. Θὰ φορέσω τὴν καλὴν μου ἐνδυμασίαν, ἀλλὰ δὲν θὰ σηκωθῶ, ἀλλὰ θὰ μὲ σηκώσουν καὶ θὰ μὲ τραγουδήσουν. Τὸν δὲ μνηστῆρά μου, ὑπάγω τώρα νὰ εὕρω εἰς τὰ ξένα.

— Τί λέγεις, κόρη μου! ἀνέκραξεν ἡ κυρία Βαλσάμη ἀποσπῶσα τὴν κόμην.

— Λέγω τὴν ἀλήθειαν.

Καὶ δὲν ὠμίλησε πλέον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄

ΤΑ ΦΑΣΜΑΤΑ

Περὶ τὰ μεσάνυκτα ἐσπέρας τινός, δύο ἄνδρες ἔνοπλοι ἴσταντο ὑπὸ τὸν ἐξώστην οἰκίας, ἐν Σμύρνη. Ἐκ τῆς στάσεώς των ἐφαίνετο ὅτι κακόν τι ἐμελέτων, διότι δὲν ἦσαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὴν μᾶλλον ἀπόκεντρον πρόσοψιν τῆς οἰκίας· συνωμίλου δὲ ταπεινῆ τῆ φωνῆ καὶ ἐπτοοῦντο πρὸς πάντα μικρὸν θόρυβον, ἐκ τῶν ἀναιτίων καὶ μυστηριωδῶν ἐκείνων τριγμῶν, οἷτινες ἀκούομενοι τὴν νύκτα ταράσσουσι τοὺς ὕπνους τῶν ἀνησύχων καὶ δειλῶν ἀνθρώπων.

Ἄν τις διαβάτης διήρχετο ὀλίγα βήματα μακρὰν τῶν δύο τούτων νυκτοβατῶν, πρὸς τὴν ὁδόν, ἤθελεν ἰδεῖ διὰ τοῦ φεγγίτου τῆς οἰκίας φῶτα κινούμενα ἀδιακόπως ἔνδον· ἂν ἦτο δὲ πολυπράγμων, ἤθελεν ἀπορήσει διὰ τὴν ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ κίνησιν τῶν φῶτων ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὅσον καὶ διὰ τὴν παρουσίαν τῶν δύο ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν ἐξώστην· διότι ἀμφότερα τὰ φαινόμενα ἦσαν κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον σπάνια.

Οἱ δύο ἄνδρες ἤκουον φωνάς τινας καὶ κρότους συγκεχυμένους ἐκ τῆς οἰκίας· ἔλεγον δὲ πρὸς ἀλλήλους μὲ σιγανὴν φωνήν.

— Ἀκούεις;

— Τί τρέχει;

— Τί σημαίνει αὐτὸς ὁ κρότος;

— Διατί αὐτὴ ἡ φωνή;

— Θὰ εἶναι καὶ ἄλλος ἐπάνω.

— Θὰ ἦρε τὸν διάβολόν του, φαίνεται.

— Ἄς τρέξωμεν ἐπάνω.

— Μᾶς εἶπε νὰ περιμένωμεν.

— Τί νὰ εἶναι τάχα;

— Δὲν εἶναι ἄλλο, θὰ χάσωμεν καὶ τὸν κόπον μας, ἂν ἔτυχε καὶ τὰ ἔμπλεξεν ἐπάνω.

— Πῶς νὰ κάμωμεν!

— Θὰ ἀναβῶ εἰς τὸν τοῖχον τοῦ κήπου. Ἀπ' ἐκεῖ τὸ παράθυρον εἶναι σιμά.

Κάτι θὰ ἰδῶ. Καὶ ἂν εἶναι ἀνάγκη, χώνομαι μέσα, ἀπὸ τὸ παράθυρον.

— Ἀλλὰ μᾶς εἶπε νὰ μὴ ἀναβῶμεν ἐπάνω.

— Μᾶς εἶπε νὰ μὴ ἀναβῶμεν ἀπὸ τὴν θύραν. Δὲν μᾶς εἶπε νὰ μὴ ἔμβωμεν ἀπὸ τὸ παράθυρον.

Καὶ ὁ ὀμίλων οὕτως ἐπήδησεν ἐλαφρῶς καὶ μετὰ δεξιότητος εἰς τὸν τοῖχον τοῦ κήπου καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θριγκοῦ.

Τὸ παράθυρον, ὅπερ ἐνόει, βλέπον πρὸς τὸν κήπον, εἶχε τὰς ὑάλους μόνας κλειστάς. Ἐστηρίχθη διὰ τῆς δεξιᾶς ἐπὶ τῆς γωνίας τῆς οἰκίας, ὠλίσθησεν ἠρέμα μέχρι τῆς παραστάδος καὶ πιασθεὶς ἐκεῖθεν διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἐκοίταξεν ἀπλήστως ἔσω τῆς οἰκίας.

Τὸ φῶς δὲν ἔφεγγεν ἀρκούντως· εὐρίσκετο δὲ οὐχὶ ἐν τῷ ἀμέσως πρὸς τὸν κήπον θαλάμῳ, ἀλλ' ἐν τῷ παρακειμένῳ, τῷ βλέποντι πρὸς τὴν ὁδόν.

Ἴδου τί εἶδεν ὁ νυκτερινὸς κατοπτευτής.

Δύο ἄνδρες ἐπάλαιον λυσσωδῶς διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ὀδόντων. Ἦκούοντο φωναὶ ὀδύνης, κραυγαὶ μανίας καὶ κρότοι πληγῶν. Γυνή τις μετὴν κόμην λυτὴν καὶ νυκτικὰ φοροῦσα ἐκράτει σιδηροῦν σκάλευθρον καὶ ἐκτύπα δι' αὐτοῦ ἀκαταπαύστως τὸν ἕνα ἐκ τῶν παλαιόντων, ὅστις ἠμύνετο διὰ τῆς ἐτέρας τῶν χειρῶν. Τοῦτον ὁ διὰ τοῦ παραθύρου κατοπτεύων ἀνεγνώρισεν ὅτι ἦτο ὁ τρίτος σύντροφος, ὃν περιέμενον οἱ δύο ὑπὸ τὸν ἐξώστην. Ὅθεν χωρὶς ν' ἀπολέση στιγμὴν, ἐπήδησεν ἐλαφρῶς κατὰ γῆς καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἄλλον σύντροφόν του.

— Ἐμπρός! Βοήθεια! Τὸν ἐσκότωσαν.

Καὶ ὠρμησεν ἐντὸς τῆς θύρας κράζων.

— Θάρρος, Κῶτσε! Ἐφθάσαμεν.

Ἀκούσασα τὴν κραυγὴν ταύτην καὶ τὸν θόρυβον τῶν βημάτων ἢ τὰ νυκτικὰ φοροῦσα γυνή, ἔπαυσε νὰ κτυπᾷ διὰ τοῦ σκαλεύθρου καὶ ἔτεινε τὸ οὖς. Ἦλπισεν ἐπὶ στιγμὴν ὅτι ἡ βοήθεια ἤρχετο ὑπὲρ αὐτῆς. Ταχέως ὁμως συνοῖδε τὴν πλάνην τῆς καὶ ἐνθυμήθη ὅτι οὐδαμόθεν ἦτο δυνατὸν νὰ τῇ ἔλθῃ βοήθεια· ἔδραμεν ἵνα ἀπομακρυνθῇ· ἐσκέφθη νὰ κρυβῇ ἢ νὰ πηδήσῃ εἰς τὴν γῆν διὰ τοῦ παραθύρου. Ὁ δὲ Κῶτσος ἀπαλλαγεὶς αὐτῆς, συνέλαβεν ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ τὸν νέον, πρὸς ὃν ἐπάλαιε, καὶ τὸν ἔστρωσε κατὰ γῆς ἐπὶ τοῦ δαπέδου.

— Τὴν γυναῖκα προσέχετε σεῖς! ἔκραξε πρὸς τοὺς εἰσδραμόντας συντρόφους του. Θέλει νὰ μᾶς φύγῃ.

Οί δύο ἄνδρες σπεύσαντες νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν κοιτῶνα, συνέλαβον τὴν γυναῖκα, ἣτις ἐπειρᾶτο νὰ κρυβῆ ὑπὸ τὴν κλίνην αὐτῆς. Ὁ δὲ Κῶτσος εἶχεν ἤδη δέσει τὸν ἀνταγωνιστὴν του ἐπὶ τινος ἐπίπλου καὶ ἐπιστομίσει αὐτόν.

— Ἐμπρός, κυρία Μαρκῶνη, ἄς ὑπάγωμεν, εἶπε πρὸς τὴν γυναῖκα. Ἔχω ἐντολὴν νὰ σᾶς φονεύσω μὲ τὸ ἐγχειρίδιον τοῦτο, ἂν δοκιμάσητε νὰ μᾶς φύγητε.

— Τρεῖς ἄνδρες ἐναντίον μιᾶς γυναικός, ἔκραξεν ἡ κυρία Μαρκῶνη, εἴσθε ἄνανδροι.

— Οἱ κύριοι εἶχον διαταχθῆ νὰ μένωσι κάτω καὶ νὰ φυλάττωσι τὴν θύραν. Ἐναντίον τῶν διαταγῶν μου ἀνέβησαν ἐδῶ. Ἀλλ' ὅμως ἔπραξαν καλῶς, διότι ἄλλως κακὰ θὰ ἐξεμπερδευα ἀπὸ τὰς χειράς σας μὲ τὴν ξύστραν· καὶ ἔπειτα ὁ ἀνεψιός σας ἐκεῖνος... ποῦ τὸν ἐψαρεύσατε, κυρία Μαρκῶνη; Εἶναι τοῦ διαβόλου ἄνθρωπος· ὀλίγον ἔλειψε νὰ μὲ πνίξῃ, ἂν δὲν τὸν ἔπαιρνα πονηρὰ νὰ τὸν δέσω εἰς τὸ κιβώτιον. Κάθισε σὺ ἐδῶ τώρα, καλὰ σὲ ἔχω, εἶπε στραφεὶς πρὸς τὸν νέον, ὅστις ἦτο δεδεμένος πρηγῆς ἐπὶ τοῦ κιβωτίου· ὅποιος σὲ ἴδῃ, θὰ νομίσῃ ὅτι εἶσαι ἐρωτευμένος μὲ τὸ κιβώτιον τῆς κυρίας θείας σου.

Καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες μετὰ τῆς αἰχμαλώτου ἐξήλθον τῆς οἰκίας.

Ὁ Κῶτσος, ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ζέννου, οὐδὲν ἄλλο ἔπραττεν εἰμὴ νὰ διέρχηται πεντάκις τῆς ἡμέρας ὑπὸ τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Μαρκῶνη καὶ νὰ ἐξετάζῃ περὶ αὐτῆς. Κατώρθωσε δέ, τῇ βοήθειᾳ νέων γνωριμιῶν καὶ μικρᾶς δαπάνης, νὰ πληροφορηθῆ τὰ κατ' αὐτὴν καὶ νὰ τὴν μισήσῃ τοσοῦτον, ὡς ἂν εἶχεν ἀδικήσει αὐτόν. Εὖρε λοιπὸν ἐργασίαν ὁ φίλος Κῶτσος. Οἱ κάπηλοι καὶ οἰνοπῶλαι τῆς συνοικίας δὲν τὸν ἔβλεπον πλέον· τὸν ἔχασαν, καὶ τὸν εὖρον οἱ γείτονες τῆς κυρίας Μαρκῶνη. Αὕτη δὲ ἀφ' ἑτέρου εἶχε μάθει ὅτι κατεσκοπεύετο καὶ εἶχε λάβει τὰ μέτρα αὐτῆς. Ἡμέραν τινα ἔμαθεν ὁ Κῶτσος ὅτι προυτίθετο αὕτη ν' ἀπέλθῃ διὰ νυκτὸς ἐκ Σμύρνης, μετὰ τινος λεγομένου ἀνεψιοῦ αὐτῆς, ὅστις ἀπὸ τινων ἡμερῶν ἐφοῖτα εἰς τὴν οἰκίαν τῆς καὶ διενυκτέρευεν ἴσως ἐν αὐτῇ. Ὁ Κῶτσος λοιπὸν διωργάνωσε τὴν μικρὰν του συμμορίαν συγκειμένην ἐκ δύο δεδοκιμασμένων ἀγωνιστῶν τοῦ ναυτικοῦ κόσμου, καὶ ἔκαμε νυκτερινὴν ἔφοδον.

Κατὰ τινα ἀπόκεντρον στενωπὸν, οὐχὶ μακρὰν τῆς οἰκίας Μαρκῶνη, ἔκειτο ὑπόγειόν τι τόσον δύσφημον ἐν τῇ συνοικίᾳ, ὥστε ἐπιστεύετο ὅτι ἐξ αὐτοῦ ἐξώρμων ὅλοι οἱ βρυκόλακες καὶ ὅλα τὰ κακὰ, ὅσα ἐτάραττον ἐν καιρῷ νυκτὸς τὸν ὕπνον τῶν γειτόνων. Ὁ Κῶτσος ἐλθὼν πρό τινων ἡμερῶν εἶχεν ἐνοικιάσει τὸ ὑπόγειον τοῦτο εἰπὼν ὅτι ἤθελε νὰ τὸ καταστήσῃ ἀποθήκην ἀνθράκων. Ὁ ἰδιοκτήτης ἐδόξασε τὸν Θεὸν διότι τέλος, μετὰ τοσαῦτα ἔτη, εὐρέθη ἄνθρωπος νὰ ἐνοικιάσῃ τὸ ὑπόγειόν του. Ἐκεῖ λοιπὸν ἀπήγαγεν ὁ Κῶτσος τὴν κυρίαν Μαρκῶνη. Ἦνοιξε τὴν θύραν καὶ κατεβίβασεν αὐτὴν

ὀκτῶ βαθμίδας ὑπὸ τὴν γῆν. Ἀνήψε φῶς καὶ τῇ ἔδειξε τὴν ἀχυρίνην στρωμνήν, ἣτις ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

— Καθίσατε, κυρία. Ἐδῶ θὰ εἴσθε καλά. Ἄν φωνάξητε, δὲν σᾶς ἀκούουν. Ἴδου ἔχετε καὶ φῶς. Ἴδου καὶ μία στάμνα γεμάτη νερόν. Ἴδου καὶ ψωμίον διὰ τρεῖς ἡμέρας. Ὅταν τὸ φάγητε, θὰ σᾶς φέρω καὶ ἄλλο.

— Καὶ θὰ μὲ ἀφήσητε πολὺν καιρὸν ἐδῶ, κύριε; ἠρώτησεν αὕτη μετ' ἀνεκφράστου δυσθυμίας.

— Μεχρισότου ἔλθη εἰς φίλος μου νὰ σᾶς ἐλευθερώσῃ.

— Καὶ ποῖος εἶναι οὗτος ὁ φίλος σας;

— Δύναμαι νὰ σᾶς τὸν εἶπω, διότι δὲν ἐμπορεῖτε νὰ τὸν βλάψητε πλέον. Ἀλλὰ δὲν μοὶ παρήγγειλε νὰ σᾶς εἶπω τὸ ὄνομά του.

— Εἰπέτε μοι αὐτό, σᾶς παρακαλῶ, καὶ ἔστε συγχωρημένος. Δὲν πταίετε σεῖς, ἀφοῦ ἄλλος σᾶς ἔβαλε.

— Ἄλλ' ἐξεύρετε πρῶτον ποῖος εἶμαι ἐγώ;

— Ὅχι.

— Τότε ἀρκεσθῆτε εἰς τὸ νὰ τὸ ἀγνοῆτε, καὶ εἰπέτε ὅτι ὁ Θεὸς σᾶς τιμωρεῖ διὰ τὰ ἐγκλήματατά σας.

Καὶ ὁ Κῶστος κλείσας τὴν θύραν ἔγινεν ἄφαντος μετὰ τῶν συντρόφων του, οἵτινες τὸν περιέμενον ἔξωθεν.

Ἀλλὰ δύο ὀφθαλμοὶ εἶδον αὐτοὺς ὅτε ἤρχοντο καὶ ὅτε ἐπέστρεφον. Τὴν νύκτα ἐκείνην ὁ μάλιστα φλήσυχος τῶν γειτόνων, ὁ θεῖος Βάρμας, ὁ παντοπώλης, ἔπασχεν ἐξ ἀυπνίας ἐνθυμούμενος τὴν λῆξιν τῶν προθεσμιῶν του καὶ φανταζόμενος τοὺς πιστωτάς, οἵτινες ἔμελλον νὰ ἐμφανισθῶσι πρῶϊαν τινὰ εἰς τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου του. Ἦκουσε παραδόξως βήματα πολλῶν ἀνθρώπων, εἰς προκεχωρηκυῖαν ὥραν τῆς νυκτός. Προέβαλε τὴν κεφαλὴν ἐν μέσῳ τῶν δύο φύλλων τοῦ παραθύρου του, ἄπερ ἤνοιξε μὲ τρέμουσαν χεῖρα. Εἶδε τέσσαρας σκιάς κινουμένας ἐν τῇ ὁδῷ. Ἦκουσε τρίξασαν τὴν θύραν τοῦ δυσφήμου ὑπογείου περὶ τοὺς ἐσκωριασμένους στροφεῖς. Εἶδε τὴν θύραν ἀνοιγομένην καὶ τὰς δύο ἐκ τῶν τεσσάρων σκιῶν καταβάσας εἰς τὸ ὑπόγειον. Εἶδε τὸ φῶς ἀναφθέν, τὴν μίαν σκίαν ἐξελθοῦσαν πάλιν καὶ τὰς τρεῖς ἐξαφανισθείσας, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τί ἐδήλου ἢ νυκτερινὴ αὕτη τῶν φασμάτων συνέντευξις, ἅτινα κατ' ἀρχὰς μικροῦ ἐδέησε νὰ ἐκλάβῃ ὡς τοὺς πιστωτάς του ἐρχομένους ἐν σώματι ὅπως τὸν ἐπισκεφθῶσι κατὰ τοιαύτην ὥραν τῆς νυκτός. Ρίγος τὸν κατέλαβε, καὶ ὁ θεῖος Βάρμας ἐχώθη ταχέως ὑπὸ τὰς σινδόνας τῆς κλίνης,

λησμονήσας τοὺς πιστωτὰς καὶ τὰς ἐμπορικὰς δυσχερείας του.

Τῇ ἐπαύριον οὐδεὶς ἔμαθε, καθ' ἅπασαν τὴν συνοικίαν, τὸ νυκτερινὸν συμβάν, διότι ὁ θεῖος Βάρμας ἀπέσχε τοῦ νὰ διηγηθῆ πρὸς τινὰ τὴν σκηνήν, ἥς ὑπῆρξε μάρτυς, φοβηθεὶς μὴ αὕτη ἐπαναληφθῆ τὴν προσεχῆ ἐσπέραν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄

ΤΟ ΚΟΙΜΩΜΕΝΟΝ ΠΛΑΣΜΑ

Νύκτα τινά, περὶ τὴν δευτέραν ὥραν τῆς πρωίας, σπαρακτικὴ κραυγὴ ἠκούσθη ἐκ τῆς οἰκίας τῆς κυρίας Βαλσάμη, ἐξυπνίσασα αἰφνιδίως τοὺς γείτονας. Γυνὴ λυσικόμος ἤσπαιρε καὶ διεσπαράττετο ἐν τῇ αἰθούσῃ. Ἐτέρα γυνὴ καθημένη ὑπὸ τὰ δένδρα τοῦ κήπου ὠλόλυζε. Περὶ ταύτην ἐσχηματίσθη κύκλος γυναικῶν, αἵτινες ἠμιλλῶντο τίς νὰ κατορθώσῃ νὰ κλαύσῃ πλειότερον.

— Δὲν βαστᾶ ἡ καρδιά μου! Δὲν βαστᾶ νὰ τὴν ἴδω νεκράν. Ἐγὼ τὴν ἀνέθρεψα. Ἡ μήτηρ της εἰς ἐμὲ τὴν ἐνεπιστεύθη. Ἄχ, κυρία μου, Μαρίνα μου, Μαρίνα μου! Νὰ τὸ ἤξευρα! Νὰ τὸ ἤξευρα ὅτι ἤθελες ἔλθει εἰς τὴν Σμύρνην ν' ἀποθάνῃς! Δὲν ἦτο καλύτερον νὰ μείνωμεν εἰς τὴν Μασσαλίαν; Διατί δὲν μὲ ἤκουσες; Ἔχω παράπονον, Μαρίνα μου. Καὶ τώρα ποῖος θὰ σὲ κλαύσῃ; Ποῖαι χεῖρες θὰ σὲ θάψουν, κυρία μου; Ἄχ! ἐμαύρισες τὴν καρδίαν μου, τὴν ψυχὴν μου καὶ τὰ σπλάγχνα μου. Ἄχ! ἄκουσέ με, ἄκουσε τὰ κλαύματα τῆς Ἀνθούσης! Νὰ ἠμποροῦσα νὰ σ' ἐξυπνίσω, καθὼς σὲ ἀπεκοίμιζα μικρὰν εἰς τὴν κλίνην σου. Μ' ἐσκότωσης, μ' ἐσκότωσης, ἐπῆρες πλέον τὴν ψυχὴν μου καὶ τὴν πνοὴν μου μαζί σου, Μαρίνα μου.

— Καὶ ἦτο τόσον νέα! Ἄχ κρῖμα, κρῖμα! ἔλεγε γυνὴ ἐτοίμη νὰ κλαύσῃ.

— Καὶ πόσον φρόνιμη! Πόσον γνωστικὴ, ἔλεγεν ἄλλη, ἥτις ἔνεκα τοῦ σκότους δὲν διεκρίνετο ἂν ἔκλαιε.

— Καὶ ὠραία, ὠραία! Εἰς τὸ ἄνθος της!

— Καὶ ἦτο ἀρραβωνιασμένη! Πῶς νὰ τὸ μάθῃ ὁ ἀρραβωνιστικὸς της!

Δύο ἢ τρεῖς σεβάσμιαι δέσποιναὶ παρηγόρουν τὴν κυρίαν Βαλσάμη ἐν τῇ αἰθούσῃ. Ἡ δὲ ἐνάρετος κυρία Μαρβῶ διηγεῖτο πρὸς αὐτὴν τὰ πάθη της.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς ἐπομένης ἡμέρας ἡ κυρία Βαλσάμη μετὰ τῆς Ἀνθούσης, ὀλίγων γυναικῶν καὶ τινῶν νέων ἐπέστρεφον ἐκ τοῦ κοιμητηρίου. Ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος ἱερεὺς, ὅστις πρό τινος χρόνου εἶχε τελέσει, κατ' ἐντολὴν τοῦ Ζέννου, μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς Μαρίνης, ὁ αὐτὸς ἔψαλε τὴν νεκρικὴν ἀκολουθίαν της. Ἐτάφη πλησίον τῆς ἐκκλησίας, ὅπου εἰς σταυρὸς ἐδείκνυεν ἐπὶ τινὰ ἔτη τὸν τόπον τῆς ἀναπαύσεώς της. Ἡ Ἀνθούσα

ἐφύτευσε κυπάρισσον, ἣτις δὲν εὐδοκίμησεν, ἀλλ' ἐμαράνθη προώρως ἐκ τῆς προθυμίας τῶν παιδίων καὶ τῶν γυναικῶν, αἵτινες διερχόμεναι ἔκοπτον ἐκάστοτε θαλλὸν ἐξ αὐτῆς.

Ὁ ἱερεὺς ἠύχετο ὑπὲρ τῆς νεκρᾶς κατὰ πᾶσαν πρωίαν. Οἱ εἰσερχόμενοι εἰς τὸν ναὸν διέβαινον παρὰ τὸν τάφον καὶ ἐδέοντο ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τῆς.

Ἄνεπαύθη ταπεινὴ καὶ ἄγνωστος παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου, προσδοκῶσα τὸν ἦχον τῆς σάλπιγγος. Ἡ σελὶς τοῦ βιβλίου ἐστράφη, τὸ κύμα ἐπανῆλθεν εἰς τὸν τόπον του μετὰ τὴν πομφόλυγα, καὶ οὐδεὶς ὠμίλησε πλέον περὶ τῆς μεταξὺ τῶν νεκρῶν κοιμηθείσης εὐσεβοῦς καὶ τεθλιμμένης ψυχῆς...

Πρωίαν τινά, νέος εἰκοσιπενταέτης ἀπέβη εἰς Λιβόρνον μετὰ χιλίων ἄλλων ἐπιβατῶν καὶ ἐμπορευμάτων. Ὁ νέος ὅστις ἐφαίνετο ἀριθμῶν τὰς ὥρας καὶ τὰς στιγμὰς καὶ σπεύδων νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα τῆς πορείας αὐτοῦ.

Δὲν ἔβλεπε τὴν κίνησιν τῆς ἀγορᾶς, δὲν ἀπῆντα εἰς τὰς τυπικὰς ἐρωτήσεις τῶν τελωνῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων, ἀλλ' ἠρώτησεν ἂν πλοῖον τι ἀνεχώρει αὐθημερὸν εἰς τὴν Ἀνατολήν καὶ ἰδίως εἰς Σμύρνην. Λαβὼν δὲ καταφατικὴν ἀπάντησιν, ἔσπευσε νὰ ἐπιβῆ τῆς πρώτης λέμβου καὶ νὰ ἀναβῆ εἰς τὸ πλοῖον ὅπερ τῷ ἔδειξαν.

Ἦτο ὁ Ζέννος, ὅστις ἐπανήρχετο μόνος, ἀφήσας τὸ βρῖκιον καὶ τὸν πατέρα του ἐν Μασσαλία. Εἶχε μείνει ἐκεῖ ἡμέρας τινάς, περιῆλθε τὴν πόλιν, ἐξήτασε τοὺς γνωστοὺς καὶ τοὺς φίλους τοῦ ἀειμνήστου Βεργίνη, μετῆλθε πάντα τρόπον πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας. Ἠρώτησε περὶ τοῦ Φερνάνδου Δουριέ. Οἱ ἄνθρωποι τὸν παρετήρουν ἔκπληκτοι, ὅτε ἀνέφερε τὸ ὄνομα τοῦτο. Οὐδεὶς εἶδεν οὐδὲ ἤκουσε τοιοῦτόν τινα νέον ἐν Μασσαλία. Ὅτε δὲ τοῖς ὠμίλησε περὶ τῆς Μαρίνης, συνεκινουῦντο εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς σεμνῆς καὶ ἐναρέτου κόρης. Τέλος ὅτε ἀνέφερε περὶ τῆς κυρίας Μαρκῶνῃ, οἱ γνωρίσαντες αὐτὴν ἔκαμνον τὸν σταυρὸν τῶν καὶ ἔσειον τὴν κεφαλὴν.

Ὁ Ζέννος ἐνόησε τέλος ὅτι εἶχε γίνεαι, ἐκουσίως σχεδόν, θῦμα βδελυρᾶς καὶ καταχθονίου συκοφαντίας. Ἐπόνεσε τὴν καρδίαν, ἔκλαυσε καὶ ἀποχαιρετίσας τὸν πατέρα του, ἀνεχώρησεν ἢ μᾶλλον ἐπέταξε, σπεύδων νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν ἀδικίαν, ἂν ἦτο ἔτι καιρὸς. Εἰς μάτην. Ἐκείνη ἦν ἐζήτηι ἐκοιμᾶτο τὸν ὕπνον τῆς αἰωνιότητος ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῆς Σμύρνης.

Ὅτε ἔφθασεν ὁ Ζέννος εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἦτο ἡμέρα μελαγχολικὴ. Νέφη ἔστεφον τὰς λευκὰς οἰκίας τῆς, καὶ δι' αὐτῶν μόλις διήρχοντο αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. Ἀπέβη μὲ τὴν καρδίαν διεσρηγμένην. Μέλανες οἰωνοὶ περιίπταντο ἐν τῇ φαντασίᾳ του. Ἐπάτησεν ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας μὲ τρέμον βῆμα. Οὐδένα γνωστὸν ἀπῆντησεν. Ἔδραμεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Βαλσάμη.

Μακρόθεν εἶδε τὰ παράθυρα κλειστά, τὴν θύραν ὁμοίως. Πένθιμόν τι καὶ ἀόριστον περιέβαλλε τὴν οἰκοδομήν. Οἱ γείτονες τὸν παρετήρουν ἔκθαμβοι. Ἀνέβη τὴν κλίμακα μὲ μυρίους παλμούς. Ἐκρυσσε τὸ ρόπτρον. Βραδὺ καὶ θλιβερόν βῆμα ἀπήντησεν εἰς τὴν κροῦσίν του.

— Ποῖος εἶναι; ἠρώτησε βραχνή τις φωνή.

Ὁ Ζέννος δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀρθρώσῃ λέξιν ἵνα ἀποκριθῇ. Ἦνοιξαν τὴν θύραν. Ἦτο ἡ γηραιὰ κυρία Βαλσάμη ἐνδεδυμένη ὀλόμαυρα.

— Τώρα ἦλθες ἐδῶ; τῷ εἶπεν ἰδοῦσα αὐτόν. Τώρα νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸ νεκροταφεῖον νὰ τὴν εὔρῃς.

Ὁ Ζέννος ἔπεσεν εἰς τὴν ἀγκάλην της καὶ ἐλιποθύμησεν. Ἡ Ἀνθοῦσα ἄμα ἰδοῦσα αὐτόν, ἔβαλε γοερὰς κραυγὰς. Ὅτε συνῆλθεν ὁ νέος, ἠγέρθη καὶ ἔφυγε τρέχων. Διηθύνθη εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ὡς τῷ εἶπεν ἡ κυρία Βαλσάμη.

Εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἱερόν περίβολον, ἐγονυπέτησεν ἐπὶ τοῦ τάφου καὶ ἔκλαυσεν. Ὁ ἱερεὺς ἀναγνωρίσας αὐτόν, προσῆλθεν ὅπως τὸν παρηγορήσῃ.

— Ὑπομονή, τέκνον μου. Αὐτὰ ἔχει ὁ κόσμος. Καὶ ἦτο μία καλὴ νέα, μονογενὴς τῆς μητρὸς της, μιᾶς καλῆς γυναικός, ἣτις εἶναι πολὺ εὐλαβής. Ὅλα εἶναι μάταια. Ἄρκει νὰ ὑπάγῃ ἡ ψυχὴ της καλὰ, καὶ μὴ σὲ μέλη.

Ὁ Ζέννος τῷ ἔδωκεν ἓν χρυσοῦν νόμισμα, ἵνα εὔχηται ὑπὲρ τῆς νεκρᾶς.

— Θὰ τελέσω ἀγρυπνίαν, τέκνον μου, διὰ τὴν ψυχὴν της. Ἄν κάμω τρεῖς ἀγρυπνίας ἐπὶ τρεῖς νύκτας κατὰ σειρὰν, τὴν τρίτην νύκτα ἐλπίζω νὰ μὲ ὄνειρεύσῃ διὰ νὰ μάθω ποῦ εὔρισκεται. Καὶ θὰ σᾶς ἴδω νὰ σᾶς εἶπω, διὰ νὰ εἴσθε ἡσυχοί.

Ὁ Ζέννος ἀπεσύρθη βραδέως βαδίζων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ὁ Κῶτσος εὐρών τὸν Ζέννον τῷ διηγήθη τὰ περὶ τῆς κυρίας Μαρκῶνη. Οὗτος τῷ παρήγγειλε νὰ τὴν ἀφήσῃ ἐλευθέραν.

— Τί λέγεις! εἶπεν ὁ Κῶτσος· διὰ τοῦτο λοιπὸν ἔκαμα τόσον κόπον;

— Ἡ εὐγνωμοσύνη μου μένει πάντοτε ἡ αὐτή.

Καὶ ὁ Κῶτσος ὑπήκουσε.

Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ἀνεχώρησεν ἡ κυρία Μαρκῶνη μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτῆς.

Ἐτελείωσε δὲ τὰς ἡμέρας τῆς ἐν Καῖρῳ, ὅπου συνῆψε τὸν ὄγδον καὶ τελευταῖον γάμον τῆς, οὗτινος εὐτυχέστερος οὐδεὶς ἐκ τῶν προτέρων ὑπῆρξε, διότι ἦτο γάμος μετ' ἀνεψιοῦ.

Ἡ Κάκια ἐνυμφεύθη νέον τινά, υἱὸν πλουσίου ἐμπόρου, ὅστις τὴν ἀπήγαγε λάθρα ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ πατρὸς αὐτῆς. Ἡ κυρία Ρίζου εὐροῦσα ἀφορμὴν ἐκ τούτου, ἐγκατέλιπε τὸν σύζυγον αὐτῆς καὶ ἀπῆλθε πρὸς συνάντησιν τῆς κυρίας Μαρκῶνῃ. Καθ' ὅλον δὲ τὸν ἐπίλοιπον βίον τῆς ἔπασχεν ἐκ τῆς μονομανίας τοῦ νὰ ἀνοίγη συχνάκις τοὺς βραχίονας καταδιώκουσα ἐν φάντασμα. Ὠνόμαζε δὲ τοῦτο υἱὸν τῆς εἰς τὰ ξένα.

Ὁ Γόμνος ἔμεινεν ἀπαρηγόρητος. Ἐνεδύθη πένθιμα καὶ ἔκλαιε τὴν ἀπώλειαν τῆς Κάκιας, ἣν εἶχεν ἀγαπήσει ἐπὶ ματαίῳ.

Ἡ κυρία Βαλσάμη ἐπέζησε πέντε ἢ ἕξ ἔτη. Ἡ δὲ Ἀνθοῦσα διετέλεσεν, ἐνόσω ἕζη, πλησίον αὐτῆς.

Ὁ πλοίαρχος ἀπεσύρθη εἰς τὴν νῆσόν του καὶ ἔζησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν ἡσυχίᾳ. Περὶ δὲ τοῦ Ζέννου οὐδεὶς ἤκουσε νὰ γίνηται λόγος. Ἀπὸ τῆς πρωΐας καθ' ἣν ὁ Κῶτσος ἔλαβε παρ' αὐτοῦ διαταγὴν ν' ἀπολύσῃ τὴν κυρίαν Μαρκῶνῃ, οὐδεὶς τὸν ἐπανεΐδε πλέον. Εἰς μάτην οἱ φίλοι του ἠρώτων κατ' ἀρχὰς περὶ αὐτοῦ. Τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος ἐλησμονήθη. Μόνος ὁ πατήρ του ἐφαίνετο μὴ ἀνησυχῶν περὶ τῆς τύχης αὐτοῦ. Πιθανωτάτη γνώμη εἶναι ὅτι διῆγε πλάνητος βίον καὶ ἔγραφεν ἐνίοτε ἐπιστολὰς πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ.

ΤΕΛΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] Ἄψαλτοι, ἀσαβάνωτοι καὶ ἄγνωστοι! (Σ.τ.σ.)